

บท ๑ ตอนที่ ๑๐ ประจำเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๓

สหปาลีรัฐอินเดียน

ของ กรุงเทพ

ประชุมเรื่องพระราม

ของ

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

จะอุดหนุนห้องสมุด

โดยลดราคานะบบเก่า ๆ

เพื่ออุดหนุนห้องสมุดโรงเรียนและบุคคล ทางสำนักงานจะขายไทยเขม
ราชเดือน นะบบเก่า ๆ จำกัดตั้งแต่ระดับ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ถึงระดับ
ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ตั้งมีราคาแจ้งต่อไปนี้:-

๑. ชุดทุกฉบับรวมทั้ง ๓๘ เล่ม (ตั้งแต่พฤศจิกายน ๒๔๖๘ ถึง ธันว. ๒๔๗๑)
เป็นเงิน ๑๐ บาท

๒. ชุดตั้งแต่ระดับไหนก็ได้ แต่เรียงกันไปครบ ๑๒ เล่ม คิดราคา
๑๒ เล่ม ต่อ ๕ บาท

๓. ชุดปลีก ไทยกำสรดเล่มละ ๒ บาท, ฉบับมกราคม ๒๔๖๘
และ ๒๔๗๐ เล่มละ ๑ บาท, ฉบับอื่นๆ เล่มละ ๕๐ สตางค์

๔. ถ้าต้องการให้เย็บเล่มปกแข็งด้วย จะเย็บรวม ๖ ฉบับ เป็นเล่มหนึ่ง
หรือ ๔ ฉบับ เป็นเล่มหนึ่ง จะคิดค่าเย็บอย่างงามและถูกเท่ากัน หนึ่ง
หุ้มผ้าเดือทองสัน เล่มละ ๗๕ สตางค์, สันหนึ่งหุ้มผ้า เดือทองสัน เล่มละ
๑ บาท ๕๐ สตางค์

ค่าส่งไม่คิด โปรดส่งเงินพร้อมกับสั่งซื้อ ไปยังโรงพิมพ์ไทยเขม

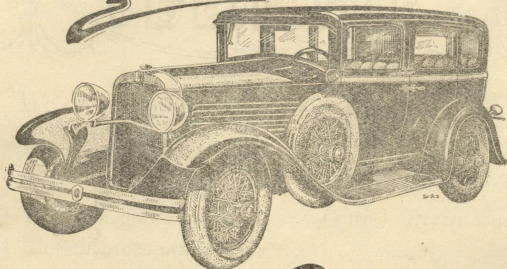
เวลาลดราคากำหนดเพียงสัปดาห์เดียว เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นหมดเขต
ก่อนนั้นไปจะขายตามราคาปกติ

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๗ เล่ม ๑๐ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๓)

มาสนุสสรณ์	พระยาศรีสุนทรโวหาร . . .	หน้า ๑๒๐๕
ความดำเนียรของโลก	ไทยเขมม	๑๒๑๐
ประชุมเรื่องพระราม (คำนำ)	„	๑๒๑๗
. ทศกัณฐก	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป „	๑๒๑๘
. อัทธฤตรามายณะ	„	๑๒๒๐
.	„	๑๒๓๔
. มหิราพณ์บาด	„	๑๒๓๗
. มยิลีราวณัน กไต	„	๑๒๔๒
โรคเนือร่ายงอก	เซอร์ ว. อาร์บตันนีธ เลน . „	๑๒๖๔
ญี่ปุ่นเป็นประเทศสวยงาม	ส. ร.	๑๒๗๐
กามนิธ (ต่อ)	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป „	๑๒๗๕
เบื้อข้าพเจ้าปดพื้น	พ. เกษมศรี	๑๒๘๗
.	ไทยเขมม	๑๓๐๓
บริษทตเมย	„	๑๓๐๗
สหปาลิรัฐอินเดีย	ครูเทพ	๑๓๑๑
บทนำบางเรื่อง	„	๑๓๑๖
ประกาศ, พระราชกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติ	พิเศษ ๑๓๓—๑๔๖	

วอลเวลท์

๘

—สุข—

ค่า เกิน ราคา

เชิญรีบตกลง ซึ่งจะตกเข้ามาอีก

เดี๋ยวนี้เหลือ คบเป คย

ให้

วอลเวลท์

ถนนอัษฎางค์ ปากคลองตลาด พระนคร

มาสาธุสสรณ์

กโรตุ นาม นิตฺยํ

วฺยวสายนิตฺตตต : ।

ผลํ ปุณฺสฺสทเว สฺยาท

ยทฺธิเชรมนฺสิ สดตม

๑ ผู้แจ้งจรรจบรู้

วิธี การนา

จักยกจักโขงหน้

เหตุร้าย

ตราบสบโชคดีทวี

เพียรมุ่ง ทำเทอญ

ผลที่รับดีร้าย

พระเจ้าจงสนอง ฯ

Truly, let the prudent man act energetically hither and thither; still

the result will be just that which rested in the mind of the Creator.

พระยาศรีสุนทรโวหาร

ผู้ซึ่งใช้นามปากกาว่า “หมื่นศรี”

ความดำเนียรของโลก

งานซึ่งข้า^{๔/๕}นเป็นงานชะบวน นั้น. คนที่ ชอบพูด ขบขัน มีเสียง โยว่า
งานซึ่งข้า^{๔/๕}น ราย อีกครั้งหนึ่ง และ เป็น “ประกาศเช่นนั้นจะเก็บเงินด้วย” แต่ที่ไหน
ชะบวนเงินเพราะมหาอำมาตย์ศรี ได้เจ้าคุณโชฎึก ๖ ท่าน กลับแจก รางวัล เสีย
พระยาโชฎึกราชเศรษฐี^๕ เจ้ากรม ก้วยข้า^{๔/๕} ถ้าให้บรรณาธิการขึ้นซึ่งข้า^{๔/๕}นจะได้อ
กรมทำข้า^{๔/๕}นเป็นผู้ขึ้นซึ่งข้า^{๔/๕}น. นำชมคณะเงิน เห็นอัตราค่า ประกาศเป็นแม่ศรีลูกยาตัก ละบาท
พ่อค้า ใน กรุงสยามว่า เป็นผู้รักคณะ และ เข้า หรืออะไรทำนองนั้น.
ช่วยเหลือกันแข็งแรง. ชะบวนแต่ยาว และงาม
พอใช้. ตอนเช้าแม่แก่ชะบวนหลวง. การตัด
ให้^๕มีชะบวนรายแต่ก่อนขึ้นเป็นงานเคียวนี้ เป็น
ความคิดน่าชม เชื่อว่า คงจะได้ เป็นแบบ
สำหรับงานซึ่งข้า^{๔/๕}นชะบวนรายต่อไปในภายหน้า.

เป็นธรรมเนียม ของชะบวน แต่ซึ่งข้า^{๔/๕}นที่ ได้
ใช้ เพื่อ ประกาศ เผยแผ่ กิจการ ใน กระทรวง-
ทะขวงการที่เกี่ยวข้องกับพระยาผู้ขึ้นซึ่งข้า^{๔/๕}น. ชะบวน
ของพ่อค้าคราวนี้ไม่แพ้คราวก่อน ๆ. พ่อค้า
มีไหวพริบดีมากเคย ได้ประกาศเผยแผ่การ
ค้าขายของเขาให้คนนั้นด้วยจำนวนหมื่นได้เห็น
เป็นอันโตยงนกสองตัว ด้วยกระสุนบน นกเคียว
คือ ได้ทั้งประโยชน์คณะ และประโยชน์คน รวม
กันไป ในการแสดง ซึ่งได้รัก ชน ไทย แยกคาย

การ ชุมนุม ลูกเสือ ๕
การชุมนุม นัยเช่นครั้งที่ ๒ เป็นงานใหญ่
ลูกเสือ กว่าคราวก่อน. ได้เห็นถนน
สนามชัย เป็นบริเวณ ค่อยออกมา
จากสวนสราญรมย์ สำหรับ
การแสดงตำนานและการเล่นต่าง ๆ เช่น มวย
และญูญิตสู้กัน. นอกจากลูกเสือผู้แทน
คณะมณฑลต่าง ๆ ทวีพระราชอาณาจักรสยาม
ยังมีลูกเสืออยู่มาเข้าแรมค่ายอยู่ด้วย ๒๑ คน
ทั้ง แคนคชคาราผู้เข้ามา ทำให้เป็นการครึก-
ครื้นขึ้นมากมาย. ลูกเสืออยู่จนทเช้ามากด้วยคำ
เชื้อเชิญของคณะลูกเสือสยาม เพื่อเป็นการ
คอยแทน ที่ ลูกเสือ สยาม ได้ ไป เทียว ประเทศ

พ. ศ. ๒๔๗๓

ความจำเป็นของโลก

ณ^๑ยุ^๒น^๓เม^๔อ^๕ร^๖ว^๗ ๆ^๘ น^๙ โดย^{๑๐}คำ^{๑๑}เช^{๑๒}อ^{๑๓}ญ^{๑๔} ของ^{๑๕}ค^{๑๖}ห^{๑๗}ย^{๑๘}ก^{๑๙}
ณ^{๒๐}ยุ^{๒๑}น^{๒๒}. การ^{๒๓}ท^{๒๔}เร^{๒๕}า^{๒๖}ก^{๒๗}ให้^{๒๘}มี^{๒๙}การ^{๓๐}ช^{๓๑}ุ^{๓๒}ม^{๓๓}น^{๓๔}ม^{๓๕}ล^{๓๖}ก^{๓๗}เส^{๓๘}อ^{๓๙}
เพ^{๔๐}อ^{๔๑}ค^{๔๒}อ^{๔๓}น^{๔๔}ร^{๔๕}ว^{๔๖}ร^{๔๗}ว^{๔๘}น^{๔๙} เ^{๕๐}น^{๕๑}ค^{๕๒}ว^{๕๓}ค^{๕๔}ค^{๕๕}ค^{๕๖}ค^{๕๗}ค^{๕๘}ค^{๕๙}ค^{๖๐}ค^{๖๑}ค^{๖๒}ค^{๖๓}ค^{๖๔}ค^{๖๕}ค^{๖๖}ค^{๖๗}ค^{๖๘}ค^{๖๙}ค^{๗๐}ค^{๗๑}ค^{๗๒}ค^{๗๓}ค^{๗๔}ค^{๗๕}ค^{๗๖}ค^{๗๗}ค^{๗๘}ค^{๗๙}ค^{๘๐}ค^{๘๑}ค^{๘๒}ค^{๘๓}ค^{๘๔}ค^{๘๕}ค^{๘๖}ค^{๘๗}ค^{๘๘}ค^{๘๙}ค^{๙๐}ค^{๙๑}ค^{๙๒}ค^{๙๓}ค^{๙๔}ค^{๙๕}ค^{๙๖}ค^{๙๗}ค^{๙๘}ค^{๙๙}ค^{๑๐๐}
เพ^{๑๐๑}ย^{๑๐๒}ช^{๑๐๓}อ^{๑๐๔}ญ^{๑๐๕}เข^{๑๐๖}า^{๑๐๗}มา^{๑๐๘}เ^{๑๐๙}น^{๑๑๐}แ^{๑๑๑}ช^{๑๑๒}ก^{๑๑๓}เท^{๑๑๔}ย^{๑๑๕}ว^{๑๑๖}ช^{๑๑๗}ม^{๑๑๘}ป^{๑๑๙}ร^{๑๒๐}ะ^{๑๒๑}ท^{๑๒๒}ส^{๑๒๓}ย^{๑๒๔}า^{๑๒๕}m
ก^{๑๒๖}ง^{๑๒๗}เข^{๑๒๘}า^{๑๒๙}ไ^{๑๓๐}้^{๑๓๑}เช^{๑๓๒}อ^{๑๓๓}ญ^{๑๓๔}เร^{๑๓๕}า^{๑๓๖}ไ^{๑๓๗}้^{๑๓๘}ช^{๑๓๙}ม^{๑๔๐}ป^{๑๔๑}ร^{๑๔๒}ะ^{๑๔๓}ท^{๑๔๔}ส^{๑๔๕}ย^{๑๔๖}า^{๑๔๗}m
เ^{๑๔๘}น^{๑๔๙}การ^{๑๕๐} แ^{๑๕๑}ล^{๑๕๒}ก^{๑๕๓}อ^{๑๕๔}อ^{๑๕๕}ก^{๑๕๖}ไ^{๑๕๗} และ เ^{๑๕๘}น^{๑๕๙}การ^{๑๖๐}ส^{๑๖๑}น^{๑๖๒}ก^{๑๖๓}ค^{๑๖๔}ร^{๑๖๕}ก^{๑๖๖}
ค^{๑๖๗}ร^{๑๖๘}น^{๑๖๙} ค^{๑๗๐}ว^{๑๗๑}ร^{๑๗๒}เ^{๑๗๓}น^{๑๗๔}ท^{๑๗๕}พ^{๑๗๖}อ^{๑๗๗}ใจ^{๑๗๘}ของ^{๑๗๙}เขา^{๑๘๐}.

การ^{๑๘๑}ช^{๑๘๒}ุ^{๑๘๓}ม^{๑๘๔}น^{๑๘๕}ม^{๑๘๖}ล^{๑๘๗}ก^{๑๘๘}เส^{๑๘๙}อ^{๑๙๐} คร^{๑๙๑}ว^{๑๙๒}น^{๑๙๓} ก^{๑๙๔} เ^{๑๙๕}น^{๑๙๖} เ^{๑๙๗}เวลา^{๑๙๘} ๑
ส^{๑๙๙}ปี^{๒๐๐}ค^{๒๐๑}า^{๒๐๒}ท^{๒๐๓}เ^{๒๐๔}ว^{๒๐๕}ก^{๒๐๖}ร^{๒๐๗}ว^{๒๐๘}ก^{๒๐๙}อ^{๒๑๐}น^{๒๑๑}. น^{๒๑๒}อ^{๒๑๓}ก^{๒๑๔}การ^{๒๑๕}แ^{๒๑๖}ง^{๒๑๗}ข^{๒๑๘}ัน^{๒๑๙}
ใน^{๒๒๐}วิ^{๒๒๑}ช^{๒๒๒}า^{๒๒๓}ข^{๒๒๔}า^{๒๒๕}ง^{๒๒๖} ๆ^{๒๒๗} ล^{๒๒๘}ก^{๒๒๙}เส^{๒๓๐}อ^{๒๓๑}ย^{๒๓๒}ง^{๒๓๓}ไ^{๒๓๔}้^{๒๓๕}ค^{๒๓๖}า^{๒๓๗}ร^{๒๓๘}เ^{๒๓๙}ว^{๒๔๐}ง^{๒๔๑}ไ^{๒๔๒}้^{๒๔๓}ก^{๒๔๔}อ^{๒๔๕}ย^{๒๔๖}ง^{๒๔๗}
ไ^{๒๔๘}้^{๒๔๙}ก^{๒๕๐}เ^{๒๕๑}ย^{๒๕๒}ว^{๒๕๓}ช^{๒๕๔}ม^{๒๕๕}ส^{๒๕๖}ถ^{๒๕๗}า^{๒๕๘}น^{๒๕๙}ท^{๒๖๐}ก^{๒๖๑}า^{๒๖๒}ง^{๒๖๓} ๆ^{๒๖๔} และ ช^{๒๖๕}ม^{๒๖๖}เ^{๒๖๗}ว^{๒๖๘}ร^{๒๖๙}ว^{๒๗๐}ล^{๒๗๑}ท^{๒๗๒}ว^{๒๗๓}
ก^{๒๗๔}ว^{๒๗๕}. มี^{๒๗๖}ผู้^{๒๗๗}เ^{๒๗๘}อ^{๒๗๙}เพ^{๒๘๐}อ^{๒๘๑}ให้^{๒๘๒}ก^{๒๘๓}า^{๒๘๔}ล^{๒๘๕}ง^{๒๘๖} แ^{๒๘๗}ก^{๒๘๘}การ^{๒๘๙}ช^{๒๙๐}ุ^{๒๙๑}ม^{๒๙๒}น^{๒๙๓}ม^{๒๙๔}
ไ^{๒๙๕}ก^{๒๙๖}ย^{๒๙๗}ให้^{๒๙๘}เ^{๒๙๙}น^{๓๐๐}ก^{๓๐๑}ท^{๓๐๒}น^{๓๐๓}ข^{๓๐๔}า^{๓๐๕}ง^{๓๐๖}ย^{๓๐๗}า^{๓๐๘}ง^{๓๐๙} ล^{๓๑๐}ก^{๓๑๑}ค^{๓๑๒}า^{๓๑๓}ร^{๓๑๔}เ^{๓๑๕}ว^{๓๑๖}ง^{๓๑๗}ไ^{๓๑๘}้^{๓๑๙}ข^{๓๒๐}า^{๓๒๑}
ช^{๓๒๒}ว^{๓๒๓}ย^{๓๒๔}พ^{๓๒๕}ิ^{๓๒๖}ร^{๓๒๗}ะ^{๓๒๘}ก^{๓๒๙}า^{๓๓๐}ค^{๓๓๑}ี^{๓๓๒} หรือ ช^{๓๓๓}ว^{๓๓๔}ย^{๓๓๕}ก^{๓๓๖}ิ^{๓๓๗}ร^{๓๓๘}ะ^{๓๓๙}ก^{๓๔๐}า^{๓๔๑}ค^{๓๔๒}ี^{๓๔๓} หรือ
ไ^{๓๔๔}้^{๓๔๕}ก^{๓๔๖}เ^{๓๔๗}ย^{๓๔๘}ว^{๓๔๙}ช^{๓๕๐}ม^{๓๕๑}ส^{๓๕๒}ถ^{๓๕๓}า^{๓๕๔}น^{๓๕๕}ท^{๓๕๖}ก^{๓๕๗}า^{๓๕๘}ง^{๓๕๙} ๆ^{๓๖๐} โดย^{๓๖๑}
ไ^{๓๖๒}้^{๓๖๓}ก^{๓๖๔}เ^{๓๖๕}ย^{๓๖๖}ว^{๓๖๗}ช^{๓๖๘}ม^{๓๖๙}ส^{๓๗๐}ถ^{๓๗๑}า^{๓๗๒}น^{๓๗๓}ท^{๓๗๔}ก^{๓๗๕}า^{๓๗๖}ง^{๓๗๗} ๆ^{๓๗๘} โดย^{๓๗๙}
ไ^{๓๘๐}้^{๓๘๑}ก^{๓๘๒}เ^{๓๘๓}ย^{๓๘๔}ว^{๓๘๕}ช^{๓๘๖}ม^{๓๘๗}ส^{๓๘๘}ถ^{๓๘๙}า^{๓๙๐}น^{๓๙๑}ท^{๓๙๒}ก^{๓๙๓}า^{๓๙๔}ง^{๓๙๕} ๆ^{๓๙๖} โดย^{๓๙๗}
ไ^{๓๙๘}้^{๓๙๙}ก^{๔๐๐}เ^{๔๐๑}ย^{๔๐๒}ว^{๔๐๓}ช^{๔๐๔}ม^{๔๐๕}ส^{๔๐๖}ถ^{๔๐๗}า^{๔๐๘}น^{๔๐๙}ท^{๔๑๐}ก^{๔๑๑}า^{๔๑๒}ง^{๔๑๓} ๆ^{๔๑๔} โดย^{๔๑๕}
ไ^{๔๑๖}้^{๔๑๗}ก^{๔๑๘}เ^{๔๑๙}ย^{๔๒๐}ว^{๔๒๑}ช^{๔๒๒}ม^{๔๒๓}ส^{๔๒๔}ถ^{๔๒๕}า^{๔๒๖}น^{๔๒๗}ท^{๔๒๘}ก^{๔๒๙}า^{๔๓๐}ง^{๔๓๑} ๆ^{๔๓๒} โดย^{๔๓๓}
ไ^{๔๓๔}้^{๔๓๕}ก^{๔๓๖}เ^{๔๓๗}ย^{๔๓๘}ว^{๔๓๙}ช^{๔๔๐}ม^{๔๔๑}ส^{๔๔๒}ถ^{๔๔๓}า^{๔๔๔}น^{๔๔๕}ท^{๔๔๖}ก^{๔๔๗}า^{๔๔๘}ง^{๔๔๙} ๆ^{๔๕๐} โดย^{๔๕๑}
ไ^{๔๕๒}้^{๔๕๓}ก^{๔๕๔}เ^{๔๕๕}ย^{๔๕๖}ว^{๔๕๗}ช^{๔๕๘}ม^{๔๕๙}ส^{๔๖๐}ถ^{๔๖๑}า^{๔๖๒}น^{๔๖๓}ท^{๔๖๔}ก^{๔๖๕}า^{๔๖๖}ง^{๔๖๗} ๆ^{๔๖๘} โดย^{๔๖๙}
ไ^{๔๗๐}้^{๔๗๑}ก^{๔๗๒}เ^{๔๗๓}ย^{๔๗๔}ว^{๔๗๕}ช^{๔๗๖}ม^{๔๗๗}ส^{๔๗๘}ถ^{๔๗๙}า^{๔๘๐}น^{๔๘๑}ท^{๔๘๒}ก^{๔๘๓}า^{๔๘๔}ง^{๔๘๕} ๆ^{๔๘๖} โดย^{๔๘๗}
ไ^{๔๘๘}้^{๔๘๙}ก^{๔๙๐}เ^{๔๙๑}ย^{๔๙๒}ว^{๔๙๓}ช^{๔๙๔}ม^{๔๙๕}ส^{๔๙๖}ถ^{๔๙๗}า^{๔๙๘}น^{๔๙๙}ท^{๕๐๐}ก^{๕๐๑}า^{๕๐๒}ง^{๕๐๓} ๆ^{๕๐๔} โดย^{๕๐๕}
ไ^{๕๐๖}้^{๕๐๗}ก^{๕๐๘}เ^{๕๐๙}ย^{๕๑๐}ว^{๕๑๑}ช^{๕๑๒}ม^{๕๑๓}ส^{๕๑๔}ถ^{๕๑๕}า^{๕๑๖}น^{๕๑๗}ท^{๕๑๘}ก^{๕๑๙}า^{๕๒๐}ง^{๕๒๑} ๆ^{๕๒๒} โดย^{๕๒๓}
ไ^{๕๒๔}้^{๕๒๕}ก^{๕๒๖}เ^{๕๒๗}ย^{๕๒๘}ว^{๕๒๙}ช^{๕๓๐}ม^{๕๓๑}ส^{๕๓๒}ถ^{๕๓๓}า^{๕๓๔}น^{๕๓๕}ท^{๕๓๖}ก^{๕๓๗}า^{๕๓๘}ง^{๕๓๙} ๆ^{๕๔๐} โดย^{๕๔๑}
ไ^{๕๔๒}้^{๕๔๓}ก^{๕๔๔}เ^{๕๔๕}ย^{๕๔๖}ว^{๕๔๗}ช^{๕๔๘}ม^{๕๔๙}ส^{๕๕๐}ถ^{๕๕๑}า^{๕๕๒}น^{๕๕๓}ท^{๕๕๔}ก^{๕๕๕}า^{๕๕๖}ง^{๕๕๗} ๆ^{๕๕๘} โดย^{๕๕๙}
ไ^{๕๖๐}้^{๕๖๑}ก^{๕๖๒}เ^{๕๖๓}ย^{๕๖๔}ว^{๕๖๕}ช^{๕๖๖}ม^{๕๖๗}ส^{๕๖๘}ถ^{๕๖๙}า^{๕๗๐}น^{๕๗๑}ท^{๕๗๒}ก^{๕๗๓}า^{๕๗๔}ง^{๕๗๕} ๆ^{๕๗๖} โดย^{๕๗๗}
ไ^{๕๗๘}้^{๕๗๙}ก^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}ย^{๕๘๒}ว^{๕๘๓}ช^{๕๘๔}ม^{๕๘๕}ส^{๕๘๖}ถ^{๕๘๗}า^{๕๘๘}น^{๕๘๙}ท^{๕๙๐}ก^{๕๙๑}า^{๕๙๒}ง^{๕๙๓} ๆ^{๕๙๔} โดย^{๕๙๕}
ไ^{๕๙๖}้^{๕๙๗}ก^{๕๙๘}เ^{๕๙๙}ย^{๖๐๐}ว^{๖๐๑}ช^{๖๐๒}ม^{๖๐๓}ส^{๖๐๔}ถ^{๖๐๕}า^{๖๐๖}น^{๖๐๗}ท^{๖๐๘}ก^{๖๐๙}า^{๖๑๐}ง^{๖๑๑} ๆ^{๖๑๒} โดย^{๖๑๓}
ไ^{๖๑๔}้^{๖๑๕}ก^{๖๑๖}เ^{๖๑๗}ย^{๖๑๘}ว^{๖๑๙}ช^{๖๒๐}ม^{๖๒๑}ส^{๖๒๒}ถ^{๖๒๓}า^{๖๒๔}น^{๖๒๕}ท^{๖๒๖}ก^{๖๒๗}า^{๖๒๘}ง^{๖๒๙} ๆ^{๖๓๐} โดย^{๖๓๑}
ไ^{๖๓๒}้^{๖๓๓}ก^{๖๓๔}เ^{๖๓๕}ย^{๖๓๖}ว^{๖๓๗}ช^{๖๓๘}ม^{๖๓๙}ส^{๖๔๐}ถ^{๖๔๑}า^{๖๔๒}น^{๖๔๓}ท^{๖๔๔}ก^{๖๔๕}า^{๖๔๖}ง^{๖๔๗} ๆ^{๖๔๘} โดย^{๖๔๙}
ไ^{๖๕๐}้^{๖๕๑}ก^{๖๕๒}เ^{๖๕๓}ย^{๖๕๔}ว^{๖๕๕}ช^{๖๕๖}ม^{๖๕๗}ส^{๖๕๘}ถ^{๖๕๙}า^{๖๖๐}น^{๖๖๑}ท^{๖๖๒}ก^{๖๖๓}า^{๖๖๔}ง^{๖๖๕} ๆ^{๖๖๖} โดย^{๖๖๗}
ไ^{๖๖๘}้^{๖๖๙}ก^{๖๗๐}เ^{๖๗๑}ย^{๖๗๒}ว^{๖๗๓}ช^{๖๗๔}ม^{๖๗๕}ส^{๖๗๖}ถ^{๖๗๗}า^{๖๗๘}น^{๖๗๙}ท^{๖๘๐}ก^{๖๘๑}า^{๖๘๒}ง^{๖๘๓} ๆ^{๖๘๔} โดย^{๖๘๕}
ไ^{๖๘๖}้^{๖๘๗}ก^{๖๘๘}เ^{๖๘๙}ย^{๖๙๐}ว^{๖๙๑}ช^{๖๙๒}ม^{๖๙๓}ส^{๖๙๔}ถ^{๖๙๕}า^{๖๙๖}น^{๖๙๗}ท^{๖๙๘}ก^{๖๙๙}า^{๗๐๐}ง^{๗๐๑} ๆ^{๗๐๒} โดย^{๗๐๓}
ไ^{๗๐๔}้^{๗๐๕}ก^{๗๐๖}เ^{๗๐๗}ย^{๗๐๘}ว^{๗๐๙}ช^{๗๑๐}ม^{๗๑๑}ส^{๗๑๒}ถ^{๗๑๓}า^{๗๑๔}น^{๗๑๕}ท^{๗๑๖}ก^{๗๑๗}า^{๗๑๘}ง^{๗๑๙} ๆ^{๗๒๐} โดย^{๗๒๑}
ไ^{๗๒๒}้^{๗๒๓}ก^{๗๒๔}เ^{๗๒๕}ย^{๗๒๖}ว^{๗๒๗}ช^{๗๒๘}ม^{๗๒๙}ส^{๗๓๐}ถ^{๗๓๑}า^{๗๓๒}น^{๗๓๓}ท^{๗๓๔}ก^{๗๓๕}า^{๗๓๖}ง^{๗๓๗} ๆ^{๗๓๘} โดย^{๗๓๙}
ไ^{๗๔๐}้^{๗๔๑}ก^{๗๔๒}เ^{๗๔๓}ย^{๗๔๔}ว^{๗๔๕}ช^{๗๔๖}ม^{๗๔๗}ส^{๗๔๘}ถ^{๗๔๙}า^{๗๕๐}น^{๗๕๑}ท^{๗๕๒}ก^{๗๕๓}า^{๗๕๔}ง^{๗๕๕} ๆ^{๗๕๖} โดย^{๗๕๗}
ไ^{๗๕๘}้^{๗๕๙}ก^{๗๖๐}เ^{๗๖๑}ย^{๗๖๒}ว^{๗๖๓}ช^{๗๖๔}ม^{๗๖๕}ส^{๗๖๖}ถ^{๗๖๗}า^{๗๖๘}น^{๗๖๙}ท^{๗๗๐}ก^{๗๗๑}า^{๗๗๒}ง^{๗๗๓} ๆ^{๗๗๔} โดย^{๗๗๕}
ไ^{๗๗๖}้^{๗๗๗}ก^{๗๗๘}เ^{๗๗๙}ย^{๗๘๐}ว^{๗๘๑}ช^{๗๘๒}ม^{๗๘๓}ส^{๗๘๔}ถ^{๗๘๕}า^{๗๘๖}น^{๗๘๗}ท^{๗๘๘}ก^{๗๘๙}า^{๗๙๐}ง^{๗๙๑} ๆ^{๗๙๒} โดย^{๗๙๓}
ไ^{๗๙๔}้^{๗๙๕}ก^{๗๙๖}เ^{๗๙๗}ย^{๗๙๘}ว^{๗๙๙}ช^{๘๐๐}ม^{๘๐๑}ส^{๘๐๒}ถ^{๘๐๓}า^{๘๐๔}น^{๘๐๕}ท^{๘๐๖}ก^{๘๐๗}า^{๘๐๘}ง^{๘๐๙} ๆ^{๘๑๐} โดย^{๘๑๑}
ไ^{๘๑๒}้^{๘๑๓}ก^{๘๑๔}เ^{๘๑๕}ย^{๘๑๖}ว^{๘๑๗}ช^{๘๑๘}ม^{๘๑๙}ส^{๘๒๐}ถ^{๘๒๑}า^{๘๒๒}น^{๘๒๓}ท^{๘๒๔}ก^{๘๒๕}า^{๘๒๖}ง^{๘๒๗} ๆ^{๘๒๘} โดย^{๘๒๙}
ไ^{๘๓๐}้^{๘๓๑}ก^{๘๓๒}เ^{๘๓๓}ย^{๘๓๔}ว^{๘๓๕}ช^{๘๓๖}ม^{๘๓๗}ส^{๘๓๘}ถ^{๘๓๙}า^{๘๔๐}น^{๘๔๑}ท^{๘๔๒}ก^{๘๔๓}า^{๘๔๔}ง^{๘๔๕} ๆ^{๘๔๖} โดย^{๘๔๗}
ไ^{๘๔๘}้^{๘๔๙}ก^{๘๕๐}เ^{๘๕๑}ย^{๘๕๒}ว^{๘๕๓}ช^{๘๕๔}ม^{๘๕๕}ส^{๘๕๖}ถ^{๘๕๗}า^{๘๕๘}น^{๘๕๙}ท^{๘๖๐}ก^{๘๖๑}า^{๘๖๒}ง^{๘๖๓} ๆ^{๘๖๔} โดย^{๘๖๕}
ไ^{๘๖๖}้^{๘๖๗}ก^{๘๖๘}เ^{๘๖๙}ย^{๘๗๐}ว^{๘๗๑}ช^{๘๗๒}ม^{๘๗๓}ส^{๘๗๔}ถ^{๘๗๕}า^{๘๗๖}น^{๘๗๗}ท^{๘๗๘}ก^{๘๗๙}า^{๘๘๐}ง^{๘๘๑} ๆ^{๘๘๒} โดย^{๘๘๓}
ไ^{๘๘๔}้^{๘๘๕}ก^{๘๘๖}เ^{๘๘๗}ย^{๘๘๘}ว^{๘๘๙}ช^{๘๙๐}ม^{๘๙๑}ส^{๘๙๒}ถ^{๘๙๓}า^{๘๙๔}น^{๘๙๕}ท^{๘๙๖}ก^{๘๙๗}า^{๘๙๘}ง^{๘๙๙} ๆ^{๙๐๐} โดย^{๙๐๑}
ไ^{๙๐๒}้^{๙๐๓}ก^{๙๐๔}เ^{๙๐๕}ย^{๙๐๖}ว^{๙๐๗}ช^{๙๐๘}ม^{๙๐๙}ส^{๙๑๐}ถ^{๙๑๑}า^{๙๑๒}น^{๙๑๓}ท^{๙๑๔}ก^{๙๑๕}า^{๙๑๖}ง^{๙๑๗} ๆ^{๙๑๘} โดย^{๙๑๙}
ไ^{๙๒๐}้^{๙๒๑}ก^{๙๒๒}เ^{๙๒๓}ย^{๙๒๔}ว^{๙๒๕}ช^{๙๒๖}ม^{๙๒๗}ส^{๙๒๘}ถ^{๙๒๙}า^{๙๓๐}น^{๙๓๑}ท^{๙๓๒}ก^{๙๓๓}า^{๙๓๔}ง^{๙๓๕} ๆ^{๙๓๖} โดย^{๙๓๗}
ไ^{๙๓๘}้^{๙๓๙}ก^{๙๔๐}เ^{๙๔๑}ย^{๙๔๒}ว^{๙๔๓}ช^{๙๔๔}ม^{๙๔๕}ส^{๙๔}

เป็นธรรมดาที่รัฐบาลต้องทรวกก่อน และ
ต้องร้อนใจมาก เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ ๑
จึงได้เสด็จ ทรวกตลาดเช้า ในทวันออก ตั้ง แต่
เดือนกันยายน จนบัดนี้ยังทรวก ทรวกไม่เสร็จ
แล้วทอมานใน เดือนธันวาคม เสนาบดีกระทรวง-
เกษตร ๑ ได้ประชุมพ่อค้าโรงสีเข้าใหญ่ ๆ กับ
ประชุม พ่อค้าขายข้าวออก ทางประเทศ รวม ๒
ครั้ง. เสนาบดีกระทรวงพระคลัง ๑ เกรงจะเกิด
ความกั้นกัน เพราะได้ร้องขอให้ ทกกระทรวง
ทบวงการประหยัการใช้จ่ายไว้แล้ว จึงได้
ออกแถลงการณ์ แสดงฐานะ การเงินของประ-
เทศให้ประชาชนทราบว่ายังมั่นคงก็อยู่. ทาง
ฝ่าย สภาเผยแผ่พาณิชย์ ก็ตั้งอนุกรรมการพิ-
จารณาเรื่องเข้ามีเจ้าพระยาพลเทพเป็นประธาน
และ มีกรรมการ ทั้งไทย ทั้งฝรั่ง อีก หลายนาย
เหล่านั้น ล้วน แสดงว่า รัฐบาล กำลัง หนัก และ
จัดการอยู่แล้ว

เหตุอย่าง หนึ่ง ที่ทำให้ราคา ข้าว ตก คือ
เหรียญฮ่องกง และเหรียญจีน ราคา ตก ค่า
เพราะ หนึ่ง ๆ ยัง เป็น ประเทศ ใช้แร่เงิน เป็น
มาตราอยู่. เงิน ๑๐๐ บาทของเราเคยเท่า
กับเหรียญฮ่องกง ๗๐ เศษ บัดนี้ ๑๐๐ บาท
เท่ากับเหรียญฮ่องกง ๑๕๐ เศษ ผิดกันกว่า
เท่าตัว ถึงนี้เพราะแร่เงินหายาราคาเงินจึงตก

แต่เราเป็นประเทศที่ใช้มาตราทองคำ คือ เทียบ
ราคาสินค้ากับเงินเป่านกของอังกฤษ เงิน
บาทของเราจึงหาตกค่าไปตามแร่เงินไม่. เมื่อ
ราคาข้าวในตลาดใหญ่ของเรา คือ จีนกับฮ่องกง
ขายตามราคาสินค้าที่ตกค่าไป คิดเป็นเงิน
ไทยได้น้อยเข้า ราคาข้าวที่พ่อค้าจะซื้อจาก
ชาวนาของเราจึงย่อมตกค่าอยู่เอง.

หากเราเป็นประเทศ ขายข้าว ประเทศเดียว
เราอาจขึ้นราคาไว้ตามราคาสินค้าของเรา คือ
แปลว่าขึ้นราคาข้าวที่ขายเป็นเงินเหรียญ แต่
เราทำเช่นนั้น หาได้ ไม่ ด้วย มีเจ้าพระมา
เข้าฉนวน และเขื่อน ๆ แข่งขายอยู่. แต่เพียง
เรลดราคาลงไปตามราคาสินค้า เราได้ขายข้าว
ในตลาดฮ่องกง และจีน นี้นิดน้อยกว่า บกหลาย
ปีก่อน แต่พระม่างกลับขายเข้าของเขาในตลาด
ฮ่องกง และจีนได้ทรงกันข้ามกับเรา คือ ค.ศ.

๑๙๒๕ เขาขายได้ ๖๕,๖๕๕ ตัน. ค. ศ.
๑๙๓๐ คือปีนั้นเขาขายได้ ถึง ๖๖๕,๓๗๒ ตัน
ทวีขึ้นกว่า ๑๐ เท่า. นักเห็นได้ชัดว่าพระม่างแย่ง
ตลาดเรา ทำไมพระม่างจึงขายเข้าของเขาได้
ถนัด ? นี่แหละ เป็นปัญหาที่เราจะต้องแก้
ซึ่งแปลว่าเราจะต้องให้เข้าของเราดีขึ้น, ขาย
ได้ราคาถูกลง, แล้วและยังบังคับกับไรด้วย.
การจะให้เข้าดีขึ้นเป็นหน้าที่กระทรวงเกษตร ๑

พ. ศ. ๒๔๗๓

ความดำเนียรของโลก

การจะให้ขายเขี้ยวราคาตกลง และ คงมีกำไรได้
เป็นหนาทกระทรวงพาณิชย์ฯ, และกิจการทั้ง
หมคน รวมอยู่ในสภามหาพาณิชย์.

เพื่อมิให้ล้มกัว เราควรจำไว้ว่า ในทาง
เป็นพ่อค้าเข้า ทั้งพระมา และอินโด้เป็นนัก-
เลงโตกว่าเรา เพราะปรากฏ ตามสถิติ ว่า
เมื่อ ค.ศ. ๑๘๒๘ สยามทำนาได้ ๖,๖๕๖,
๐๐๐ เอเคอร์. พระมาทำได้ ๑๑,๖๘๖,๐๐๐
เอเคอร์ และอินโด้ทำได้ ๑๒,๓๒๔,๐๐๐
เอเคอร์ คือ ๒ เท่าของเรา.

การทางซื้อเหลียง วีรธออยู่
ส.ป.ร. ไม่เข้าช่วยเจียโกเจียะปราชญ์
จีน เป็นสชาณกษเพ่งเสียง รนฝ่าย
กฤษฎียบยอลลงแล้ว ทางซื้อ-
เหลียงจะยกเขารักษานครหลวง
เดิม คือ บักเผ่งนั้น ไคเคียทำนายนกันว่า ทาง-
ซื้อเหลียง จะ “ชนะไหนเจ้าทวยช่วยกระพือ”
แต่มาคนใดพองคำแก้คิดว่า ทางซื้อเหลียง
มีความเห็นไปในทาง จะให้ประเทศจีนได้มีการ
ปกครองอย่างสหปาลรัฐ แต่จะไม่เอาความ
เห็นของตนเป็นใหญ่ จะทำการควยปรึกษา
หรือ รัชความเห็นชอบของเจียโกเจียะ และ
คณะจีนได้ก่อนทุกอย่างไป การจึงไกล่าช้า

อยู่ พวกนักคิดนักชมต่าง ๆ ก็พากันวิธ
ยังไม่ว่างชกคิดสืบลงไปก็เดี๋ยว่าทางซื้อเหลียง
เป็นคนก็ หรือว่า

อันที่จริง ทางซื้อเหลียง จะเป็นเทศา หรือ
เป็นมารก็ตาม ถ้าเขาเป็นเจ้าของความคึก
ก็จะให้จีนได้ปกครองอย่างสหปาลรัฐ เขาก็
เป็นผู้คววไรรับความชมเชยอยู่แล้ว เพราะตั้ง
แต่จีน เปลี่ยนจาก ราชาธิปไตย มาเป็น ประชา-
ธิปไตย ก็ได้มีปัญหามาจกคิด มาตลอดเวลา
ว่า เมืองจีนควรจะเป็นประเทศเดี่ยว หรือ
ว่าใหญ่โตเกินไป ควรจะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ
อย่างน้อย ก็ จีนเห็นอกเห็นใจ? เผลอญความ
เห็นที่เค็ดชากในเวลานั้น คือ ความเห็นของ
มันชุนยักเซ็น เป็นไปข้างรวบรวม เมืองจีน
จึงเป็นนาว่าใหญ่ ยืนยวน อยู่ใน ท่ามกลางพายุ
แห่ง การปกครอง ที่ เอาไว้ ไม่อยู่ ตลอดมาจน
คราวเท่าทกวัน

แท้จริง การ ปกครอง อย่าง ประเทศเดี่ยว
ของชุนยักเซ็น หรือการปกครองอย่างแบ่ง
เป็นหลายประเทศ ของผู้ อยากแบ่งแยก อำนาจ
ต่าง ๆ มีพวกถืออำนาจ แส้นยาร เห็นกัน
ก็สู้การปกครองแบบสหปาลรัฐไม่ได้. เผลอญ
ในยุคที่แล้วมานี้ ได้มีการพิจารณาถึงวิธีการ
ปกครอง ของอินเคีย ซึ่ง เป็น ประเทศที่ยก อีก

ไทยเขมร

กุ่มภา

ประเทศหนึ่ง และคณะข้าหลวงชิมอน ได้ลง
เนือเห็น เป็นยุคก็ตองกัน ทั้งคณะ ว่า การ
ปกครองแบบสหปาลรัฐเป็นเหมาะที่สุด ยึด
รัฐบาลอังกฤษ กับผู้แทนคณะการเมืองต่าง ๆ
ของอินเดีย เว้นแต่คณะคัมภีร์ กำลังประชุม
ไต่ถามปรึกษาภายในอยู่กลอนคอน และร่าง
ธรรมนูญรายละเอียก ขึ้นโดยคณะกรรมการกอง
แยกพิจารณารายละเอียดเป็นส่วน ๆ ไป

มีข้อข้า เกิดขึ้น คือ อินเดียไต่ถาม
พิจารณาเรื่องวิธีการปกครอง มาแล้วเป็นเวลา
กว่าปี สำหรับให้จีนได้คิดค้นปัญหาเก่าเรื่อง
วิธีการของเขาโดยไม่ต้องลงทุน และได้
ทั้งนั้นเป็นสหปาลรัฐเสียทีเดียว ในเวลาที่
อินเดียเองยังใช้เอื้ออยู่ และเมื่อการประชุม
ไต่ถาม ในกลอนคอนได้ร่างธรรมนูญปกครอง
แบบสหปาลรัฐขึ้นแล้วเรียบร้อยหมดแล้ว จีน
ยอมมอบเขมรด้วยเขาไปใช้เสียก่อน ปลอมให้
อินเดียใช้เอื้อกันต่อไปอีก ก็จะเป็นข้อข้าซ้อน
ข้อข้าขึ้นอีกเป็นชั้น ๆ.

ส.ป.ร. จึงได้ ความ ว่า มี ความ ทกลง
ระหว่างประธานาธิบดีเจียโกเรเย ประมุขจีนไต่
ถามของประธานาธิบดี (หรือ อะไร ทำนองนี้)
ราชทูตเขมร ประมุขจีนเห็น ว่า ให้ร่าง
ข้อเขมรปกครอง แมนจูเรียและจีนเห็นสัทธิ

ชาติทุกอย่าง เป็นตัวคณะ ก็กินต้อง อยู่ใน
ภาคนี้ คงที่เจียโกเรเย เป็นอยู่ในภาคใต้. แต่
การเกี่ยวกันต่างประเทศทั้งหมด ตลอดจน
ปัญหาเรื่องแมนจูเรีย กับไซบีเรียรัสเซีย และ
แมนจูเรีย กับญวน ให้เป็นหน้าที่ของประมุข
แห่งภาคใต้ ซึ่งจะเป็นรัฐบาลกลาง เป็นผู้
เจรจาว่ากล่าวทุกสิ่งทุกอย่าง. รวมความก็
ดูเหมือนว่า การภายในให้ต่างภาคต่างจัดการ
ความปรึกษาหารือเห็นกัน แต่การภายนอก
ให้ภาคใต้ ซึ่งจะเป็นผู้แทนในนามของ ส.ป.ร.
จีนเป็นผู้จัดการ.

มีผู้เขมรคนมากกว่าความตกลง จะช่วยให้
จีนก้าวหน้าไปไต่ถามขึ้นหนึ่ง ส่วนอยู่หาราย
ละเอียดในเรื่องธรรมนูญปกครอง เอาไว้
พิจารณา และเอาอย่างธรรมนูญอินเดีย ต่อไป.
อย่างไร เสีย จีนก็ คงจะ ได้ ใช้ก่อน อินเดีย อีก
เป็นแน่.

การประชุมไต่ถามกลอน-
อินเดีย กลอน. ได้เริ่มมาแต่กลางเดือน
พฤศจิกายนแล้ว พระจักร-
พรรดิราชเจ้าอยุธยาเสด็จทรงเสก
แล้วต่อมาอัครมหาเสนาบดี แม่ศกอนเนลก เป็น
ประธาน. ฝ่ายอังกฤษมีผู้แทนคณะการเมือง

พ. ศ. ๒๔๗๓

ความคำเนิรของโลก

ทุกคณะ กับเสนาบดีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ฝ่าย
อินเดียมีเจ้าประเทศราชกับผู้แทนคณะกรรมการเมือง
ในอินเดียทั้งหมด เว้นแต่คณะคณิศ ซึ่งเป็น
คณะรุกราน ก่อความยุ่งยาก อยู่ในอินเดีย จน
ทุกวันนี้ และ บรรดาหัวหน้าโค พรหมกัน มี
เรือนจำเป็นทาสอยู่. นอกจากคณะกรรมการเมืองยังมี
คณะชาติ คณะศาสนา และ คณะสตรี อินเดีย
ซึ่งมีสตรีเป็นผู้แทนด้วย

ปัญหาแรกที่ยกขึ้นพิจารณา คือ ว่าควร
ปกครองอินเดียอย่าง 'สหปาลรัฐ' หรือไม่?
เมื่อปัญหานี้ไม่เป็นปัญหาแล้ว จึงเลยพิจารณา
กันถึงธรรมนูญการปกครองรายละเอียด ซึ่ง
ได้ทั้งกรรมวิธีการกองแยก แต่ล้วน ผู้ชำนาญให้
พิจารณาการเป็นส่วนๆ ไป. อัครมหาเสนาบดี
แม้คัดค้านแต่ ประธานแห่งที่ประชุมใหญ่
ซึ่งตัวเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยก็ เลยไปรับเชิญ
ให้เป็นประธานกรรมวิธีการกองแยก พิจารณา
เรื่อง 'สิทธิของพวกส่วนน้อย' *Small*
Minority ให้แก่ปากเสียง ของพวกน้อย หรือ
ปากหอยปากปู ซึ่งจะไม่ต้องเดือดร้อน เพราะ
ปากเสียงหรือ อารมณ์กระทำของพวกมาก.

ในเวลาเขียนเรื่องนักการเมืองกรรมกร

กองแยก ต่างๆ นั้นได้สำเร็จ รวมเข้าไปแล้ว
ก็มาก แต่จะเอาแน่นอนอะไรในระหว่างที่เขากำลัง
กำลังว่ากันอยู่นี้ก็ไม่ได้โดยง่าย ทว่าแต่ตาม
ข่าวโทรเลขว่าจะให้จำนวน รายการที่ได้สิทธิถึง
คะแนนเลือกผู้แทนทั่วอินโดจีน ๑๐๐ ถึง
๒๕ ของจำนวนพลเมืองก็ได้. วิธเลือกผู้แทน
ในสภากลางของประเทศจะเลือกกันทั้งประเทศ
หรือ จะให้สภาแห่ง มลประเทศ เป็นผู้เลือกตั้ง
ผู้แทนสำหรับสภาประเทศ ก็ยังเจรจากันอยู่.
ส่วน คณะเสนาบดี จะให้ รับผิดชอบ ต่อ รัฐสภา
หรือต่อผู้สำเร็จราชการ ซึ่งเป็นผู้แทนอุปราช
ผู้แทนพระองค์ พระเจ้ายอร์จ จิกๆ กันลงมา
เป็นลำดับ ก็ยังเป็นปัญหาที่ปรึกษากันอยู่. มี
เสียงที่จะให้เสนาบดี ว่าการ ทหาร กับ การต่าง
ประเทศรับผิดชอบต่อผู้สำเร็จราชการ เพราะ
เป็นแผนกราชการ แห่งพระเจ้าจักรพรรดิราช
โดยทรง. เสนาบดีนอกนั้นให้รับผิดชอบต่อ
รัฐสภา ปัญหาที่ตกเป็นราชการ เสนาบดี
อื่นๆ ไม่ต้องลงมติ และปัญหาที่ไม่ใช่พระราช
การโดยทรง เสนาบดี การทหาร กับ การ
ต่างประเทศ ก็ไม่ต้องลงมติเหมือนกัน. แต่ถ
ปลาย จะเป็นยุคที่ได้้อย่างไรจะต้องรอฟังไปอีก.

ไทยเขษม

กุมภ

ธรรมเนียมการปกครองอินเดียน เมื่อสรุป เวลานั้นพระจักรพรรดิราชเจ้าอยุธยา จระทรงรับ
ความที่เข้าใจในรูปที่ว่า การภายในให้ต่าง เป็นราชการอยู่ก่อน โดยที่ทรงตั้งอุปราช
ปกครองกันเองได้เป็นแคว้น ๆ ไป แต่การ และผู้สำเร็จราชการ ถ้ามีการการ เป็นเดากัน
ภายนอก คือ การต่างประเทศ ก็มีการทหาร ลงไป. ผู้สำเร็จราชการนั้น ยังมีเสียงว่าให้
ให้เป็นหน้าที่ของอินเดียนทั้งหมด ซึ่งสำหรับ ทรงเลือกได้ตลอดถึงชาวอินเดียนด้วย.

๑ ขุนไทยเรา ได้เจ้า ไม่เมาวัย พ่วงมุงหมาย กระจุกเมือง เป็รื่องสุขสันต์
สยามชาติ ผงากเขษม โลกเทียมทัน จักรจอมกน ภาภัก จักรเขย ๗

พระศรี นันท

ประชุมเรื่องพระราม

คำนำ

ในพระราชนิพนธ์บ่อเกิดรามเกียรติ์ แสดงว่ารามเกียรติ์ของเรามีมูลที่มาจากมัธยมประเทศ คือคัมภีร์รามายณะของชาวอินเดีย แต่ก็ทำออกจากนั้นคัมภีร์เดียวไม่ เพราะมีตอนโดยมากที่ไม่ปรากฏในฉบับนั้นเลย คงจะได้มาจากหลายคัมภีร์.

บัดนี้ เป็นที่น่ายินดีที่ท่าน เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป ได้ช่วยกันเก็บรวบรวมเรื่องพระรามในที่ต่าง ๆ ไว้บ้าง. เราเห็นว่าถ้าลงเป็นต้นร่างอยู่ขณะนี้ จะไม่สำเร็จประโยชน์อะไรนัก จึงขออนุญาตท่านทั้งสองมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือนี้ จะได้ทราบกันแพร่หลาย สำหรับเป็นเครื่องมือวิจารณ์รามเกียรติ์ของเราได้ประการหนึ่ง.

ท่านผู้ใด มีเรื่องรามเกียรติ์ไว้อ่างไร จะเป็นนิยายนิทานพื้นเมืองไหน ๆ ก็ตาม ส่งมาบำรุงความรู้กัน เราจะลงพิมพ์ให้ด้วยความยินดีเสมอ.

ทศรถชาดก

คำชี้แจง

ทศรถชาดกนี้ เป็นเรื่องที่ ๔๖๑ แห่ง
ชาดกทั้งปวง, หรือเป็นเรื่องที่ ๗ ใน เอกา-
ทสนิชาดกจินดามณี, เคยเล่ามาแล้วครั้งหนึ่ง
ในวิทยารายเล่ม ๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕)
ตอนที่ ๒ เรื่อง ประวัตราชทินนาม, แต่
ความได้แก้ไขบ้าง โดยผู้เรียบเรียงด้วยกัน
และได้รับอนุญาตจาก สำนวนอักษร เพื่อพิมพ์
ใหม่แล้ว.

คำในรื่อง

พญาพราณสี ทรงนามว่าทศรถมหาราช
มีโอรส ๒ และธิดา ๑ ด้วย พระอัครมเหสี.
โอรสองค์ใหญ่ชื่อ พระรามมณฑก, องค์รอง
ชื่อ พระลักษณ, ธิดาชื่อ นางสีดา. ครั้น
พระอัครมเหสีสิ้นพระชนม์, ก็ตั้งพระเทวีรอง
เป็นอัครมเหสี, มีโอรสด้วย องค์หนึ่ง ชื่อ
พระภรต, ทรงโปรดปรานในพระโอรสองค์
ใหญ่มาก ถึงกับสิ้นพระวาจาประทานพรแก่

พระอัครมเหสี.

ครั้น พระภรตเจริญวัย,

พระอัครมเหสี ก็ขอพระที่ประทานไว้ คือ เลี้ยง
เขาราชสมบัติ. ท้าวทศรถ จำประทาน, ครั้น
แนะนำโอรส อัครมเหสีเก่าให้ออกไปเสีย จาก
อาณาจักรก่อน ต่อสนกาล ๑๒ ปี จึงเข้ามา
รับราชสมบัติรับขึ้นเป็นราชมฤค ตามที่โหร
พยากรณ์พระชนม์ว่าท้าวเธอจักมีพระชนม์ยืน
ไปได้อีกเพียง ๑๒ พรรษา. เจ้าสามพี่น้อง
ออกปักษีอาศรมอยู่ดงป่าหิมพาน, พระลักษณ
และนางสีดาเป็นผู้ปฏิบัติพระรามมณฑก. ใน
ขณที่เท่าเท่านั้น ท้าวทศรถ สิ้นพระชนม์ด้วย
เหตุที่ทรงอมหฤทัยเพราะโศกาทศรถ เองด้วย
พระมีโอรส ต้อง ถูก เนรเทศทาง ทูต ก็นการ.
พระอัครมเหสีก็ยกพระภรตขึ้นผ่านพิภพ, แต่
คณะมาดย์พากันคัดค้าน อ้างเหตุว่ารัช-
ทายาทยังมีค้อยู่. พระภรต จึงยกพลเสนา
ไปตามพระรามมณฑกดงป่าหิมพาน, แจ้งข่าว
พระชนกสิ้นพระชนม์แล้ว ทูลอัญเชิญพระราม
มณฑกให้กลับไปเขาราชราชสมบัติ. พระ-

รามย์นิจกียังไม่ยอมรับ เพราะไต่ลื้อปฎิญาณ
จาก พระนิภาไว้แล้วว่า ต้องอยู่นอกเขตต์แค้น
๑๒ ปี, แสวงความประสงค์ว่าให้พระภรท
วังราชธานีไปก่อน ท่ออก ๓ ปี จึงมารับ
ครอง. ครั้นประทานรองพระบาทหน้าแทน
พระองค์แล้ว, พระภรท พระลักขณ์ และ
นางสีดา พากันกลับพระนคร. เป็นอันว่า
รองพระบาทผ่านราชย์อยู่ ๓ ปี.

การเมือง อันเนื่องด้วย รองพระบาท นั้น
คือ เมื่อเชิญรองพระบาททั้งสี่เสด็จเห็นอราช-
ย์ลังกแล้ว คณะอมาตย์ประชุมกันวินิจฉัย
อัญญคดี. หากการคดีสิ้นปรียคภักดีท่านอง
คตองธรรม, รองพระบาทกับนาคาสภทกกันถึง

กุก กัก กุก กัก. อาศัยเสียงร้องอุทธรณ์
ตุลาการต้องรอคดีขึ้นพิจารณาใหม่. ฉิว่า
คำพิพากษานี้ชาวบริสุทธิชุกติด้วยพระธรรม-
ศาสตร์ราชันนิ, รองพระบาทก็สำเร็จการด้วย
บุญภาพ.

ครั้นล่วง ๓ ปีแล้ว พระรามย์นิจกียัง
เสด็จเข้าวังพาราณสี. พระญากิวงศ์พร้อม
ทั้งอมาตย์ ราชขบริวาร อัญเชิญประทับราชมน-
เทียร, ประกอบพิธีราชาภิเษกพระรามย์นิจกีย
เป็นพระมหากษัตริย์ นางสีดา เป็นอัครมเหสี
ครอง พาราณสี สืบสันตติวงศ์ ตาม ขัตติยราช
ประเพณี.

อัทฺถกะรามายณะ

คำ^ขแจ้ง

เรื่องอัทฺถกะรามายณะ ได้จากฉบับแปลของ

เซอร์ ยอช เอ. เกรียสัน

Sir George A. Grierson

รามายณะที่กล่าวถึงกิริยา^๑นาไว^๒ คงได้ยินมา
ว่า มีสองพระขนิษฐา^๓ คือพระขนิษฐา^๔นาไว^๕เป็นจำนวน
สองหมื่นห้าพันโคลก^๖ สำหรับให้มนุษย์อ่าน
ได้แก่ พระขนิษฐา^๗เป็นข่อย^๘เกิดแห่งรามายณะ ทั้ง
หลาย, ส่วนอีกพระขนิษฐา^๙หนึ่ง คือ อัทฺถกะรามาย-
ณะ มีจำนวนพันล้านโคลก^{๑๐} เป็นพระขนิษฐา^{๑๑}สำหรับ
เทวดาอ่าน. เพราะฉะนั้น จึงมีเรื่องพิเศษ
ออกไป กล่าวถึงกิริยา^{๑๒}เห็นพระราม และสีตา
โดยพิสดาร, แต่เรื่องของทศกัณฐ์^{๑๓} กล่าว
เพียงย่อ. เซอร์ ยอช ผู้นั้น กล่าวว่าอัทฺถกะ
รามายณะ^{๑๔}นี้ เป็นของนิยายโวยณพ และทั้ง
เป็นโวยณพที่อยู่ในนิยายศากยคัมภีร์, เพราะ
ข้อความ ใน ตอน หลัง มี เรื่อง สีตา^{๑๕}และลึงกู^{๑๖}ที่
เปลี่ยนลักษณะและร่างครุ^{๑๗}วิญ มี สักร สวมสัง-
วาลหวัระโกลกคน^{๑๘} ไม่มีใครไว้กับพระอุมา
ย่างเป็นนางกาลิ. นอกจากนั้น อัทฺถกะ

รามายณะ^{๑๙}เป็นหนังสือมีประโยชน์ในนิยายศก^{๒๐},
เพราะรวบรวมเรื่องต่างๆ ของพระรามและสีตา
ไว้มาก. แต่มีข้อแปลกอยู่อย่างหนึ่งที่ปรากฏ
อยู่ในนั้น คือ ฤๅษีมีอำนาจศาศป^{๒๑}ใครต่อใครได้.
แม้พระเป็นเจ้าเอง, ถ้าถูกฤๅษีศาศป^{๒๒}แล้ว ก็ต้อง
ให้เดินไปตามคำศาศป^{๒๓} จะขัดขืนไม่ได้. เพราะ
ฉะนั้น ในสมัยครั้งกระโน้น ควรเลือกเป็นฤๅษี
ดีกว่าเป็น พระเป็นเจ้าเสียอีก เพราะไม่ต้อง
กลัวถูกศาศป. พระเป็นเจ้าถึงประทานพรให้
ใครๆ ที่วอนขอได้, แต่สู้ฤๅษี^{๒๔}ไม่ได้. เพราะ
เขาศาศป^{๒๕}ได้ศักดิ์สิทธิ์. แต่ถ้าเกิดฤๅษีคือฤๅษี
ศาศป^{๒๖}กัน เรื่องก็ยุ่งใหญ่ เพราะต่างคนก็ต้อง
เป็นไปตามศาศป, อย่างเรื่อง พระวิชัย^{๒๗}กับ
พระวิศวามิตร. ทันทีที่ พระวิชัย^{๒๘}และพระ
ลักษมี^{๒๙}จะขอความเป็นพระราม และ สีตา^{๓๐} ใน
อัทฺถกะรามายณะ^{๓๑}กล่าวว่า^{๓๒}เป็นเพราะถูกฤๅษีศาศป^{๓๓}

พ. ศ. ๒๔๗๓

อิทธิฤทธิ์รามายณะ

ให้มาเกิดเป็น มนุษย์, หาใช้ลงมาปราบสัตว์ พระรามอยู่ในองค์พระราม).

ขาล เพื่อบำรุงถนนโลกอย่างที่เขาใจกันไม่. เหตุที่ทำให้พระรามและสีกาอวตารมาเป็น
ดังนี้:—

ดำเนินเรื่อง

ยัทมาวดีผู้ให้ท้าวศรีคังกู เป็นผู้รัก

ฤๅษีท้าวชไปหาฤๅษีวาลมิกิ อันมีสำนัก
อยู่บนฝั่งแม่น้ำคามาสิ, กล่าวว่า วาลมิกิ
ไ้รจนารามายณะฉบับหนึ่งสำหรับพรหมโลก
มีค่าดาไ้พันล้านโคสลก, รามายณะอีกฉบับ
หนึ่ง สำหรับมนุษย์ มีค่าดา สองหมื่นห้าพัน
โคสลก, ฤๅษีท้าวช ขอร้อง อยากจะฟังเรื่อง
รามายณะฉบับหนึ่งซึ่งไ้คยกับใจไว ไม่ให้มนุษย์
รู้มาก่อน. วาลมิกิ อธิบายว่า เรื่องราวของ
พระราม มีค่าดาไ้ สองหมื่นห้าพันโคสลก
ก็เป็นการเพียงพอแก่มนุษย์ชาติยอยู่แล้ว; แต่
อย่างไ้ก็ ยักัน จะไ้เล่าเรื่องมาหาคณะ
แห่งสีกา ซึ่งเคยเรื่องมีไ้กล่าวไว ในรามาย
ณะ ฉบับหลังโดยละเอียด เพราะเก็บซ่อนไว
ใน พรหมโลก. วาลมิกิ ไ้ไ้อธิบายคือไ้ว่า
สีกา นั้นคือ ประฤติ หรือกำเนิดแห่งสิ่ง
ทั้งปวง อันเป็นเหตุไ้ สิ่งทั้งหลายเกิดอนที่
และไ้เกิดอนที่ เกิด เป็นคนคนชน, และเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกยพระราม (คือ เป็นคักักของ

คือพระนารายณ์ พระนารายณ์ปรากฏพระองค์
แก่ยัทมาวดีไ้เห็นในเวลาสุบิน ว่าพระองค์จะ
ประทานโอรส องค์หนึ่ง มีความรักไ้ และบริ
บูรณ์ด้วยลักษณะดีทุกอย่าง. เหตุนี้ยัทมาวดี
จึงประสัคไ้โอรสชื่อ อัมพริค ซึ่งต่อมาไ้สืบ
สันตติวงศ์แห่ง ท้าวศรีคังกู. ท้าวอัมพริค
มอราชสมบัติแก่อมาคยมนตรี, แล้วเสก
ไ้ไปบำเพ็ญตบะบูชา พระนารายณ์ เป็นเวลาไ้
พันปี. ครบกำหนดเวลาพันปีแล้ว, พระ
นารายณ์ จำเลงองค์เป็น พระอินทร์, เสกจมา
ปรากฏเฉพาะท้าวอัมพริค, และไ้สัญญา
ว่าจะเป็นผู้พิทักษ์ท้าวอัมพริค. ท้าวอัมพริค
เข้าพระทัยว่าเป็น พระอินทร์, ก็ไ้ยอมมอบ,
กล่าวว่าไ้ไ้ทรงทรมานกายครั้นนี้ ก็เพื่อยุชา
องค์พระนารายณ์เท่านั้น. พระนารายณ์ พอ
พระทัย ก็ทรงกลายร่างจากพระอินทร์ เป็น
สภาพเดิม, ประทานพรแก่ท้าวอัมพริคไ้เป็น
ผู้ทรงความรักกันบริคัษ, เป็นผู้ไ้ครอบ

(๑) ในตอนนี้อธิบายว่านารายณ์คลอไป ไม่เรียกว่าวิญญู เหมือนตอนอื่น.

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กรมศิลปากร

ความคุ้มครองของพระนารายณ์, และเป็นผู้
ชนะศัตร์. ท้าวอัมพวิศ เสด็จกลับกรุง
อโยธยา, เสวยราชย์ โพรพารัมย์เย็นเย็นสุข
สำราญ, มีจักรแก้วสอดสร้อยพระนา-
รายณ์คุ้มครองพณภัยอยู่เป็นนิตย์.

ท้าวอัมพวิศ มีธิดาทรงโฉมวิลาสนามว่า
ศรีมติ. วันหนึ่ง ฤๅณนารถ และ ฤๅณบรรพต
มาเฝ้าท้าวอัมพวิศ, ใต้เห็น ศรีมติ ราชธิดา
ก็มีความเสน่หา, ต่างขอร้องเป็นชายา. ท้าว
อัมพวิศก็ยินยอมและตรัสว่า จะประทานให้แก่
ฤๅณนารถพระธิดาสมัคร. ฤๅณทั้งสองก็ตกลง..
นารถรีบไปเฝ้าพระวิษณุ, ทูลขอให้ประทานพร
ความมั่งคั่งเป็นวานรจึงมีแก่ฤๅณบรรพต. ส่วน
ฤๅณบรรพต รีบไปเฝ้าพระวิษณุด้วย และทูลขอ
ให้นารถมั่งคั่งเป็นวานรเหมือนกัน. พระวิษณุ
ประทานพร ความ มั่งคั่ง เป็นวานรให้ สัมความ
ปรารถนาของฤๅณทั้งสอง, ซึ่งทั้งสองฝ่ายหาได้
ทราบเรื่องแห่งกันและกันไม่, ต่างมุ่งกลับไป
กรุงอโยธยา ซึ่งในเวลานั้นการทกแต่งประ-
คัยประกาศ และมีเสนามากยชุมมณกันเนืองแน่น
เพื่อตราธิดาเลือกสวามี^๑ (สยัมพร).

เมื่อ ฤๅณทั้งสองกลับมาถึง, ท้าวอัมพวิศ
ทรงต้อนรับเป็นอย่างดี, และตรัสให้ศรีมติ
พระธิดาโยนพวงมาลัยไป ยัง ฤๅณ ที่ทางเลือก-
แต่นางตอบว่าไม่เห็นนารถ หรือ บรรพต, เห็น
แต่ถึงสองตัว. แต่ในท่ามกลางรรววงถึง มี

บุรุษรูปร่างงามอายุ ๑๖ ปี. บุรุษนั้นนาง
เห็นแต่ผู้เดียว, ส่วนคนอื่นมองไม่เห็น. ท้าว
อัมพวิศ เห็นชักช้า เกรงฤๅณทั้งสองจะโกรธ
และคำประรองค์, จึงทรงเร่งพระธิดาให้โยน
พวงมาลัยถึงสวามีด้วยรีบ. ในทันที่นั้น
นางก็หายว้างไป. ทั้งนี้เป็นด้วยบุรุษนั้น คือ
พระวิษณุนั่นเอง ทรงรีบวิ่งไปสู่ไวกุณฐ์.

ฝ่ายฤๅณ ในเวลานั้นทราบว่าคนมั่งคั่งเป็น
ถึง ก็มีความโกรธธูสก็อับอายมาก, รีบไป
ไวกุณฐ์. พระวิษณุ ทอดพระเนตรเห็นฤๅณ
ทั้งสองมา, ก็ซ่อนนางเสีย แล้วออกต้อนรับ;
ตรัสว่า ทั้งสองล้วนมีภักดีแก่พระองค์ เมื่อ
ร้องขอสิ่งใดก็ย่อมจะประทานให้ตามปรารถนา;
ครั้นนี้ต่างฝ่ายทูลขอให้ ออกฝ่ายหนึ่งมั่งคั่งเป็น
วานร, พระองค์ก็อานวยให้ตามประสงค์;
เพราะฉะนั้น เรืองนิง จึง มี ฤๅณ ความ ผิด ของ

(๑) เรื่องทอนนี้ ในรามายณะและใน อธิยัทธะรามายณะไม่มีกล่าว คงมีเรื่องคล้าย
คลึงกันใน ภาควิชาวรรณ มหาภารต, รามจิตมานัส ของ ศุภัสสัทธ, แต่ชื่อนางต่าง ๆ กัน.

พ. ศ. ๒๔๗๓

อิทธิพลระฆัง

พระองค์; และที่ทางหายไปถึงก็มีผู้วิเศษมา
เอาไป, พระองค์หาทรงทราบเรื่องด้วยไม่.

ณ ที่สอง หลงเชื่อ ลงความเห็นว่
เรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว คงเป็นกลอุบายของ
ท้าวอัมพริศ, จึงกลัวยังไม่มนุษย์โลก ศาป
ท้าวอัมพริศให้อยู่ในความมืดเสมอไป. แต่
จักรของพระวิฆณุท่านทานคำสาปไว้, ข้าจักร
และความมืดไล่ตามณทั้งสอง ถึงกับต้องล่า
หนีขึ้นไปพึ่ง พระวิฆณุ. พระวิฆณุ ทรงห้าม
จักรและความมืดมิให้ติดตามต่อไป, แล้ว
ตรัสว่า ท้าวอัมพริศ เป็นผู้รักก่ในพระองค์ จึง
ต้องทรงคุมครอง. ณ เจ้างูเรื่องว่าเป็นพระ
มายาแห่งพระวิฆณุ, ก็มีความโกรธ: ศาป
พระวิฆณุให้ไปเกิดในมนุษย์โลก เป็นเชื้อสาย
ของท้าวอัมพริศ; ส่วน ศัรมิถ ก็ถูกศาปด้วย
ให้ไปเกิดใต้ดินแล้วให้ท้าวชนกรบีไปเลี้ยงไว้,
และให้ถูกรากขี้ส่วยลักพาไป ให้ยิ่งไปกว่าที่
พระวิฆณุ ลักพามาในครั้งนั้น, ให้พระวิฆณุได้
รับความโศกเศร้าอย่างหนัก เพราะ คอย นาง
เหมือนอย่างที่คุณทั้งสอง ได้รักทุกข์อย่างสาหัส
ในเวลานั้น.

คำสาปของคุณจะมีผลทำไม ไม่, ทรง
สัญญาว่า จะ ออกรบ ไปเป็นโอรส ท้าวทศรถ:
พระกรรชวให้ไปเกิดเป็นภรต, พระกรรชวให้

ไปเกิดเป็น ศักรุน, ส่วนเคระ (พญานาค)
ไปเกิดเป็น ลักษมณ์; ความมืดอันเกิดจาก
คำสาปของคุณ จะทำลายเสียไม่ได้, จึงทรง
ตก ลง รับ เอา ความมืดไว้ในพระองค์ ใน เมื่อ
เสด็จออกรบ, แต่ในขณะนั้น มีโองการให้
ความมืดออกไปเสียจากท้าวอัมพริศ, ก็นำให้
จักรเล็กไล่ตามณ.

ณ ทั้งสอง มีความเสียใจมาก, ทูลลา
พระนารายณ์ไป, แล้วปฏิญาณว่า คราวเท่า
ชีวิตยังมีอยู่จะไม่ภริยา; ไก่ไปฆ่าเพื่อบุรพ
อยู่ต่อไป จนหายจากความมืดนั้นเสียถึง กลัย
เขาสภาพเดิม.

ครั้งใดตายก็ ใน กรุงทวารวดี มี
พราหมณ์ชื่อ เกาศิก เป็นผู้จงรักภักดีต่อพระ
ภควาน. พราหมณ์ผู้นี้มีศิษย์เป็นพราหมณ์
กษัตริย์ และไวศยอยู่เจ็ดคน, และมีพราหมณ์
โอรส เป็นอุปราชอยู่สองคน ชื่อ ยัฆมาถ
และ มาลวะ. มาลวะ มีภริยาชื่อ มาลค.
เกาศิก และศิษย์ได้ ขอเลี้ยงเลี้ยงลือว่า เป็น
ผู้ขี้กล่อมเพลงบูชาพระวิฆณุ.

พระราชาแห่งแคว้นกลิงค์ ขอให้เกาศิก
ขี้กล่อมเพลงบูชาตน. เกาศิก และศิษย์
ไม่ยอม, บอกว่าจะขี้กล่อมและฟังได้เฉพาะ
ยทศกัธสำหรับพระภควานเท่านั้น. พระเจ้า

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

กลิ้งกรวยฎฐ์ ครัสให้ราชบุรุษขยับเพลงสก็
สำหรับพระองค์. เกาศิก และศิษย์ก็แหง
ของจนเสียให้หนวก, ตักลั่นเสียให้ซึก,
ด้วยไม่ต้องการฟังหรือร้อง. พระเจ้ากลิ้ง
กรวยฎฐ์ก็รวมาก เนรเทศเกาศิกและศิษย์ไป
จากกรุง; ต้องไ้รับความลำบากการเหระหน
จนที่สัถลั่นแก่ความตายไป.

ครั้นตายไปแล้ว ก็ไปสู่พรหมโลก. พระ
วิษณุ ทรงตั้งให้เกาศิกเป็นหัวหน้าเทพในคณะ
รับใช้ของพระองค์. เพราะฉะนั้น เกาศิก
และ ศิษย์ จึง ไ้ได้อยู่ ใกล้ ซึก พระวิษณุ เสมอ.
ส่วน มาลละ และ มาลคิ ก็ไ้ได้อยู่ใกล้ พระวิษณุ
ด้วย. ฝ่ายขัณฑมาภยนั้นไ้ไปเกิดเป็นท้าวเว
(เวสสวัติน).

พระวิษณุ จักให้มิมหกรรม ผลของเกาศิก,
มิพวกคนอรรพขบรื่องจำและคกคัสก็เขา. พระ
ลักษมีซ้ายาพระนารายณ์เสด็จมาฟัง, ขิรพาร
ของพระนางไ้ไ้เอาไม้กันกัน และผลักไ้ ทวย
เทพ และ ฤษี ที่มาชุมนุม เพอ แหวกทางเสด็จ.
มีคนอรรพผู้ร้องเพราะเป็นเอกซอคุมพร พระ
วิษณุ ประทานรางวัลเป็นอันมาก. ฤษีนารท
ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ถูกขิรพารของพระลักษมี เอาไม้
กัน, เห็นคนอรรพคุมพรไ้รับเทพรางวัล ก็
ยังเกิดความริษยาแก่กล้ามาก, ลั่นวาจาสาป

พระลักษมี ในฐานะที่คู่หมั้นให้ ขิรพารเอาไม้มา
กันคน ว่า เมื่อ พระลักษมี มีลักษณะรวย
คั่ง รากษสปล้อยให้ขิรพารเอาไม้คี่และผลักไ้
คั่งนี้, จึงไปเกิดในหมู่รากษส, แล้วให้นาง
รากษสโยนทิ้งไว้บนดิน. พอ นารท ลั่นวาจา
สาป, ก็พลันไ้คิดว่า ที่สาปไปแล้วรุนแรง
นัก, ไ้ละอายใจเป็นอย่างยิ่ง. พระลักษมี

และ พระนารายณ์ ยอม รับเอา ซึ่ง คำสาป นั้น.
พระลักษมี ครัสว่าคำสาปของพราหมณ์นั้น จะ
หลักเลียงไ้ไม่ได้ ต้องให้เย็นไปคามัน, แ่
ขอร้องให้ ไปเกิดในครรภ์รากษส ซึ่งไ้คี่มก
โลหิตของมัน อันไ้รวบรวมทีละเล็กละน้อย
ไว้ ในผอระ: ทั้งนี้ ก็เพอให้เย็นเชือสายของ
มัน, ไม่ต้องประสงค้จะให้เย็นสายโลหิตของ
ผู้อื่น: นารทก็ยอม.

พระนารายณ์ไ้ไ้เทวอาชียาแก่ นารท ว่า
พระองค์พอเหตุขบรื่องขบร่สก็คคิ มากกว่าการ
บำเพ็ญคยะและการพลีบูชา, หรือไปมีสการ
ยังสถานคคคคคคคค; เพราะฉะนั้น จึงไปรค
คุมพร มากกว่า นารท. และทรงแนะนำให้
นารท ไปเรียนการขบรื่องในสำนัก นักเค้าแมว
ซ้อ คานพันธุ อัน อยู่บนเขา เทนือ สระประเลวี
ซ้อ มานัส. นารท รัยไปตามคำแนะนำ, พย
คานพันธุ มี คนอรรพและ กิณนร, ยักษ์, อัยสร

พ. ศ. ๒๔๗๓

อิทธิฤทธิ์รามายณะ

แวกล้อมเรียนชัฏกล่อม. นารทแจ้งแก่
คานพณฺธิ ถึงเหตุที่มาขอเรียนชัฏรอง, เพราะ
การเรียนฆ่าเพี้ยตะขะ, การพลีบูชา, และการ
ไต่ยนไต่อาณ, ที่ไต่กระต๋ามาแล้วมากมายนั้น
จะได้ผลเท่ากัษยทศกัศิก เกาศิก และคัมพรว ชัย
กล่อมมาแล้ว แยะเย็น ๑๖ ส่วน ๑๖ หน
เพียงหนที่ ๑๖ สักส่วนเคี้ยวก็ไม่ได้. พระ-
วิญญู จึงโปรดให้มาเรียนวิชชชัฏกล่อม. คาน-
พณฺธิ ก็เล่าเรื่องดังต่อไปนี้:

ครั้งหนึ่ง มีพระราชาทรงนาม ภูวนศ
เป็นผู้ทรงเลื่อมใสศรัทธาอย่างนัก ไต่บูชาพระ-
ภควาน ด้วยการพลีบูชาและกุศลกิจอื่น ๆ นัย
ไต่ถึงพันประการ, แต่ขาดการชัฏกล่อมยท
สัทธิบูชาพระหริเจ้า, คงให้มีการชัฏกล่อม
ก็ละเพราะฆ่าเรอตัวของตัวเอง. ท้าวเธอไต่พย
พราหมณ์ผู้มศีลศรัทธาคนหนึ่ง ชื่อ หริมิตร ชัย
กล่อมบูชา พระหริเจ้า. ขณะทำการบูชา
ท้าวภูวนศ ริม ทพพิสมัยยติ ของ พราหมณ์ นั้น
เสียนั้น, และ เนรเทศออกจาก เมืองไป.
จำเนียรกาลมา ท้าวภูวนศ สิ้นพระชนม์แล้ว
ก็ไปสู่โลกพระยม. พระยม ลงโทษท้าว
ภูวนศ ให้กินศัพของ ท้าวภูวนศ เอง ตลอด
หนึ่ง มัณวันศร (๔,๗๒๐,๐๐๐ ปี), แล้ว
ให้ไปเกิดเป็นคูนัก, และในที่สุดไปเกิดเป็น

มนุญ. เพราะฉะนั้น เวลานั้น ท้าวภูวนศ จึงมา
เกิดเป็น นักเค้าแมว ต้องกินศัพพราหมณ์เคิม
ของตนเป็นอาหารเพื่อกำจัดความหิว. วัน
หนึ่ง พราหมณ์หริมิตร นัยชัฏมาในอากาศ
ไต่เห็นนักเค้าแมว. นักเค้าแมวเล่าเรื่องให้
ฟัง, และร้องขอโทษที่ไต่ล่วงเกินมาแต่ก่อน.
หริมิตร ยอมยกโทษให้ และอำนวยพรให้นก
เค้าแมวสามารถชัฏรองไต่ เพื่จะได้ชัฏกล่อม
บูชาพระวิญญู, ก็ให้ไต่เป็นครูร้องของเหล่า
วิทยากร คนธรรพ์และ อัสสรี เพื่จะได้รับเอา
ซึ่งอาหารอันบริสุทธิ์เป็นทักษิณาทนทานการกิน
อาหารเน่าที่ถูกล่ายให้กิน. นักเค้าแมว ที่
กล่าวนี้. คือ คานพณฺธิ นั้นเอง.

นารท คึกษาวิชชาเรื่องราวยุภัย คานพณฺธิ
เป็นเวลาล่วง พณฺธิ จนสำเร็จวิชชาแล้ว, จึง
ให้พรเป็นคำทักษิณาทนแก่ คานพณฺธิ ว่า ในยุค
ต่อไป ให้ คานพณฺธิ ไปเกิดเป็น ศรุต. และ
นารท ก็เล่าคานพณฺธิ ไปแข่งขันเอาชนะ คัมพรว
ในเชิงร้องเพลง. ครั้นมาถึงที่อยู่ของ คัมพรว,
ไต่พยฝูงชนชายหญิง ล้วนมีแขนขา งามตา
หน้าอก และอื่น ๆ พิกลพิการ. สิ่งปริศ
เหล่านั้น คือ ทำนองเพลงต่าง ๆ (ระคะ และ
ระคิน) ซึ่งถูกการร้องอันเลวทรามของนารท
กระทำให้เสียเช่นนั้น. นารทไต่ด้วยความ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

อัยยขาชนา, จึงไปเฝ้ามาวระ (คือกนกวัน) สัตย์ภามา ขาชาทสองต่อไป; แล้วจึงส่งไป
ในเศวตทวปี. มาวระ อัยยขาแก่นารท ว่า
นารท ยังไม่ได้วิชาของ คำนพินธุ มาโดยสัน
เชิง, เพราะฉะนั้น จึงไม่สามารถเท่าเทียม
คุมพรุ. มาวระอัยยขาบอกว่า ในทวาระยุค
พระองค์ระอวทไปเป็นพระกฤษณะ ให้นารท
ลงไปและเคื่อนก้วย, จะได้อ่อนวิชาร้องเพลง
ต่อให้ จนร้องได้ดีกว่าคุมพรุ; รวางน

ให้นารทศึกษาอยู่กับทวยเทพ และคนธรรพ์ไป
พลางก่อน. เพราะฉะนั้น นารท จึงเรียน
วิชาทักษิณ; มีจิตภักกิมุ้จะเพาะแต่

พระวสุเทพ, ถัดพิดร่อนเร่ไปในโลกต่าง ๆ.

นารท ขึ้นไปพรหมโลก พบ คนธรรพ์
สองคนชื่อ หาหา และ หุห ซึ่งมีความชำนาญ
และ สามารถในการขยักล้อมสฤท พระพรหม.

นารทเริ่มขยักล้อมบูชาพระพรเจ้า. พระพรหม
ก็พอพระทัยประทานเกียรติยศ. ภายหลังเมื่อ

พระวิษณุอวตารไปเป็นพระกฤษณะแล้ว, นารท
ก็ติดตามไปเคื่อนพระกฤษณะยังกรุงทวารกา.

พระกฤษณะ จึงให้ ชามพวดี ขาชาทสาม
ของพระองค์เป็นผู้สอน. นารท ศึกษาอยู่ได้

หนึ่งปี, พระกฤษณะ ก็ให้ ไปศึกษาอยู่กับ

กฤษณะ เป็นผู้สอนเอง. ด้วยประการฉะนี้
นารท จึงได้ร่ำวิชาจนครึได้ อย่างดี ครบ

ถ้วน, แค้นมาความริษยาในคุมพรุ ก็หมก
หายไปแล้ว.

กฤษณะ เป็นผู้สอนเอง. ด้วยประการฉะนี้
นารท จึงได้ร่ำวิชาจนครึได้ อย่างดี ครบ
ถ้วน, แค้นมาความริษยาในคุมพรุ ก็หมก
หายไปแล้ว.

กำเนิดศีลดา

ท้าวราพณ์ผู้มีสียเคียร บำเพ็ญบะทรมาน
กายอย่างทรหด. ด้วยอำนาจทะแบกล้า

เกิดมีรัศมีแรง กังแสงสุริยะ จนแผ่นดินลุก
เป็นไฟ. พระพรหม และทวยเทพลงมาขอ

ร้องให้เลิกบำเพ็ญบะ, แล้วจะประทานพร
ตามแต่จะปรารถนา. ท้าวราพณ์ขอพรไม่ให้

คนต้องตายเพราะมือของ ทวยเทพ อสุริ ยักษ
บีคำ นาค รากษส วิทยาธร กิณร และอัศว;

กัยเมื่อใด ท้าวราพณ์ได้เห็นอิกาของตนเอง
แล้วเกิดกำหนดขึ้นก็ และนางมิได้ยอมตาม

ปรารถนา, เมื่อนั้น ท้าวราพณ์ จึงจะถึงแก่
ความตาย. ท้าวราพณ์ ไม่กล่าวถึงมนุษย์ใน

(๑) ลูกสาวชามพวราช พญาหมี; แต่ในเรื่องรามเกียรติ์ว่าพญาวานร.

พ. ศ. ๒๔๗๓

อิทธิฤทธิ์รามายณะ

เวลาขอพร เพราะเชื่อมั่นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่
เท่ากับมดเท่านั้น. เทพธำเนยพรให้ตามที่
ขอ, แล้วกลับไป.

ท้าวราพณ์ได้พรแล้ว, ก็มเอ๋ยใจเพียว
รยกวนปรายใครต่อใคร. คราวหนึ่งมาถึงยา
ทนต์ทก, เห็นพวกฤษี, ก็คิดเห็นว่า ถ้ายังไม่
ไปบิรายเอาชนะฤษีแล้ว จะถือว่าคนใดชนะ
โลกทั้งสามยังไม่ได้, แต่ครั้งนี้ประหารฤษี
เสียให้หมดสิ้น ตกไม่เป็นการสมควร, จึง
ตกลงเรียกฤษีให้มาอ่อนน้อม ยอมให้ตนเอา
ปลายธนูปักชักเอาโลหิตจาก ฤษีทั้งหลาย คน
ละหยดสองหยด เอามารวบรวมไว้ในผอบ.
บรรดาฤษีก็ยอม.

ฤษีคนหนึ่ง ชื่อ คุฤทส์มัท มีโอรสถึงร้อย
คน. ชายาของฤษี คุฤทส์มัท อยากได้อิศา,
และต้องการให้เป็นพระลักษมณ์แย่งภาคมาเกิด.
ฤษีคุฤทส์มัทประสงค์จะให้ขึ้นไปตามปรารภนา
ของชายา, ก็เอาหญ้าคามมาขึ้นพ่อนุ่ม
น่านม, อ่านมนตร์แล้วพรมลงไปในผอบ,
ทำกิจอย่างนี้เป็นนิตย์ทุกวัน; จนพระลักษมณ์
มาสถิตอยู่ในผอบ. วันที่ ท้าวราพณ์ มาถึง
สำนัก, ฤษีคุฤทส์มัทออกไปเฝ้า. ท้าวราพณ์
เอาผอบนั้นไป เห็น ที่สำหรับ เก็บโลหิต ฤษี ทั้ง
หลาย. เมื่อ ท้าวราพณ์ ได้ โลหิต ฤษี ไว้ใน

ผอบเสร็จแล้ว, ก็กลับคืนนิเวศน์, มอญผอบ
นั้นแก่ มณโฑทนต์ทกผู้ชายารักยาไว้, แต่บอกว่า
ในผอบ เป็น ของพิษ อย่างร้ายแรง ยิ่งกว่าพิษ
ใด ๆ ทั้งหมก, อย่าได้เข็ดหล่มรส หรือให้
ใคร ๆ เสพเป็นอันขาด.

ท้าวราพณ์ฝากผอบแล้ว, ก็ไปเที่ยว
ระรานพาลราวีคามเคย, ขึ้นไปบนเขามนตร์,
ผจญสัตว์ธรรม ทำลาย พรหมจริย ของ บรรดา
ธิดาแห่งทวยเทพ ทานพ ยักษ์ และคนธรรพ์.
มณโฑทนต์ทกทราบเรื่องมีความน้อยใจ ก็ระฆ่าตัว
เองเสีย, จึงดื่มโลหิตฤษีในผอบซึ่งท้าวราพณ์
บอกว่าเป็นน้ำพิษ แต่นางไม่ตาย, กลับมี
ครรภ์ขึ้นทันที เพราะน่านคอกำเนิดของ
พระลักษมณ์.

มณโฑทนต์ทกรู้ว่ามีความโกรธว่า ท้าว
ราพณ์ จะรู้ และคิดเขิน พอ ท้าวราพณ์ ไม่อยู่,
นางก็ออกอุบายว่า จะไปมีสักการสถานศักดิ์
สิทธิ์แห่งกรุง, เมื่อมาถึงนั่นแล้ว, นางรัก
ธิดาในครรภ์ออกมาก (ครรภ์ นิสกุลฤค) แล้ว
เอาไปฝังไว้ในดิน, เสร็จแล้วก็กลับกรุง บัด
เป็นความลับไม่บอกใคร ๆ.

ล่วงต่อมาไม่ช้า ท้าวชนกไปทำกิจพลี
บูชาที่ทุ่งกรู, ได้โฉมหน้าเพื่อทำสถานพลีกรรม
ด้วยคนโลหทอง. เมื่อได้ไปก็พบเอาทวาริกาขึ้น

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภ

มาถึงกระเพาะ, แต่โดยที่ท้าวชนกทราบดีเหตุ
ล่องหนจากทวยเทพมาแล้ว จึงได้รีบทำ
นั้นไว้, และให้ชื่อว่า สักา. เมื่อเสฐียรพลกรรม
แล้ว, ท้าวชนก ก็พาทราภิมาเลี้ยงไว้ต่อไป.

ตอนต่อไป ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องพระรามไป
ยกศรและอภิเษกกับสักา, ทักขามไปกล่าว
ถึงตอนพระรามลาท้าวชนกพา สักา กลับนคร.
มาระวางทาง พย ชามทักษิณ คือ ปรศุราม.
ปรศุราม อวตชน ที่คนใช้ สังหารพวก กษัตริย์,
แล้ว ทำ พระราม ให้จำนองของตนให้ปลายลูก
จนเกิดกรรม. พระรามก็เตือนปรศุรามว่า
หมกฏกักด้วยพระพรหม, แต่จะให้ปรศุราม
เห็นว่า พระราม นั้น คือใคร, จึงบรรดาให้
ปรศุราม มีคำเป็นทิพย์ เห็นองค์พระรามก็เท่า
กับได้เห็นสกลโลกได้ตลอด. แล้วพระราม
แสดงอนไป, ด้วยอำนาจแห่งการแผลง กระทำ
ให้ ปรศุราม ล้มลง สิ้นสมฤติ. ครั้นพบนคน
สกลแล้ว ก็ไล่สำนัก, บุษบา พระราม แล้วไปสู่
เขามเหธร, หมกฏกักอำนาจไปตลอด. ^๔
บิณฑ (วิญญานแห่งบุรพชนของ ปรศุราม)
มาแนะนำให้ ปรศุราม ไปสู่ท่าน้ำ ที่ โคตะมคระ
ณฝั่งวสุธา แล้วถูกอำนาจจึงจะกลับคืนมา,

เพราะ ภคผู้เป็นบุรพชนของ ปรศุราม ได้ย่ำ
เพื่อบุรพชนมาแต่ก่อน.

เมื่อหมกฏคอนพระรามพบกับปรศุรามแล้ว,
ก็กล่าวถึง พระราม กับสักา ไปสู่กรุง อุตตร-
โกศล.

เรื่อง ต่อไป เล่าถึง พระราม พระลักษมณ์
และสักาไปสู่บ้านทิดจาก เพราะเหตุบางประการ
ซึ่งมิได้กล่าวไว้ ในพระคัมภีร์ (เกนยัส เทตุนา).
พระราม สร้าง ทบิ กะท่อม อยู่ริมฝั่งโคทาวรี,
และใช้เวลาสามตัว. วันหนึ่ง ท้าวราพณาสร
เหตุด้วยโมหวิดิเข้าครอญ่า มาลักพาเอาสักา
ไปลงกา. พระราม และ พระลักษมณ์ ออก
ติดตาม. พระรามทรงโคภาครจนน้ำพระเนตร
ไหลนอง เป็นเหตุบังความสำเร็จให้มันขึ้นโดย
เร็ว (วิครติ) แก่แม่น้ำ จึงเรียกแม่น้ำนั้นว่า
ไวครณ, และโดยเหตุที่โคกระทำพลกรรม
ถูกถวนแล้ว บิณฑ ก็ไถ่ผ่านข้ามไป (ครณ)
จึงได้ชื่อว่า ไวครณ ด้วย อีกประการหนึ่ง.
และ ด้วย มูลเนตร ของ พระราม เกิดมีภูเข.
พระราม พระลักษมณ์ ไปสู่เขาอุษุมก เพื่อ
ผูกไมตรีเป็นมิตรกับ สุคริพ ซึ่งหน ท้าวพาล
มาอยู่ทนกันมานานครั้งทั้งห้า. หนุมาน ออกไป

(๑) แม่น้ำที่เกิดจากนันทาอันร้องให้ ของนางปูลโมา ชายาพระภค.

พ. ศ. ๒๔๗๓

อัทธิตะรามายณะ

ก่อนรับพระราม. พระราม ก็ปรากฏพระกาย
ทิพย์ให้ หนุมาน เห็น.

ตอนต่อไป กล่าวถึงการ สนทนาใน ระวัง
พระรามกับหนุมาน พระรามประทานอนาคาสัน
แก่ หนุมาน ว่าด้วย เรื่อง ลักษณะ อัน ลับ ของ
พระเป็นเจ้า (สังขยโยค—อุปนิยตกถน—
ภักติโยค—ภควัทอนมัทสวาท) อันเป็นเรื่อง
ยากยาวมาก แล้วหนุมานสรรเสริญพระราม
(หนุมัตถกฤตส์ถราช).

พระรามได้ชี้แจงแก่ หนุมาน ถึงเรื่องท้าว-
ราพธาสรู้ ลักพา สีกา ไป. หนุมาน ทูลว่า
สกลโลกล้วนเป็นมายาอันใด การท้าวราพธ
ลัก สีกาไป ก็เป็น มายา ฉะนั้น (คือ สีกา ที่
ทศกัณฐ์ลักไปเป็นทวิปลอมไม่ใช่ตัวจริง), แต่

อย่างไรก็ดี หนุมานรับอาสาช่วยเหลือเพิ่ม
ความสามารถ, แล้วให้ พระราม พระลักษมณ์
ขึ้นบน ชำพาไปหา สุครีพ. สุครีพ ให้สัญญา
ว่าจะ ช่วยเหลือ เช่นเคยกัน. ตอน ต่อไป

กล่าวถึงพระรามประหารพญาพาลิ และ อภิเษก
สุครีพเป็นกษัตริย์. ต่อจากนั้นพระรามเสด็จขึ้น
ฆ่า หนุมาน พระลักษมณ์ขึ้นข้างคอก ยกทัพลง
พร้อมกบฏสุครีพไปถึงฝั่งทะเล. พระลักษมณ์
มีคำสั่งให้ทะเลบอมให้กองทัพผ่านไป ทะเล
ไม่ยอม พระลักษมณ์จึงกระโดดไปในทะเล,

เกิดไฟ ออก จากกาย พระลักษมณ์ จน น้ำทะเล
แห้ง. ผุ่งสัตว์ ในทะเลได้รับความเดือดร้อน
เป็นที่สุด. พระรามคิดเอ็นพระลักษมณ์, แล้ว
เอาน้ำพระเนตร ที่เกิดจากปรีทวนาการถึง สีกา
ลงไปชกเซยนน้ำทะเล ที่เหือดแห้งไป. ทะเล
ถวายเป็นสุขแก่พระราม, แล้วพระรามสั่งให้
จองถนน ข้ามทะเล ไป ถึง ลงกา, สั่งทหาร
ท้าวราพธ กบฏพงศ์พันธุ์ และบริวาร. พระราม
ได้ รับความช่วยเหลือของ วิชฌณ จึงได้ สีกา
กลับคืนมา, ทรงพานางชั้นมยุร, มีสุครีพ
หนุมานและผู้อื่น โดยเสด็จคืนอโยธยา; มีผู้
ออกมาต้อนรับล้วนปรีชาปราโมทย์ กันถ้วนหน้า.
พระราม ได้ เสด็จ เถลิง ราชย์ เป็น สุข สดพร
สับมา.

อยู่มาวันหนึ่ง วิชฌณิก และ ยรคา ฤช
ทั้งสี่คน พร้อมทั้งพวกศิษย์มา กรู้อโยธยา.
พระรามและสีกาออกต้อนรับเป็นอย่างดี. ฤช
มีอคัสตย์ เป็นประมุข ถวายสวกัพระราม, และ
แสดงความเสียใจที่สีกาของรับทุกข์ทรมานมา
แล้วเป็นอันมาก. สีกาตอบขอพระคุณฤช,
แต่ข่ม บอกว่า ท้าวราพธแม้ชั่วช้าก็จริง, แต่
ที่สังหารตายลงไปได้ ยังไม่ยอผู้สังหารว่าสา-
มารด. เหล่าฤชแสดงกิริยาประหลาดใจ.
สีกาจึงอธิบายว่า เมื่อ สีกา ยังเยาว์วัย อยู่กับ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กรมศิลปากร

ทั่วชนกนั้น, มพราหมณ์มาอาศัยเป็นแขกของ
ทั่วชนก ชั่วเวลาสี่เดือนในฤดูฝน. ทั่วชนก
ให้สีดาเป็นเด็กคอยปฏิบัติรับใช้. พราหมณ์
คนนั้นได้เล่าเรื่องสถานทศกคัสถ์ต่าง ๆ ทบท
ไต่เคียบไปนมัสการ, และได้เล่าเรื่องแปลก
ประหลาดให้ฟังเรื่องหนึ่ง. ว่ากคทะเล้านมชน
พ้นออกไป, มีทะเลสาบน้ำคอยู่แห่งหนึ่ง
โอบรอบ มยุกร ทวีป. พระแท่นขั้ว ของ
พระพรหม (กมลาลัน) ก็อยู่ในทวีปยุกร น.
เขาชื่อ มานโสทร อันมหิมา เป็นเขตคย
ระหว่างทวีปยุกร กับมหาทวีป (วรมะ). รวม
บริเวณ เขาขึ้น เป็น เทวโลก ของ พระอินทร์ และ
ทวยเทพ.

ทั่วสมลั พญาแห่งรากษส มีอภิชัย
ไกลถึง เป็นชายาของทั่ววิศรพ เกิดโอรส
สองคน ชื่อว่าราพณ์ คยกันทั้งค. คนหนึ่ง
มีพระศิวะ, อีกคนหนึ่งมีสยศิวะ. ททวยเทพ
ให้ชื่อว่า ราพณ์ เพราะทั้งสองจะเป็นผู้ทำให้
โลก (โลกานาม) ปรีเทวนาร้องไห้หวน
(ราวณะ). โดยพระมหากฤษณะของ พระ-
มหาเทพ ราพณ์สยเศียรได้ ไปครอง กรุงลงกา
ซึ่งกเวร เป็นผู้สร้าง. ราพณ์ คนนี้ใครจาก

พระพรหม, มีใจหังการเกลียดชังทั่วสกล
โลก. ส่วนราพณ์ พนเศียรไปแบ่งทวีปยุกร
ไว้, จับเอาทวยสยเศียร และทวยกันทร กับเขา
ทั้ง ๗ มาโยนเล่น ทั้งสกลค, แล้วเที่ยวปราย
ปราม คยบรรดา เทพนครที่อยู่รอบเขา มานโสทร
มาเป็นของตน, ได้ประคยประกาศเมืองสวรรค์
ของ พระอินทร์ เสียลงงาม. และจับเอาพระ-
อินทร์ กับ ทวยเทพ ไปกักไว้ สำหรับเล่น อย่าง
ของเล่นของเด็ก, ทั่วปุตศคย ผู้อัยยกาและ
ท้าววิศรพได้ ว่ากล่าว คคเคื้อน ราพณ์ พนเศียร
มิให้ทงะคนอหังการ. แต่ ราพณ์ พนเศียร
มิได้รู้สำนึกตน, กลับเห็นว่า เขาพระศิวะ ก็
เท่ากับเมล็ดคณิกากา เมลคคหนึ่ง, มหาสมุทร
เท่ากับน้ำในรอยคินค, และบรรดาโลกทั้ง-
หลาย เท่ากับฟาง, ทวีป เท่ากับก้อนคิน.

พราหมณ์ ได้เล่าเรื่องท กล่าวนให้สีดา ฟัง
จนเวลาล่วงได้ สคเคื้อน, พราหมณ์ นั้น ได้ลา
ทั่วชนกไป. เพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่า พระราม
จะได้สังหาร ราพณ์สยเศียร และ ทำลาย กรุง
ลงกาแล้วคค, แต่ทั่วราพณ์ พนเศียร ยัง
อยู่ กันนี้อย่างไม่สามารถแท้. เหตุนี้ สีดา
จึงได้หิวเวระ.

(๑) มูลแห่ง สหัสสเคชะของเรา

พ. ศ. ๒๔๗๓

อัทธฤตรามายณะ

ญทั้งหลายเห็นพ้องกัย. แต่พระราม
เมื่อได้ ฟงกัฟโร, ครัสจาก พระท นัง ให้
เครมบทพทนท เพื่อไปประหารราพณ์พณเคียร.
เมื่อเครมบทพเสร์, ก็เสร์พร้อมคัวยพทล
โยจาหะไปสู่เข้ามานโสคร แล้วนลลือเสียง
ทาร์ย. ราพณ์ ไค ยนทาทายกัโกโรจกั, ควา
ฮวอุประจำครยถันสองพนมือ, ยกทัพออกไป
ประัญยาน (ตอนทอไปกล่าวถึงชื่อโอรสและ
นายทหารของท้าวราพณ์ พณเคียร์มากมาย).

ราพณ์ พณ เคียร สงคัย ว่า ใคร บังฮาร มา
ทาทาย, ไม่ซำได้ ยินเสียงมาจากเบียงยหน้า
ผู้ทาคือ พระราม ซึ่งเ็นผู้ซำราพณ์แห่งกรุง
ลงกา, ยกพุทโยชวาวนมาประชิต. ราพณ์-
พณเคียร์โกโรจกั, กรากเข้าประหารพระราม.
แต่ ราพณ์พณเคียร์คทมนมณยและวามรว่าเ็น
สัทวะจ้อยร่อย ไม่สมควรวำ ให้อัยอัย แก่ใจ
ตนเอง, จึงเอาญพายวาสัร (พลายวาท
ประลัยวาท ?) แผลงไป. เกิดเ็นพายุพัค
เฮากองทัพมณยลึงและทมิของพระราม กลัย
ไปประเทศเคิมทันทมาในพริยคาคัยว. แต่
พระรามและสีกาซึ่งประทัยอยู่ในขุยกพร้อมทั้ง
พวกญุ ทคามเสร์กัไปคัย ยังคงอยู่. ส่วน

พระภรท พระลัษมณ หนุมาน สัครีพ และ
ผู้อื่นทงกองทัพญพายุพัคไปหมก. ขรรคา
มหาญุ และทวยเทพ ค่างคกใจ ขวัญหาย พ่าย
หนีเอาตัวรอกไป.

พระราม แผลงญไป ถูกพวกรากษสทาย
เ็นอนมาก. ราพณ์ ส่งให้แม่ทัพ นายกอง
ของคณดอยออกไปท่ง, ทนระเ็นผู้สังหาร
พระรามเอง. พระรามกับราพณ์ ได้สู้รบกัน
อย่าง ฉกาฉกรรจ์. ทั้งสองฝ่าย ใช้ เทพ
คัสตราวุธคัวยกันทุกขณะนิก. พระรามแผลง
ญไฟซึ่งพระพรหมประทาน แต่ราพณ์ รัยล
ญไว้ ไค, เอาเข้าหักกัยเข้า, แล้วแผลงญ
ซึ่งคมปานมิกโกนถูกพระรามทะลุอุระ. ลูกญ
หลุกมไปไค คิน จนทะลุถึงนรก !

พวก ญมุน คกใจ ปรีเทวนการ แก่ สีกา.
สีกาคว่าไค ญของพระราม, แล้วในทันใด
ก็กลายว้างเ็นเทวมร้างร่าย สักร กระชอกทา
กลวงโย้ ลูกทา กลอกไป กลอกมา ซายาว
ร้องเสียงกัย สวมมาลัย ร้อยคัวยกระโหลกคั
เขาจะถูกคณต่างทงกร แลยลัน รูปค้ำเ็น
หมัก ๑๓๖, ย่าง ลง จาก ขุยก, ทรง
พระแสงภาพ และโล่ห์, ปราชเข้าประหาร

เสวียรโกเศศและนาคะประทีป

กุมภ

ทักเคียร ราวณ ชาก กระเก็น ทนัท ทัง พนเคียร,
แล้วเอานาจิกลักศิระบรรคาแม่ทัพ นายกอง
ของ ราวณ ชาก จากคธ, เอาได้สวม ค่าง
สัรวาด, แล้วเอาเคียรทั้งพันของราวณ โยน
เล่นอย่างคล. ขณะเดียวกันนั้น ม้านาง
มากฎาออกจาก ชุมชนของนาง นัยโค พันคน
มาเล่นคลักวับ, ส่วนพนธธณมีสามารถจะต้าน
ทานต่อการทักยฆของสีกาโก, ก็เตรียม
จะถล่มทำลายลงไปไค้ยากาล ประหนึ่งว่าถึง
กาลที่โลกจะพินาศอยู่แล้ว; วันถึงทวยเทพ
ต้องไปเฝ้าร้องทุกข์ต่อ พระมหาเทพ. จึง
พระมหาเทพ วยเสด็จไปสมรภูมิ, ทรงช่วย
ค้ำแผ่นพระธรณมีให้ยุบทำลาย โดยทรงรอง
วิฆาตของสีกา ที่กำลังจะทักอยู่. มิใช่แต่
เท่านั้น โลกเบื้องบนมีสัรวรคัชนพา ยังทนต่อ
การออกทะกตกกกอง ของ การกระทั และ เสียง
ร้องก้องนฤนาทของนางไม้ไหว ลมทนาง
หายไธ ออก มา เกิด เป็น พายุใหญ่ กระทำให้
สัรวรคัศเเท็นถัน. ทวยเทพต่างทักใจขวัญ
หายไม่เป็นสมฤกั.

พระพรหม และ ทวยเทพ ยอเกียรตีสีกาว่า
นาง คือ ศักกิกของพระวิษณุ, และอ้อนวอนขอ

ให้นางงการทำลายโลก เพราะพระวิษณุก็
เป็นผู้ถนอมโลกอยู่แล้ว. สีกาไม่ยอม เพราะ
พระรามเสียบพระชนม์ พระศัพยยังอยู่บนบุษบก.
พระพรหม บันดาล ให้พระราม พน คิน พระศัพ.
พระรามโกสัถแล้ว ทอกระเนตรไม่เห็นสีกา,
เห็นแต่นางกาลัที่ส่องกำลังเ็นเร้า ๆ อยู่กลาง
สมรภูมิ, ก็เตรียมพระองค์จะเข้าสัประยุทธ์.
พระพรหมทรงอธิบายเหตุให้พระรามฟัง, แล้ว
อ้อนวอนขอให้ สีกา กลับคืนร่างตามเดิม.

ต่อไปเล่าถึงเรื่องลักคัศกัคคิมากมาย. ขอ
ลักคัศกัคคองถึงสีกากลับคืนร่างตามเดิม. พระ-
ราม ขอพรนางให้พระภรต พระลักษมณ์ ฯลฯ
และพวกพหลโยธา ที่ถูกราพยพันเคียร แผลง
อนุ เป็นพายุพุกเอาไปนั้น กลับคืนมา. สีกา ก็
อำนวยพรตามประสงค์. แล้วพระรามก็สีกา
ขึ้นบุษบก เสด็จกลับ อโยธยา เสดวราชสมบัติ
สืบมาไค้หมันกัษณณ.

๐ ๐ ๐

วาลมิกิ กล่าวต่อไปว่า ยักขัษพาเจ้าไค้
เล่าเรื่อง พระราม อัน นำพิศวง บางตอนให้ฟัง
เพียงเท่านั้น. เพื่อไม่ให้ซ้ำ (กับ รามณะ ของ
มนุญ) จึงมิได้เล่าเรื่องให้ฟังทั้งหมด, และ

ยังมีคนโรย้างที่พระพรหมยังแก้ไขไม่ความ
 ลืออยู่ ข้าพเจ้าไม่สามารถระยอกได้, แต่ท
 ไล่ไล่ไว้ใน อัทญโศคัศรภาณานัน มีคำเสมอ
 คับพระเวท. อัทญะรามายณะนั้นแม่โคต
 เกี้ยว ย่อมอำนวยประโยชน์เป็นมุนยักุศลแรง
 เสมอด้วย เรือง รามายณะ ทั้งหมด ๒๕,๐๐๐
 โศลก. ข้าพเจ้าได้รยรณมาจาก นารท.

นารถได้รับมาจากพระพรหม. เพราะฉะนั้น
มีแต่เราสามผู้เท่านั้น (คือ ภรทิวาชา วาลมิกิ
และ นารถ) ที่รู้เรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ, ไม่มี
คนที่สละทิ้งเรื่องได้ตลอด, เพราะเรื่องทั้งหมด
อยู่ใน พรหมโลก, อยู่ใน มนุษย์โลก เพียง
ส่วนหนึ่ง, อยู่ในชาติกาลส่วนหนึ่ง, และอยู่ใน
สวรรค์ชั้น พระอินทร์ ส่วนหนึ่งเท่านั้น.

ละครไทยเขมม เรื่อง “เห็นแก่ลูก”

ทูต องคต

ของ กวี สุภฏ

คำชี้แจง

ชื่อเรื่อง 'ทูตองคต' แปลว่าองคตสื่อสาร, เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ซึ่งในชั้นสมัยนี้ถูกดัดแปลงเข้าสนิทกันว่า ทูตองคต. เรืองน กวี สุภฏ ปรานาไว้สำหรับเล่น ฉายานาฏกะ คือ เซ็คหนัง. พระเจ้าไกรภวนโปดเทพ กษัตริย์ ในราชวงศ์ ราลุกย์ ไพรทให้เล่น ฉายานาฏกะ เรือง น เป็น ครั้งแรก (พ.ศ. ๑๙๘๖) สมโภชเทวสถาน ที่ โสมนาถ (อยู่ใกล้ ย่อมเย) เพื่อเป็น ราชานุสรณ์ ในเหตุการณ์ทรงปฏิสังขรณ์เสร็จ.

คำเนิรเรื่อง

เมื่อ พระราม เสกข์ข้ามไปลงกาแล้ว, อยู่ วันหนึ่ง ประทับเห็นอแทนคีลา ยน สุเวระบรรพท มี สุครีพ และแม่ทัพนายกอง เฝ้าอยู่โดยลำคัย, ไทศรีสกะ พระลักษมณ์ว่า บัคน ก็ข้ามสมุทร มาแล้ว มีกองทัพนาวรแน่นขนัด ป่านะกลัน กรุงลงกาไว้ ไค, แต่ทว่าการณ์จะเป็นอย่างไร ก็แล้วแต่ลิขิต.

พระลักษมณ์ทูลว่า บุคคลที่ทอกระแ

ลิขิตทุกขย่อมเป็นคนฉลาด พระศรี เทว คือ โชคกลาง ย่อม มาสู่ผู้ มีความ เพียร. เพราะฉะนั้น ควรที่จะพยายามค้าเนิรคนแยบวิ- บรูษ: ไม่ควรที่จะสพายอนไ้ไปล่าประโยชน์. ในคราวนี้ น่าจะแต่ง องคตให้ ไป เจริญ กัย ทำ ราพณ์ กุก่อน แล้วจึงนำราย ราพณ์ ให้ สัน สันคานพาล.

พระราม ทรงเห็นพ้อง ผินพระพักตร์ไปทาง องคต ครัสติให้ องคต วยไปแจ้งแก่ราพณ์ว่า ที่ ราพณ์ ลักพา สกาไปโดยโมหจริตนั้น ให้ จักการส่งคืนมา มิฉะนั้น ตัวราพณ์ และบริวาร จะถึงถึงพินาศ. องคต วยโองการแล้วก็เหาะ ไปสู่ กรุงลงกา.

จึงกล่าวท้าวราพณ์ ถ้าตั้งประทับอยู่กัย มณฑลโคริ พิภพณ์ และ อมาคัย โดย ชนค. ราพณ์ครัสโอ้ออกกัยพิภพณ์ว่า ตนซื่อราพณ์ ซึ่งเห็นเจ้า เป็นใหญ่ใน ลงกามีใช่ หรือ ที่ ยำรายพระอินทร์ ให้พ่ายแพ้? บัคนไคขาวว่า

พ. ศ. ๒๔๗๓

ทตองคท

พระรามจองสะพานพาลึงลงข้ามมาที่เกาะ, แต่
โดนจึงไม่เห็นหรือได้ยินเสียง? ถึงอย่างไร
ก็ ที่ยกข้ามมาก็มาหาความตายเท่านั้น
สามหาอะไรกับมนุษย์เท่าของโย, แต่พระ-
อินทร์ ก็ยังไม่คร่อมือ.

ขณะนั้น มนต์โจทฐี ทูลว่า กูเหมือนได้ยิน
เสียงพยุทโยอาพานรกรัน รวกับเสียง
คลื่นในมหาสมุทร ชัก ลมทะเลลาย เกาะลงกา.
ราพณ์ ยืมเขาวว่ามนต์โจทฐี มีแค่ ความฉลาด
ได้ยินเสียงถึงก็ตกใจ.

มนต์โจทฐี ทูลให้ คณิสสาเสีย ยานเมือง
ระโก ไม่ก็ถาวรอน. ราพณ์โกรธ บอกว่าส่ง
คืนไม่ได้ และได้ มนต์โจทฐี ให้ออกไปเสีย,
แล้วทรงปรึกษากับพิเภก. พิเภกทูลว่า
เวลานี้ มันมีกัฏว่า ลงกา จะเกิดยุคเข็ญ เป็น
อันตรายถึงตัวราพณ์ ด้วย, เห็นว่าควรส่งคณิ-
สสาเสีย, มิฉะนั้น พวกรากษสจะล้มตายกัน
สนิทหมด.

ราพณ์ โกรธ ชักพระขรรค์ จันทราศ
(ซึ่ง พระคเณศ ประทาน), ขวัญ พิเภก ว่า
เป็นพวกศัตรู เป็นที่อับอายขายหน้าแก่สกุล

ควรพ้นเสียด้วยพระแสง. พิเภกตกใจกลัว
เป็นที่สุด พยายามจะหนีไป. ขณะนั้น มนต์
ชือ มาลัยวาน ทูล ราพณ์ ขอให้ทรงพิจารณา
ก่อนว่า ที่พิเภกทูลนั้น จะร้ายประการไร.
ราพณ์ ไม่ฟังคำเตือน ทว่า มาลัยวาน จะเป็น
อย่าง พิเภก ออกผู้หนึ่ง. มาลัยวาน ต้อง
แล้วราพณ์ หนีไปพูดกับพิเภก ว่า พิเภก
เป็นน้องทรยศ จะอยู่ในกรุงลงกาต่อไปไม่ได้,
เชิญให้ไปอยู่กับฤษี คือ พระราม แล้วใช้
ความรู้ทางสังฆอนรรยาให้พอใจเถิด, ไม่
ต้องการจะเข้าในเวลานี้. พอพิเภกออกไป
แล้ว, ประหัตผู้เฒ่าทวารเข้ามาทูลว่า มีทูต
ของพระรามมาจะขอเข้าเฝ้า ราพณ์สั่งให้เข้า
มาได้.

องคท เข้ามา เห็น ราพณ์ มีอยู่หลายคน
เพราะ พวก รากษส ที่ อยู่ ที่ นั้น แปลงกาย เป็น
ราพณ์หมด, ก็บรรยายราพณ์เหล่านั้นต่าง ๆ,
จนราพณ์ตัวจริงทนฟังไม่ไหว ก็แสดงให้องคท
รู้ว่าตนคือราพณ์, แล้วถามว่าเป็นใคร มาจาก
ไหน. องคทแจ้งให้ทราบแล้วออกถึงพระราม.
ราพณ์เรียกประหัตเข้ามาหา และกระซิบทูล.

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

ประทีปก็ออกไปสักครู่หนึ่ง นางไมถิลีก็
เข้ามา โผเข้าอกราพณ์ และเรียกว่าสามิ
ราพณ์ ซ้ำไปทาง องค์ท แล้วบอกแก่สีกาว่า ถึง
วันพระรามส่งมา สีกาขององค์ทแล้วพบว่า
“ท่านจงไปบอกโอรสแห่งชมพู (คือ พระราม)
ว่าให้เลิกคิดตามเราเสียเถิด เพราะเราเต็มใจ
เป็นภริยาทั่วราพณ์เสียแล้ว.”

องค์ท ทักตะลึง กล่าวคำทักเตือนสีกาว่า
ไม่ควรจะ ลำบากตนให้ เป็น ที่ น้อยคน เช่นนั้น,
พึงประพฤติการความบริสุทธิ์ เหมือนแม่คงคา
ที่ล้างมโนทินของโลก. แต่ทว่าไฉนนี้ มินาง
คนมา.

กุมภี
ภักษี พรวกพรวกเข้ามาทูลราพณ์ว่า บัณฑิต
สีกากำลังผูกคอตาย. ราพณ์ตกใจสั่งให้รีบ
ไปช่วยกันเถ. องค์ท จึงทราญความจริงใน
ขณะนั้นว่า สีกา ที่เข้ามาสวามกอก ราพณ์ เป็น
มายาไมถิลี (สีกาตัวปลอม) ซึ่งราพณ์ออก
อุบายเพื่อลวง องค์ท. ต่อไปองค์ทกับราพณ์
ได้เฝ้าจากอชิตกันถึงรุ่งแรง ไม่ตกลงกัน.

องค์ท กลับออกไป. แล้วรีบกล่าวถึงพวก
คนธรรพ ออกมาเฝ้าจากัน เฝ้าเฝ้า พระราม
ทำศึกกับราพณ์ จนราพณ์ล้ม พระรามได้ สีกา
คนมา.

จบนิยายเรื่องทุกขององค์ทเพียงนี้.

บันทึก

ได้ความในเรื่องทุกขององค์ทว่า พิเภกซึ่งชิลากเหมือนในรามเกียรติ์ของเรา.

(๑) ชื่อเรียกนางสีกา บุตรีท้าวศิวชัย. ท้าวศิวชัยนี้ เรียกกันอยู่โดยมากว่า ท้าวชนก
ย้าง, วิเทหราช ย้าง, มิดิลราช ย้าง. สีกา จึงมีนามเรียกตามยีกาว่า ชานก, ไวเททิ, ไมถิลี.
(คำ ชนก เป็นนามตำแหน่งราชาของมิดิลา ตั้งแต่องค์ทหนึ่งมา, เช่น ราชาครองพาราณสี
เรียกว่า พรหมทัต.)

มหิราพณ์ปาลา

คำชี้แจง

เรื่อง มหิราพณ์ปาลานี้ เวียงคัม รามาช-
ยณะเบงกอล ในสมัยของเกียรทิวาส. แต่ใน
สมัยนั้น คัมมาพอนเป็นอุทาหรณ์แห่ง รามายณะ
เบงกอล จึงลงขยหัวน ๆ ไม่สุกกระแแต่เรื่อง:

คำเนิรเรื่อง

บทหนึ่ง

[เมื่อ พระลักษมณ์ ต้อง หอก ทศกัณฐ์,
ท้าวราพณ์เข้าใจว่า พระลักษมณ์ตาย จึงกลย
จากสมรภูมิ. แต่พระลักษมณ์ ได้ ยารักษา
มาจากเขา คันธมาทณ พนชน.]

กองทัพ พระราม ไ้ ร้อง ภัย ความ ยินค
สะเทือนเลื่อนลั่นไปตลอดกลกา. ทศกัณฐ์
ได้ยินก็แจ้งว่าพระลักษมณ์กลยพนชน, รู้สึก
สลดใจ, กล่าวว่า “พวกนี้เข้าใจว่าตาย แต่
ก็ไม่ตายทุกคราว. เป็นการแปลกประหลาด
มาก เมื่อลงการจึงความลุ่มมในคราว
เสียแน่แล้ว, พวกนายทัพนายกองทั้งหลาย
ก็ถูกฆ่าตายไปหมด ในสมรภูมิ, ไม่มีใครที่

จะยกทัพออกไปค้นหาข้าศึกได้” ก็จึง

คราวเรา จะต้องออกไปรบเอง จนกว่าจะตาย.
พิรพาหุโอรสของเรา ซึ่งครองแคว้นคนธรรพ์
มาช่วยก็ต้องเสียชีวิต. อินทรชิตลูกทรกก็
ตายไปแล้ว. ไม่เห็นใครเลยที่จะออกไปสู้รบ
ได้,” ทศกัณฐ์ คิดแล้ว ก็น้ำตาไหล หน้า
เศร้าสลด, บ้างคราวนั่งอยู่ก็ ก็มลุนผลัน
ลุกขึ้น ทนทีทนใด เจริญไปมา, มีอาการโซเซ,
บ้างคราวนั่งงมขมิ้มเชื่อมขมตลอดเวลา, แล้ว
ก็ถอนหายใจออกอุทานว่า “ข้าแต่ พระศิวะ-
มหาเทพ และ พระภควดี, ข้าพระเจ้าไ้บูชา
พระองค์ด้วยภักดีมาช้านาน. คราวนี้พระองค์
จะทิ้งข้าพระเจ้าเสียแล้ว.”

กล่าวถึง นึกคิด มารดาทศกัณฐ์ เห็น
ทศกัณฐ์ เสียใจ ก็มาหา และพูดว่า “แม่ได้
ขอกไว้แต่ต้นมือแล้วว่าภัยจะมาถึงตน. เจ้า
ก็ไม่เชื่อฟัง วงศ์รากษส จะทอศูนย์สนใน
คราวนี้. พิษณนี้ของผู้มีธรรมของเจ้า ก็ไ้
ให้คำแนะนำอันควรน้อยไปหรือ, เจ้ากลย
เคียดแค้นแล้วขับไล่ไปเสีย. ส่วนตัวเราก็อไ้

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

แนะนำให้เจ้าส่ง สัก คน แก่ พระราม มิใช่แค่
ครั้งเดียว. อันมหากษัตริย์ เทพเจ้าโคลิชช
ไว้สำหรับเราแล้ว, จึงเป็นเหตุให้เจ้าไม่เชื่อฟัง.
สิ่งใดมีลึกลับแล้ว โคเกิดแล้ว, สิ่งนั้นก็ไม่ควร
เราจะเสียใจ แล้วโทษ โน่น โทษนั้น. ถ้ากระไร
ก็หาทางแก้ตามทมิอยู่. ทมาหาเจ้านักโคมิ
อุบายอยู่อย่างหนึ่ง. กล่าวคือ เมื่อครั้งเจ้า
ไปปราบโลกตลอดไป เจ้าก็ไปลงโลกยาศ
และ มิสกเกิดจากเจ้า อยู่ คนหนึ่ง มีชื่อว่า
มหิราพณ์ (ราพณ์ ใต้ดิน). ลูกเจ้าคน
มีฤทธิ์มาก ครองภักษาชาติ. ถ้าเจ้าไปเรียก
มาช่วยใน ระวังเจ้าค้ำขึ้น ก็คงบรรเทา ความ
ทุกข์ไปไ้มาก."

ราพณ์ได้ฟังคำแนะนำ ก็ระลึกลงใจว่า
มหิราพณ์ผู้ โอรส อยู่ยาศกาล มีฤทธิ์มาก ได้
ยชาพระกาล ฝนได้ ประทานพร มิให้แพ้ศัตรู.
ราพณ์ระลึกลงนี้ กลบรู้สึกเสียใจว่า "ลูกเรา
ก็มีอยู่ทั้งคน, ทำไมจึงไม่ถืองเลยหนอ ?
คราวนี้ทรงลงกา คงไม่ถ่มม เพราะบุตรของ
เราคนนี้จะจัดการต่อสู้ศัตรูไว้," นักแล้ว
ก็ปล่อยหายไยขาว หายหนักใจ. ครั้นแล้ว
พญารากษส ส่งความระลึกไปสู่ มหิราพณ์โดย
โยควิทยา. ฝ่าย มหิราพณ์ อยู่ยาศกาล รู้สึก
เชื่อมั่นว่า คงมีใครคนหนึ่ง ตกอยู่ในที่ภัยพิบัติ

ร้ายแรง ขอให้ช่วย, จึงเสด็จญาณตรวจทั่ว
สวรรค์และมนุษย์โลก, ทราบว่า พระเจ้ากรุง
ลงกาผู้บิดา กำลังตกอยู่ในห้วงมหันตอันตราย
เป็นผู้เรียก, รีบจัดแจงแต่งตัว แล้วโหม่าน
มนตร์. แผ่นดินแยกเป็นทาง, มหิราพณ์ออก
มาทางนั้น ไปถึงกรุงลงกา, เข้าเฝ้าท้าวราพณ์.
ทศกัณฐ์ เห็นโอรส มา ก็ลุกขึ้นจากแท่น เข้า
สวมกอดโอรส น้ำตาไหล. มหิราพณ์ บังคม
แล้วถามถึงกิจระเทร เรียกตัวมา. ราพณ์ น้ำตา
ไหล ทอบว่า "ลูกเอ๋ย! ศัตรูประชา น้องของพ่อ
เป็นอาของเจ้านั้น เจ้ารู้ จักทำอย่างไร, บัดนี้
ลูกมนุษย์จะรื้อร่อยมากทั้งหมกและหุ ตัวพ่อ
จะทนการสยประมาทเช่นนั้น ได้อย่างไร." มหิ-
ราพณ์ถามว่า เหตุไรมนุษย์ จึงกล้ากระทำการ
เช่นนั้น.

ราพณ์เล่าเรื่องว่า "ศึรประชา เป็นม่าย
จึงบำเพ็ญตะ เพื่อให้มีชีวิตในทางบุญกุศล
สละความพึงพอใจในกรุงลงกา ไปอยู่ป่า, พ่อ
จึงให้กองทัพมาลงทมิสนสพ มีชรบและทมิ
เป็นหัวหน้าเป็นกองระวรรักษา. นางศึรประชา
ไม่รู้ว่าจะมีอันตรายมาดังตน, วันหนึ่งไปเก็บ
ดอกไม้ ในป่า. คราวนั้น กษัตริย์ สรีขวงศ์
ผู้หนึ่ง ชื่อ ท้าวทศรต ได้เนรเทศโอรส ชื่อ
ราม และ ถัยมณเฑ. คนสองคนนี้สัญญาว่า

ในเช้า ค่อนนั้น และมีสีกา เมียงงามตามไปด้วย.
 คุรุปนา เกิดทะเลาะวิวาทกับสีกา เรืองคอกไม้.
 สีกามณีน้องชาย รวม บังอาจคึก รุม และทุ
 ของคุรุปนาเสีย. คุรุปนา มาฟ้อง ขรและ
 ทุณ. ทั้งสองมีความโกรธมาก จึงยกทัพไป
 รบรวม. รวมฆ่าชรทุณและรากยสหมันสพ
 เสียสิ้น. คุรุปนาหนีมาหาพ่อมีหนาคาหแห่ง
 รุมกวน. พ่อพ่อเห็นก็มีความโกรธวาทกว่า
 ร่างกายลูกเป็นไฟอยู่ทั้งตัว, จึงถามว่าใครทำ
 กล้ามทำร้ายเช่นนั้น. คุรุปนาตอบว่า มีมนุชย์
 สองคนพ้อง กยหญิงงาม คนหนึ่ง มาในเช้า
 หนึ่งชก เมื่อเร็ว ๆ น. คนพวกนั้นททำให้ของ
 เสียโฉม. เมื่อพ่อทราบเรื่องก็รีบไปฆ่าที่ชก,
 พยแต่สีกาคณเคียว จึงลักเอาตัวมา, ฝ่าย รวม
 ไปรวบรวมกองทัพลิง ชนเอาหินและไม้ของถนน
 ข้ามทะเล มาล้อม กรุงลงกา. อินทรีชก,
 พรพาหุ, และลูกคนของพ่อถูกฆ่าตายหมด.
 และ กุมภกรรณ น้องชายพ่อก็ตายใน สมรภูมิ.
 เมื่อพ่อต้องตกอยู่ในเวลาร้ายเช่นนั้น จึงได้
 เรียกเจ้าผู้เป็นลูกให้มาช่วย."

มหิราพณ์ ประสานมือเคาะพทุกว่า "กรุง
 ลงกาอันงามเรื่องความล้มเจมก็เพราะพ่อปล่อย
 ให้การย ล้างเลย มา ดยงาน จึงพังกถึงลูก.
 เมื่อ รวม ยังอยู่ฝั่งโน้นยังไม่ข้ามมา, เหตุไร

พ่อจึงไม่ไปบอกให้ลูกทราบ? ทวยเทพและ
 ทานพ ย่อมเกรงกลัวลูก เสมอด้วยมฤตยู. นำ
 เสียใจทมารลัดว่า กรุงทองอินทาคความงามที่
 อันเปรียบมีได้ จะต้องถึงแก่ทำลายลงในขณะ
 ลูกยังมีชีวิตอยู่ ทั้งสามารถพจะคานทานได้.
 ใครเล่าที่จะสามารถค่อคานฤทธิ์ของลูกได้?
 พวกถึงและมนุชย์อินทาคอย ซึ่งพวกเรากุหมัน
 ดยกับ กล้าหาญ มาทำลายกรุง ของ บิดา เจียว
 หรือ? แม้แต่เทพองค์ใด ทชละล้าอสูก็ขลุ,
 ลูกก็อาจเอาล้ามโซ่คุมมาให้ถึง ประตูเมืองได้.
 อะไรไม่ ประหลาดเท่าที่พวก ซึ่งเป็นอาหารของ
 เรา จะกลับมาเป็นข้าเรา. ขอให้พ่อคอยอีก
 ครู่เดียว ลูกก็จะไปทำลายมันเสียให้หมด จะ
 ร่ายมนตร์ไม่ให้มันต่อสู้ได้. แม้พระอินทร์
 กับศรี ผู้ชายา ประทับอยู่ด้วยกับชนอาสาญ์เคียว,
 ด้วยอำนาจมนตร์, ลูกอาจพาเอา ศึ มาได้
 โดยไม่ให้พระอินทร์รู้. แทนค่อไป พ่อจะหาย
 ความทุกข์จนแล้ว, เช่นอันเสียสีกาไว้นั้น
 สนมได้. ลูกจะร่ายมนตร์ เอาตัวรวม และ
 น้องชายคงไปมาศาล ฆ่าบูชาพลด้วยแก่
 พระกาลเทว ทชชาของลูก."

เมื่อมหิราพณ์อวตารถึงฤทธิ์นั้น, ทศกัณฐ์
 โสมนัส เสมอด้วยได้ลูกกฤไชไปประตสวรรค์
 ในทันที, ปล่อยหายใจโล่งแสดงว่า พ้นทุกข์

เล่ห์รุกรโกเศศและนาคะประทีป

กุมภ

แล้ว, พูกว่า “ลูกรักของพ่อปานว่าคงใจถี่ว้า
ไ้. ความทุกข์จะปลดเปลื้องไ้ ก็เพราะเจ้า.
พ่อเชื่อ แน่ ว่า เจ้า คง ปรายศัทรุไ้ ง่ายคาย.”
มเหสีราพณ์ คอยด้วยความมั่นใจว่า “พ่อจงหาย
วิตกเถิด. ลูกจะไปทูลนามรย ฌยกัน และจะ
ชนะกลับมากไ้เร็ว.”

บทสอง

ขณะทศกัณฐ์กำลังพูดคุยกับมเหสีราพณ์ใน
พิภยณซึ่งอยู่ในค่ายพระราม ขี้ยามก็ กังสย
ว่า คงจะมีเหตุประการใดประการหนึ่ง ในลังกา
จึงกระทำไ้ราพณ์หายความทุกข์ร้อน. เรื่อง
พระลักษมณ์กลับพ้นชนมา ทศกัณฐ์ก็คงทราบ
แต่ไฉนจึงทำเฉยเฉยไม่จ้ทพมารยอก. เพื่อ
ให้แจ้งเรื่องรายก็ พภิณจงลาพระราม และ
ผู้อื่น ๆ, แล่งเป็นนกบินไ้ถึงประตวง ทศ-
กัณฐ์, เห็นมเหสีราพณ์นั่งพักซบซิบกับทศกัณฐ์,
ทั้งสอง มีกิริยาร่าเรงใน อยาย ที่คึกขันใหม่.
พิภยณทราบความแล้ว ก็รีบกลับมากำย พระ-
ราม, กลับร่างเป็นรูปเดิมแล้ว บอกผู้ที่อยู่
ในค่ายให้ระวังทั่วว่า วันนี้จะมียกยอนใหญ่หลวง
มาถึง. เพราะ มเหสีราพณ์ โอรสทศกัณฐ์ ที่
เกิดจากนางมณโฑทไร ครองกรุงยาทาล จะมา.
มเหสีราพณ์ผู้ มีฤทธานุภาพ ชำนาญศิลปศร ไม่มี

ทวยเทพยและทานพระคันทานไ้, ทั้งมีวิชา
สำคัญอย่างหนึ่ง คือ มนตร์ ถ้าเขาลงแล้วจะ
ลักพาเอาผู้ ไ้ไป ก็ไ้, แม้จะระวังรักษากัน
แข็งแรงก็ไ้สำเร็จ. มนตรน มเหสีราพณ์ไ้มา
จากเทวีกาล ซึ่งตนบูชา. เพราะฉะนั้นในวัน
ขอให้ระวัง มเหสีราพณ์ผู้ร้ายกาจ อันควรกลัว จง
หนัก. พภิณจงแจ้งเรื่องแก่พระรามตามความ
ข้างตนแล้ว ก็บอกแก่ แม่ทัพ นายกอง ว่า

“ท่านทั้งหลาย, ขอให้ช่วยกันระวัง พระราม
พระลักษมณ์ ในคืนนี้ให้ดี: อย่าไ้โดนยอนหลย
เป็นอันขาด. ท่าน ชามพวาน ผู้ มีปัญญาไว้
ทางย้องกันค้ำยเป็นอย่างดี, ขอท่านไ้จัดการ
ให้รอบคอบยิ่งขึ้นด้วย.”

ชามพวานเรียกหนุมานมาเป็นผู้ช่วย โดย
กล่าวว่า “ครุร สหาย, ท่านไ้ยินพิภยณพัก
เมื่อนทรอปล่า? วันนี้จะระคองระวังไว้
เพื่อย้องกันค้ำยที่จะมีมาไ้แข็งแรง.”

หนุมานเป็นผู้ไม่มีความกลัว และไม่วิตก
ก็ตอบว่า “ข้าพเจ้าจะเป็นผู้ฆ่ามเหสีราพณ์เอง.
มันจะไปซ่อนตัวอยู่ที่ไหนไ้? สคริพ เป็นผู้มีความ
รู้ภูมิศาสตร์ของโลกอยู่ที่ปลายนิ้ว. เรา
ทั้งสองจะเป็นผู้หาราพณ์และลูกของมัน ไม่ว่า
มันจะซ่อนตัวอยู่ที่ไหน. คราวนี้ให้มันหนีไป
อย่างไร เป็นไม่พ้น. ถ้าจำเป็น, ข้าพเจ้าจะ

ทำลายปราสาทราชมนเฑียรใน กรุงลงกา ให้
เป็นภัสสมุขคณียะสนชากไปจากโลกทีเดียว.”

พิชัยธ เติมน สติ หนุมาน ฐาน กันเอง ว่า
“ท่าน อย่าเพิก ขวคักไปก่อน. ฉายังไม่พ้น
คณินไป, คำขวคักของท่านจะมามีหนกเป็น
ราคา แม้แต่เกิดขวคักยังไม่ไ.”

ชามพวนยอม พควา “ถารขกันในกลุ่ม
แจ้ง, ก็พระรูกาลังกันไ้ ระขวคักกัน
อย่างไ้ก็ไม่เป็นไร. แต่ถ้ามหิราพณ์ไซ้มนคร
มายาแล้วระหัยพินแล้ว, เราจะทำประการไ้?
ค่อน หนุมาน, ท่านอย่าเพิกเชื่อใจในเวลา
คยขกันเลย. เราขอยู่ยามตามไฟกันตลอด
คณ. และทวท่านระครองรยหนาทหนกกว้าเพอน.
เวลาณกเป็นจวนระคำย้าสนอข, ระทำอะไรก
ทำ, ขอย่าให้เสียเวลาขคักขเลย.”

โดยคำแนะนำของหนุมาน พระราม
ข้างจักรอันมีนามพระวิชัยไปในอากาศ, ขัก
ทองพาทมก ไม่ให้ มหิราพณ์มาทางอากาศไ้,
แล้วให้ณ นายข้างโอรส พระวิศวกรรม เป็น
ผู้ระวังทางค่านขาคาล, ขันลกไ้กระทำการ
คามหนาทเป็นอย่างคักสามารถ.

บทสาม

[ก่อนค่อไปหนุมานสร้างค้ำขวคักวว มี ขักถ้าว มหิราพณ์ เมื่อกระทำเคารพ

ความแข็งแรงเหมือนอย่างข้อมปราการ คาม
คำแนะนำของ ชามพวน, และให้พระราม
พระลักษมณ์ อยู่ค้ำขอนกลาง มีกองทั
ทั้งหมกแวคล้อมรักษา.]

ณประคยอมททาขณขวคักวว หนุมาน
ขณเภาอยู่ มีส่ายคา อาจระมองเห็นไปในทมิ
ทลคั แห่งกลางคณคักตลอดไป, แม้แต่ข่ม
คกอยู่กัและเห็น. เบื้องขนอากาศจักรขคักขไม่
ให้มทางลงมาไ้. ส่วนกองทัทั้งหมก ก็
เตรยมทวขณประจ้าเพอผจญศัทร และทำลาย
มนคร. หนุมาน พควา “ข้อมแข็งแรงถึง
ปานนี้, ใครเล้าทอยู่ณขวโลก ระกล้าเข้าม
ไ้?” กองทัพระราม กระทำการขของกัน
ค้วยประการณตลอดคณ. กวเกยระทวส
ไ้ขขค้ำพระณนาเรองคณน ในภาษาพนเมอง
อย่างไ้เพราะ....

ถึงเวลาเที่ยงคณ ความมคักขคณไปทว
พิภพ. พิชัยธเรียกหนุมาน เข้ามค้ำขเป็น
เค็กขาคว้า “หนุมาน, ถึงแม้ว่า พ้อของท่าน
มาขอเข้าขในข้อม ก็ขอมให้เข้าขไม่คักเป็น
อันขาค,” กล้าวแล้ว ก็ค่อไป ตรวการ
ระวังยามค่อไป.

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

ทศกัณฐ์ผู้เป็นบิดาแล้ว ก็มาสู่ค่าย พระราม
ลำพองคนผู้เดียว มิได้มีกองทัพหรือช้างม้ามา
ด้วย เพราะเชื่อใจในนครวิเศษของตน.
ในชั้นนั้น นึกว่า จะเหาะข้ามยอดไป ทางอากาศ
แต่เห็น จักรใหญ่ หม่นครว้ง ยักทาง ไปไม่ไค้,
จึงเป็นอันล้มความคึกที่ระไปทางนั้น, ก็เห็น
กองทัพพระรามอยู่ในข้อมค่าย ล้อมระวะระไว
อย่างแข็งแรง, มีแคพฤษณ ผู้เคียวทองอยู่ข้าง
นอก เกรียวเกรียวมาอยู่ในทางซึ่งจะไปสู่ข้อม.
มเหศวรพณ ตรีภรทรงว่า ควรทำอย่างไร จึงจะ
เข้าข้อมได้. พอนึกได้ช้อย, ก็แปลงเป็น
ท้าวทศรถ บิดา พระราม เกรียวเข้ามา ท ประค้าย
บอกหนุมานว่า "รามและลักษมณ์ลูกของเรา
อยู่ในค่ายนี้, จะขอเข้าไปเยี่ยม." หนุมาน
แสดงเคารพต่อผู้ มีศักดิ์ควรเคารพ คือ ทศรถ
บอกว่า "พระองค์ ได้ไปรบกวนพฤษณมาก่อน
จึงจะเข้าไปได้ตามประสงค์." ขณะนั้น พฤษณ
เกรียวมา. มเหศวรพณ ก็ยืนเสียงสั่นท้อตกใจ
กลัวเป็นอันมากกับหนีไป. ครั้น หนุมาน เห็น
พฤษณมาก ก็บอกว่า เหมือน ท้าวทศรถ เสกขมา.
พฤษณจึงบอกว่า "หนุมาน, แม่พ้องของท่านมา,
ก็ไม่วายขอให้เข้าไปเยี่ยมชาก." เมื่อ พฤษณ
ไปแล้ว, มเหศวรพณ กลับมาอีก, คราวนี้แปลง
เป็น ภรต น้อง พระราม มีกริยาทำทางส่งนำ

เคารพ. นับเวลาแก่พระรามต้องเนรเทศมา
๑๕ ปีแล้ว พระภรตก็มีใจหัดผละแต่สักครั้ง
ปล่อยให้อยู่เป็นสังกะตัง, มีเสียงหวานไพเราะ
เป็นถึงวานชัตเจน, บอกหนุมานว่า
"เราสคนพ้องเป็นโอรสท้าวทศรถ. ขอ
ท่านช่วยบอกให้ทราบด้วยเถิดว่า เวลาพ้อง
ของข้าพเจ้า สองคน ที่ถูกเนรเทศ อยู่ที่ไหน."
กริยาทำทางและทางเสียงทศรถมีเสน่ห์. หนุ-
มานตอบว่า "ข้าแต่พระองค์, โปรดคอยให้
พฤษณมาก่อน." ในทันใดพฤษณก็มา รบ
แปลงหายร่างไปทันที. หนุมานเล่าเรื่องให้
พฤษณฟัง. พฤษณก็ตอบตามเคยว่า "แม่พ้อง
ท่านมาเองก็อย่าเบียดประค." เมื่อพฤษณไป
แล้ว, มเหศวรพณก็มองเห็นว่า จะใช้ช้อย
ช้อยนี้ไม่สู้ได้ผล, แต่ก็ถือทศรถอยู่อีก
สองสามครั้งเผื่อ จะพบ วิชชช้อยอะไรอย่างอื่น
ได้ลองแปลงเป็นนางเกาศิลาแม่พระราม มี
รูปร่างน่าเคารพนบถอเข้ามาหา หนุมาน จะขอ
ให้นำไปหาพระราม. หนุมานประสานมือเคารพ
และตอบตามเคยว่า "พระแม่เจ้าโปรดคอย
ก่อน กว่าพฤษณจะมา." พอออกข้อพฤษณ,
เทวผู้มีอายุสูงก็ไม่วายอยู่อีก กับหน้าขบ
ออกจากทันไป มีอาการงงเง้น กุเหมือน
ผู้มีอายุเข้าเขตก ๘๐ ปี. หนุมาน มองดู

นางเกศัลยาผู้กำลังเฝ้า ออกไปทักทาย อากา
เรียกเค้น มินันดาแกว, รวางนั้นพิชัย
กลับมา. นายประคองหนุ่มมาเล่าให้ฟัง.
พิชัยจึงตอบตามเคยว่า “แม่ว่า ปรวิน (ลม)
พ้อของเจ้ามาก็อย่าเข็ดประทุให้ในคืนนี้.” ครั้น
พิชัยออกไปแล้ว, มหิราพณ์แปลงเป็นท้าวชนก
มา ทำทางส่งอำเภย สิ่งให้หนุ่มมาเข็ดประทุ
ให้ไปหาพระราม. หนุ่มมาขอให้คอยก่อน
จนกว่าพิชัยจะมา. ท้าวชนกปลอมมหาเทพ
โคกตอบพระรามกับหนุ่มมา. พ้อพิชัยมา,
ท้าวชนกแปลงก็หายไปในทันที. พิชัยก็เข้า
หนุ่มมาตามเคย แล้วออกไปตรวจการตาม
หนาท.

ฝ่ายมหิราพณ์แปลงตนเป็นพิชัยมีรูปร่าง
ไม่ผิดเพี้ยนอา. หนุ่มมาที่แรกประหลาดใจ
ย่างที่พิชัยไปประเทยวกล้อมาอีก, แต่แล้ว
ปราวศรียว่า “สหาย, ไฉนจึงกลับมาเร็วนัก?
ไม่ได้ไปตรวจยามหรือ?” พิชัยปลอบตอบ
ว่า “ข้าขี้ขลาดขี้ขลาดอยู่ตามบ้านไม่สามารถอยู่
หนา! หนุ่มมา, คืนนี้เราจะต้องระวังให้จงหนัก.
ข้าพเจ้ามีทาสยามสี่ตัวควรผูกข้อขด พระราม
พระลักษมณ์ไว้ เพื่อยกกันระวังความ.” พก
แล้ว พิชัยปลอบก็ เข้าประทุ ไปทั้ง คอ หน้า
หนุ่มมา, ทรงไปค่าย กลางที่ พระราม พระ

ลักษมณ์อยู่, หายคนไม่ให้ใครแลเห็น, โยม
อานมนตรีระลึกลงพระภาติ, แล้วหาอุลหนึ่ง
หยิบขว้างไปในอากาศ.

ทันใดนั้น ทหารรักษายามก็หลับฝัน. พวก
พญาพานซึ่งขึ้นคุมอาวูเช่นก้อนหินและก้อน
ไม้เกรียมการระบอบกยัคครุ กัดฟันสนสมมุด,
อาวูค่าง ๆ หลุดจากมือ. ฝ่ายพระราม และ
พระลักษมณ์ก็หลับสนิท เหมือนกัน. มหิราพณ์
อานมนตรีเบิกแผ่นคันทรงนั้นให้เป็นช่อง แล้ว
อุ้มเอาสองกษัตริย์ ซึ่ง หลับไหลไปสู่ ยาคาล,
เอาเชิงไว้ใน กระเหล็กในปราสาท, รู้ลึกเบิก
ขานสำราญใจ ที่ทำการรบสำเร็จมาได้.

บทสี่

กล่าวถึง พิชัย กลับจาก ตรวจยามมา ถึง
ประกายทามเคย. หนุ่มมาผู้อยู่ก่อนแล้วว่า
พิชัยกำลังอยู่ในค่าย, ครั้น มาเห็น พิชัย
เฝ้าอยู่ข้างนอกอย่างนั้นก็ ตกตะลึง ประหลาดใจ
เป็นอันมาก ฉามว่า “อย่างไรกันท่านพิชัย
จึงออกมาอยู่ข้างนอกได้? ก็ท่านเขาค้าย
กายสี่ตัวอะไรเข้าไปในค่าย ว่าผูกข้อพระกร
พระรามพระลักษมณ์เมือกเง แล้วท่านกลับ
ออกมาทางไหน? รู้ลึกว่าออกจะแปลกมาก
ไม่เข้าใจในกิริยาท่าน. ดูเหมือนว่า ท่าน เป็น

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กมก

จารบรูษของ ทศกัณฐ์ ที่เข้ามาสวามิภักดิ์แล้ว
หน้ากากเพื่อพรางความมุ่งหมายที่แท้จริง. กุ
ก่อน เจ้าผู้ล่องลงอันอุบายทำ, เมื่อซำรุเช่นฉนั้น
แล้ว, อย่าหวังเลยว่าจะมีชีวิตอยู่ต่อไป, จะ
เอาแท่งเหล็กที่สมของของเราให้แตกตาย. ส่วน
กรุงลงกาเราแต่ผู้เดียวก็ ทำลาย เสียให้วาย
คาย, สิ่งผู้ที่อยู่ในกรุงนั้นไปยมโลกให้หมด.”

พิณณเฑาะค์ถึงเสียงสน ร้องว่า “หนุมาน,
เราหรือเป็นจารบรูษ? พอฟังเสียงก็กล่าวหา,
หัวใจก็จะแตกอยู่แล้ว. ถ้าข้าพเจ้าเป็นจารบรูษ
จริง, ก็ขอให้ไปทกรรทกษมทกษมาว่าไปตก.
ถ้าข้าพเจ้ามีความประสงค์มุ่งร้ายอย่างไคอย่าง
หนึ่งแล้ว, ก็ขอให้ข้าพเจ้าครองบิโทษทดเจ้า
เป็นนรนครกาลเสมอด้วยคนเข้ามา และผู้ฆ่า
พราหมณ์.”

หนุมานโกรธย้อนตอบว่า “อย่าสงสัยเลย.
คำสัตย์ของท่านไม่เห็นว่ามีราคา แม้คำเข้ม
แข็งหนึ่งเล่ม. สำหรับตัวท่านซึ่งเป็นรากษส
การฆ่าพราหมณ์ฆ่าตัว หรือคัมภีร์มา ไม่เป็น
ของชั่วร้ายมีโทษอย่างไร กลายเป็นนบมของ
พวก รากษสด้วย ข้าไป. เพราะฉะนั้น คำ
บัญญัติของท่าน จะมีผลไคอย่างไร?”

พิณณเฑาะค์ใจคอยโดยเร็วว่า “หนุมาน,
ข้าพเจ้าเป็นจารบรูษหรือ? ความเชื่อของท่าน

เป็นดังนี้หรือ? ที่ใด แนะนำช่วยเหลือ
เพื่อทำลายพงศ์พันธุ์ ซึ่งเราเองนั้น ก็เพราะ
อะไร? ใครเป็นผู้ลบลพระรามให้ทราบความ
ลบลฆ่าอินทรชิต ในขณะที่มันกำลังทำพิ
ยชาพระอินทร์อยู่? หนุมาน, ข้าพเจ้าเป็น
จารบรูษหรือ? อาศัยคำแนะนำของข้าพเจ้า
พระราม ได้ ทำตามแล้ว ฆ่า บุตรชาย คนเดียว
ของข้าพเจ้าเสีย โดยข้าพเจ้าไม่ทูลให้ทรง
ทราบว่าเป็นลกลตน. ก็มิทราพธสามารถบิ
เมื่อนกยไคมากประการ เพื่อมุ่งหมายให้
สำเร็จผล. เมื่อมันไม่สำเร็จอย่างอื่น ๆ แล้ว
คงมาแปลงเป็นตัวข้าพเจ้า.”

ตามทพิณณเฑาะค์เหตุผลมาน หนุมาน
ไคสัถ, เห็นว่าทพิณณเฑาะค์อธิบายคงเป็นความ
จริง เพราะพิณณเฑาะค์ช่วยเหลือพระราม
ตลอดมา, คิดคงแล้วก็ทกใจกลัวทวิสัน,
พทว่า “ถ้าเช่นนั้น, ผู้เข้าไปในค่ายคงเป็น
มิทราพธ มาลวงข้าพเจ้าเอง. ข้ามันชั่วช้า
จริง ๆ.” หนุมาน รู้สำนึกทว่าไม่มัยควร
หาความ พิณณเฑาะค์ผู้ เป็น สหาย จึงรัก รักก็ ต่อ
พระราม จึงพทว่า “ถ้าเช่นนั้น, อย่าให้เสีย
เวลาพทกันอีกต่อไป. ควรเข้าไปทพระลักษมณ์
พระราม ก็ทว่า.”

พิณณเฑาะค์รู้สัทว่าเหตุร้ายแรงคงเกิดขึ้นแล้ว

พ. ศ. ๒๔๗๓

มหิราพณ์ป่าลา

เป็นแน่, ให้รู้สึกกระหนกตกใจวุ่นแค้น,
แล้วก็พา หนุมาน เข้า ไปใน กลาง ค่าย ทน ทิ;
เห็นพวก กบ ที่เสวยรักษาหลั้มหมก, พระ-
ลักษมณ์ พระรามหายไ้. พิกษณ์ ร้องเสียง
หลงว่า “เกิดเหตุใหญ่แล้ว! ท่านสุครีพ,
พญาพานร และบรรดาผู้รักษาทรงหลาย,
คนขึ้นเร็วเดี๋ย!” ครั้นพญาพานรและบริวาร
คนขึ้นทราบเรื่องราว รากษสผู้ฉลาดพลิกแพลง
มาลักเอา พระราม พระลักษมณ์ ไป, ก็ออกชก
ท้าวเคราโคกร้องให้เสียงระเบ็งเซ้งแซ่. พญา
สุครีพเสียใจถึงกับหนาม็ดเป็นลม. หนุมาน
โกรธ ตัวเอง อยาก จะเอา ชีวิต เจ้าพล ท่อ พระ
เพลิงเสีย. องค์ก, นล, และ บรรดาแม่ทัพ
นายกองคร่ำครวญเสียใจ. ในอากาศคือของ
ไปด้วยเสียงปรีเทวนาคาร. ถึงตอนนั้นยามพวาน
เข้ามาในที่ชุมนุม, ออกความเห็นอย่างผู้มั่งคั่ง
ว่า “ท่านทั้งหลาย, ไม่เป็นการสมควรที่จะ
ร้องให้คล้าย อิศริ. พญาสุครีพ, ท่านอย่า
พัวพันเอาแต่เรื่องให้. ยังมีเวลาพอที่จะ
แก้ไขหาทางช่วย พวกเราให้พ้นจาก อันตราย.

ควรยกเอาความออกทนเป็นหลัก. ถ้าอันตราย
นั้นยังไม่หมกทางแก้ไข, เราใช้ความออกทน
นั้นเช่นเครื่องแกก ก็คงสำเร็จ. สำหรับตัว
ข้าพเจ้า เห็นว่า พระรามพระลักษมณ์ เช่น ทพย

บุทกล หาใช้มนุษย์สามัญไม่, มิฉะนั้นจะ
สามารถปราบพวกรากษสได้ ไฉน. ในเวลา
คับขันอย่างนี้ ทุกคนก็ต้องการความช่วยเหลือ
เหลือของ หนุมาน. ที่ไหนบ้าง ที่ หนุมาน
เข้าไม่ถึง? อันตรายอย่างไรบ้างที่หนุมานไม่
กล้าเผชิญ? ถ้าหนุมาน ลงได้ทั้งใจจะให้
สำเร็จแล้ว, จะยากเย็นเชียวไหมชีวิตกับ
ภัยอม. อย่างไรก็ตามก็คงจะตามหา พระราม
และ พระลักษมณ์จนพบ. ถ้าหนุมานไปแล้ว
กลับมาก็ไม่สำเร็จผล, เมื่อนั้นแหละ เรา
ควร จะ ทอกล้าย. ขอให้พวกเรา ก่อไฟ
ล้อมกันเป็นวงคอยหนุมาน, ว่าจะช่วยเหลือ
ไค้อย่างไรบ้าง. ถ้าหนุมานไปไม่สำเร็จ, หนทาง
ก็ที่สุดสำหรับพวกเรา, โจนเข้ากองไฟตาย
เสียดีกว่ากัน.” สุครีพ เห็นพ้องด้วย จึงบอก
หนุมานว่า “ใครๆ เขารู้ยักว่าเจ้ามีความรัก
ต่อพระรามพระลักษมณ์. จึงเป็นหน้าที่ของเจ้า
จะไปเที่ยวตามหา. ความอภัยก็เกิดขึ้นแก่
พวกเราครั้งนี้ ก็เพราะเจ้า ที่ลงอุบายปล่อย
ให้ศัตรูเข้ามาไค้. เป็นความผิดของเจ้า,

เราต้องรับผิดชอบ. เพราะฉะนั้น เจ้าต้องใช้ความ
สามารถถึงที่สุด เพื่อช่วยพระรามพระลักษมณ์
ให้คืนมา. ทพมากองนี้ ก็เพื่อให้เจ้า รักษาชื่อ
เสียงอันดีของเจ้าไว้ และเพื่อให้เห็นว่าเรา

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

ความรักที่ต่อพระรามยิ่งใหญ่ว่าใคร ๆ ก็ยอมรับ. ” เมื่อพญาสุครีพกล่าวดังนั้น, หนุมานหน้าซิกขะหายใจ น้ำตาไหลเพราะเสียใจระลอกถึงความขัดแย้งทั้งหมด, พยายามข่มความเศร้าโศก ขอรบหนาท โดยกล่าวว่า จะเที่ยวค้นหาไปตลอดจนคืนบนสวรรค์และโลกินให้ทั่ว, ถ้าหา พระราม พระลักษมณ์ไม่พบ ก็ระ โจน ทะเลตาย. ถึงตอนนั้นให้ สละสลักทุกไม่ออก. ต่อครู่หนึ่งจึงพกไก่อออกไปว่า “ เชิญท่านทั้งหลายคอยอยู่ที่นั่น จนกว่าข้าพเจ้าจะกลับมาก ” กล่าวแล้วแสดงเคารพต่อสุครีพ ผลุนผลันลงช่องทมิฬราพณ์ บนศาลไวยงเป็นโพรงอยู่, ในพริบตาเดียวกันไปถึงนาคาล.

บทห้า

หนุมาน เข้าแรก ตน มา ตาม ปล้องไถ่กินข้ามแดนอันมีแต่ความมืด แล้วในทันใดนั้นก็ออกมาถึงที่สว่าง, เห็น พระอาทิตย์ ฉายแสงรุ่งเรือง ปกแผ่ ประเทศ อันงาม, ในชั้นต้นเห็นปราสาทของท้าวพลี และเห็นแม่คงคา

อันชื่อว่า โภครค มีกระแสน้ำกึ่งแสงเงิน, เห็นอาศรม ซึ่ง ขรรษาคฤษ์ บำเพ็ญตะบะ ตั้งจิตมุ่งต่อพระเณเจ้า, เห็นนางนาค และนางยักษผู้มีความงาม บางเหล่าก็มีสองแขนเหมือนอย่างเทวดาทั้งสองก็มี, สังเกตดูความเจ็บไข้ ได้ตายและความทุกข์ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในแดนอันค้องตายของเรา เห็นอำนาจล่องไปถึงนาคาลไม่ทั่วมหากบิล มีคณชนย์ไม่เจ้นก้อยในนาคาลเหมือนกัน. อันความงามอย่างหายากที่สุดก็มีเคเรลอันอยู่ก้นในทัน เหมือนดังดอกไม้อันสกลชนะการศา ทั้งคามคาอยู่กลางถนน. ฉะนั้น. หนุมานเที่ยวค้นหาตามเทวสถานและที่ต่าง ๆ ก็ยังไม่ได้เห็นว่า พระรามพระลักษมณ์อยู่ที่ไหน, รู้สึก เห็นคเห็นอยู่ในการค้นหา; ทันใดนั้น แลเห็นปราสาทของ มหิราพณ์ สูงตระหง่านยอดกตพา. อัน กว้างของพญารากษส์คงคามเทียบสวรรค์. หนุมานแปลงตัวเป็นลิงน้อยเข้าไปในกรุง, เทวทูตตามสรรนาค่าง ๆ ที่ในเมือง, ตัวขึ้นไต่ก่อด้วยหิน. ไต่เห็นรากษสแแต่ กว้างคงาม เกริไปเกริ มา กับผู้หญิง ภริยา

๑ อสุรคนหนึ่ง (เราเรียกว่า ทวาน์ทาส) ในปางวามาวตาร (ของเรว่า ทวีชาวตาร), มีในข้อเกิดความเกยรต หน้า ๑๔๒.

๒ คือ พระชมพพนทมหาปรี โยคมที่ผลาญ สาครกุมาร ภายหลังทั้งหกหมื่น เป็นภาคหนึ่งแห่งพระนารายณ์, มีในข้อเกิดความเกยรต หน้า ๑๗ และ ๘๘.

พ. ศ. ๒๔๘๓

มหิราพณ์ปาลา

คู่รัก ซึ่งงามเกินนางงามมนุษย์ ที่อยู่บนโลก เห็นบ้าน สร้างด้วย ทอง ทั้ง แห่ อยู่หลายหลัง แสดงว่า เป็นบ้านของหลวง มีคนไม่ ชนร่วมน อากาศก็สดชื่น มีโรงช้างโรงม้า และ โรงรถ รูปและขนาดแปลกประหลาด. สิ่งเหล่านี้หนุมาน ไก่แลเห็นตลอดในขณะที่ผ่านไปในเมือง. หนุมาน

นึกว่าน่ายทั้งสองคงระยอยู่ในบริเวณวังของพญา รากษสแห่งใดแห่งหนึ่ง, ครั้นแล้วก็นั่งอยู่ ยืนก็ไม่ ทนออกไปถึงกลางสระอันงาม อันมี ชื่นชื่นไถ่ก้อด้วยหินอ่อน. มีรากษสหลายคน พากันมาอย่าน้ำ เห็นถึงก็ประหลาดใจ เพราะ ลิงเป็นสัตว์หายากทั้งในยากาล, ทางซบซิบพท ก็น่าๆ นานา รากษสคนหนึ่งมทนาเหยวยัน อยู่เพราะอายุสูง เป็นผู้เก่าแก่อยู่ในกรุงนั้น, เมื่อ เห็นถึงก็สนับรีษะ, พวกว่า

“ท่านทั้งหลาย, ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องเก่าแก่ ที่ท่านยังไม่ทราบให้ฟัง. คือ พระเจ้ามหิราพณ์ ของเราได้กระทำ มหาคบะบูชา พระแม่เจ้ากาลิ. พระองค์ได้ อออาหาร ทรมานกายต่าง ๆ แสน สาส์เพื่อมุ่งพร อมฤต. พระแม่เจ้าปรากฏ กายให้แลเห็น คราวว่า ‘กูก่อน มหิราพณ์, เราจะให้พรอมฤตแก่เจ้าไม่ได้เป็นอันขาด. จง เลือกพรอย่างอื่นเถิด.’ มหิราพณ์ด้วยเคาพ ทูลว่า ‘ถ้าเช่นนั้น ขอ พระแม่เจ้าประทานพร

อย่าให้เทพ ยักษ์ รากษส กิณร เทพย์และนาค มีอำนาจสังหารข้าพเจ้าได้.’ พระแม่เจ้าก็ ประทานพรตามปรารถนา, แต่ถามว่า ‘โผนึ่ง เว้น มนุษย์ และ ลิง เสีย?’ มหิราพณ์ ทูลว่า ‘มนุษย์ และ ลิง เป็นอาหารของข้าพเจ้า, จะ ไปกลัวอะไร? มนัระมากำไม่ได้?’

“ด้วยประการฉะนี้ เจ้าแผ่นดินของเราจึง ไม่เป็นอมร. ก็เมื่อมามนุษย์ และ ลิงปรากฏ ขึ้นในพื้น หนัว่าเป็นนิคค์ครายอยู่. พระเจ้า แผ่นดินของเรานำเอามนุษย์มาสองคน, เอามา จากที่ไหนไม่ทราบ, เอาซึ่งไว้ที่ในวัง. และ เกยวน ก็มิ ลม มาควหนึ่ง. กุซ, นั้นแน่.” รากษสชรา เล่าเรื่องแล้วออกคู้ ทพให้เกยเย็น ความลัยไว้. ฝ่ายหนุมานได้ยินก็คิดใจสนับรีษะ จะเปรียบยาน. ล่วงต่อมาสักครู่มีรากษส

สาว ๆ มาคึกกันที่ข่อ. ในจำพวกนั้นมีสาวใช้ อยู่ในวังภายในของ มหิราพณ์ คนหนึ่ง มาควัย. เมื่อสาวใช้มาซมมนุกที่ปากข่อ, ก็กลั้มรุม สาวใช้ ที่มาจากในวังนั้น, ถามว่า “มีพอ อะไรกันในวันนี้หรือ? ไก่ ยืนเสี่ยงคนควี่ เสี่ยงทักลงและเสี่ยงขลุ่ย, นักพรตก็รีบเริ่ ไปเคิรมากันสัสน, มีการจยระบำกันว่าเริง, และงทิวปลิวร่อนอยู่ในอากาศ. ไปรคยอก ให้ทวายควัยว่า สิ่งแปลกประหลาดเหล่านี้ เป็น

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุมภ

เรื่องอะไรกัน.” หญิงสาวใช้คนนั้น ตอบว่า
 “มีคำสั่งห้ามไม่ให้เล่าเรื่องที่มีอยู่ในวัง, ห้าม
 เป็นความลับ เกิดชวาท เป็นเวลา ๒-๓ ชั่วโมง
 เท่านั้น. แต่เห็นว่าพวกท่านทั้งหลายกระหาย
 อยากรู้ จึงขอออกโดยเพราะว่า วนะระมพช
 พลันมณียุบายเจ้าแม่กาลี. พระราชาได้นำ
 มณียุทธมณฑลมาทูลสองคน, มีรูปร่างวากย
 เทวกา, มีความงามทางทศเพียรชวาทถึงกับ
 ทำให้แปลกตา อย่างยิ่ง. อนิจจา! หญิงผู้
 ให้กำเนิดแก่คนทั้งสองนี้ จะมีความเสียใจสัก
 เพียงไร. ได้เห็นมณียุทธทั้งสองแล้วก็แทบใจระ
 ชวาท. ในอีกไม่ถึงสองชั่วโมงก็จะถูกพลชพออยู่
 ทนกันเจ้าแม่กาลี. เวลานี้เขาจึงไว้นั้นหนา
 ในห้องเล็กภายในปราสาท. ขอแม่สาวทั้ง
 หลายจงเก็บเรื่องนั้นไว้เป็นความลับนะ.” สันทน
 กันแล้วต่างคนก็ไปตักน้ำ พากันกลับไป. หน
 มานได้ยืนคิดว่า “ถ้าเช่นนั้นเป็นอันแล้ว
 ว่า พระราม พระลักษมณ์ อยู่ภายในปราสาท. ไม่
 ควรจะรอช้าอยู่ต่อไป,” แล้วก็แปลงเป็น
 แมลงวันบินเข้าไปในปราสาททันที. ครั้นถึง
 ห้องที่ซึ่งพระรามพระลักษมณ์อยู่, เห็นถูกจำ
 ไซ้ทรวง, มีฝาเหล็กห่อล้อมไว้ถึงสามชั้น,
 และมียาม รักษาสถิงกองชกทัพ ออกจากฝัก
 เกรียวไปมาเฝ้าระวังไว้. หนมานเข้าไปทาง

หน้าต่างซึ่งมีลูกกรงเหล็กอย่างแข็งแรง, แล้ว
 กลยร่างเป็นอย่างเดิม เข้าไปเคารพ พระราม
 พระลักษมณ์ ซึ่งขณะนั้นเพิ่งจะได้นอน. พระราม
 พระลักษมณ์ ถามหนมานว่า องค์ท และ สตรีพ
 ทเฝ้ารักษาค่ายไปเสียไหน. หนมาน คร่ำใจ
 ทูลตอบว่า “ที่พระองค์หลบซ่อนก็ด้วยอำนาจ
 มนต์ของมทราพณ์. และฉันเป็นผู้พาพระองค์
 มาขนาดโดย พระองค์ทราบดี.” ทั้ง
 สององค์ทรงหัวเราะก๊าก เมื่อได้ทราบเรื่องราว
 หนมาน. แต่หนมานผู้ซึ่งรักก็อยู่เสมอได้
 ทูลเล่าโลม. ขณะนั้นได้ยินเสียงกลองดังเป็น
 สัญญาณว่าเริ่มพิธีบูชาเจ้าแม่กาลี. อันระของ
 ชวาท และ กระบี่ชวาทหลายตัว รวม ทั้งมณียุ
 ฑ์อีกสองคนเป็นพล. ได้รักกอกไม่หลาย
 ชะนิค และหลายกลัน มีราคามาก ประทับลงใน
 ภาชนะอยู่เรียบร้อย คึงไว้ในเทวสถาน. ถึง
 ตอนนั้น พระราม ตรัสแก่ หนมานว่า “ถึงคราว
 คยขึ้นเต็นยานัน ก็ยังไม่เห็นทาง จะหลุดพ้นไป
 ได้. กองทัพของเราไม่อยู่ไหน. แม้ทพนายกอง
 ก็อยู่ไกล. ศิลปครไม่อยู่ด้วยคน. จะช่วยคว
 ภัยของชายให้พ้นมือศัตรูได้คงฤ?” หนมาน
 ผู้กล้าหาญไม่ท้อถอย ตอบว่า “ข้าแต่พระองค์,
 การฆ่ารักษาสถิงไม่ขึ้นของชวาทอะไร, ได้เคยฆ่า
 มาแล้ววันชวามือ. ไม่มีเหตุอะไรที่จะคงกลวิ.

พ. ศ. ๒๔๗๓

มหิราพณ์ปาลา

ข้าพเจ้าเป็นผู้รักคำของพระองค์ ในโลก
ตลอดไปก็ยอมมี, จะใช้ก้อนหิน และต้นไม้ทำ
ความพิณาศิให้แก่ เชื้อชาติ รากษสร์วายคืนยัสัน
ไปก็ไ้. เชื้อสายของ ทศกัณฐ์ จะอยู่ที่ไหน
ก็ตาม, เทพคงชนกาลให้ล้างพิษพิษให้หมด
เพราะพวกมัน เป็นศัตรู ต่อ อสูร ชีพราหมณ์ และ
ทวยเทพ. มันเป็นผู้ชั่วร้าย. อันยาปกครอง
ของมันหนักเหลือเกิน, จะเอาฟางเติมให้ อีก
เพียงต้นเดียวก็ไม่ได้แล้ว. ลิขิตพระเป็น-
เจ้า ย่อมเป็นดังนี้: ระทองผลาญให้ สิ้นเชื้อ.
และด้วยเหตุดังนี้ พระองค์จึงอวตารมาในโลก.
นำประหลาดจริง ๆ ที่พระองค์มาลัม สภา อัน
แท้จริงของพระองค์เสีย ถึงกับทอกลาถัยใน
ชีวิต. ก็ที่มหิราพณ์ พาพระองค์มานี้ ก็เท่ากับ
มันหาเรื่องทลายใส่ตัวเอง. พระแม่เจ้ากาล
มีเทวสถานอยู่ที่นั่น. ข้าพเจ้าจะไปหาพุกา
กับ พระแม่เจ้าก็. ถ้าช่วยเหลื้อรากษส,
ก็ จะแยก เขา เทวสถานไปโยน เสียใน ทะเลลึก
พร้อมทั้งตัวเจ้าแม่ด้วย. ข้าพเจ้าจะลงขอ
ไปทลายตามเคยวัน."

บทหก

พระราม ตรัสถามว่า "หนุมานเอ๋ย, ไป
แล้ว เมื่อไรจะกลับมา?" หนุมาน สัญญาว่า

จะกลับมาโดยเร็ว, แล้วแปลงร่างเป็นแมลงวัน
ไปสู่สถานเจ้าแม่กาลิ บิ. ถึงสิ่งหนึ่ง ๆ กระ-
ซิบที่เทวรูปว่า "ยักัน มหิราพณ์รากษสร์วาย
อาศัยอำนาจมนตร์ ลักเอาพระรามพระลักษมณ์
นายข้าพเจ้ามาทณ. มีเสียงกลองดังแสดงว่า
เมื่อพระอาทิตย์ถึงเที่ยงวัน มันจะเอานายทั้งสอง
ของข้าพเจ้า มาพล ทณแทน ของ พระองค์.
ข้าแต่พระแม่เจ้า, ที่มันทำกรอย่างนั้นเป็นความ
ประสงค์ของพระองค์นั้นหรือ? ขอได้โปรด
ให้ข้าพเจ้าได้ยินจาก โอษฐ์ของพระองค์เอง,
และให้ ไก่ฟงชกเจนนับ. ข้าพเจ้าจะฆ่า
มหิราพณ์ กับ กอง ทฬ ของ มัน โดย ภาย หลัง,
และพระแม่เจ้าก็จะเห็นไ้เองว่า เทวสถาน ของ
พระแม่เจ้า พร้อมทั้งรูปพระแม่เจ้า จะต้องไป อยู่
กันทะเล. และพระแม่เจ้าควรจะทราบไว้ด้วยว่า
ข้าพเจ้า เป็น ทหาร ของ พระราม และเป็น
อมาตย์ของพญาสุกรีพท่านนี้." พระนางกาลิ
ไก่ฟงหนุมานกล่าววาจาของอาทังคน ก็คอยม
ไม่ได้, คอยเป็นเสียงดังแผ่วเบา จะได้ยินก็แต่
แมลงวันทีหนึ่ง ๆ อยู่ใกล้พระกระณว่า "อัน
ปราวสาทของรากษสในเวลานี้ กลายเป็นทศก
สิทธิ์เพราะมีพระราม. ส่วนมหิราพณ์ผู้ทำยาป
หนัก จะต้องตายในเวลาไม่ช้า, เพราะมันเป็น

ศัตรูต่อทวยเทพและพราหมณ์. พระราม คือ

มยิลีราวดัน กไต

คำชี้แจง

คำ มยิลีราวดัน กไต นั้น เป็นพากย์ที่มีผู้
แปลว่าเรื่องราวดัน นกยูง (ภาพ อสูรตนัน
ทรงอุณหิษย์กทางนกยูง): แยกศัพท์ออกเป็น
มยิล (นกยูง) —อี—ราวดัน; กไต คือ กลา.
เป็นเรื่องอยู่ในปกรณัมที่มี เรื่องเป็นภาษาไทย
ตามคำเล่าของท่านพราหมณ์ ป. สุพรหมดิษ
ศาสตร์ แห่งราชบัณฑิตยสภา.

ดำเนินเรื่อง

มีความว่า เมื่อ ทศกัณฐ์ เลียทหาร ทั้ง
นายไพร่ไปเป็นอันมากแล้ว ก็เรียกประชุม
เสนามาตย์มาปรึกษากันว่า ควรจะปราบปราม
การสงครามอย่างไร. อมาตย์ผู้หนึ่งแนะว่า
ถ้าอยากจะได้พระราม ก็มิทางอยู่ อีก คือ
ทศกัณฐ์ มีทนายทชื่อ มยิลีราวดัน อยู่ใน
ป่ากาล, จะขอให้เขาช่วยด้วยก็ได้. ทศ-
กัณฐ์ เห็นชอบด้วย, จึงระลึกลง มยิลีราวดัน.
ทันใดนั้น มยิลีราวดันมาปรากฏแก่กัณฐ์, และ
ทูลถามทศกัณฐ์ว่า ไฉนดาวรรตฤๅษณ์จะมาการ

ประทุษร้ายลงแก่ จักรพรรดิหลายลงมาก. ทศ-
กัณฐ์ เล่ามูลเหตุ เนื่องด้วยการสงครามให้ฟัง
แต่ต้น. มยิลีราวดัน รับอาสาว่าจะเอาพระราม
ไปถวายพลแก่เจ้าแม่กาลี.

รวางนั้น พระพายุไปบอกพญาพิเภกเห็นว่า
มยิลีราวดัน จะไปขอพระรามพระลักษมณ์.
พญาพิเภกสั่ง ทนุมา ให้ไป ทำการเฝ้ายาม
รักษาศักดิ์พระราม พระลักษมณ์อยู่. ทนุมา
แสดง ฤทธิ ยัก ทาง ออกไป พิน พลุพล โดย
รอบๆ ซ่อนกันเป็นขอมชนกแน่นทึบ แม้แต่
แมลงวันหรือมดก็เล็ดลอดเข้าไม่ได้.

มยิลีราวดัน กลับไปป่ากาล, เห็นเป็น
การย่เล็กน้อย จึงเพียงส่งให้เสนาสู้ใหญ่ไปเอา
องค์พระรามพระลักษมณ์มา. มหาเสนา
กับพวก ยกกองขึ้นไป พยายามจะแทรกทาง
ทนุมาเข้าไป, แต่ถูกทางขัณฑ์คนวางกาย
ขัณฑ์ ยั้งกันอยู่แตกแหลกละเอียด, ไม่
สามารถจะเข้าในค่ายได้ ก็พากันกลับไป
รายงานแก่ มยิลีราวดัน. ท้าวราวดัน ไม่รู้สึก
เลยว่า เป็นอาการใหญ่, ลงไปคุทำทางเอง,

พ. ศ. ๒๔๗๓

มยิลีราวณัน กได

จึงเห็นจริงว่าจะเข้าขอมหางไม้ไผ่แน่, คิด หนุมาน. หนุมานแปลกใจจึงถามว่า เมื่อคืน
ไก่อูบยบ แปลงกายเป็น พญาพิเภกณ์ ทำเป็นไป
กำซบ หนุมานให้ระวังอย่างกวกซัน แล้วขอ
เข้าไประทรวงคราหนัก. หนุมานก็อ้าปากให้
เข้าไประทรวงนั้น. มยิลีราวณันไปลักเอาพระราม
พระลักษมณ์ ใส่หีบถักออกมา, บอก หนุมาน
ให้ ออกไป ตรว ยาม เสี้ย คาม ภายนอก ขอม,
แล้วเลยเอาหีบนั้นไปไว้ในซากด.๑

อากาศวณัน (เสี้ยในฟ้า) ก้องกังวาน
ลงมาว่า “มยิลีราวณัน ไก่อูบยบทุกชั่วช้า
อุลามกมามาก ถึงคราวแล้วจะไก่อูบยบ
ทณชกกรม. ในไม้ซำหนุมานจะไปล่่มเมือง
ซากด. สัถรพวงรากษส พร้อมตัวมยิลี-
ราวณัน และอภิชัยจิรเสน ผู้ล่่ม นางทุ-
กณชกไก ซึ่งเย็นน้องหญิงของ มยิลีราวณัน นั้น
เอง ซันเย็นร่าชา.”

มยิลีราวณันได้สัดยศพณมคคณัน จึงให้
ยบน้องหญิงกยหลานจำพณนการซังทรว.๒
ลักยบนั้น พญาพิเภกณ์ เมื่อได้เวลารวน
ถึงยามปลอด ไล่ไปสนทนาสืบเหตุการณท

หนุมาน. หนุมานแปลกใจจึงถามว่า เมื่อคืน
พิเภกณ์ ก็มาทรวยามที่หนิงแล้ว ล่วงเวลา
ยังไม่ถึงครึ่งชั่วโมง ไก่อูบยบมาตามอีก.
พญาพิเภกณ์ ยังประหลาดใจหนักซัน รยเข้า
ไปคในพลบยปลาทประทบ ไม่เห็นองค์พระราม
พระลักษมณ์ ก็รู้สัดว่าถูกคคิรล่ล่ลคอกเข้ามา
ล็กสอง องค์ไปเสียแล้ว. ทั้งพลบยปลา ก็
ไศกาครุครวณุคร่ำปรยทุกซันไม่เป็นสมฤค.

พญาพิเภกณ์ได้สัด สัถรหนุมานให้ไปตาม
ในซากด, และซทางไปซากดว่า ทกกลางทะเล
มีข้วทะเลใหญ่ มีคอกข้วมคหีมา, ต้องลงไป
ทางหลคคอกข้วนั้น. เมื่อถึงซากดแล้ว
ระพยขอมไฟกาฟ. ยอกข้อมมีรากษส ซอ
มีจคกรรเป็นผู้รักษา ซึ่งใคร ๆ จะเอาซนะ
ไม่ได้, มีรากษสสองแสนเป็นข้วว. มีสระน้ำ
ย่นอกข้อมหนานเมืองอกข้อมหนิง, ซาวซากด
ต้องออกไปคกน้ำจากนั้น, เมื่อคกน้ำแล้ว จะ
กลยเข้าขอมอีก ต้องให้เจ้าหนนทซังทรว
นำหนัก. ถ้า หนุมาน ล่วงข้อมนั้นได้ จะไก่อูบ
เห็นค้วเมือง.

(๑) มีคากกลางกล่าววว่า หนุมาน รยขรู้พระไศรเพทสรวพคาสคร์เจนยบคร์จิง กรณนค
เย็นผู้ลคคอย่างลึง จึงถูกเขาหลคอกเอาไก่อูบ.

(๒) ไปในคอนกลาง ๆ เรือร ปรกฏว่า นางทุคณชกไก กย จิรเสน ถูกจำทรวไก่อูบ
นแล้ว.

หนุมาน ศายานว่า ถ้าเชื่องค์พระราม
พระลักษมณ์ กลับคืนมาสู่พลียพลาไมได้ ก็ไม่
ขอยู่คหน้าโลก จะฆ่าตัวตายเสียในบาตล.
จึงรีบออกไปตามทางที่พญาพิเภกขุด. ไป
จนถึงคอกขั้ว, เห็นพวกวากยสรีรกายอยู่ถึง
สองพันตน, หนุมาน เข้ารบฆ่าหมกในพริบตา
เดียว. เมื่อเข้าทางหลอกคอกขั้วแล้ว ไปเห็น
ขอมไฟกาฬ มีเปลวเพลิงรุ่งโรจน์ โชติช่วงอยู่
ชื่อ ๆ. พวกวากยสรีรกายขอมมีจำนวนสองแสน
แลเห็นหนุมาน ก็กรูกันเข้าไปจับ ถูกหนุมาน
ฆ่าหมก. ในที่สุดมีจักรพรรดิผู้ชนพล เข้ามารบ
เอง. ทั้งสองฝ่ายต่างมีฝีมือเข้มแข็งทกเทียม
แสดงฤทธิ์ประจัญบานผลัดเปลี่ยนทำนองรบทก
ท่าทาง ต่างหักโหมกำลังกันไม่ลง. ส่วน
หนุมาน ผู้ต้องสู้รบมาหลายระยะแล้ว รู้สึก
เหนื่อยขออนเทมที่ ขอฟักรบ และถามโดยคำว่า
เป็นลูกเค้าเหล่ากอใคร บิดามารคามีชื่อว่า
อะไร. ในชั้นแรกมีจักรพรรดิประเทษ และ
ปรามาสว่าไม่สามารถต่อกรแล้วหรือ จึงมา
ล่องถามถึงโคตรเค้าเหล่าตระกูล. แต่
หนุมานทำใจสับสนในชั้นนั้น คงจึงวอนขอให้บอก

วงศ์วาน. มีจักรพรรดิเสียอันวอนมิได้ จึง
สำแดงประวัติของตนว่า บิดาชื่อ หนุมาน
มารดาเป็นปลาชื่อ คิมิตี. ๑

หนุมาน ตกตะลึง เพราะรู้สึกอยู่เสมอว่า
ตนเป็นพรหมจารี โฉนจึงมีมาลิกเป็นวากยสน
ได้, พลังควบคุมศรัทธาลึกถึงเหตุการณใน
หนหลัง, เห็นเหตุอยู่อย่าง ๆ ว่า เวลาตนเข้าไป
ในเมืองลงกา ขึ้นไปยังปราสาททศกัณฐ์เวลา
ราตรีสงกั เห็นเหล่าวากยสนางในนอนกลิ้ง
หลับไหลไม่สำรวมกาย บางทีไหลออกไปใน
ขณะนั้น เห็นเหตุให้มาลิกโคหรือโฉน, จึงร้อง
ถาม มีจักรพรรดิอีกที่ว่า “กไหนชาวโลก
ยกย่องหนุมานว่าเป็นนิตยพรหมจารี, แต่ที่ว่า
เขามาเมยกวหรือ?” มีจักรพรรดิแถลงเหตุว่า
เมื่อตอนไปลงกา เวลาที่หนุมานผลัดพันออก
ไปจากปากนางวากยสรีร เวทีใกล้ มีเหอ
แตกมาก, หนุมานโค ปักหน้าเหอทั้งสองไปใน
ทะเล, ปลาชื่อคิมิติกลิ้นเข้าไปก้มลูก ก็คือ
มีจักรพรรดิ.

หนุมาน ปลื้มใจเป็นที่สุดแล้ว, ทรงเข้าไป
กอดกบ ขอดว่า ตัวเอง คือ หนุมาน, แสดง

- (๑) สลักถูกว่า คิมิติมิงคล เป็นปลาใหญ่เหลือขนาด, ทมิฬักเอาชื่อมาเรียกครั้งเดียว.
(๒) สลักถูกว่า สหิกว, ฝสือสมุทร.

พ. ศ. ๒๔๗๓

มยิลิราวณัน กโต

ความเสียใจว่ามารจะยกลูก. ลูกก็แสดงความ ประหารหน้าอก มีครุฑกรรณ เข้มแรง, ตัว
เสียใจว่าได้ทำผิดต่อผู้บิดา. ค้างคานกนก ม มีครุฑกรรณ ก็จะต้องสลับลง. นั่นเป็นโอกาสที่
ความรักใคร่กันอย่างสุดสวาท. หนูมานเลย หนูมาน จะผ่านข้อมเข้เข้าไปได้ โดยไม่มีใครขัด
ค้อย ๆ พุดถึงความส่วนท้าวว่า หนูมาน เพศคนหา ขวาง. หนูมาน แม้จะไม่พอใจที่จะทำแก่ลูกถึง
องค์พระราม พระลักษมณ์ ขอให้มีครุฑกรรณ ข้างนั้น แต่ก็จะจำทำ, เมื่อลูกสลับลงแล้ว
ปล่อยให้ล่วงผ่านเข้าไป. มีครุฑกรรณแสดง ก็เอามือลูบตัวลูก กระทำอาศิรวาท. ครั้น
ความเสียใจว่า มีรู้ที่จะยอมได้อย่างไร เพราะ ล่วงผ่านกันอันสำคัญที่สุดไปไ้แล้ว. ยังผ่าน
ตั้งแต่เกิดเป็นท้าว เขาก็ไปซบเลี้ยงอยู่ปลัดมีก ข้อมขึ้นในอีกหลายแห่ง, ข้อมแรกมีกอง
ก้วยความกรรณาปราณันเคยไ้ก้วยกับ มีคุณ ทหารรักษาสถอกมารบ หนูมานสังหารหมด,
เสมอด้วยยศก้วยเกิดเกล้า จึงคงแก่โดยไวใจ แล้วผ่านข้อมต่าง ๆ คือ ข้อมมือผู้ก ข้อม
ไ้เป็นผู้รักษาม่านปราการเมือง, หนูมาน ทองเหลือง ล้วนมีทหารเผ่าข้อมมละมากมาย
เอง ก็เป็นผู้ยอรู้ธรรมศาสตร์ทั้งหมค คเเลศอยู่ ข้อมทองแดง มีทหาร ญี่สิบแสน ข้อมสีมฤต
แล้ว. หนูมาน ไม่ยอมฟังเสียงอย่างอื่น มัทหาร ญี่สิบแปดแสน ข้อมทองคำมีทหาร
ปลดโยนเอาใจทำงาน นานา และว่าถ้าพ่อ หกสิบแสน หนูมานฆ่าหมค, ไปถึงข้อมแก้ว
เสียที ลูกก็ของใครรับส่วนอภัยค้วย, ฉะนั้น ประพาส มัทหารแปดสิบแสน ค่อนนั้แลไปเห็น
ของงเข้ทางไ้ไปโดยคเเลศ. เสาธง ต้องถอนเส้าขึ้นมาไ้เป็นอาวุธ เพราะ

มีครุฑกรรณ คงยืนคำว่า เวลาตนมีชีวิตอยู่ ขณะถึงมลายาคาณไ้ไม่มีอาวุธกิกท้วงมาก้วย
ระทวยศค้อย มยิลิราวณันไ้ไ้ เมื่อ หนูมาน ฟากคัทหารเหล่านั้น คายหมค, เลยเคิรค้อยไป
ระชนเขาไปไ้ไ้ไ้ ก็ม้อยู่ทางหนึ่ง. หนูมาน ถึงคานมี คราซุ แขนงอยู่ มีกองทหารรักษส
เคยบอกว่า เมื่อจะเข้มาในยาคาล ไ้ฆ่า เผาอยู่อย่างหนาแน่น (เห็นจะเหลือคณนา),
เหล่ารักษสเสียนก้วยสองพัน ในพริบตาเคียว หนูมาน จึงจำค้องแผ่ตัวค้อยหาโอกาสอยู่บน
แสดงว่าเข้ถรงตำลึงมาก, ถ้าจะพุงก่ายัน กันไ้.

[௧௭௫]

พ.ศ. ๒๔๗๓

มยิลีรวาณัน กโต

หนุมาน ลงสั่งแกลงวิศรุปลูก^๑ เมื่อ หนุมาน
สั่งแกลงให้เห็นประจักษ์, จึงเชอสนทสนม,
แล้วบอกประวัติตนเองว่า มยิลีรวาณันได้เข้า
สาม แล้วเอาลูกกับตัวนางเองพินนาการ
จำตรไว้. หนุมานก็ช่วยหักเคียวพินนาการ
ที่ติดอยู่กับตัวนาง ออกหมด.

ทูลตัญจิโก กล่าวต่อไปว่า นางช้อท-
ตัญจิโก สามช้อกาลทัก ลูกช้อ นลเมฆ.
สาเหตุที่เข้ามาสามนี้คือ มยิลีรวาณันเห็นพ
ของนาง ไก่จึงให้สามขึ้นเสนาบดีผู้ใหญ่.
มยิลีรวาณันมีลูกหญิงคนหนึ่ง, นางมีลูกชาย
คนหนึ่งคือ นลเมฆนั้น. วันหนึ่งสามมีลูกไว้
บนคักขณะหนึ่งเฝ้าอยู่ในท้องพระโรง. มยิลี-
รวาณัน ออกท้องพระโรง พาลูกหญิงมากับ
เหมือนนก. มยิลีรวาณันได้พักทะ กาลทัก
นั้นว่า ะยกลูกหญิงให้แก่หลาน. เวลานั้น
อากาศว่าณีกองกังวานลงมาว่า “นลเมฆจะ
ไ้เห็นลูกเขย และต่อไปจะไ้เห็นเจ้าแห่ง

ยาคาล.” กังวานอยู่จนถึงสามครว. มยิลี-
รวาณันโคกผลลงจากสิงหาสน์ เปล่งสุรนาท
ว่า “ทุกอนที่ประชุมอยู่กันทั้งหลาย,
คำที่เรากล่าวเมื่อกันเ็นแก้วากระนอง จะถ
เ็นประกาศิตอย่างไรไ้. อันอากาศว่าณ
มยิลีรวาณันจะมาทักทักเขาเ็นจริง.” เดย
เข้ารับตัวสามจะเข้า. ลูกผลกวิ่งออกไปบอก
นาง. นางได้วิ่งไปทักท้องพระโรง เพื่อขอ
โทษ, แต่ไม่ทัน, มยิลีรวาณันได้เข้าสาม
เสียแล้ว, ยิ่งกรากเข้ามาจับตัวนางทักคืออย่าง
ทารุณ. นางวิ่งวอนขอชีวิต. มยิลีรวาณัน
จึงปล่อย แต่ให้สามพินนาการซึ่งทักไว้.

หนุมานให้อภัย, และว่า ถ้านางจะช่วย
ให้ล่วงค่านเข้ายอมไ้แล้ว จะสังหารพญา-
รากษสไ้ง่าย. ทูลตัญจิโกถามอย่างนั้นไ้ว่า
รูปร่าง หนุมานใหญ่โตปานนี้ จะเอาไปไ้
อย่างไร. หนุมาน ออกอุบายให้เอากิ่งมะม่วง
มาใส่ลอยในหม้อน้ำ แล้วแปลงตัวเ็น

(๑) วิศรุปลูก แปลตามพจนานุกรมว่า รูปทั่วไป อธิบายว่า ให้เห็นรูปหนุมาน ครอบโลก
หมด คือ แลไปทิศไหนก็เห็นอวัยวะของหนุมานทั้งนั้น: ทิศขึ้นเห็นหัว ทิศขึ้นเห็นมือ ทิศขึ้น
เห็นหาง; หรือกลยออกที: ให้เห็นส่วนต่างๆ ในโลกอยู่ในตัวหนุมานทั้งสิ้น แปลว่ากาย
หนุมานเท่ากับเ็นพาหุโลกไว้.

(๑) ความไม่ตองกลัว, เช่นปล่อยโยน หรือรับรองจะช่วย.

เสฐียรโกเศศแลนาคะประทีป

กุ่มภัก

แมลงวัน ซ่อนอยู่ใต้ใบมะม่วงนั้น. เวลานั้น
ก็เหมือนนั้นจนกระทั่ง ถึงคณิศรก็ไป คือหนัก
มากกว่าคนเคียว เมื่อเขาออกจากขอม. จึง

ทหารจับตัวนางไว้ได้ส่วน. พอเสียโอกาส
หนีมานางก็วิ่งเข้าอย่างเร็ว สิ้นหารพล
ราชสกลมีค่ายเนรเทศ. นางพาหนีมา
หนีไปทางทาง ผ่านบ้านเสนาอำมาตย์ผู้ใหญ่
ซึ่งนางบอกชื่อ และ ความประพฤติกวีราย ๆ
จริงก็คิดมิชอบ. หนีมา ก็เอาหางสอกเข้าไป
มีคอกออกมาหมก, แล้วเข้าไปหักเครื่องจำ
นั้นลงในทรวง, ชวนให้น้ำไปตั้งเทวดาน
เจ้าแม่กาลี, ถึงศาลเจ้าแม่แล้ว ก็ส่งนลเมฆ
กลับไป และบอกไว้ว่าเมื่อใดมีความเดือดร้อน
ให้ระลึกถึงหนีมา, จะมาช่วยทันที.

หนีมาเห็นประตูศาลอยู่ใกล้บ้านประตู
ด้วยกำน. บ้านประตูทองซึ่งมีนาหนัก ต้อง
ขึ้นไปด้วยเกวียนถึงหม่นแล่ม ก็พังทะลายเป็น
ชิ้นน้อยชิ้นใหญ่. เข้าไปพบท้าวเขมร เห็น
พระรามพระลักษมณ์กำลังหลบหนีด้วยอำนาจ
มนตร์สะกดของมยิลิราວณ. หนีมาอยาก
จะรบกับพญารากษสเสียให้เสร็จ, จึงยกเอา

เข้าไปไว้ที่ถ้ำภูเขาแห่งหนึ่ง, ส่ง ภูมาเทว
(แม่อรณ) ให้เล่าพทกษไว้, ตนเองเลยกลับ
เข้าไปค้นหาตัวมยิลิราວณ.

พญารากษสทราบ พฤติการณ์ทั้งปวง ว่า
นางทูลทิดทิดโก กับนลเมฆ ลอบหนีไป จากตร
แล้ว, ก็ออกไปตรวจทุกศาลเจ้าแม่กาลี เห็น
บ้านประตูทะลายเป็นชิ้น ๆ แต่ไม่เห็นหีบนั้น,
จึงส่ง กอง ทหารให้ ไปจับตัว ทูลทิดทิดโก กับ
ลูกชาย. กองราชสกลออกไปพบแม่ลูก,
อ้างว่าพญารากษสให้มากุมเอาตัวไป. สอง
แม่ลูกนั่งนิ่งเฉยเสีย ทาแสดงอาการพรวนพรง
ไม่. กองทหารตรงเข้าไปจับตัว, ซึ่ง
ทันใดนั้น หนีมาโคกเข้ามาสังหารไม่มีเหลือ.
มยิลิราວณ แแต่ทหารให้ ออกรบ ทั้งกองทัพ
แต่ถูกหนีมา ส่งไป เมืองพญามมหกษ.

เมื่อนั้น มยิลิราວณ ต้องคุมกองทัพใหญ่
ยกพล ออกมาเอง. หนีมา กระโดดไปยัง
รตบที่ มยิลิราວณ ขี้, รบกับ มยิลิราວณ
ถึงตะมอยอน. มยิลิราວณ ยึดครองตัวพลาง
ทางใช้สัตว์ราชูศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ บรรดา ก็ไม่
สามารถจะรบชนะเทือนกาย หนีมาไว้, ถูก

(๑) ตามสำนวนศัพท์, หมายความว่า ฆ่าตายหมก.

พ. ศ. ๒๔๗๓

มยิลีราວັນ กโต

หนุมานพุ่งกำขันประหารเต็มแรงเข้าทันทอก^๕
จนเลือดพุ่งออกมาทางปาก ตัวชวนตกรด
ลงมา, ครั้นรวมกำลังเข้าได้ ก็เข้ารบต่อไป
แต่พลาดท่า หนุมานจับได้ รวบด้วยหางแน่น
แล้ว แกว่งหนุมันคว้าง ๆ ในอากาศฟาดลง
กับพื้นดินเต็มผา. กายมยิลีราວັນแตกเป็น
ชิ้นเล็กชิ้นน้อย. หนุมานก็ไถ่สำเร็จการรบ
แล้ว ก็เกิดกลั. แต่มยิลีราວันตามทัก ๆ มา
เอากำขัน^๕ พุ่งเต็มแรงเกิดที่หลัง หนุมานยัง
หนุมานต้องหันมารบต่อไป, จับ มยิลีราວัน
ได้อีก ขยี้ร่างกาย ออกเป็นชิ้น ๆ แล้วโยน
แยกให้กระหายไปทั่วทิศานุทิศ, เดียวก็กริม
อิมใจว่า มันกำจัด มยิลีราວันสำเร็จได้แน่.
แต่เปล่าเลย, ชิ้นน้อยใหญ่เหล่านั้น ถึงถูก
กันเข้ารวม เป็นร่างกาย มยิลีราວัน พ้นขึ้นมา
อย่างเดิม แล่นปรายไปทำหนุมาน รบอีก.
หนุมานรู้สึกเหนื่อยโหด พญารากษส คนนาคาย
แล้วกลั^๕ พ้นขึ้นมาข้อย ๆ และน้อยใจพิเภก
ที่ไม่ช่วยบอกให้ทราบเงาเงาของข้าศึก, ต้อง
หันหน้ามารบอีกอย่างทรหด, ครั้นจับตัวได้,

ขณะนั้นจึงทำแต่เพียงเอาหางมัดแกว่งให้หนุมาน
จนอ่อนวัน แล้วเหวี่ยงไปเสียให้ไกลจนลึกลับ
เพื่อประวิงเวลาหาวิธีสังหาร โดยไปซักถาม
เขาสัตว์ นางทนต์ทิดโก. นางเล่าเรื่องราว
คราวหนึ่ง มยิลีราວันได้รบเชิงอินเลี้ยง
ในพิภพที่ข้านางทนต์ทิดโก, สนุกตลึง
จนปล่อยสติสัมปชัญญะ ถึงกับขยาความลับ
แห่งชีวิตของตน เพราะตระหนกที่ไม่เห็นมีใคร ๆ
ทำอะไรก่อนใคร ว่า ครั้งหนึ่ง มยิลีราວัน
ฆ่าเพญกษะภิกษุภิกษุพระพรหม. พอตะเขษ
แก่กล้า ยังเกิดอาการเฝ้าร้อนรุ่มสรวฟงค์
พระพรหมเป็นกำลัง จนท่านทนรออยู่ไม่ไหว
ต้องเสด็จลงมา ปรากฏพระกาย แก้ววราพณ,
เมื่อร้องขอให้รับความเพียรไว้ชั่วคราวแล้ว,
ทนต์ให้มยิลีราວันขอพระพรได้ตามใจปรารถ
นา. มยิลีราວันทูลขอพระพรว่า ถึงร่างกาย
ตน จะถูก ประหารด้วย อัสตราวุธ แดก ละเอียก
เป็นจุรณวิจุรณแล้วก็ตาม ก็ขอให้ชิ้นเหล่านั้น
แล่นเข้ามาประสานติดสนิทกันพ้นชีพอันได้อีก,
ทั้งให้ มีกำลัง คงทน ไม่รู้จัก ล้าถอยในการ

(๑) ตั. กล่าวแล้วว่า หนุมานตอนที่ลงมายาคาลิน ไม่มีอาวุธติดตัวมา, ในการจะรบ
กับใคร ๆ จึงใช้วิธีขยา.

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุมภ

สงคราม ด้วยอีกโศกหนึ่ง. พระพรหม ถามว่า หนุมาน ทราบหรือยังแล้ว จึงรีบกลับมา
เมื่อปราณทั้งห้า ออกจากร่างแล้ว จะกินชีพ ยังสนามรบ. ณ ที่นั้น มยิลีราวดัน นิ่งคอบท่า
ไต่อย่างไร. มยิลีราวดัน รับรองว่า จะแปลง อยู่แล้ว ขนรดาบ แต่ไม่ทันรู้ตัว, ครั้นหนุมาน
ปราณ ทั้งห้า เป็นแมลงภู่ห้าตัว ซึ่งไว้ที่ดำกู่เขา โจนพรพลงที่รด, ถัดกโ, ผวาลงจากรด
วินัยห้าแห่ง แยกเป็นปราณละตัว. พระพรหม หายตัวไป. หนุมาน พยายามตามค้นไปทั่ว
ทรงสังเกตเห็นเหตุภายนอกว่า ถ้า มยิลีราวดัน ทุกหนแห่ง. มยิลีราวดัน ซึ่งอันตรายนั้น
ไม่รู้จักตาย ก็จะทำเรือดุฑิตเที่ยวราว ก่อความ ไปอยู่ในอุโมงค์แห่งหนึ่ง. ณ ที่นั้นมีพราหมณ์
ว่าคาณชุนเขียดแก่โลกไม่หุยกหย่อน, จึงตรัส ปรากฏส ทำพิธีอาถรรพณ์ ซึ่งพญารากษสสั่งให้
ประสาธพระพรโดยมีเงื่อนไขว่า ขอให้พรนั้น ทำ. พื่อนั้น เอาไฟมาจากที่เผาศพ, เอา
จงสำเร็จสมประสงค์เทอญ แต่ถ้าเมื่อข้าศึก เลือกระเบือมากรอดลงใน กระโหลก, เอา
สามารถขึ้นมาเหยียบหน้าอก ขยับแมลงภู่ ซึ่ง กระดุกผีมาใช้ทางหน้าคา, ยกเสากระเทือกขึ้น
ซึ่งไว้ ที่วินัยบรรพชิตตายแล้ว ตัว มยิลี- ผูกงูเห่าไว้, ครั้นแล้ววางกระโหลกผีไว้ที่
ราวดัน ก็คงตาย, แต่ทว่าหากมีแมลงภู่ตัวใด พินคิน เอาเท้าขวาเหยียบกระโหลกข้างหนึ่ง
ตัวหนึ่งในทั้งห้านั้น ขนรดาบไปได้แม้ตัวเดียว ก็ ยกเท้าซ้ายไว้ชกคันทนคอกัน, ละครโลมตัวด้วย
เป็นอันไม่ตาย. จันทน์แดง, สวมพวงมาลัยสีแกงทศกธและหัว,

(๑) ปราณทั้งห้า ไก่แก่ ลมห้าของ ภายในกาย คือ

- ๑ ปราณ ลมหายใจ
- ๒ อปาน ลมเคิร์ลง (เช่นผาย)
- ๓ วยาน ลมเคิร์ลงทั่วสรรพางค์
- ๔ สมาน ลมนาภ, ลมย่อยอาหาร
- ๕ อุทาน ลมเคิร์ลง (เช่นเรือ)

พ.ศ. ๒๔๗๓

มยิลีราวณัน กโต

นุ่งผ้าแดง,^๑ แล้วขมุงเท้าทำปลีบูชา. ทันใดนั้น
มี^๕ภูต^๕ออกมาจากกุณฑลไฟ ตามมยิลีราวณันว่า
ท่านคง^๕จะเรียกข้าพเจ้ามาเพื่ออะไร. มยิลี-
ราวณันว่าเพื่อให้ไปรับ^๕หนุมาน. ภูตก็ออกไป
พบ^๕หนุมานจะจับตัวฆ่าเสีย. หนุมานพุ่งกำ^๕ขึ้น
โดยแรงประหาร^๕ภูต, แต่ผิด. ภูตอาปากพ่น
ไฟ^๕พวยออกมาไหม้^๕หนุมานจนสลบ. แต่หนุมาน
ก็^๕ฟื้น^๕ขึ้นในทันที, รวมกำลังพุ่งกำ^๕ขึ้นเต็มแรง
เข้า^๕ท^๕ภูต^๕อีก^๕หนึ่ง. ภูตหน้าอกแตก^๕ตกลง^๕
มากลางดิน. ภูต^๕ลูก^๕ขึ้น^๕พ่น^๕ไฟ^๕พวย^๕ลุ่ม^๕มลาย
ออกมาอีก. หนุมาน ว่าถึง^๕ถึง^๕คุณ^๕ พระราม
พระลักษมณ์ และ พระอ^๕คิน^๕ว่า การจะสังหาร
ท^๕ภูต^๕นี้^๕ก็ เพื่อ ประโยชน์^๕ด้าน^๕กสิ^๕ศุข^๕ แก่^๕เทว^๕ศา-
ทั้งหลาย. เพราะฉะนั้น พระอ^๕คิน^๕ไม่ควร^๕เข้า^๕มา
ขัดขวางเสียเช่นนี้. แทน^๕นั้น พระอ^๕คิน^๕ก็^๕กลาย
ลักษณะเป็น^๕เป็นเหมือน^๕น้ำ. หนุมาน ยัง^๕สลบ
กายให้^๕อยู่ใน^๕ที่^๕รับ^๕ขวาง^๕หน้า^๕ภูต^๕ไว้. ภูต^๕เขา
สุข^๕ม^๕กาย^๕ไป^๕ตาม^๕นาง^๕ทุษ^๕ภ^๕ค^๕า^๕คิดว่า^๕ภูต^๕คน^๕นั้น^๕มา

ด้วยประการไร. นางบอกว่าไม่ทราบเรื่อง.
หนุมานจึงตั้งสัจ^๕อธิษฐาน^๕ว่า “ข้าแต่พระ-
ธรรมเทพทั้งหลาย, ขอ^๕ท่าน^๕จง^๕สย^๕ค้ำ^๕ของ^๕ข้า.
ตาม^๕เรื่อง^๕ปรากฏ^๕ว่า พระนารายณ์^๕เป็น^๕เจ้า^๕อ^๕ว^๕ศา^๕
ลง^๕มา^๕เป็น^๕ พระราม รักษา^๕ความ^๕สัจ^๕พระ^๕บิ^๕คา^๕อยู่,
และ^๕นาง^๕สี^๕ดา มีความ^๕ซื่อ^๕ตรง^๕ต่อ^๕พระ^๕สว^๕ามี, ทั้ง
ตัว^๕ข้า^๕ก็^๕ภัก^๕ดี^๕ใน^๕พระ^๕ราม^๕พระ^๕ลักษ^๕มณ^๕โดย^๕จริง^๕ใจ.
เหตุ^๕อ^๕นา^๕จะ^๕ความ^๕สัจ^๕ย^๕อนัน^๕ ขอ^๕ปวง^๕ท้าว^๕ธ^๕รร^๕-
เทพ จง^๕แกล้ง^๕ว่า^๕ผู้^๕มา^๕ให้^๕มัน^๕เป็น^๕อะไร.”

เมื่อนั้น ทวย พระธรรมเทพ ตกใจ แทพ
ขวัญ^๕หาย ประ^๕ภา^๕ษ^๕า^๕ทิ^๕พ^๕ย^๕สำ^๕เน^๕ียง^๕แก่^๕หนุมาน^๕ว่า
ผู้^๕นั้น^๕เป็น^๕ภูต^๕ที่^๕มยิลีราวณัน^๕ส่ง^๕มา^๕ด้วย^๕เค^๕ห^๕พิ^๕การ^๕
จะ^๕เอา^๕ชะ^๕นะ^๕มัน^๕จะ^๕พา^๕ตัว^๕โดย^๕ตรง^๕มี^๕ได้ นอก
จาก^๕ทำ^๕ลาย^๕คน^๕เห^๕ต. คือ ระวัง^๕ข^๕อม^๕ท^๕อง^๕คำ^๕และ
ข^๕อม^๕เงิน^๕นั้น มี^๕อุ^๕ยาน. ณ^๕ที่^๕นั้น มี^๕หน^๕ทาง^๕เกิ^๕
ไป^๕ถึง^๕ถ้ำ^๕ภู^๕เขา^๕ท่า^๕แห^๕ง. และ^๕ณ^๕ที่^๕นั้น^๕มี^๕วัง^๕พิ^๕ช^๕ง
มยิลีราวณัน^๕กำลัง^๕ข^๕ำ^๕เพ^๕อ^๕ว^๕ี^๕ร^๕ณ^๕ย^๕าค^๕, ภูต^๕นั้น^๕ออก
มา^๕จาก^๕กุ^๕ณ^๕ด^๕ไฟ^๕นั้น. ขณะ^๕นั้น^๕เขา^๕ยัง^๕กระ^๕ทำ^๕พิ^๕

(๑) การ จาระไนกิริยาอาการ และเครื่องแต่งกายราชยสุพราหมณพิธิ ไม่มีระเบียบใน
ทมิฬ สุกแต่ันกว่าจะบอกอะไรตรงไหน ก็ออกไป ๆ. เมื่อเรียบตามเดิม จึงเป็นอย่างนี้.

(๒) วัวธณ สำเนียงทมิฬพูดอ้อมอ้อมเป็นอีกขบวนการ เอาความไม่ได้. ยาค เป็น สักฤก
แปลว่า การบูชา.

เสวียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภี

ส่งกำลังรุกอยู่เรื่อย. ถ้าหนุมานไปทำลายพิ
เสียได้ก่อน รุกก็ระวางถู้อ่อนกำลังลงไปเอง,
และระสังหารมยิลีรวาณ ๑๒๕๕ เสียด้วยก็ได้.

หนุมาน ก็ละออกจาก รุก มุ่งตรงไปโรง
พิ, รุกไล่ตามไปด้วย ยันกาลให้เบ็ดอกกัน
ไทรใหญ่ตกลงมาขวางทางไว้. แต่หนุมาน
ถอนต้นไม้ ไทรขึ้นเสียทั้งต้นก็เลย หาหนทาง
จนเข้าอุโมงค์ได้, พอถึงคัมยิลีรวาณ ก็เอา
กำยั้งพุ่งเข้าประหารทันที, ทำลายภาชนะ
ในพิแตกกระจายหมด, แยกขอกุญเข้าไฟคัย
มอช, รุกก็อันตรธาน.

ระวางนั้น มยิลีรวาณ หายไปด้วย. หนุ
มาน เคืองนัก ค่ายานโดยคิดว่าถ้าฆ่ามยิลี
รวาณไม่ได้จนรุ่งเช้าจะฆ่าตัวตายเสีย. ขณะ
แสวงหาตัวมยิลีรวาณ หนุมาน ประทับ
ภูเขางิน ฝึกสังเกตุ ก็เฝ้ากำยั้งพุ่งประหาร
ภูเขานั้น ทะลาย ครั้นลง มยิลีรวาณ ออกมา
จากที่นั้น กอชเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในอุทยาน,
นั่งพักคิดหาอุบายว่า หากคนจะหนีไปอยู่เสียกับ
ทศกัณฐ์ ชั่วคราว หน่วงเวลาไว้ ให้รุ่งเช้า
หนุมาน ก็จะต้องฆ่าตัวตายเองตามค่ายาน, จึง
ทำมายามีให้ใครเห็นตัว พยายามจะออกเมือง

ไป, แต่พอมารู้ว่าหลอกลอกขบว ถูกพระพายุ
พัดบ้านไว้ ออกไปไม่ได้ เพราะถึงพรหมลิขิต
แล้ว, ก็วกกลับมาเมืองอีก จำแสงกายเป็น
คชสาร สี่ง่า คลั่งมัน อาละวาด อย่างโหดร้าย.
นางทุทนต์จิโก ซักไซ ให้ หนุมานเป็นเชิงชอก
ว่า มยิลีรวาณ. หนุมานโคกตรงเข้าไปพุ่ง
ด้วยกำยั้งจนสุดแรง. ช้างสารนั้นก็กลายเป็น
มยิลีรวาณ เข้ากรวย อย่างฉกาจกรรจ์. ใน
ที่สุดหนุมานจับได้ เอาหางมัดเท้าไว้ทั้งสองข้าง
แผลงถูกขชะลูกศรถึงหัวถึงหมันโยชน์, เอาเท้า
ซ้ายเหยียบหน้าอก มยิลีรวาณไว้, เอาขวา
ก้าวไปเหยียบย่นอกเจ้าวินชัย, บิ่กปากถ้ำ
ด้วยมือซ้าย, ใช้มือขวาล้วงหาแมลงงู จับได้
ทั้งห้าตัว ขยี้ตายหมด. ปรานทั้งห้าแล่นมา
เข้าร่างมยิลีรวาณ. ณมรณสันนกาล มยิลี
รวาณ คุมสทิวรลิก สดกัพระราม พระลักษมณ์
และ หนุมาน เห็นสนใจ ก็ไปยังเกิดในสวรรค์ชั้น
ไวคุนธู.

เสวียคึกขากาลแล้ว หนุมาน จักการเสก
สมรสระวาง ลูกสาว มยิลีรวาณ กับ ลูกชาย
ทุทนต์จิโก ในยาคาส, ทั้ง นิลเมฆ เป็นเจ้า
ยาคาส, ทั้ง มีนัครรณ เป็นผู้พิทักษ์ยาคาส.

พ. ศ. ๒๔๗๓

มยิลิราวณัน กโต

ตามเดิม เพราะเกรงว่า ถ้าจะเอาไปด้วย ก็ โลกที่ไม่เชื่อเช่นนั้น ก็จะไปไพอว่า นั่นหรือ
ต้องบอกว่าเป็นลูก จะถูกครหาทั้งสองสถาน หนุ่มาเป็นผู้พหรมจารี. เมื่อมีการทั้งมวล
คือ โลกที่ไม่เชื่อแน่นแฟ้นว่าเป็นพหรมจารี ก็ จะ เรียบร้อยวายคายแล้ว ก็ เชิญทีย พระรวม
ท้าวเกล้าเจ้า โดยเอาใคร ๆ มาอ้างเป็นลูก, พระลักษณ ษัณมายังค่ายสุวรรณพลับพลา.

ละครไทยเขมร เรื่อง “ผิวนัย”

โรคเนื้อร้ายงอก

(แคนเซอร์)

โดย เซอร์ ว. อาร์บัตน็อช เลน

เนื่องด้วยเหตุที่โรคเนื้อร้ายงอกยังไม่เคยเกิดแก่ผู้มีอันตรัย์สุขสบาย

โดยนัยนั้นเราต้องสงวนตัวให้ร่างกายสุขสบายไว้

[ความประหลาดของโรคเนื้อร้ายงอกมีอยู่
ข้อหนึ่ง ซึ่งแพทย์ พากัน ลง ความเห็น ร่วมกัน
หมิ่นว่า อาการบ่งชี้ตามประวัติกาล ถ้า
ความชอบเป็นความจริงแล้ว ยทเรียนซึ่งคน
ทั้งหลายได้รับมาก็เห็นปรากฏอย่าง แจ่มแจ้ง
กันแล้ว เราเชื่อว่าความเห็นอย่างคทสิค
ของแพทย์ทุกคนย่อมลงรอยกับ ความเห็นของ
เซอร์อาร์บัตน็อช ทว่าการบ่งชี้ของโรคนี้ไม่ควร
จำกัด ละเพาะการตรวจเนออนัน ทนาส่งสัย หรือ
การเจ็บแปลยปลายในกายทั่ว และการทำนาย
โรคแค้นมีอ กับ จักการขำขักโดย ทาง
คสิคกรรม หรือการใช้เรเคียม หรือเอคัสเรส
ก่อนที่โรคจะได้นำเรบลึกซึ้งเสียแล้ว แต่ควร
จักการให้คนบ่วยได้รียการบำรุงทางสุขภาพใน
ทางการบ่งชี้กันทั่ว ให้พ้นจากโรคเนื้อร้ายงอก
ให้มาก ตลอดจนการบ่งชี้กันทั่ว โดยคทลาคับ

เคางอนของโรคนี้ มิให้มาแล้วพาทัวไค้กั
กล่าวไว้แล้ว เช่น ถ้าโรค เนื้อร้ายงอก เกิดขึ้น
โดย มี ประวัติเกี่ยวมาทางฝ ในกระเพาะอาหาร
Stomach ulcer เราก็ต้องนัย ว่า การ ปฏิบัติ ทัว
โดยทางคสิคสววิชา ซึ่งทำให้เกิคนั้น ช่วย
เร่งให้ เกิดโรคเนื้อร้ายงอกต่อไปก็เกียว]

ฝรังทั้งสองสามทัวปพากันทวาทวนยังนัก
ในเรองทมิคน พากัน เช่น โรคเนื้อร้ายงอกมาก
รายขึ้น

พวกแพทย์และคนพวกอื่น ๆ ที่รู้เท่า ทนใน
โรคนี้ พากัน ตกเคื่อนให้คนเรา ทุกคนคอย
ระวังเหตุแรกเริ่มของโรคนี้ แม้กระนั้นก็ยัง
ไม่มีการคิกอ่านกันในเรื่องที่จะขบรมประสวชน
และสำแดงให้เห็นประจักษ์กัน ว่าโรคนี้ เกิด ขึ้น
อย่างไร และเลียงหนใด้อย่างไร

ถึงว่าแพทย์มีความสามารถจักการคทลาคับ

พ. ศ. ๒๔๗๓

โรคเนื้องอก

โรคเนื้องอกได้ และใช้เคมีและเคมี
เรสไก ซึ่งเป็นการย้ายโรคนี้ให้หาย หรือ
ให้ค่อยยังชั่วขึ้นได้ก็ โรคเนื้องอกเกิด
ขึ้นอย่างหนาๆ หนาๆ มากมาย ทุก ลึกๆ ไป
ความข้อนไม่มีข้อสงสัยอันใดเลย คือนาย-
แพทย์ เฟรเดอริก แอล. ฮอฟแมน กับแพทย์
ผู้ใดส่วนคนอื่น ๆ ในเรื่องนี้ สติแจ้ง เหตุผล
อย่างชัดเจน

ถ้าคำว่า โรคเนื้องอกยังไม่เคย
เกิดแก่อินทรีที่มีสุขภาพดี นั่นเป็นคำ
สัจจริง คง ขำๆ ใด เคย กล่าว มาหลาย ปี
แล้วก็ปรากฏแน่ชัดว่า ถ้าเรสไกจากโรคนั้น
แล้วก็มักจะรักษาโดยอินทรีในคราวเราเล่า
นั้นทำการตามหน้าที่โดย ปกติ เสมอไป ให้ ใจ ใจ
ความข้อนอันนี้ทว่าถึงวิธีการหลักกันโรคนี้
ต่าง ๆ ขงมขนในอารยสมัย แต่คนพินยาน
พินเมืองซึ่งไม่มีมกินอาหารอย่างอารยประเทศ
นั้น ไม่เกิดเป็นโรคเหล่านี้เลยทีเดียว เพื่อ
สนัยสน ขอความแจ้งจาเอนท์ ะอ้างพระยาน
เพียงแต่สองรายเพื่อแสดงว่าพวกคนที่อยู่กักกัน-
คั้น ไม่รู้จักเป็นโรค เนื้องอกกับใครเลย
นายพันเอก โรเบิร์ต แม็คควิสัน ซึ่ง ทำการใน
กอง การ แพทย์ อินเดีย (Indian Medical
Service) ซึ่งเป็นผู้ขึ้นชื่อลือชาในทางการอา-

หารในโลกันผู้หนึ่งได้กล่าวความคงต่อไปนี้:-

“ช่วงเวลาภายในระหว่างที่ข้าพเจ้าทำการ
แพทย์อยู่นั้น ข้าพเจ้ามีหน้าที่อยู่ตามเขตกักเขา
ที่มีลัษยตอนทีไกลออกไปมากมายที่สุด ซึ่งมี
ผู้คนชาติภาษาต่าง ๆ แยกย้ายกันอยู่ ห่างไกล
จากอารยธรรม คนเหล่านั้นชาติมีสวั-
กายสูงใหญ่ มีลักษณะไม่รู้จักแก่เกล้าจน
อายุล่วงไปมากจริง ๆ มีบุตรหลานหว่านเครือ
คกอกุมเกินปกติ อายุยืน เส้นประสาทกั้น
ยงกล้าแข็ง ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเคยทาสมา-
คมกับคนเหล่านั้น (นับเป็นเวลา ๕ ปี) ข้าพเจ้า
ยังไม่เคยเห็นคนพวกนั้นเป็นโรคไฟอาก่อนชนิด
อะเธนิก (Athenic dyspepsia) หรือเป็นแผล
ในกระเพาะอาหาร หรือเป็นแผลใน ลำไส้เล็ก
สักคนหนึ่งเลย แม้ข้าพเจ้าจะได้อาศัยรักษา
พยาบาล คนไข้ประเภทนี้ใน ขหมกั้น จำนวน
๔๐๐ ราย”

มีผู้เอาใจใส่ในเรื่องนี้อย่างมากก็รายหนึ่งคือ
นายแพทย์ เออร์เนสต์ เฮช. ทิปเปอร์ นายทหาร
แพทย์ในกองการทหารภาคแอฟริกา ตะวันตก
ได้เขียนข้อความคงต่อไปนี้ คอยเรื่องคนพิน
เมืองอีกชาติหนึ่งมีความว่า:-

“ถ้าจำนวนคนป่วยไข้ ซึ่งข้าพเจ้าได้ตรวจ
ประจำวันช่วงเวลา ๒๐ ปี ในราชการที่แอฟริกา

เซอร์ ว. อาร์บัตน็อช เลน

กุ่มภ

ทวนกันนั้นเป็นจำนวนราว ๖๐ คน ต่อ ๑ วัน
ไม่บรรยายคนที่เขานำเข้ามาในคุกเลย ถึง
กระนั้นข้าพเจ้าก็ได้ประสบ คนเป็นโรค ในอรัย
งอกในบรรดาจำนวนคน จำนวน เวลา ที่กล่าว
เพียง ๖ รายเท่านั้น ถ้าคนในจำนวนอยู่ใน
โรงทหารต่าง ๆ ตามชายทะเล อีกคนหนึ่ง
นั้น อยู่ห่างจากทะเลเข้าไปในชนบทที่มีพญา
ส่วนใน ขรรษา ประชาชน สอง ล้าน คน ซึ่ง อยู่
ระหว่างลำแม่น้ำ ในเจอร์ สองแคว ที่แยก ลงสู่
ทะเล (เรียกว่าในเจอร์ เกิลท์) นั้น จะ
หาที่เป็นโรคนี้สักคนหนึ่ง ก็หาไม่ได้ และ
ข้าพเจ้าก็พบบนคนเป็นโรคได้คนรายเดียวในขณะ
ที่ข้าพเจ้ายังคึกการอยู่ที่โรงทหารชายทะเลโรง
หนึ่งนั้น แต่รายนั้นยังไม่ได้ความชั้ว่าเป็นโรค
ได้คนนั้น”

นายแพทย์นั้นกล่าวต่อไปว่า:—

“ศูนย์สูตร (คือเขตที่กึ่งกลางของโลก
ตลอดไปจนบรรจบรอบที่เรียกว่า อีควเอเตอร์) นั้น
เป็นอยู่ปลายของโลก (คือมนุษย์ชาติเริ่มก่อพันธุ์
ในเขตนั้น) เป็นที่ซึ่งไม่มีแบบแผนประการใด
อาหารก็เป็นไปตามธรรมชาติมีจำนวน ขริยธ
ษณในที่นั้นยังคงกินอยู่ตามแบบอย่างดั้งเดิมเป็น
ผู้ซึ่งไม่มีสุขเคยมีอาหารที่อุดม และไม่เคยมี
ใครเป็นโรคในอรัยงอกเลย พออารยสมัย

เริ่มฉายแสงเข้ามาสู่คนพวกนี้ ก็เกิดมีโรค
ขึ้น คนอารยธรรมเจริญขึ้น โรคนี้ก็
เจริญขึ้นตามตัว โรคนี้หรือยังอดนั้นน่าจะม
ลักษณะที่น่าสงสัยว่าจะเป็นมลเหตุใดสอง ประ
การ คือท้องผูกประการหนึ่ง และการกิน เนื้อ
มากเกินไปประการหนึ่ง ถ้าลักษณะสองประ
การนี้มีแก่ผู้ใด ก็อาจมีโรคแก่ผู้นั้น ถ้า
ลักษณะสองประการนี้ไม่มี โรคนี้หรือยังอดก็
ไม่มี”

คำที่กล่าวนี้สำคัญยิ่งนัก และเป็นข้อบอก
เหตุผลอย่างดีที่สุด ใจแต่จะบอกให้ทราบว่า
ไม่มีเรื่องท้องผูกและโรคนี้หรือยังอดในระหว่าง
ประชุมชนที่ไม่ได้พวนกับสมัยใหม่ แต่บอก
ว่าการกินอาหารที่เหมาะสมสมควร และมีอรัยอด
เป็นไปตามธรรมชาตินั้น มีอายุยืนนาน และ
ร่างกายขริยธณ์แข็งแรงด้วย.

จึงนึกกว่าชาวนิโกราชาติเดียวกัน แต่ฝ่าย
หนึ่งกินอาหารและปฏิบัติ กิริยา อาหารไป ตาม
อย่างอารยชน ก็ปรากฏในรายงานการ บัวย
ตายสำหรับคนคำจำพวกนั้นใน สหปาส์ริฐอเมริกา
กว่าจะเป็นไปได้ต่าง ๆ นานา ผู้ก็กับชาตินิโกรา
อีกฝ่ายหนึ่งชาติเดียวกันที่ดำเนินชีวิตตาม ดั้ง
เดิมอยู่ คนนิโกรคำที่ยังทำคามอย่างฝรั่งผิว
ขาวในเรื่องอาหารการกิน และ การดำเนินชีวิต

พ. ศ. ๒๔๗๓

โรคเนื้อร้ายของ

ที่ยังทำให้กาลกริยาตาย มีระยะมัชฌิมคล้าย
คลึงกันมากขึ้นทุกที ตลอดทุกประเทศ สหรัฐ
ในมณฑลต่าง ๆ ทางภาคใต้ ซึ่งชาวนิโกรอยู่
กินผลิตภัณฑ์นั้น โรคบางชนิดที่ฝรั่งเรียกเป็น
กันไม่ใคร่จะเกิดแก่ชาวนิโกรเลย ในนคร
ชิคาโก ซึ่ง ชาว นิโกร มี อาหาร การกิน ชนิด
เดียวกับฝรั่งนั้น มีเหตุความตายสำหรับชาว
นิโกรเท่ากับเหตุความตายเหมือนฝรั่ง จะต่าง
กันข้างเล็กน้อยนัก.

ความแปลกต่างกันระหว่างการคงทน ต่อ
ฤทธิ์ โรค ของชาวพื้นเมืองที่มีสุขภาพวิปริต
ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นของชาวพื้นเมืองทั้งทวีป
ยุโรป (ยุโรป จะ นึก อีโน อิน เคีย) หรือที่
เขิน ก็สึกแล้วแต่ อาหาร และการทำเนิร
ชีวิต อาหารของชาวพื้นเมืองเหล่านั้นทุกเมื่อ
ย่อมทำให้ถ่ายท้องโดยสะดวกตลอดชีวิต ฝ่าย
พวกอารยธรรมนั้น หากอาหารที่ย่อยแล้วไม่
เคลื่อนที่ เท่ากับว่าเครื่องย่อยอาหารทำให้
ลำไส้ใหญ่เป็นหลุมเก็บกากอาหาร

ในพวกคนผิวขาวหลายชาติด้วยกันนั้น
ถ้าท้องได้ถ่ายออกวันละ ครั้งหนึ่ง ก็นับว่าพอ
เหมาะแก่สุขภาพแล้ว ถึงอย่างไรก็
ในจำพวกคนที่มีลักษณะพื้นนั้น อันตรายอัน
เกิดจากอาหารเนื่อสัตว์จะเป็นมาก คงค้าง อยู่

ในลำไส้ในได้กลดลงไปยังอย่างมากทีเดียว
การที่ท้องผูกอย่างผิดปกติเสมอ ๆ นั้น ทำให้
ให้ส่วนหนึ่งของ Colon ซึ่งอยู่ที่ ไชกัน ข้าง
ซ้ายนั้นไม่เคลื่อนที่ การที่ลำไส้อยู่นิ่ง ๆ โดย
ไม่ผ่านกากอาหาร ออกนั้น ทำให้หลอดลำไส้
ที่ยัง ในชั้นแรกที่กากอาหารไม่ผ่านออก
นั้นก็เกิดวักกลไกของลำไส้ โดยเหตุที่
กากอาหารไว้ หรือนิยวาท้องผูก แต่ต่อมา
ลำไส้ย่อมเกิดอาการขมขื่น เลยรีบกันตาม

ภาษาแพทย์ว่าโคไลติส โรคนี้เกิดขึ้นโดย
มีอาหารจากท้องหรือเพื่อย่อยนั้น ผ่านไปตาม
ลำไส้ที่คงอยู่ ต่อมาก็เพิ่มพูนขึ้นทางขึ้นไป
ตามลำไส้ ต่อมาก็กลด Lumen ลงโดยสพวัน
(Spasm) เป็นเหตุ แล้วก็นำจำนวนส่วนมาก
ของ วัตถุจาก ทวาร อยู่เนิ่น มาสะสม อยู่ในทัน
ทางของลำไส้ใหญ่ข้างขวา.

ฤทธิ์โรคนี้ถ้าเรียดผ่านจากวัตถุจากที่ย่อย
สะสมอยู่ในลำไส้ในเข้าสู่ในลำไส้ต้น ซึ่งมีช่อง
เยื่ออยู่ทั้งลำไส้ใหญ่ ทำให้ลำไส้ต้นอันมีรูป
เหมือนตัวกิ้งก้านขมขื่น ทำให้มีอาการโรคซึ่ง
ใคร ๆ ก็รู้จักกันว่าเป็น “โรคไส้ตัน” (แอส-
เพนดิสไซติส) โดยเหตุที่ โรคนี้สังหารชีวิต
มนุษย์มามากแล้ว อันตรายที่น้อย ๆ ยางตัวซึ่ง
เกิดทวพชนนี้ ขึ้นอย่างมากภายในหัวอุจจาระ

เซอร์ อาร์บัตนือช เลน

กุมภ

หรือที่เรียกว่าห่วง โคเลชั่น นั้น ก็แผ่ ข้าง ไป ถึง
วัตถุจากก้อนปรอทจาก เซโรโคในลำไส้เล็ก วัตถุ
จากเหล่านี้ คืออาหารที่มีลักษณะขรุขระ ไม่ย่อย
แล้ว วัตถุจากเหล่านี้แหละ ซึ่งจัดการบำรุง
สังหารร่างกายของคนวิบากผู้นั้น

ขณะนั้น จุลินทรีย์เข้าแถวกับกระบวนเข้าไป
ผจญอาหาร ซึ่งไฟจาก กำลัง ทำการย่อยอยู่ใน
ลำไส้เล็กนั้นเป็นกระบวนมากมายสักเท่าไรก็
วัตถุจาก อย่างเป็นพิษ และอย่างแสดง ก็เข้าสู่
ทางเคิร์ชของโลหิตและ Lymphatic เป็นจำนวน
มากกว่าที่ขับ และ อินทรีย์ ร่ายอื่น ๆ ระจัดการ
ด้วยได้

โลหิตซึ่งหลุดหนีจากเซลล์เหล่านี้หมดหนาท
จัดการฟอกให้บริสุทธิ์ผ่านเข้าสายโลหิตทั่ว
กาย โดยเหตุนี้เซลล์ทุกเซลล์ก็มีโลหิตตาม
ตามฤทธิ์โรค ที่ เกิดขึ้นโดย จำพวก ตัวอินทรีย์
ลามก ซึ่ง เกิดจาก อาหาร ที่คน ๆ นั้นได้กิน เข้า
ไปนั้น

อาหารบำรุงเซลล์ ต่าง ๆ ซึ่ง ประกอบ เป็น
เยื่อของร่างกายนั้น ทำให้เยื่อเหล่านี้ทรุดโทรม
และเมื่อร่างกายส่วนใดใดทรุดโทรมลงพอแรง
จนเห็นอาการปรากฏกันไปแล้ว ร่างกายส่วน
นั้นก็เรียกว่าเป็นโรค เพราะฉะนั้นจึงเห็นกัน
ได้อย่างชัดเจนว่า โรคไม่จำกัดร่างกายเฉพาะ

ส่วนใด แต่ว่าเซลล์ทุก ๆ เซลล์ได้ประสบทุกข์
เท่ากันสังหารร่างกายเนื่อง ด้วยเหตุ ที่มี ภัย
ความเลวร้ายให้ถูกขบ

นอกจาก พะยาน การ บกพร่อง ด้วย เรื่อง
ความทรุดโทรม ของร่างกาย นั้นแล้ว ความ
กล้าแข็งของเซลล์ ที่เป็น เลือดเนื้อ ของ เราทั้ง
หลาย และฤทธิ์ของเรารู้ ที่ต่อสู้ กันต้าน ตัว
อินทรีย์ที่ทบทวนมายาเยรานั้นก็บรรเทาลง เมื่อ
ฤทธิ์ของเรายบรรเทาแล้ว จุลินทรีย์โรค
ต่าง ๆ หลายอย่างหลายชนิด เช่นวัณโรค
Rheumatoid arthritis และเชื้อโรคอื่น ๆ อีก
หลายชนิดนั้น ก็เข้ามา เป็น เจ้าเรือน แล้วก็แผ่
ข้ามออกไปตามส่วน ที่ เยื่อเนื้อ ลึก กำลังความ
เจริญ ส่วนการที่จะเกิดโรคในรายชื่อนั้นก็
เกิดได้แต่เมื่อร่างกายใดมีโลหิตเสียหายมาชั่ว
เวลานานพอการ (คือเวลาหลายปีหรือ
ด้วยโรคนี้มักเกิดแก่คนสูงอายุ) จนเชื้อโรคได้
เจริญพอที่จะกลืนเข้าเชื้อโรคชนิดนั้นได้ เรื่อง
นี้แสดงว่าวิธีการที่จะป้องกันโรคนี้ก็มี อยู่ ทาง
เกี่ยว คือการศึกษาในเรื้องนี้เท่านั้น การศึกษา
ยานยังมิได้แพร่หลาย คนเรายังจะไดรับผล
ที่แน่นอนเร็วขึ้น เช่นหน้าที่ ของคนเราทุก ๆ
คนที่รู้วิธีปฏิบัติในเรื้องสุขภาพอย่าง สำคัญ
ไว้บ้าง ทั้งในเรื่องคุณค่าของ อาหาร ต่าง ๆ

พ. ศ. ๒๔๗๓

โรคเนื้อร้ายอก

ซึ่งเราเจริญเข้าสู่ว่างกายมากมาย หลาย อย่าง
ที่เกี่ยวข้อง

ถ้าคนชวนกันรื้อในเรือนเหล่านี้อีกแล้ว
โรงพยาบาลคนป่วย โรงพยาบาลคนเสียจริต
และ คุณทวาทก็จะลดจำนวนลงมาก

สุขภาพของประชาชนก็จะก้าวหน้าอย่างแผ่ขยาย
ไม่มีใคร ถัด สติ ที่ จะ ยอมให้ ตัวเอง ช่วยเจ็บ
และให้คนอื่นพลอยช่วยเจ็บไปด้วย ว่าที่จริง
แล้ว ความผิดที่ทำให้คน ให้ท่าน เจ็บช่วยนั้น
ตกอยู่ในฐานทำผิดทางอาชญาที่เกี่ยวข้อง.

ละครไทยเขมร เรื่อง "ผิวนัย"

ญี่ปุ่น

เป็นประเทศสวยงาม

อุดมด้วยพาณิชย์การและอุตสาหกรรม

โดย ส. ร.

ญี่ปุ่นเป็นประเทศเต็มไปด้วย การประโลม
 โลกและการงาน เต็มไปด้วยความตระการตา
 และการพาณิชย์ อุดมด้วยนามธรรมและรูป-
 ธรรม ประปรายประเทศญี่ปุ่นให้เป็นที่
 นำพิศวง ดำรงอยู่ในอดีตสมัย อันพิสดาร และ
 ปัจจุบันกาลอันเจริญรุ่งเรือง เคล้าคละ ประ-
 สานกันอย่างประหลาด แท้ก็ประสานกันอย่าง
 สนิทสนมกลมเกลียวกันจริงๆ แม้ประวัติ-
 กาลของประเทศญี่ปุ่นจะได้มีมาลึกลับถึงหลาย
 พันปีแล้วก็ตาม แต่ประเพณีอันตกทอดมา
 คลุกเคล้าเข้าเกลียวไว้ ราวกับจะรวม เป็นสาย
 เกียวกัน ชาวตะวันออกซึ่งแลดูแต่เผิ่นๆ ใน
 ขณะมาเที่ยวตามนครใหญ่ๆ เช่นในกรุง
 โตเกียว และ เมืองโกเบ เพียงสอง สามวันนั้น
 จะเสียกายว่า ประเทศญี่ปุ่นไ้รับความปรอง
 แกร่งให้เป็นที่ไปตามแนวอารยธรรม ประเทศเสีย
 แล้ว ความกึกก่นถึกถัก นักท่องเที่ยวพึง

วางใจไว้ว่า ประเทศญี่ปุ่นจะไม่พลอยเป็นที่ตาม
 เียงอย่างฝรั่งกว่านั้นเลย ญี่ปุ่น คงเป็น
 ญี่ปุ่นอยู่แน่นอน เป็นอยู่เหมือนอย่างเก่าก่อน
 เสียโดยมาก

เมื่อท่านขึ้นรถไฟออกจากกรุง โตเกียวไป
 ทางทิศตะวันตกสักสองสามชั่วโมงก็มาถึง ท่านจะ
 ได้เห็นยอดเขาฟูจิยามา ซึ่งมีหิมะปกคลุมอยู่
 อย่างงดงาม และซึ่งเป็น สถาน เทพสังหาร
 ของชาติมาแต่ไหนแต่ไร ประเพณีอันถือ
 ภูเขาเป็นที่เคารพจึงยังเป็นที่นับถือ ชาว
 ญี่ปุ่นโดยมากจะชวนเขาฟูจิยามาหรือชวนเขาอื่น
 ก็เพื่อการบูชา หรือเพื่อการใดอันเกี่ยวด้วย
 ศาสนาโดยภูวนาอาณัติฐาน ขอให้ท่านพ้นจาก
 กิเลสประการตามพุทธโอวาท. ผู้ไปเที่ยว
 ประเทศญี่ปุ่น จะเห็นปรากฏไว้ว่าภูเขาทั้งหลาย
 นั้น เป็นที่เคารพของชาวญี่ปุ่นที่เคร่งในศาสนา
 ความรู้ สึกในศาสนศรัทธา ของญี่ปุ่นไม่

พ. ศ. ๒๔๗๓

ญี่ปุ่นเป็นประเทศสวามิ

เกี่ยวกับเขาเท่านั้น นักท่องเที่ยวในชนบท
แห่งประเทศญี่ปุ่น จะประสพว่า คนมาอยู่ใน ภูมิ
ประเทศที่น่ากล่าว กาย กลอนสุนทรพจน์ เชย
ชม และอยู่ในประเทศที่ผู้คนมีความเลื่อมใส
ศรัทธาในศาสนาอันคงเป็นอารมณ์ ในประเทศ
ญี่ปุ่นนั้น ความเลื่อมใสศรัทธา ใน พระศาสนา
ย่อมคล้อยประสาธน์กับการตั้งศาสนสถานไป
ด้วยกัน โดยท่านจะไปเที่ยวเยี่ยมชมเขื่อนภูมิ
ประเทศ ตอนใต้ ที่ชนชื่อนี้ชื่อว่า มีธรรมชาติ
งคมกษัตริย์ ที่จะไม่ประสพพารามพทธศาสนา
หรืออารามอื่นใดที่มีอยู่ด้วยกัน ในมีเลย ต้อง
มีอารามอยู่ในภูมิประเทศเช่นนั้นเสมอ

ในนครพาดิชยันครใหญ่โต ๆ ก็คือ ท่าน
จงพากันไปเที่ยวทิวทัศน์หรือสถานใดที่ ใหญ่
โตสักแห่ง ท่านจะเพลิดเพลินไปถึงชั้นใด
ก็ไปตามต้องการ พลังท่านจะนึกว่าท่าน
ในประเทศญี่ปุ่น ไม่เห็นแปลกอะไร กับทิวทัศน์
ใหญ่ ๆ ในทวีปยุโรปหรืออเมริกา แต่จง
คอยให้ ท่านถึงสวนหลังค้ำกั เลียก่อนเด็ก
จึงออกไปเล่นนั้น ที่มุมบ้านโน้นมุมหนึ่ง
ในสวนหลังบ้าน มีศาลเทพารักษ์หรือที่
บูชาของพระภิกษุอินโดจีน ศาลน้อย ๆ อยู่
หนึ่งตั้งอยู่บนต้นไม้ ทนคือศาลเทพารักษ์แห่ง
ความเจริญอันมีนามว่าพระ “อินาริ” กระนั้น

จะเห็นได้ว่า ธรรมเนียมที่มีศาลพระภูมิ
อันมีนามว่าพระ “อินาริ” อยู่ทุกที่ทั้งที่กราน
นั้น ยังคงเป็นธรรมเนียมที่นายห้างญี่ปุ่น
ซึ่งมีห้างสูงใหญ่สมัยปัจจุบัน ที่ยังยกศาล
เทพารักษ์ขึ้นขึ้นไปสูงในอากาศ โดยเหตุที่
ภายในห้างมีเจ้าของอยู่แน่น จะประภีฐาน
ศาลพระภูมิไว้แห่งใดที่ใด หากยกตกลงมานั้นไม่
ไ้ ความศรัทธาในศาสนาของชาวญี่ปุ่นนั้นไม่
มีสูงใหญ่ ประการใดจะทำลายให้เสื่อมได้
แม้ห้างสูงใหญ่ ทำ อย่าง แยกฝรั่งก็มี ทพระ
“อินาริ” อยู่ด้วย ไม่ไปไหนเลย.

พิธีการถวายน้ำชา พิธีที่คอกไม้ถวาย
พระ ฯลฯ เป็นพิธีซึ่งธรรมเนียมจิตต์ให้คิด
ศรัทธามากกว่าทำให้เป็นพิธีแบบแผน แท้จริง
การบูชาเหล่านี้ ก็เป็นการในศาสนา โดย
เห็นชาวญี่ปุ่น จึงมีพิธีการทำบุญ และมีพิธี
อย่างต่าง ๆ. นักท่องเที่ยวจากทิศตะวันตกย่อม
จะได้รับความรับรองอย่างเต็มอกเต็มใจ โดย
ชาวญี่ปุ่น ซึ่งคอยเปิดประตูรับแขกและ
คนแปลกหน้าอยู่เสมอ.

การวัดชาติ ก็เป็นศาสนา ภาคหนึ่ง ใน
ประเทศญี่ปุ่น ความรักในประเทศบ้านเมือง
ที่สวามิถึงเช่นนี้ ย่อมฝังอยู่ในหัวใจของ
ชนซึ่งรักชาติศาสนา ซึ่งย่อมมีความประสงค์

ส. ร.

ภูมิ

จะให้ประเทศบ้านเมืองคงเป็นของคนอยู่ เลย
ทำให้ความประสงค์อันแก่กันนั้น กลายเป็น
ศาสนาไป. ชาวภูมิต่างหลาย ๆ ศกวรรษ
มาแล้ว ชาวภูมิต่างหลายอยู่แต่ในทิวเขาประเทศ
บ้านเมืองของคนราวกับภูเขาเผ่าดำ จนถึงคราว
ที่คอมโมโตร์เปเรรีย เข้ามายึดประเทศของออก
ให้ชาวภูมิต่างหลายชาวต่างประเทศบ้าง. แต่
นั้นมาการคบค้ากับชาวคนต่างประเทศก็ทำให้
ประเทศภูมิต่างหลายเป็นหัวใจของนานาชาติ. แต่
ความรักศาสนาของชาวภูมิต่างหลาย ซึ่งแสดงออก
มาปรากฏในทางวิถีชีวิตทางเดินไหว้บรรพบุรุษ
ไหว้ภูษา และความรักในศาสนาอันโค
พุทธะ และคริสต์ก็ยังคงมั่นคงอยู่ ไม่เปลี่ยนแปลง.

ชาวภูมิต่างหลายเป็นกันรยอย่างทุกชาติ ๑ ใน
โลกนี้ แต่อำนาจทางการทหารของชาวภูมิต่างหลาย
หาใช่เป็นไปในทางนักเลงเสงสภาพ เพราะ
มิใช่ชาวภูมิต่างหลายเป็นกันรยโดยอยากชิงทรัพย์สัง
สันดินแดนหรือว่าเป็นกันรยเพราะรักชาติหวามิได้
การรักศาสนาของชาวภูมิต่างหลาย ประกอบด้วยการ
รักบ้านเกิดเมืองนอน ทำให้ชาวภูมิต่างหลาย
เป็นกันรยที่เก่งไปทางการ. เพราะฉะนั้นนอก
จากจะเป็นการยิงกันกันแล้ว ชาวภูมิต่างหลายจะไม่
ทำสงครามแก่ชาติใด ๆ ทั้งประการการไว้

สำแดงมาให้เห็นประกายอยู่แล้ว.

ที่จะคิดว่า อารยธรรม ก็คือทรัพย์ของ
ประเทศไปรวมประเทศกันเอาทำลายให้เปลี่ยนแปลง
ไปได้ง่าย ๆ ในหนึ่งวันสองวันโดยกำลัง
นามกำลังรูปของประเทศตะวันตกนั้น อย่าง
พียงในการที่อารยธรรม ประจิมทิศ ถูกนำเข้า
มาสู่ประเทศภูมิต่างหลายนั้น ความสามารถของชาติ
ภูมิต่างหลายที่จะรวมกำลังกันเป็นมหาประเทศอันหนึ่ง
นั้นยังทวนกันแทนที่จะลดลง และความรัก
ภักดีต่อเจ้าใหญ่นายท้าวแต่เก่าก่อนนั้น ก็
เปลี่ยนแปลงเป็นความภักดีต่อชาติต่อพระ
มหากษัตริย์ และต่อความรักชาติ.

ยูซีโก เป็นศาสนาอันหนึ่ง มีการปฏิบัติ
โดยทางศีลธรรม ซึ่งบุคคลชั้นสมัยเป็นผู้
นับถือลัทธิ แต่ในกาลยคน ชาวภูมิต่างหลาย
เป็นชาติที่รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว แล้ว
เป็นชาติหนึ่งในตระกูลแห่งชาติทั้งหลายในโลก
ศาสนาซึ่งใดจึงไม่เป็นที่ขัดข้อง กันอีกต่อไป
ก็เคยนับถือกันมาแล้วในกาลสมัยเมื่อยังมีเจ้า
ใหญ่นายท้าวอยู่ แต่ศาสนาซึ่งใดมีความ
สำคัญไพศาลมากกว่าเก่าก่อน และโดย
คำสอนแห่งศาสนาซึ่งใดนั้น ชาวภูมิต่างหลาย
จึงสนอง การปฏิบัติ โดยซื่อตรง ต่อนานาชาติ
ทั้งหลาย. ชาติภูมิต่างหลายรักษาเกียรติของชาติ

พ. ศ. ๒๔๗๓

ญี่ปุ่นเป็นประเทศสวยาม

เต็มมากหมาย ถ้าชาติอื่นจะย้ายเมือง
เมื่อใด ชาติญี่ปุ่นก็จะขอสู้ ของกันตัว
เต็มกำลังทุกคราว.

ประเทศญี่ปุ่น มี ทัศน ลักษณะ ธรรมชาติ
ประจำตัว แล่นกึ่งเกาะประเทศญี่ปุ่นอาจไม่
ไพศาลนักแต่ความงามของวิวอันเหลือที่จะหา
ส่วนใดของโลกมาเปรียบได้. คอกเซอร์ร
ในฤดูใบไม้ผลิ ใบไม้สีแดงเข้มในฤดูใบไม้
ร่วง วิวของหิมะในฤดูหนาวย่อมเป็นกระที่
ชื่นน่าฟังของภาพที่ลอนญี่ปุ่นและกระที่ชื่นน่า
ดูของภาพญี่ปุ่น. ถ้าจะชมวิวก่อกันไคจาก
หน้าต่างรถไฟซึ่งแล่นเลี้ยวผ่านป่าไม้ทะเลสาบ
และภูเขา. หรือท่านอยากจะชมวิวมะอุระ
ท่านอยู่ในอากาศก็ได้อีกจะเห็นวิวซึ่งคนญี่ปุ่น
โบราณไม่เคยนึกฝันว่าคนเราจะชมภูมิประเทศ
ทางอากาศได้.

เมื่อ ความงาม ของ ภูมิประเทศ แล่งเป็น
ฉากอยู่ด้านหลังอย่างนั้นแล้ว ก็มีประเพณี
และขนบ ธรรมเนียม ของชนชาติกัน อยู่หน้าฉาก
ซึ่งจะเรียกกลุ่มไปว่าเป็นประเพณีและขนบธรรมเนียม
อันมีพระวันออกยังไม่ได้อีก เพราะประเพณีและ
ขนบธรรมเนียมเหล่านั้น มีละเพาะประเทศญี่ปุ่น
ห้าม ในบรรพตภาค ไท ๆ มิได้เลย. ใน
ระหว่างปฐมยุคซึ่งชาติใดก็กล่าว อันเป็น

บรรพบุรุษ ของ ชนชาติญี่ปุ่น ถิ่นโดยยาย ยึด
ประทุยาน คือไม่ สืบ สัมพันธ์ไมตรี กับ คนนอก
ประเทศเลยนั้น ชนญี่ปุ่นก็เพาะขนบธรรมเนียม
นิยมประเพณีของตนเองตามลำพัง หาได้ถูก
ชักจูงโดยประการใดจากโลกภายนอกประเทศ
มิได้ ก็เท่าเทียมทางการสืบพันธุ์ สัตว์ในเกาะ
อันเป็นเกาะที่แผ่อยู่ พันธุ์สัตว์ ในเกาะนั้น
ผิด กับ สัตว์ พันธุ์ใด ๆ ในภาคอื่น ๆ ทั้งสิ้น
ของโลก ชาติมนุษย์ก็เช่นไปเยี่ยงเดียวกัน
ความ คำเนิรชีวิตของญี่ปุ่น อันแผ่อยู่ ช่วงกาล
เวลาหลายปี ทำให้เกิดมีชาติอารยธรรมแปลก
ชาติ ๑ ซึ่งน่าสนใจแก่ชาวตะวันตกผู้ใด
มาแล้วแล้วใดมาก็ได้.

ครึ่งสมัยอนุรัฐ (Fudal) เมื่อมหัศจรรย์
ปกครองผู้คนเป็นแห่งๆนั้น ประชาชนตามฝีมือ
ในศิลปะหรือการประพันธ์ ก็อาจทำนุการ
ฝีมือของตัวในทางนี้ได้เรื่อยไปโดยไม่พักต้อง
ห่วงใยในการหาเงินทางอื่น กระนั้นก็ยัง
เป็นธรรมดาอยู่เอง ที่มีช่าง ผู้ฝีมือเลิศอยู่ใน
สมัยนั้น และการฝีมือใดที่ทำการนั้นยาก
ได้ก็เก็บสงวนไว้ทุก ๆ แห่งในทุกวันนี้. เมื่อ
ได้ มีการตั้งสถานที่ชุมนุม ทำกิจการตามสมัย
ปรักยุดกันแล้ว ประชาชนทุกชั้นรวมทั้งช่าง
ในศิลปะต่าง ๆ ก็ต้องทำมาหากิน แต่เมื่อ

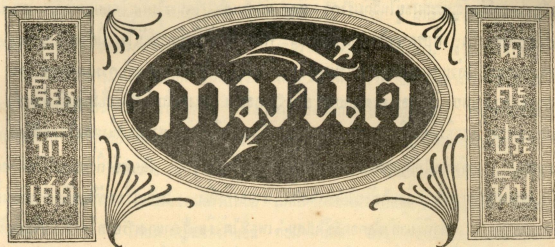
ส. ร.

กมก

บุคคลมีวิธีการลงทุนสำหรับการงานตนเองขึ้น
แล้ว ก็ทำให้เกิดมีคนขึ้นที่เรียกว่าทำงานตาม
สบาย ซึ่งอย่างน้อยในคนก็ทำไรโนนา แค
ถ้าคนพวกนั้นไม่สขัญญาและผอมพอ ตาม
ลำพังแล้ว ก็ย่อมสมัครทำงานกับช่างศิลปะ
ต่าง ๆ โดยความเย็นใจเช่น คนญี่ปุ่นรุ่นหลัง
ได้รับความชอบมาจากคนรุ่นก่อน และศิลปะ
ของญี่ปุ่น และ ของชาวตะวันตก ก็ก้าวหน้าไป
เทียมมาเทียมให้ลัดกัน เท่ากับของใช้ที่ทำขึ้น
โดยวิธีใหม่ก็ก้าวหน้าไปเทียมมาเทียมให้ลัดกับ
วิธีการทำสิ่งของ อย่างว่าเก้าอี้ราคาถูกลง
ในหนังสือเรื่อง “ญี่ปุ่นสมัยปัจจุบัน”

(Present-Day Japan) ประจำปี ค.ศ. ๑๙๓๐
นั้นสภาพ แสดงความงอกงาม ของสถานที่ทำเล
ต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่น ก็ยกย่องทำทาง ของ
ประชาชน พร้อม ทั้งพาณิชย์การ และ อุตสาห-
กรรมด้วย ส่วนเรื่องอื่นเกี่ยวกับสถานที่และ
ผู้คนนั้นได้นำมากล่าวในหนังสือเล่มนี้มากกว่า
เรื่องอื่น เพื่อนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ
ซึ่งพากันมาเที่ยวประเทศญี่ปุ่นมาก ชนทุกชน
จะได้รู้สึก สนุกสนานที่ใดที่ไรจริง ๆ ใน
หนังสือเล่มนี้ได้มีการสนใจ ที่จะกล่าวถึงสถานที่
ที่ ๆ ลือนามในทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์
ฉากภาพทำเลต่าง ๆ ก็ยังประเพณีประจักษ์กัน ๆ

ย่อมสอดคล้องพ้องกันอย่างสนิทสนม โดย
เหตุนี้ หนังสือเรื่องนี้ จึงได้ พยายามที่จะอธิบาย
ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนประจำ
ท้องถิ่น ให้ ได้ความเชื่อมกี่ยวทำเลอันงดงาม
ซึ่งประชาชนอาศัยอยู่ ฉากภาพของทำเล
ต่าง ๆ ตามลำพัง โดยไม่มีประวัติประกอบ
แล้ว ก็ย่อมทำความเข้าใจให้สับสนไป หนังสือ
เรื่องญี่ปุ่นสมัยปัจจุบัน ฉะนั้น หวังให้เขียน
หนังสือสำหรับนำทางอันหนึ่ง ในจำพวก
หนังสือนำทางซึ่งคนซึ่งมเล็มโต ๆ อยู่หลาย ๆ
รายแล้ว ขอสำคัญในฉบับสำหรับฉบับนี้ คือ
เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ คนสำคัญที่สุดได้นำลักษณะ
อาการทุกประเภท ซึ่งเขียนอย่างญี่ปุ่นแท้
มากไว้ในเรื่อง ราวศาสตร์วิทยา และ อักษร-
ศาสตร์ทุก ๆ แผนก ผู้ที่ท่องเที่ยวไปในประเทศ
ญี่ปุ่นจะเตรียมตัว เทียบเคียงอ่าน หนังสือเรื่อง
นี้ก็ได้ และคงจะได้รับความสนใจและสนุกสนาน
เพลิดเพลินเป็นอย่างยิ่ง ในการที่จะได้เที่ยวผ่าน
ประเทศญี่ปุ่นอันเป็นประเทศที่น่าพิศวง และอัน
ซึ่งจะทำให้ ผู้ไปเที่ยวนั้นได้รับความรู้ที่ช่น และ
ใกล้ชิดอารมณ์สัมผัสลักษณะปราชญ์ ผู้รอบรู้.
มีคำโบราณที่เขากล่าวกันในประเทศญี่ปุ่น
ว่า ถ้าท่านรักบุตรของท่านจริง ท่านควร
ให้บุตรเกิดทางไปเที่ยว.

(ต่อจากหน้า ๑๑๕๑ ฉบับ ๒๔๗๓)

สิบสาม

เพื่อนบุญ

เรื่องลงสัททาย ก็คือข้าพเจ้าคงอยู่กับ
บิดามารดาที่กรุงอุษเชนสืบมา.

แต่ก่อน ท่านอาคันตุกะ, อันกรุงซึ่งเป็น
บ้านเกิดเมืองบ้านของข้าพเจ้านี้ คงที่ชนทั่ว
ไปย่อมทราบดีว่า เป็นกรุงมีชื่อเสียงดลยไปใน
ชมพูทวีป ว่าสนุกสนานหาความบันเทิงได้ไม่
มีที่เปรียบ ไม่น้อยไปกว่าความงามรุ่งเรือง
ของปราสาทราชมนเทียร และความสง่าผ่า
เผยของเทวสถาน, และมีถนนหลวงกว้าง
ใหญ่ เวลากลางวันได้ยินเสียงม้าร้องกระดก
คึก และช้างสาวโกลุณนาทอยู่ก็ดกดัง ตก

กลางคืน ก็มีแต่เสียงพิณ และเสียง ร้องเพลง

ในหมู่นักเที่ยวสนกเกรี้ยวกราวอยู่ทั่วไป.

แต่บรรดาสิ่งทั้งนั้น ซื่อๆ ภาชาในกรุงอุษเชน
ไม่มีอะไรจะวิเศษไปกว่าหมู่นางคณิกา มีทั้ง

ทั้งเป็นนางงามชั้นสูงอยู่ปราสาท ซึ่งเป็นผู้

สร้างเทวสถาน สร้างวโนทยานสำหรับไว้

เที่ยวเตร่, ที่ในห้องรับแขก จะมีนักดนตรี

ละคอน แดกเมืองคนสำคัญ บางทีก็มีเจ้า

นายไปเยี่ยมเยือน, นางเหล่านี้ตลอดคนชั้นแล้ว

ลงมา ล้วนสวยงามสมชวตทง มีกิริยา

ท่าทางอ่อนช้อยชวนใจหาที่เปรียบมิได้. ถึง

คราวมีงานสมโภชครั้งใหญ่ ในคราวแต่แทน

หรือมีการประกวด นางคณิกาเหล่านี้ จะ

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่ม

เป็นอาภรณ์สำคัญประสมอยู่ในวัดมรคา ซึ่ง
ประภักดิ์ของทิว เตียรภาควัยยุปชาติกลัน
เกลื่อนถนน, ล้วนสวมพัสตราภรณ์เสก ถือ
พวง มาลา รำเพย กลัน หอม กระ หลบ อย อวน
แพรวพราวด้วยมณเฑียรเครื่องประภักดิ์. กุก่อน
รภาภา, ถ้าท่านใดเห็นแล้วซึ่งนางเหล่าน
ใน ชนระท นงอยู่ หรือ เคลื่อนคล้อย ไปตามถนน
ชมมอัยชายทา ทำกริยาหวัร ออกระซิกแสน
ระนาร์ก, นนค้อมเพื่องความพึงใคร่ของ
ผู้กำคกรกให้เร้งแรงยชน.

นางเหล่าน พระราชักีประทานเกียรติกศ
ประชาชนกัยชา จินทกวิกกล่าวขวัญเช่น
ยทเพลงเย็นยอ, จึงเป็นการสมควรแล้ว ที่จะ
ขนานนามว่า “มณฑุกอกรไม้หลายสี่ของ
กรุงอุชเชนที่สถิตเหนือฐานศิลา,” กระทำให้
แคว้นไกลเมื่องเคียงต่าง ๆ อีกฉากรุงอุชเชน
เช่นก่าล้ง. นางงามเหล่าน ขางคนทีเลอกรส
แล้ว เคยรวชเชญเช่นแซกเมืองไปเยี่ยมแควน
ต่าง ๆ กัยอย ๆ ถึงกัยเกิดเหตุในบางครั้ง ที่
คองมีพระโองการสั่งให้กลับมา.

สำหรับนี้ ที่จะให้ลุ่มความโอรมนัยย์แสน
สาหัสพิเฉาะลาญกวงใจ อย่างเช่นข้าพเจ้า
นี้ เมื่อนางงามนำด้วยทองอันค้อมปร่มควย
สุธารสความบันเท้ง มาคดเลาะระออยู่ทิม

ฝปากแล้ว ไฉนจะไม่ค้อมค้อมยินคี่เล่า? อา-
คัยข้าพเจ้ามีปฏิภาณทันใจ มีความรู้ในศิลปะ-
วิทยา รู้จักการเล่นอันควรแก่การสมาคม
ทุกอย่าง นางคณิกาตฤาซ้องจกนรับข้าพเจ้า
เช่นแซกพิเศษ. นารคนหนึ่งหลงใหลรักใคร่
ข้าพเจ้ามาก เลยหยั่งถึงทะเลาะกัยเจ้า-
นายองค์หนึ่ง เพราะเรองข้าพเจ้า. และ
เพราะได้ เรยนรู้ภาษา มารยาทโจร มาแล้วเช่น
อย่างกั ข้าพเจ้าจึงคยหาสมาคมกับนางคณิ-
กาชั้นค้ำก้วยอีกพวกหนึ่ง. ถึงแม้ว่าความ
เช่นไปของ พวกชน นระ เช่น ชนคัทีเลวทราม
ข้าพเจ้าก็คณสนทนมิใคร่กัย; เจนนางพวก
เหล่านนี้มีหลายคน ที่ภักค้อข้าพเจ้าอย่างสุค
ชีวิตจิตใจ.

กุก่อนท่านอาคันคทะ, ข้าพเจ้าเปลี่ยนความ
ประพฤติกไปหมกมุ่นอยู่ค้วยความ สนุกอย่างนท
ในเมืองข้าพเจ้าอย่างรวคเร็ว เท่าคัยพลิก
หนามือเช่นหลังมือ เลยมีคำพคคิปากชาว
อุชเชนว่า “รวคเร็วปานกามนทีหนุ่ม” ฉะนี้.

ในระหว่างเวลาที่พลิกเล่นนี้ มีเหตุการณ
อย่างหนึ่งเกิดขึ้น อันเสกงให้เห็นว่า ความ
ประพฤทชีวะชาดังปานนคคิ ขางทกเป็นเหตุ
ถึงกัยเกิดโชคคชนโค, ซึ่งบุคคตทหมกมุ่น
อยู่ในโลกียสุข อาทคคิสนลงไปให้เกิดชากไม่

พ. ศ. ๒๔๗๓

กามนิต

ได้ง่าย ว่า^{๔๔}ที่มีความเจริญสมบูรณ์อยู่^{๔๕}กันนั้น เป็น
เพราะความ^{๔๖}ชั่วหรือความ^{๔๗}ดีที่มีอยู่ในคน.

ที่ข้าพเจ้ากล่าวมานี้ หมายความว่าถึงพวก
นางคณิกาชั้นต่ำที่ข้าพเจ้าเคยค้าอยู่ด้วย ซึ่ง
กลายเป็นการให้คุมเป็น ประโยชน์แก่ข้าพเจ้า
อย่างใหญ่หลวง. กล่าวคือ วันหนึ่งมีชะโหม
ขันย้านบิดาข้าพเจ้า แล้วลักเอาแก้วแหวน
เงินทองไปเสียสิ้น โขมมากเป็นของคนอื่น
มอมมาไว้ให้คิดว่า คึกเป็นทรัพย์รวมทั้ง
หมดมากมาย บิดาข้าพเจ้าเหลือความสา-
มารจะใช้แก่เจ้าของได้. ข้าพเจ้าเป็นทุกข์
แสนวิท เพราะเห็นหายนะมาสู่อยู่แล้วจะเพา
หน้า, ใ้ใช้สติปัญญาความสามารถที่
ไว้ครั้งอยู่ในป่า ก็ไม่ไ้ผลอย่างไร. ลักษณ
อาการผู้ร้ายที่เข้ามาลัก เจาะเป็นอุโมงค์เข้ามา
ซึ่งข้าพเจ้าอาจบอกได้ทันทีว่า เป็นโจรชนิดใด.
แต่ถึงจะไ้ความรู้อย่างนี้ ก็อย่าง นึก ก็เป็น
ประโยชน์แก่ตำรวจไม่ไ้เลย, เพราะตำรวจ
ในกรุงอุษะนี้ ไม่เป็นพวกที่นางคณิการัก-
ใคร่นัก เพราะทั้งสองมีความในใจกันนัย
กันอยู่ ด้วยพวกนางคณิกาย่อมมีที่อาศัยอยู่กับ
พวกเหล่าร้าย ไ้จะชอบพอกับพวกตำรวจ
ไ้.

อาศัยด้วย พวก นางคณิกาเหล่านี้รักใคร่

ชอบพอกับข้าพเจ้า ไ้เห็นข้าพเจ้าเป็นทุกข์
เป็นรอนถึงหายนะที่จะมาถึง, ช่วยเอาใจใส่สย
ส่วน ในไ้คว้ผู้ร้าย ชุ่มชุ่มน้ำต่างๆนั้นย่อม
คนของตกลงเอาไปไ้ทั้งหมด. จะหากไปบ้าง
ก็เล็กน้อย ที่ มินำเอาไป จำหน่ายขายใช้ สอย
เสียแล้ว, เป็นอันว่าไม่เสียหายนะไปมากมายอะไร
แต่ก็ทำให้ข้าพเจ้าเป็นทุกข์จิตใจมาแล้วไม่ย่อย.
ต่อมาไ้สติ: เห็นว่าความประพฤติเลอะเทอะ
อยู่นี้ ก็เท่ากับปล้ำความเป็นหนุ่มน้อยอยู่บริ-
บูรณ์ให้หมดเปลืองไปโดยใช่เหตุ. นอกจาก
ที่รู้สึกคิดเห็นอย่างนี้แล้ว ยังไ้สติคิดอย่าง
หนึ่งว่า ไ้ประพฤติสำมะเลเทเมาจนถึงซุกซุก
แล้ว มันจะก่อเกิดชั่วช้าหายนะลงไปในแก่
ไม่ไหว; ถ้ามีละนั้นก็ตรงกันข้าม คือสนุกน
รู้สึกเบื่อเลิกละไปเอง. ข้าพเจ้ารู้สึกโคลงในประ-
การหลัง เพราะเหตุการณที่ไ้ประสพมาแล้ว
นี้ คือ เห็นความวิบัติมาอยู่เฉพาะหน้า. ถ้าคอง
ยากจนลง ข้าพเจ้าผู้เคยสละตนอยู่แต่เรื่อง
ความสนุก จะมีอะไรเป็นเครื่องค้ำคานไ้เล่า
มิใช่คองจนแสนสาหัสหรือ. ถึงตรงนี้จะเลิกชุน
ไ้ถึงด้อยค่าของพ่อค้า ที่กล่าวแก่ข้าพเจ้า
ณหลุมศพของวาชีรพว่า ถ้าเขาเป็นผู้ที่ทำ
วาชีรพไ้ปรกติปราณเหมือนข้าพเจ้าแล้ว, ใน
สองสามเท่านั้น เขาควรจะเป็นคนมีมั่งมีที่สุด

ในกรุงโกสัมพี.

ข้าพเจ้าก็ตั้งใจอยู่แล้วว่า จะให้เป็นคน
มีมั่งมีที่สุดในกรุงอุชเชนี. เพื่อให้เป็นไปตาม
ความตั้งใจ จึงมุ่งไปในทางนำสินค้ายารทุก
เกวียนไปขายจนสึกกำลังความสามารถ, และ
ก็ได้นำเงินรูดตามท้องใจไว้. วาเชศพรหมเป็น
สหายและอาจารย์ของข้าพเจ้า มีสำนักอยู่

ในโลกอื่นแล้ว จะได้นำมาช่วยกิจการค้าด้วย
หรือไม่ ข้าพเจ้าไม่กล้ารับรอง. แต่ก็มี
บางคราว ที่ข้าพเจ้าเชื่อว่าได้ลงมาช่วยเหลือ
เพราะการได้เป็นไป สมกับท้าววาเชศพรหมไว้.
ท้าววาเชศพรหมวิชา และขนบธรรมเนียมของ
โจรพวกต่าง ๆ ให้ข้าพเจ้าทราบ ช้าคน
เองก็เคยไปร่วมพวกลอบขโมยของมั่ง เป็น
เหตุให้ข้าพเจ้าประจักษ์ การค้าได้ คดลกลบคด
ไปโรงปราศจากภัยอันตราย, ซึ่งถ้าเป็นคน
อื่น ผิดจากตัวข้าพเจ้าแล้ว ก็น่ากลัวจะ
ไม่จำเริญอย่างข้าพเจ้า.

เมื่อข้าพเจ้าคุม กองเกวียน กระบวนใหญ่
ไปค้ายังเมืองโค หนทางไปตั้งเดือน และ
ไปในทางที่มีโจรผู้ร้ายชุกชุม พอคาคานอนไม่
กล้าไป, แต่ข้าพเจ้าไปก็คดลกลบคดผิง คำ
ขายได้กำไรงามทั้งสิบเท่าในเมืองนั้น เพราะ
มีผู้ต้องการซื้อของมาก ด้วยขาดแคลนของที่

ต้องการมานาน ไม่มีใครกล้านำเอาไปขาย
โดยกลัวถูกชิงเป็นอันตราย. มีใช้แต่เท่านั้น
ข้าพเจ้าได้ริบความมั่งมีจากสหายข้าพเจ้า ถึง
เรื่องกุดกัณณะและอุปนิสัยใจ คอของข้าพเจ้า-
การ ตั้งแต่ขึ้นสู่คดลกลบคดมาจนขึ้นคำ ที่
ควรให้ท่านลหรือไม่ให้เพียงไหน จึงจะเป็น
ประโยชน์แก่ข้าพเจ้า, เป็นอันว่าข้าพเจ้าได้
ประโยชน์เป็นกำไรเพียงใน ระยะ สอง สาม ข
โดยใช้ความมั่งมีที่ใครขโมยไปเป็นอย่างนี้ ทำความ
มีให้เกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าพออยู่.

การได้เป็นไปอย่างนี้ ล่วง มาได้หลายปี.
ระหว่างเวลาเหล่านั้น ข้าพเจ้าแสวงหาความ
สนุกต่าง ๆ ที่ในกรุงอื่นเป็นทรงของข้าพเจ้า
บ้าง, ไปค้าทางเมืองผาอุปสรคคตเสฐียรภักย์บ้าง.
ผลดีเปลี่ยนเวียนกันไปอย่างนี้ นับว่ามีทั้ง
สบายและลำบาก. เมื่อไปถึงเมืองโค ข้าพเจ้า
ก็ไปอยู่อยู่กับนางคณิกาในเมืองนั้น โดยปกติ
นางงามในกรุงอุชเชนีเป็นผู้แนะนำให้. นาง
คณิกาทัดสอนข้าพเจ้า ไม่ใช่จะเป็นเจ้าบ้าน
สำหรับคตอนรียอย่างเดียว ยังช่วยเหลือใน
กิจการเป็นผลกักขอยครั้ง.

ความเป็นไปของข้าพเจ้าดังนี้ จนอยู่มา
วันหนึ่ง บิดาข้าพเจ้าเข้ามาหา.

ขณะนั้น ข้าพเจ้ากำลังสำสรวนเฝ้าครั้งทำ

พ. ศ. ๒๔๗๓

กามนิด

ริมฝปาก ซ้ำๆ นานๆ ก็ทะโง่งไปทางหน้า
ข้าง สักการแก่คนไข้ ซึ่งกำลังงม
ไปผูกอาณอยู่ทีลานหน้าบ้าน; ทักของสิ่งกำชัย
กำชา เพราะต้องการให้เอาเขาอะอันอันนุ่ม
ผูกทักอาณมาเป็นพิเศษ สำหรับให้แม่ทำงาน
กึ่งตากวางของข้าพเจ้า เพราะโง่งกักยเพอน
ฝักทั้งหญิงชายไว้ ว่าจะออกไปเที่ยวทักยาน
ในบ่ายวันนั้น.

เมื่อบิดาเข้ามา ข้าพเจ้าเคารพ และ
ทะโง่งเรียกคนไข้ให้ทักหาเครื่องทัก; แต่
ท่านห้ามไว้. ข้าพเจ้าทักยสัสัยกอบอย่างหอม
จากทักของส่งให้. ท่านปฏิเสธ คงเคียวแต่
หมาก. ข้าพเจ้าจึงเอาว่าทักเขามาคราว
คงจะพดเรื่องสำคัญอะไรสักอย่างหนึ่ง ทัก
ให้รู้สึกไม่สู้สบายใจเลย.

ข้าพเจ้ายกมามาให้ท่านนั่งแล้ว; ท่านเริ่ม
พทว่า “นากำลังเตรียมกักจะไปเที่ยวช้?
ลูกเอ๋ย! เรอนพทไม่ทักเคียนคอก เพราะ
เจ้าพทกลัยมาจากการค้าขายทางไกล ใคร
ความเห็นอยล้าขากมามากแล้ว ก็เป็นธรรม-
คาคองหาความสนุกสบายบ้าง. นวนนจะไป
เที่ยวทักไหน?”

ข้าพเจ้าตอบว่า “ลูกคงใจระข้มไปเที่ยว
กักยเพอนฝักทั้งหญิงและชาย ไปที่ ‘สวนบัว

ร้อยสระ’ แล้วเล่นกักฟ้าหาความรื่นเริงให้
สำคัญบ้าง.”

บิดา: “กักแล้ว ที่สวนบัวร้อยสระ เวลา
บ่ายๆ สบายมาก, ท่านไม่บังแคคร่มนเย็น
กักยละองน้ำ น้ำเที่ยวเตร่. ที่เล่นกักฟ้าก็
เป็นการกัก เพราะทักกักฝักซ้อม กักยใจให้
สบาย. เคยวนการกักฟ้าทักเขานิยมกัก ยังเหมือน
ครั่งเมื่อพทอย่งหนุ่มเขานิยมกักกันฤเปล่า?”

ข้าพเจ้า: “การเล่น แล้วแต่ใครจะ
แนะนำกัน ถ้ากักพร้อมใจเล่นกักฟ้าอย่างนั้น.
คราวนี้ นิยม แนะนำให้เล่นกักฟ้าสาคน้ำ.”

บิดา: “พทไม่รู้จัก.”

ข้าพเจ้า: “เห็นจะทราบไม่ไว้, เพราะ
นิยมไปทักความรู้มาจากเมืองใด ซึ่งเขานิยม
กันกัน. คือผู้เล่นเอาไม้ข้างใส่น้ำ พ่น
รกกัก. ถ้าใครเขยกน้ำมากกว่าเพอนก่อน,
เป็นคนแพ้. เป็นการเล่นที่สนุกมาก. แต่
โกลดลัย แนะนำให้เล่น ‘กะทุ่ม.’”

บิดาคันคัระะ บอกว่าไม่รู้จัก.

ข้าพเจ้า อธิบาย: “เป็นการเล่นที่เข
กำลังนิยมอยู่เหมือนกัน. คือผู้เล่นในขันคัน
แบ่งกันเป็นสองพวก เอากิ่งกะทุ่มทักคอกข้อ
สี่เหล็องร่วมกักทักเป็นอาวทักคอกสี่. ถ้า
ข้างใดถูกเกสรคอกกักทักคอกทักคอกมาก จนเหล็อง

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่ม

พรวไป, ก็ถูกตักสินเป็นฝ่ายแพ. ก็สนกก็
คอก, แต่ลูกจะแนะนำให้เล่นการเล่นแต่ง
งาน."

บิดา: "นี่เป็นการเล่นของเก่าคืออยู่ ยินดี
มาก, ออกจะเห็นว่าเจ้ามีความคิดความอ่าน
เหมือนอย่างที่เราแนะนำการเล่น ชะนิตน้อยขึ้น
บ้าง. หลุดจากการเล่นชะนิต อีกก้าวเดียว
ก็ไม่เป็นของยากลำบากอะไรแล้ว."

ถึงตรงนั้นท่านพุกขยก็ไว้ แสกกวิทยา
เป็นเชิงว่าพอใจ แต่ว่าข้าพเจ้ารู้สึกอึด
กระไร ๆ อยู่.

ท่านพุกขยไป: "การเล่นที่พุกขยถึงเมื่อก
ทำให้พอจะปรารถนาถึงขอที่มาหาเราในวน. ตัว
เจ้าได้เคียรทางค้าขายก็หลายหนมาแล้ว จน
เกิดมูลพูนผลในกิจการค้าขายใหญ่โตเพิ่มขึ้น
จากเดิมหลายเท่า เป็นที่ชื่นชอภุชาตียกย่อง
ของใคร ๆ ในกรุงนี้อยู่แล้ว. อีกประการหนึ่ง
เจ้าก็หาความสุขใน ความ เป็นหนุ่มตามอำเภอ
ใจมาช้านานแล้ว, ทรัพย์สินสมบัติสิ่งสมไว้
พอแก่ทะยำเรอ ย่าง กระจกลโต เป็น ยักแผ่น:
จึงเป็นการสมควรที่เราจะ คงหน้า หาทายาทสย
กระจกลโตไป. เพื่อให้แผนการยักคึกไว้น
สะกวกแก่เจ้า พอได้เลือกหาหญิงกระจกล
มาเป็นภรรยาเจ้า ส้ารองไว้แล้ว. หญิงคน

นั้นเป็นธิดาคนเชื้อของสญชัยพ่อค้าใหญ่ พัง
จะแตกเนื้อสาวในเร็ว ๆ นี้ คงจะเจอเห็นได้
ว่า เมียที่พ่อเจ้าทำให้ มีตระกูลสมชาติ
สมเชือกนก; เพราะตระกูลของเขา ก็ยังมี
มีคนนยหนาถิดตา, ญาติพี่น้องทั้งฝ่ายบิดา
มารดาของนางก็บริบูรณ์. รูปร่างงามหาค่าห
มิได้: งามดั่งราชกุมารีแห่ง หน้าเยื้องปลั่ง
คงจางจันทร์ เนตรประหลัดคางวาง เมก
แมนคองงา ฟันเขยไข่มุก ริมฝีปาก
เพียงผลคำลึงสุก เสียงหวานปานนกโกกิล
ชา คือล้ากด้วย เอวเหมาะเจาะไม่อวบเกิน
เวลาอย่างเคียรแล้วคล่อง มีสง่าเสมอข้าง
ทรง. เพราะฉะนั้น เจ้าจะหาทางค้าขายชักของ
มิได้เลย."

ที่จริงข้าพเจ้า จะ คำนึงความงามตามท
ระโนนใดอย่างไร? แต่การชมโฉมนางงาม
ยังเช่นทะลอนเลือกสรว แต่ทักด้วยแล้ว รั
สก็ออกจะเอือมไม่ ทราวยว่าจะ คงทนใน ความ
งามได้อย่างไร. อีกประการหนึ่ง พื่อแต่ง
งาน จะต้องอยู่กับเจ้าสาวในห้องสามวันเต็มๆ
รวางนั้น ทามกนของเผ่ครอน, ต้องนอนกับ
พน, ต้องให้ไฟในเตาที่คอกอยู่เสมอ, ทั้งจะ
ต้องรักษาความบริสุทธิ์ไว้อย่างมั่นคง อย่า
ให้มีราคาคอกนแม่แต่เล็กน้อย: เหล่านี้อย

แสนเยออยู่แล้ว. แต่ที่เขื่อนอยที่สุก กลย
เป็นข้อหลัง คือ ข้าพเจ้าพอใจจะรักษาความ
บริสุทธิ์ของข้าพเจ้ามากกว่าอื่น.

ก่อนกรรกา, มีบริษัที่ไม่ทันรู้สึกร
รักใคร่ ก็ทำให้กรรกายามีได้. เหลียวดูรอบห้อง
ทั้งสี่ด้าน จะหาความสำคัญเจริญใจสักนิด
ก็ไม่มี. เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าเต็มใจออกเ
ทางไปค้ายังเมืองไกลยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน. เมื่อ
กลับมาชั่วระยะเวลาอยู่ ก็หาทางให้ยังเป็น
อรรถด้วยการค้าขาย ไม่ค่อยขลุกอยู่กับภริยา
ที่ใดกระทำการวิเวกกันแล้ว. เรื่องเขื่อนอยู่
ทั้งนี้ ความมั่งมีของข้าพเจ้ายังทวายน. เพียง
ล่วงมาถึงสองสามปี ข้าพเจ้าเกือบได้ถึงแล้ว
ซึ่งความมั่งมีหมายใจฝัน คือเป็นคนมั่งมีที่สุ
คนหนึ่ง ในกรุงอันเขื่อนบ้านเกิดเมืองนอน.

เมื่อมีความสุขขีอสมด้วย ทพพิศุตุการ
มากมายสมกับความมั่งมีหมายใจแล้วนั้น, ความ
ปรารถนาดีก็ไปในฐานที่เขื่อนอยู่ก็ คือ
มีบุตรธิดา. ภริยาข้าพเจ้าในระยะเวลาที่กล่าว
นี้ มีธิดาสองคนแล้ว นับว่ามีความสุขสบาย
พอควร. ข้าพเจ้าซื้อที่แปลงใหญ่อยู่นอกเมือง
สร้างเขื่อนอุทยานอันร่มรื่นสำหรับเที่ยวเล่นหา
ความสำคัญ; ทำมรดกปลุกกุหาสน์ชนา
ที่ใหญ่ว่าไรยเพกานสำเร็จด้วยศิลาอันทั้งหมด. เข้ามาในลาน.

อุทยาน นั้นเขื่อนว่า เป็นสถานที่ พิศวง พิศ
กรุงอุชเชนโคแห่งหนึ่ง; แม้แต่พระราชอาช
ก็เคยเสด็จไปประพาสทอดพระเนตร.

ภายในอุทยานอันงดงามนี้ ข้าพเจ้าก็ให้
การรื่นเริงเลี้ยงดูอย่างมโหฬาร. ข้าพเจ้าเริ่ม
ระนิยมอาหารการกินทั่วเศษยังขึ้น: ไม่ว่าของ
สิ่งใด ถ้าต้องการ, ถึงระนอกอุตุกาลที่ระไ
ยากแสนเข็น, ก็ต้องจัดหามาให้. ระต้องเสีย
เงินทองซื้อ มากมาย สักเท่าไรไม่เสียคายเลย.
เวลานั้น ร่างกายข้าพเจ้าไม่ผอมซึกเหมือน
กับที่ครองคนเขื่อนกับชยชากวไป ตามแนวเข
แต่โตกเขื่อนอย่างเขื่อนอยู่เวลานั้น: ครั้น
ยังอสมเขื่อนสมจรณค้อยอยู่ก็อย่าง.

ก่อนท่านอาคันตุกะ, อาคันตุการุญโค
บริ โภคล้วนประณีตเห็นปานนั้น เขื่อนคำ
คิกปากชาวอุชเชนว่า “อาหารเลี้ยงวิเศษ
เหมือนของกามนิค;” ด้วยประการฉะนั้น.

สิบสี่

ผู้เป็นสาม

เขื่อนหนึ่ง กำลังข้าพเจ้าเ
กับหัวหน้าคนทำสวน เพื่อดูแ่งแ่ง ไซสวน
ให้กินอีก, ยิดาข้าพเจ้า ซาลาแ่ง ของ ท่าน
เข้ามาในลาน.

เสฐียรโกเศศและนาคะปริทีป

กุ่มภัก

ข้าพเจ้ารีบออกไปรับ เพื่อช่วยท่านลงจากหลังลา แล้วจะไต่พาท่านเข้าไปในสวน; เชื้อว่าท่านจะไต่ไปชม ดอกไม้งาม ๆ ที่มียูอยู่ในนั้น, แต่ท่านสมัครไปพักในห้องแรก. ข้าพเจ้าเรียกคนใช้ให้ยกเครื่องนํ้ามาเลี้ยงดู. ท่านปฏิเสธ, บอกว่าต้องการจะพูดคุยกับข้าพเจ้า, ไม่ต้องการให้ใครเข้ามารบกวน.

ข้าพเจ้ารู้สึกอกหักใจ: ไม่ทราบว่าจะเกิดเหตุอะไรขึ้นอีก, จึงนั่งลง ยนมาตำ ข้างท่าน.

ท่านเริ่มพูด มีเสียงเอางานเอการออยู่ว่า “ลักรัก, เมื่อเจ้า มัลลิก เป็นผู้หญิงมาแล้วถึงสองคน; ทำทางต่อไป เห็นจะไม่ได้กับผู้ชายเสียแล้ว. อันยทุกสภไม่มีบุตรสำหรับทำการ ผลิตชาติกนิธนาประทาน ใน เวลา เมื่อตายไปแล้ว จะต้องรับทุกข์ทรมานสาหัส. ที่เขาว่ากันนั้น เป็นความจริงอยู่มาก. พ่อไม่คิดเกินเจ้าหรือ.” ที่ท่านพูดแถมท้ายไว้ นั้น ยางที่จะสังเกต เห็น ข้าพเจ้าทำกิริยา กะสับกะสา. อันที่จริงเรื่องไม่มีลูกผู้ชาย ก็ยังไม่เห็นว่า จะมากเกินข้าพเจ้าได้อย่างไร. แต่เมื่อท่านได้แสดงอาการกรณกัณ, ข้าพเจ้าย่อมรู้สึกขอบคุณ จึงก้มไปบูมมือท่าน.

ท่านพูดต่อไป “เรื่องนั้น ต้องคิดพ้องจะ

ถูก เพราะเป็นผู้เลือกหาเมียให้เจ้า มัวไปละเมอฝันเล่น เอาแต่เรื่อง มึงมีชู้ ทางโลกีย์เสียหมด, หาได้คู่กลัษณะของผู้หญิงเป็นทั้งๆ ไม่. บัดนี้ พ่อนึกหาผู้หญิงไว้ ได้คนหนึ่งแล้ว ถึงว่าจะไม่ใช่เป็นคนอยู่ในตระกูลมั่งมีอะไรก็; หรือจะพูดถึงความ สวยงาม, ผู้เคยพบขึ้นมาเหลือเพื่อ ก็จะต้องว่ามีผู้สวสยผลลภานัก. แต่แม้จะยกพร่องในข้อข้างต้นจริง ก็มัลลิกะณกัลยาณอนๆ มาชดเชย คือ มีสละกลัษณะไปทางขวา, ฝ่ายมือ ฝ่ายเท้ามีลายดอกยัว ลายโกศ, และมี ไม้ เป็นรูปกัจจกร, เส้นผม ละเอียดคดงเวียนเสีย แต่ ที่ คนชอบ หักไป ทาง ขวาละเอียดน้อย. หญิงมัลลิกะณะอย่างนี้ ปราชาญ์บอกว่าจะมีลูกเป็นผู้ชายที่เฉลียวฉลาดสามารถถึงห้าคน.

ข้าพเจ้าแสดงให้ท่านทราบว่าพอใจทุกอย่าง กล่าวคำขอบขอบคุณท่าน ที่เมตตาการ ณา แล้วบอกท่านว่า จะ จักการ เรืองนัเสียทันที ที่ใดไหน ๆ เรืองนันั้นจะต้องเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว.

ท่านตกตะลึงถึงกับเปล่งอุทานว่า “อะไร?ทันทีเทียวหรือ? ผ่อน เรื่องไรอื่น ของเจ้าให้เยาะลงบ้างเถิด: ดูคุณ พระอาทิตย์ กำลังเคี้ยวขบไปทิศใด. ถ้าพระอาทิตย์เป็นเกลี้ยงสุกัศเห็นหรือให้ตกกลางเขื่อน พระจันทร์เต็มดวง, จึงค่อยหาวันฤกษ์งามยามดีทำการยกกัน. เมื่อยัง

พ. ศ. ๒๔๗๓

กามนิธ

ไม่ถึงเวลา ต้องวิ่งใจไว้อ่อน, ลูกเอ๋ย! มีคนนั้น ลักษณะของหญิงที่ว้าวกังหันมก จะเกิด ผลเป็นโชคแก่เราได้อย่างไร?”

ข้าพเจ้ารับรองท่านว่าไม่ต้องวิตก พอดูใจไว้ไว้ก็ตลอดเวลาที่คอย, และระยอมตามที่ท่านแนะนำทุกประการ. ท่านก็บอกอีกว่า ข้าพเจ้าเห็นลูกมีความเชื่อฟัง ว่านอนสอนง่าย, อำนวยพรข้าพเจ้าแล้ว จึงยอมให้นำนามาเลี้ยงทักัน.

วันที่ข้าพเจ้า รอนใจเร่งให้เร่งเร็ว ก็มาถึง. เลิกวันเวลาเย็นมงคลไท่แล้วก็ทำพิธีแต่งงาน. พิธีกรรมออกจะมากมายนานเวลาไปเมื่อเหลือเกิน: ต้องเสียเวลาทองขันมนตรที่จำเป็นในพิธี กว่าจะจำไท่กินเวลาถึงเสียส่ว. เวลาเช้าพิธีมงคลทอลเกี่ยวประสานมือ กัยเจ้าสาว ที่ในย่านบิภาหญิง รู้สึกก็อกใจ ตัวสั่นพลิก กลัวจะว่ามนตรผิด ๆ พลาด ๆ หรือทำท่าไม่ถูกแบบ. เพราะพลาดท่าพลึงก็ไป บิภาข้าพเจ้าจะไม่ยอมยกโทษให้เลย. กำลังตกประหม่า จักแค้น จะลืมเกล้าสำคัญ คือควรที่จะยอมแต่นวแม่มีเจ้าสาว, เกือบจะไปรวยเอาหมกทั้งท้าว นวซึ่งทำเช่นนั้นเขาถือกันว่าเป็นโคตรผู้หญิง. เสด็จจะไม่เสียขวัญ ที่ฝ่ายผู้หญิงยังมีสติอยู่กับตัว จึงยืนแต่นวแม่มีมาให้อภัย.

ข้าพเจ้าสะทกสะท้านจนเหงื่อออก ไชกตัว ในขณะถึงพิธีเทียมโคเข้าแอก สำหรับเคียวทางกลัย, แแต่ก็ลืมสติจำทำไปไค้กลอด. ส่วนเจ้าสาวนั้งไม่ทนมลมาเสียวไวทแอก. เสร็จแล้วข้าพเจ้าต้องว่ามนตรอีกยทหนึ่ง. หลุดรอดตัวมาได้ พ้นทุกขพิษยากไปไค้.

เคียวทางพากันกลัยบ้าน ไม่ประสพเหตุ การณเล็ก ๆ น้อย ๆ ร้อยแปดอะไรก็, เพราะในเรือนเช่น คนไม่มโชคก็มักประสพวิปริตเสมอ. มาถึงประคยาน พราหมณ์สามนาง สรรมาเพราะผู้มีชื่อเสียงก็ มีลูกเป็นคู่ชายและสามีมงมีชีวิตครองกันอยู่ เข้าไปเพยงเจ้าสาวออกจากเกวียน. เรืองเพยงนคักเรียบร้อยก. แแต่ขอให้คิดคึกคึก เรืองล่งเลยมาถึงเพยง นกัวทลคกรอดส่งแล้ว, ยังเอิญเจ้าสาว เวลาก้าวเข้าในยาน ท่อนมิดไปไม่เหยียบ จำเพาะไปเหยียบเอาธรณิประทเจ้า. ข้าพเจ้าใจหายววย! ทำไมหนอนในเวลานั้นจึงไม่คิดเห็นว่า ถ้าจะอุ้มเจ้าสาวไปวางให้พ้นธรณิประท เลียหนอยระไม่ไค้หรือ? ตอนเหยียบธรณิประทเมื่อจะย่างเข้าบ้าน กันยวว่า ยมมงคลพออยู่แล้ว, ข้าพเจ้าเองก็ลืมเข้าประท้างชาวผู้หญิง และ จะต้อง เจ้าก่อน เสียกัย. เพราะทชพาพเจายกค้อยหนอย ที่ผู้เถาผู้แก่ มี

พ. ศ. ๒๔๗๓

กามนิค

มือสกกักกันก็ไม่ประหลาดอะไร, แต่เรื่องมัน
หาได้ราบรื่น ด้วยไม่ กล่าว คือ ภริยาคน
แรกของข้าพเจ้า มักจะเป็นผู้สงขขิม ทิกระ
โง่เขลา มากกว่าอย่างอื่น, ส่วนภริยาคนที่สอง
มีลักษณะตรงกันข้ามหมด. นับว่าข้าพเจ้ามี
ทั้งน้ำทั้งไฟ มีประโยชน์ด้วยกันทั้งคู่. ธรรมดา
ของสองอย่างนี้ อยู่ตามลำดับก็ควรออก เมื่อ
เข้าใกล้กันก็เกิดอาการพุ่ๆ. เพราะฉะนั้น นับ
แต่วันแต่งงานแล้วเป็นต้นมา ในบ้านข้าพเจ้ามี
แต่เสียงผู้ขู่เสมอ. ขอให้คิดดูเถิด: พอรภริยา
คนที่สองมีบุตร เป็นผู้ชายเพียงคนเดียว ใน
จำนวนห้าคนที่ทำนายไว้, ภริยาคนที่หนึ่งก็
เป็นเคืองเป็นแค้น, หว่าข้าพเจ้าไม่ต้องการ
ใหนางมีบุตรผู้ชาย ละเลยพริบตาตาม
ประเพณีเสีย ด้วยเจตนาจะมีภริยาใหม่. ภริยา
ที่สอง เมื่อเห็นภริยาที่หนึ่งมีอาการเช่นนั้น ก็
ทำกิริยามีวาทะเยาะเย้ย. คราวหนึ่งเกิดมีงูคล
ขนานใหญ่: เกิดทะเลาะกัน, ต่างแย่งกันเป็น
ใหญ่. ข้าพเจ้าที่หนึ่งอ้างว่าตนเป็นหลวง
เพราะได้อยู่กับข้าพเจ้าถูกต้องตาม ประเพณี
มาก่อน; ฝ่ายภริยาคนที่สองก็ว่า ตนควรเป็น
หลวง เพราะมีบุตรเป็นผู้ชายสำหรับสืบตระกูล.
เรื่องเท่านั้นว่าเคืองครอนพอๆ อยู่แล้ว, แต่
ยังมีร้ายยิ่งกว่านั้น. วันหนึ่งภริยาทั้งสอง ทั้ง

เข้ามาหาข้าพเจ้า เนื้อตัวสั้นเตาไปหมด บอก
ว่าภริยาที่หนึ่งจะวางยาพิษฆ่าลูกชายของตน,
เพราะฉะนั้น ขอให้ไล่ไปอยู่เสียก่อน. อันที่
จริงบุตรชายข้าพเจ้ากินนมแล้วมีอาการ รุก
เสียจนตามธรรมชาติเท่านั้น, หาได้ชุกยาพิษ
ยาอะไรไม่. ข้าพเจ้าได้กล่าวคำเตือนภริยา
ที่สอง ว่าไม่ควรใจเร็วใส่ความเขาโดยเจ้าใจ
ผิดๆ. นับว่าเรื่องสงบไปไ้ก่อนหนึ่งละ. ตน
ไม่ทันไร ภริยาที่หนึ่งก็มาฟ้องว่า ถ้าหญิง
กาสวรรค์ คือภริยาคนที่สองขึ้นอยู่ในบ้าน ลูก
หญิงทั้งสองของนางเห็นจะมีชีวิตไม่แน่นอน
เพราะเขาต้องการจะฆ่าให้ตาย มดทุกตัวหมด
จะไ้กัดกัดกัดผู้ชายเขาค้นเคียว.
อันคำนี้เสียข้อมไม่มีขึ้นภายในเคหสถาน
ข้าพเจ้าด้วยประการฉะนี้แล้ว. ก่อนนภรรคา,
ถ้าหากว่าเป็นการบังเอิญ ท่านได้ผ่านไปทาง
บ้านทองนาของพราหมณ์ผู้หนึ่งมีภรรยาหนึ่ง ซึ่งอยู่
ใกล้ไปเล็กน้อย, แล้วได้ยินภริยาของพราหมณ์
นั้นสองคนกำลังทะเลาะวิวาทกัน เสียงตะโกน
คำกันเบ้งๆ อยู่ในบ้าน, ท่านก็วิ่งผ่านเลยบ้าน
นั้นไปเสีย.
ส่วนเรื่องข้าพเจ้า ก็ต้องสารภาพว่า มี
อาการอย่างทกล่าวนั้นแทบทุกวันคืน, จน
ใครๆ ในกรุงอุชเชนี พุคคิปากว่า “ทั้งสอง

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป รักใคร่กันก็ราวกับภริยากามนิท."

กุ่มภัก

ลืบท้า

ภิกษุไลน์

พฤกษการณ ในบ้านข้าพเจ้า เช่นไปครั้ง
เล่ามา. อยู่มาวันหนึ่งในตอนเช้า ข้าพเจ้า
นั่งอยู่ในห้องใหญ่ อันเป็นคาน้ำนมเย็นของบ้าน
จักเอาไว้สำหรับ เป็น สำนักงานทำกิจ การ คำ
ขายส่วนหนึ่งเป็นพิเศษ. เห็น ห้องนั้นจึงหัน
หน้าไปทางลานบ้าน เพื่อจะได้มองเห็นคนงาน
ด้วยตนเองตลอด. ข้าพเจ้าถามคนใช้คนคอย
รับใช้อยู่หนึ่งคน. คนใช้คนนั้นเป็นทาสชื่อโอ้ว
ใจของข้าพเจ้ามาก ได้ก็กลลอบหนีตามไป
เมืองต่าง ๆ อันเนื่อง ด้วย การค้า นับเวลาได้
หลายปี. ขณะนั้นข้าพเจ้ากำลังของการแก่คนใช้
ในเรื่องจะแต่ง เกวียนไป คำนึง เมืองที่อยู่ไกล
สักหน่อย, ได้โอ้วอธิบายถึง วอที่ระจำหน้าของ
แล้ววิหาคาสินค้ายาเอาเข้ามาขาย และเรื่องอื่นๆ
อีกหลายอย่าง. ที่ต้องสั่งกันมากมาย เพราะ
จะให้คนใช้เป็นคนคุมไปเองโดยสนิทชิด.

อนึ่งจริง ข้าพเจ้าจะเฝ้าทางท้องเที่ยว
ไปเสียให้ไกล เพราะบ้านก็ไม่เป็นบ้าน หา
ความสงบสุขไม่ได้แล้ว, แต่ว่าคุ้นคือน้ำความอด
สมบรูณ์คือการกินอยู่เสียแล้ว, ออกจะเบื่อ ๆ

ไม่อยากจะเฝ้าทางไปไกลให้เหนื่อยยาก ลำบาก
หาอาหารกินก็ไม่ได้สะดวก; แม้จะไปถึง
กำหนดที่หมาย ก็ได้รับความพอใจอย่างไรก็
ตาม, แต่ก็ยังมีเหตุอันท้อแท้ให้ลำบากเดือด
ร้อนเหมือนกัน: สู้อยู่กับที่บ้านดีกว่า. เพราะ
ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงให้คนใช้ที่สนิทเป็นหัวหน้าคุม
เกวียนไปเอง, ส่วนข้าพเจ้ายังคงอยู่ในกรุง
อยู่เช่นนี้.

เรื่องเป็นอย่างนี้แหละ ดังที่บอกกล่าวไว้คือ
ข้าพเจ้ากำลังสั่งการ แก่หัวหน้าผู้คุมเกวียน
ไป—สั่งกันเสียอย่างละเอียดถี่ถ้วน. ขณะนั้น
ได้ยินภริยาทั้งสองคนทะเลาะกันขรม แลกลเสียง
มาจากลานบ้าน รู้สึกว่ามากจนทุกที ผิด
กว่าปกติ, สั่งเกตุตามหาเสียงที่ลอบลมา
ดูเหมือนกันจะไม่ยุติลงดังได้ง่าย ๆ. ข้าพเจ้า
รู้สึกว้ากาน้ำเหลืงทน ถอนหายใจลงเข้าไป
ทางหน้าต่าง มองไม่เห็นตัว, เกิดกึกก้องออก
ไปยังลานบ้าน.

ข้าพเจ้าเห็น ภริยาทั้งคู่นั่ง อยู่ ที่ประตูนอก
แต่ไม่ใช้ทะเลาะกันอย่างที่ข้าพเจ้าเข้าใจ. นับ
ว่า ครั้งนี้เป็น ครั้งแรก ที่ภริยาทั้งสอง ของ
ข้าพเจ้าเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้ คือกำลัง
ช่วยกันระดมคำสาขชอทาน คนหนึ่ง. ชาย
ชอทานผู้เคราะห์ร้ายคนนั้น เป็นพวกนักขอช

พ. ศ. ๒๕๓๓

กามนิค

เร็วร้อน ยืนเฝ้ามือข้างหนึ่งพึ่งเส้าประตู ทนฟัง
ผลรสวาทพิพจน์ ๆ ออกไปราวกับน้ำไหล อยู่ไต่
จะเป็นกบฏเรื่องอะไรจึงมาเอื้อมกระโธเอาชาย คน
นี้ ข้าพเจ้าสอขสวณไม่ได้ความ. ยางที่จะเป็น
เพราะเห็นว่าชายคนนั้นเป็นหมันเสียแล้ว ไม่
เป็นผู้ยังพิพจน์ ไชยงเกิดผล, นิยวาเป็นศรั
ของสัตว์. เป็นกบฏเหตุคนกระมัง ภริยาข้าพเจ้า
จึงแรงใส่ชายคนนั้น ราวกับพิพจน์เห็นงูเห่า.

“ออกไป, เจ้าโง่! คนถ่อยไม่มีมาย
อวย! คุณาทางอื่นชี ไล่ชุกชุกโซ่นาทุเรศ
อย่างกับปลาแก่ที่ปลุกออกจากขงเหียน ปล่อย
โซ่วักทองมุลฝอยข้างลานบ้าน เทยวสอคล้าย
สูกหาเกนาก. ออกไป, เจ้าหิวระโมยหน้า
บ้านไม่มีมาย!”

วาทาทกล่าวดังนี้ แสดงว่าเป็นถ้อยคำ
เกลียดชังของหญิงผู้เป็นมารดา. ชายคน
คงเป็นภิกษุในลัทธิศาสนาภายในนิคายหนึ่ง,
มีรูปร่างสูงใหญ่ลึกลับกึกก้อง ยืนนิ่งเขาแขนพึ่ง
เส้าเฉยอยู่อย่างสบายใจ, เครื่องห่มคลุมของ
ชายคนนั้นเป็นสีเหลืองอย่าง สีกอกรกธรรมา
ไม่มีลวดลายสักเครื่องนุ่งห่ม ของ ท่าน นั้แหละ,
คลุมห้อยเป็นกลีบๆ น่าดู คงแต่ให้ล้ซ่ายคลุม
แนบลงไปถึงขา ทำให้เห็นรูปร่างภายในได้
ถนัดกว่าแข็งแรงลำใหญ่. ส่วนแขนขวาห้อย

ลงมาไม่ฝ่าคลุม มีกลามแนอขึ้นเป็นสันขนาค
ใหญ่ ออกชมไม่ได้ว่าสมลักษณะของนักรบ
มากกว่าผู้ถือเพศเป็นนักบวช. ส่วนมือที่ประ
คองขาตรึงกันก็อวบใหญ่ ควรจะถือพลองเหล็ก
เหมาะกว่า. ศีรษะก็มีมองกัพพินดินอย่างสำรวม
ปากมีอาการสงบ ยืนนิ่งกบฏหนึ่งว่าเข็นรถหิน
ทนายช่างบรรจงสลัก อันข้าพเจ้าสั่งให้ มาทำ
ไว้ ทหน้าประตูคนนั้น.

ความสงสัยสงสัยของนักพรตผู้นั้น ภริยา
ข้าพเจ้าเข้าใจเสียว่าเป็น มายา ควรกันข้าม กับ
ความเป็นจริง ยิ่งทิวความเกลียดชังหนักขึ้น
เกือบ ๆ เกือบเป็นเรื่องถึงผลสักโกณ. หาก
ข้าพเจ้าเข้าใจของกันเสียทันที, คำหั้นโทษ
ที่ภริยามิว่าหาโทษร้าย และไล่ให้กลับเข้าไป
ในบ้าน. แล้วข้าพเจ้าออกไปก็แสดงเคารพต่อ
นักบวชผู้นั้น จึงวอนว่า:

“ข้าแต่ท่านผู้ควรบูชา, ขอท่านอย่าได้ถือ
เรื่องผู้หญิงสองคนเป็นอารมณ์เลย เพราะเป็น
คนไม่มีปัญญา ความรู้เพียงสองคนควมอกไม่
ถึง ทักกล่าวไปแล้ว ข้าพเจ้าก็ทราบดีทีเดียว
สมควรอย่างยิ่ง. ขอพระเป็นเจ้าอย่าได้ถือเลย.
ข้าพเจ้าจะถวายอาหารอย่างใด ที่อยู่ในบ้าน แก่
ท่าน. นิยวาโอภาสดี ทายาท ยัง ว้างเปล่าอยู่,
ข้าพเจ้าจะขอถวายให้เต็ม ๆ แก่ ท่านทำบุญ.

เสวียรโกเศศและนาคะประทีป

กฤษณ์

และเห็นว่าท่านผู้ควรบูชาไม่ผิดกัน เพราะจะ
โกเสพออาหารทรมรส. ชนชื้อว่าเรื่องอาหาร
แล้ว ท่านเกรงน้มนักพุดคึกปักษ์กันว่า 'วิเศษ
เหมือนกับของกามนิค;' และตัวข้าพเจ้า ก็คือ
กามนิคนั่นเอง. ข้าพเจ้าหวังว่าพระเป็นเจ้าจะ
ไม่โกรธเคืองในเรื่องที่เขียนมาแล้ว และคำปสรร
ครวยครวข้าพเจ้า."

นักบวชผู้นั้น ทอตนเมตตา จิตที่ว่า "ก
ก่อนคุณหยก, อากมาความเย็นอย่างนี้ จะ
รู้สึกโกรธเคืองต่อผรุสวาทใด้อย่างไร, เพราะ
หน้าที่จะต้องมีความอดทนแม่ ในสิ่ง ที่ขงกวน.
คราวนี้เป็นครั้งแรก ที่อาตมาเข้ามาถึงชาว
ในกรุง. แต่มากรลใจให้พราหมณ์และคฤหบดี
ทั้งหลาย กลับเกิดใจ จงเกลียด จงชิง ต่อ คณะ
สงฆ์ คำว่าขี้ได้ตลอดมา. บางครั้งเมื่อเคิรมา
ตามทางก็ถูกขว้างปา ไร้ยความเจ็บปวดถึงกับ
โลหิตตกและบาดแผล จวรชกก็เคยมี. เมื่อ
อาตมากลับไปเฝ้าพระศาสดา พระองค์ก็รับสั่ง
ให้มีความอดทนนั้นๆ ไว้ เพราะอาตมาทำ
อกศลกรรมมาแล้วมากนัก จึงสมควรจะอก
ทนรับยากเพื่อยลล้างกรรมเหล่านั้นเสีย."

ข้าพเจ้าไคยิน หาง เสียง ทันักบวชผู้นั้นพก
คราวแรกก็สะกึ่งสันเทิ่มไปทั้งตัว, ยังไค้พง
นานซึกเข้า ก็ยังตกใจแทบหระหงาย รู้สึก

กระทั่งเขือกเข้าไปถึงหัวใจ. คุก่อน ภรภา,
เสียงที่พกนั้น คือเสียงองคุลิมาลมหาโจรนั้น
เอง! แม้เสียงก่าแน. ครั้นเมื่อข้าพเจ้าค่อย
เหลียวมองพิจารณาหน้า ถึงว่านักบวชผู้นั้น
จะโกณผมและหนวกเคราเสียเกลี้ยง ข้าพเจ้า
ก็ยังจำไค้มนแถมว่าองคุลิมาล. ยังจำไค้เมื่อ
ครั้งกระโน้น ว่ามีหนวกเครารุงรัง จ้องตามาก
ข้าพเจ้าด้วยควมโกรธเคแ่น อย่าง ระกินเนอ
ข้าพเจ้าเสีย, มีอ้อมมีมาตรกจำไค้ว่า เป็น มี
อัน ล่าสัน ซึ่ง ครวงหนง เกือบ จะไค้เค้นคอ
ข้าพเจ้า.

ท่านนักบวชนำกลั้วของข้าพเจ้ากล่าวต่อไป
ว่า "คุก่อน คฤหบดี, อากมา จะโกรธ ต่อ
ผรุสวาทใด้อย่างไร เพราะพระศาสดาได้ครัส
สอนว่า 'คุก่อนสาวกทั้งหลาย, แม้ร่างกาย
จะถูกโรผู้ร้าย เลอียดชาก ออก เป็นท่อน ๆ ก็ไค้,
ถ้ายมโทะระอยู่ก็ยังไม่ถึงทางที่ปรารธนา.'

ข้าแต่ภรภา, เมื่อข้าพเจ้าไคยิน ถอย คำ
อย่างนี้ เห็นเย็นอุบายจะให้กายใจ, ถึงกับยืน
ขาสัน ทรงตัวอยู่ไค้ไค้ ต้องถอยไปพิงกำแพง
ยืนไว้ ไม่ให้ล้ม.

ข้าพเจ้าพยายามข่มกายใจให้เป็นปกติ พก
เสียงกระเล่า กระอ้อมกระแถมไค้สองสาม คำ
ว่านิมนต์อยู่ก่อน กว่าจะไค้จักอาหารสรีระออก

มาดววย.

พวกแล้ว ข้าพเจ้ารีบกระโดดลงจากหลังม้า
เข้าไปในลานบ้าน ตรงไปที่ครัวใหญ่ ซึ่งเวลานั้น
เรือนจะเที่ยง กำลังเข้าทำอาหาร คมทอทกกัน
ชุลุกอยู่. ข้าพเจ้าเข้าไปถึง เลือกรอาหาร หนึ่ง
ว่าอร่อยที่สุด จักให้คนยกตามออกมา, ส่วน
ข้าพเจ้าถือ ทพททอง เคียว น้ำหน้า ปรากฏไป ทาง
ลานบ้าน เพื่อทักขุณย์ให้ อาหาร เอาให้ผู้ซึ่ง
เป็นแขกนำกล้วของข้าพเจ้าไว้.

แต่ องค์คูมิล หายไปเสียแล้ว!

ลืบทก

เตรียมรับมือ

ข้าพเจ้าหันมาคิดแทนเป็นลมท้องทรงคนลง
บนมา ใจเย็นด้วยความคิดวิจิตรต่าง ๆ
ขึ้นทันที: องค์คูมิลมาดถึงทณ, ขอนไม่มีเหตุ
ควรสงสัย. เหตุที่มา ข้าพเจ้าก็เห็นอยู่แจ่มแจ้ง,
เพราะเรื่องผูกพยาบาทขององค์คูมิลได้ขึ้นเขา
ขึ้นบนกันมาหลายครั้งนัก ว่าด่าลงใต้พยาบาท
แล้ว ต้องแก้แค้นให้จงได้. อีกอย่างหนึ่ง
ข้าพเจ้านับว่าเป็นผู้เคราะห์ร้าย ที่ไปฆ่าเพื่อน
รักเพื่อนใคร่ของมัน. ถึงข้าพเจ้าเคยอยู่กับ
พวกโจรอย่างสนิทสนมมาแล้วก็ตาม สัญชาติ
โจร จะไว้ ให้ว่า เคยคบค้าสมาคม กัน มาแล้ว

ไม่ทำอันตรายนั้นแน่นอนไว้ใจไม่ได้เลย. ครั้น
ที่ตกไปเป็นเช่นเคยใจ องค์คูมิลมาฆ่าข้าพเจ้า
ยังไม่ได้ เพราะผิดกฎของโจรพวก 'ผู้สูง'
และทำให้มันเสียชื่อเสียงในระหว่างโจรอันล้น
ล้างไม่หาย; เพราะฉะนั้น ในบัดนี้มันออกส่าห
ลอบเกิดทางจากดินไกล เข้ามาดิ่งเมืองน
ก็คงต้องการมาแก้แค้นแน่นอน. ที่ปลอมนทว
เย็นนักบวชเข้ามา จะได้ ลีขสวณครวท
สู่ทางใดเสีย. อย่างไรเสีย ก็คงมารวมมือ
กับข้าพเจ้าในคืน. ถึงหากว่ามันจะขบถ
ข้าพเจ้าได้ ว่าจำทวมันได้, มันก็คงไม่รอช้า;
เพราะคนเป็นคนสัดทำร้ายปลายเคื่อนมิด. ถ้า
ข้าไปอีกคืน อย่างไม่เข้า ขางขึ้นของเคื่อนใหม่,
ขึ้นเข้ามาทำร้าย ก็เป็นการผาผนกฎของโจร,
และเจ้าแม่กาลทกรายชอยแต่เลือก ก็ระ
พโรยบนศาลเทวร้ายตกแก่มัน.
ข้าพเจ้าสั่ง ให้ลูกอาณบงเหียนมาควสเทาก
ที่สุด ขีหอไปยงพระราชมทณท. ข้าพเจ้า
อาเขาแล้ว พระเจ้าแผ่นดินได้สละทวไม่ว่าเวลา
ไหน. แต่พลากโอกาส พระองค์มโทยะกัย
ในวัง เสกขไปล่าเนื้อประทัยแรมเสียในท้อง
ดินไกล; จึงจำเ็นต้องหนีไปหาเสนายก.
เสณายกนั้น ก็คนเกียวกัยที่เป็นราชทูต
ไปกรุงโกสุมพิ ครั้งทข้าพเจ้าอาศัยตาม

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

ไปด้วย, และท่านคงจำได้ว่า ในตอนกลีบ
ข้าพเจ้าหาได้มากยิ่งท่านไม่. คราวที่ข้าพเจ้า
ปฏิเสธไม่เข้าในกระบวนท่าน นั้นแต่วันนั้น
ตลอดมา ท่านออกจะไม่ชอบข้าพเจ้านัก
สังเกตได้จากกิริยาทักทายประณิพกหลายหน ทั้ง
ความเป็นไปอย่างเอื้อเฟื้อแก่ข้าพเจ้า ก็ไ้
ยินมาเข้าห้อยย้อย ๆ ว่าท่านคิดเป็นอย่างยิ่ง.
เพราะฉะนั้น การนำเรื่องที่ ข้าพเจ้า จะมา ร้อง-
เรียนนั้น ถึงจะไม่สู้ ถูกอารมณ์ท่านก็จริง,
แต่ก็มีเหตุผลพอที่จะมาร้องเรียนได้อยู่ อันจะ
ชอช้อยอาศัย หรือชอช้อยอาศัยท่านนั้นก็ตามที.
ข้าพเจ้าแจ้งเรื่องที่เคยมาแล้ว ที่ท่าน
หน้าบ้าน ให้ท่านทราบโดยย่อแล้วว่าแม่แจ่ม
ก็ แล้วแต่แม่ทายเป็นทรงขอให้ รื้ออยู่ในตัว
ว่าถ้าได้ทราบสักของหนึ่งไประงับการณ ก็ระ
ไ้ประโยชน์สองต่อ: หนึ่ง ของกนทรพย
สมัยที่ของพลเมืองให้พ้นจากโจรภัย, และ
สอง อาชีพไร้ผู้ร้ายได้ภัยหลายคน ชอช
แก่ราชการ.

ท่านเสนาบดีกึ่งพง ท้ายมอย่างไร พก
ไม่ถูก ตอบว่า:
“กามนิท เกล็ดแก้ว, ฉะนั้นไม่ทราบ
ว่า จะเป็นเพราะเสพสุราเข้าไ้ไปมากมาแต่เข้า,
หรือว่าผลตเลียงถูกกันอย่างรุนแรง ถึงกับ

ลือลือปากคนในกรุงชอชเห็น คราวใดคราว
หนึ่ง ยกยอคิดก็เนื่องมากระทั้งเวลานั้น, หรือ
ไม่ก็เครื่องช้อยภายในประวนแปรลง เพราะ
กนเลียงของเสด็จกนมากมายไม่รู้จักช้อยยัง
ทำให้มันร้ายสทิวปลาต: เป็นกลางคำกลาง-
คนก็ควรท, นักกลางวันแสก ๆ เสียด้วย
ที่ท่านนั้นไป. ใคร ๆ ก็รู้ทั่วแผ่นดิน ว่า
ของคฤมาลนั้น ละชีวิตไปอยู่นรกเสียมานาน
แล้ว; เรืองที่มาแล้วให้พง จึงออกจะเป็นคน
เพื่ออาศพิการมากกว่าอน.”

ข้าพเจ้าเถียงเสียงแข็ง ว่า “ก็เรื่องทว่า
ของคฤมาลตาย เป็นแต่ชั่ววอดเลวไหล:
ใคร ๆ ทราบทั้งนั้น.”

ท่านเสนาบดีคานทนท “ไม่ใช่เลวไหล.
เสียใจ. ได้ยินมาภัยหรือด้วยคาแท ๆ. สาคาเคียร
ไ้ไ้ให้คนพงเอง ว่าของคฤมาลถูกรมาน
ตายเสียในคุกมีคไ้ปราชสาท. และฉนั้นยัง
ไ้เห็นหัว ของมัน ที่เขาเสียย ประจาร ไว้ ทาง
ประคเมืองคานทวันออก !”

ข้าพเจ้า: “หัวที่เสียไ้จะเป็นหัวของคฤมาล
หรือมิใช่ ไม่ทราบ. ที่ทราบไ้คั้นนั้น เมื่อสัก
ชั่วโงะเศทที่ล่วงมา ข้าพเจ้าไ้เห็นหัว ของ-
คฤมาลยังก็ทอยุ่นคอเรียวบรช้อย. ที่จริงท่าน
เสียอีกควรระชอชใจข้าพเจ้า ทน้าโอกาส

มาให้—”

“ฆ่าคนที่ตายแล้ว ! ให้เขาหัวเราะ แล้ว.”

เขาเถลไถล : ขอบใจมาก.”

“อย่างไรก็ตาม อย่างน้อยข้าพเจ้าต้องขอรับรองให้ท่านระลึกไว้ว่าเรานั้น ไม่ใช่เพียงทรัพย์สินสมบัติเล็กน้อย ที่วิ่งเกลียวกับกฎหาสน์อันใหญ่โต ซึ่งนับว่าเป็นทพดวงนาคไคแห่งหนึ่งในกรุงอุชเชนี ซึ่งพระราชาธิบดีเคยเคยเสด็จประพาสสำราญพระอิริยาบถ. ถ้าหากองค์คุณิลมาล ไปทำลาย ที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของ กรุงเสียบราย, พระองค์คงไม่ทรงขบขันท่านแน่.”

ท่านเสนาบดีหัวเราะ : “อ้อ ! ชื่อนั้นไม่ใช่ชื่อที่คนมัก. เชื่อกันว่าคำแนะนำของฉันทิเกติ. กลับไปบ้านนอนพัก สงบสติอารมณ์ เสียหน่อยเถิด อย่าไปกังวลให้มันวุ่นไปอีก; เรื่องก็จะสงบลงแค่นั้น. เหตุทั้งหลายเหล่านี้เกิดขึ้น เป็นดังนี้ คือ ที่ไปอาศัยอยู่ในกรุงโกสัมพีนัง ไม่ล้มหลวมตา, จะว่ากล่าวทุกเคาขึ้นเท่าไร ก็คงไม่เชื่อฟัง. ถ้าหากครั้งนั้นเองหฟงกันบ้าง, องค์คุณิลมาลคงไม่จับตัวไปได้. และจะไม่ต้องเดือดร้อนด้วยโรคจิตที่ชัก ก้าวพุง-ล้านอย่างไม่มีมูลอยู่ในเวลานี้. อีกอย่างหนึ่ง ตกไปอยู่กับโจรมากหลายเคาขึ้น ไม่เห็นเจ้ายามีความประพฤติกี่ขึ้นอย่างไร. มีพระยาน

ที่ใครๆ ในกรุงอุชเชนี รู้เห็น กันอยู่ทั่ว

ท่านเสนาบดี ได้ ชัก เรื่อง ความ ประพฤติ

ต่าง ๆ ขึ้นมาบริภาษอีกสองสามเรื่อง, แล้วสั่งให้ข้าพเจ้ากลับบ้านโดยไม่นำพา.

ก่อนจะถึงบ้าน ข้าพเจ้าคำนึงหาทางของกันทุกอย่างทุกประการ เพราะมีคนจะต่อพวงตนเองเท่านั้น. เมื่อถึงบ้าน สั่งให้เขาคืบเข้าของมีราคาที่เขาเคยเคยไปไว้ มีพวงราคาแพง ไตร่รุ่งมุกและของมีค่าอื่น ๆ เอาขึ้นบรรทุก เกวียน ไปเก็บรักษาไว้ในที่อันพ้นภัยภายในเมือง. ในคราวเดียวกัน ก็แจกจ่ายอาวุธให้แก่คนของข้าพเจ้า; ข้อที่หาอาวุธและเกวียนได้ง่าย เพราะถึงคราวที่กำลัง จะเตรียม กองเกวียนเคาทาง ไป ค้าอยู่แล้ว. เตรียมการขึ้นขึ้นไว้ ไม่ใช่เพียงเท่านั้น, ยังให้คนใช้ที่สนิทไว้ ใจไว้หลายคน เข้าไปในเมือง ไปเที่ยวจ้างหาคนทั้งหลายผู้สว่ยกมา ช่วยกัน เผาบ้าน ด้วยในเวลา กลางคืน จะให้รางวัลเป็นค่าจ้างอย่างงาม. การที่ไปว่าจ้างคนจำพวกนี้ เป็นการเสี่ยงเคราะห์, ด้วยคนเหล่านั้นล้วนเป็นพวกนักเลง ในเวลาเขาคืบขึ้นอาชวกดหลังไปประสมเข้ากับพวกโจร ก็ได้วิ่งอยู่; แต่ข้าพเจ้าได้อาศัยความช่วยเหลือ

เลิศจีรโกเศศและนาคะประทีป

กุ่มภัก

เหลือของสหายหญิงเพื่อนข้าพเจ้าคนหนึ่ง ซึ่ง
เป็นผีแนะนำให้ คนใช้ข้าพเจ้า เลือกหาแก่พวก
ทัพไว้ ใจใด. พวกเหล่านั้นทำอะไรได้
ทั้งนั้น, แค่ว่าเมื่อให้สัญญา และไถ่เงินขึ้น
รางวัลจนรับปากแล้ว, ก็เป็นอันเชื่อได้ว่า
ไม่กลับกลาย. เป็นธรรมเนียมของมันเป็นอย่างนั้น
เมื่อสนับจากรบอย่างใดแล้ว ไม่กลับคำเป็น-
อันขาด. ข้าพเจ้า จักทำ ไปทั้งนี้ โดยที่ใด
สำเนียงมากแล้ว.

รวิวางเตรียมการอยู่ ข้าพเจ้าไม่มีเวลา
ระบอกริยาด้วยตนเอง ได้ จึงให้คนใช้
สองคนต่างไปบอกคนละแห่ง ว่าให้เตรียม
ตัว — คนที่หนึ่งกับลูกสาวสองคน, คนที่สอง
กับลูกชายคนน้อย — ย้ายไปอยู่เสียด้านนิศา
ในเมือง แต่ให้ ไปพักอยู่ชั่วเวลาคนเดียว.
ข้าพเจ้าไม่ได้บอกเหตุให้ทราบ เพราะเห็นว่า
เมื่อเขาไปอยู่แล้วจะก่อเวลาอยู่ไปอีกสัปดาห์
หนึ่ง หรือนานไปกว่านั้นก็ยิ่ง, ข้าพเจ้าจะ
ไต่หาความสำคัญเป็นด้านทิศขึ้นเหนือใจไว้
บ้าง, ทัพหนึ่งหมายความว่า เมื่อข้าพเจ้าสู้รบ
คมมือชนะพวกโจรรายค่ายแล้ว. และโบราณ
ท่านว่า ‘บุพการีย่ำพิงให้เหตุผลแก่สัตว์,’
ข้าพเจ้าจึงไม่อธิบาย เหตุผล เรื่องที่เขาย้าย
ไป.

รวิวางนั้น เรืองเตรียมการยกเตรียม
กันไป, และข้าพเจ้ากำลังจะแข็งแรงแก่พวก
คนใช้ ทัพอาวุธครบ ให้ฟังว่าการเตรียม
พร้อมสรรพ มีประโยชน์อย่างไร คงที่
ข้าพเจ้าเคยประสบมาแล้ว เมื่อคราวคุม
เกวียนไปค้าหลายครั้ง. พอกในขณะนั้น
ภริยาทั้งสอง ถลันพรรคเข้ามา ในลานบ้าน คน
ละประตูพร้อมหน้าราวกับคนกันไว้ หน้าตาก็
ยากออกตกใจ ร้องถึงกรึกๆ จนพวกที่อยู่ใน
นั้นตกตะลึงมอง, ข้าพเจ้าซึ่งขยับประตูแข็งแรง
นั้น เลือกว่าปากค้าง.

ภริยา คนที่หนึ่ง ลากเอา ลูกหญิง ทั้งสอง
เข้ามาข้างละแฉน, ภริยาคนที่สองก็ลากเอา
ลูกชายมาด้วยเหมือนกัน, พอมาถึงข้าพเจ้า
ต่างก็ชี่หน้ากัน และร้องขึ้นมาพร้อมกันว่า:

“มันอย่างนี้เอง อ้ออย่าพยายามอยู่อย่าง-
โน้นแต่อย่างนั้นใจใดเรื่อง ให้เขา (ชี้ที่ข้าพ-
เจ้า) กลับใจจึง ถึงกับตะเพิดเมฆที่เขารัก
ออกจากบ้านไป ให้ได้รับความรักอย่างชาบ
หน้าต้องกลบไป อาศัย พอกับ ลูกเล็กๆ ที่ไม่รู้
อะไรเห็นเห็นเคียงมาสนิททีเดียว.”

ทั้งสอง คน คลั่ง โทษะ จน น้ำลาย ฟุ้งปาก
ต่างก็เห็นแต่เรื่องของตนเท่านั้น จะใคร่รู้สึก
ก็หาไม่ ว่าอีกผัวหนึ่งก็กล่าวหาอย่างเคย

กัน. พระพรหมอีกฝ่ายหนึ่งพูดว่าอะไร เช่น
ไม่มี เขาแค่ ตระเข้เสียงประหมัดกัน, เห็นอยู่เขา
ก็ร้องไห้ คือก ชกหว ทิง เผาหมัน อลหมัน,
ในที่สุด เห็นพระทศกชกตัวเข้เข้ากระมัง จึง
แต่ได้มรสวาทเข้ารักกัน โดยข้างฝ่ายฉวย
เข้าใจเขาว่า อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ยิง. วาจาก
สระเขาสามหาออกมา เบ่ง ๆ อย่าง เด็ดเสย
ขึ้นกว่ากันขึ้นขึ้น ๆ ทำทางลัดขะไรก็ไขออก
มาทั้งหมกกันควรวน หยาบคายร้ายกาจยิ่ง
กว่าอะไรหมกกขาพเจ้าเคยได้ยินมา แม่แต่
หญิงกตลกลากก็ไม่มีกัซเพเท่า.

ข้าพเจ้าพยายามให้ทั้งสองนางฟังคำอธิบาย
เสียอ่อนใจ แลส่งให้เห็นโดยชัดเจน ว่าถ้า
ไม่ หุนหัน พลันแล่น เขาแค่ โทะระขึ้นตั้งหน้าอยู่
อย่างนั้น เรืองก็จะไม่เข้าใจผิดกันเลย. ทั้ง

ให้ย้ายไปอยู่บ้านอีกา ไม่ใช่หมายความว่าให้
ข้างฝ่ายไปอยู่บ้านขีคาคน หมายความว่าถึงบ้าน
อีกาข้าพเจ้าต่างหาก. และทั้งสองให้ไป ไม่ใช่
เป็นการลงโทษเกลียดชังอะไร, แท้จริงก็เพื่อ
ประโยชน์ให้พ้นภัยใน ตัว และใน บุตร เท่านั้น.
เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่า ทั้งสองพระสำนักเข้าใจ
เรื่องและเขายางก็เกิดอกสันฝ่ายลกทิจูมานะเข้า
ลงแล้ว, ก็ทำ ก็สั่งทำซ้ำส่งออกไปว่า:

“เรื่องนั้นเกิดขึ้นเพราะสันคานหยาบคายร้าย

กาของตัวทั้งสอง. ท่อไปควรระวังการระวังรักษา
รักษาปากของตัวไว้อย่างดี. ผลที่ใช้ก็รักษาว่า
สามัญก่อนนักบวช โฉน มั่น เป็น อย่างนั้นแหละ.
รู้ไหมแล้วว่านักบวช นั้นคือใคร? นั่นละคือ
อะคูลีมาลมหาโจร, จะบอกให้, ที่ฆ่าคนเสียมัน
ไม่ถ้วน แล้วก็เอาคนคนละนักรบร้อยเป็น
พวงมาลัยสวมคอ. คนนั้นแหละ ที่พวกตัวไป
ทำว่าให้ โกรธ. อ้าว! อย่างนั้นทำตัวสันชั!
ความกลลากลักเลว ๆ เมื่อกัน หายไปไหนหมด
ล่ะ? เพราะที่ยังถืออยู่หนาที่มันไม่เอาขาด
ทุ้มลง กยาล แยก. คนอื่น ๆ ไม่ว่าคนใด

คนหนึ่งที่อยู่ ณ ที่ใด อยู่อยู่ในมือมัน จะต้องใช้
คำถ่ายเป็นเงินจนหมดตัว. และพวกตัวถึงว่า
จะอยู่ในบ้านพ่อฉัน ก็อย่าถือคิดว่า จะพ้นภัย
หนา.”

เมื่อภริยาข้าพเจ้าทราบเรื่องเข้าใจไว้แล้ว,
ก็ร้องไห้โฮใหญ่ ดูเหมือนว่าลูกมีทองคลี-
มาลมารอคอยอยู่แล้ว. นั่นแหละ โทะระของพี่หญิง
ระยิบไว้ไม่ไหวฉันใด, ความทนกลลกลของพี่
หญิงก็เอาไว้ ไม่อยู่ฉันเทียบกัน, ทางขมิ้นมัน
ลกลลหญิง ลากลลชาย จะวางหนีออกประตู
ไป. ตอนนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าพวกเขาหนักลัมคาย
เสียก่อนทั้งแม่ลูก ต้องให้เขากักตัวไว้ ยังไม่
ให้ไป, พยายามอธิบายเอาใจเป็นอย่างนี้ ให้

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป

กุมภ

รู้ว่าในเวลา^๑นั้น ยังไม่ต้องตกอกตกใจ เพราะ^๒ข้าพเจ้า^๓ทราบอยู่^๔กว่า^๕ องค์^๖คุณ^๗มัลล^๘คงไม่^๙ยกมา^{๑๐}ปล้น^{๑๑}ในเวลา^{๑๒}ก่อน^{๑๓}สองยาม^{๑๔} แล้ว^{๑๕}สั่ง^{๑๖}ให้^{๑๗}เขา^{๑๘}กลับ^{๑๙}เข้าไป^{๒๐}ใน^{๒๑}บ้าน^{๒๒} จัก^{๒๓}แรง^{๒๔}เข้า^{๒๕}ของ^{๒๖}ที่^{๒๗}ทำ^{๒๘}เป็น^{๒๙}ต้อง^{๓๐}ใช้^{๓๑}ระวัง^{๓๒}ที่^{๓๓}คง^{๓๔}อยู่^{๓๕}ใน^{๓๖}เมือง^{๓๗}จน^{๓๘}กว่า^{๓๙}จะ^{๔๐}พ้น^{๔๑}ภัย^{๔๒} แล้ว^{๔๓}จึง^{๔๔}ค่อย^{๔๕}ไป^{๔๖} นาง^{๔๗}ทั้งสอง^{๔๘} ซึ่ง^{๔๙}เมื่อ^{๕๐}ก่อน^{๕๑}แข่ง^{๕๒}เป็น^{๕๓}ท่อน^{๕๔}เหล็ก^{๕๕} แต่^{๕๖}กับ^{๕๗}อัน^{๕๘}อ่อน^{๕๙}เบียด^{๖๐}แล้ว^{๖๑} ก็^{๖๒}ทำ^{๖๓}ตาม^{๖๔}คำสั่ง^{๖๕}ทุก^{๖๖}อย่าง^{๖๗}ทันที^{๖๘}.

ในเวลา^๑เดียวกัน^๒นั้น^๓ ข้าพเจ้า^๔ไม่^๕ทัน^๖เฉลียว^๗ว่า^๘ เรื่อง^๙ที่^{๑๐}เบียด^{๑๑}เสียด^{๑๒}ออก^{๑๓}แค้น^{๑๔}าง^{๑๕}ทั้งสอง^{๑๖} เป็น^{๑๗}เหตุ^{๑๘}สำคัญ^{๑๙}อย่าง^{๒๐}หนึ่ง^{๒๑}ขึ้น^{๒๒}แก่^{๒๓}พวก^{๒๔}คน^{๒๕}ใช้^{๒๖} พอ^{๒๗}โดย^{๒๘}นั้น^{๒๙}ว่า^{๓๐}ข้าพเจ้า^{๓๑}สั่ง^{๓๒}ให้^{๓๓}ใคร^{๓๔}ยืม^{๓๕}ตัว^{๓๖}ไว้^{๓๗}คอย^{๓๘}รับ^{๓๙}มือ^{๔๐}กับ^{๔๑}โจร^{๔๒}นั้น^{๔๓} ไม่^{๔๔}ใช่^{๔๕}อัน^{๔๖}ใด^{๔๗} คือ^{๔๘} องค์^{๔๙}คุณ^{๕๐}มัลล^{๕๑} ซึ่ง^{๕๒}เข้า^{๕๓}ใจ^{๕๔}กัน^{๕๕}ว่า^{๕๖}ตาย^{๕๗}ไป^{๕๘}แล้ว^{๕๙} จะ^{๖๐}ยก^{๖๑}มา^{๖๒}ปล้น^{๖๓}ใน^{๖๔}คืน^{๖๕}วัน^{๖๖}นั้น^{๖๗}, พวก^{๖๘}เหล่านั้น^{๖๙} ขวัญ^{๗๐}หน้า^{๗๑}คิณ^{๗๒} หลบ^{๗๓}หน้า^{๗๔}เลียง^{๗๕}หาย^{๗๖}ไป^{๗๗}ที่^{๗๘}คน^{๗๙}สอง^{๘๐}คน^{๘๑} ใน^{๘๒}ที่สุด^{๘๓}ที่^{๘๔}ทั้ง^{๘๕}อาว^{๘๖}อ^{๘๗}เสีย^{๘๘}ก็^{๘๙}ทั้ง^{๙๐}โหด^{๙๑} บอก^{๙๒}ว่า^{๙๓}จะ^{๙๔}ประ^{๙๕}จะ^{๙๖}ญาน^{๙๗} กับ^{๙๘}ผี^{๙๙}ตาย^{๑๐๐}โง่ง^{๑๐๑}อย่าง^{๑๐๒}องค์^{๑๐๓}คุณ^{๑๐๔}มัลล^{๑๐๕} เป็น^{๑๐๖}ยอม^{๑๐๗}กลัว^{๑๐๘}ไม่^{๑๐๙}ขอ^{๑๑๐}หาญ^{๑๑๑}สู้^{๑๑๒}กัวย^{๑๑๓} ส่วน^{๑๑๔}พวก^{๑๑๕}ที่^{๑๑๖}จ้าง^{๑๑๗}มา^{๑๑๘}จาก^{๑๑๙}ใน^{๑๒๐}เมือง^{๑๒๑} ที่^{๑๒๒}มา^{๑๒๓}ถึง^{๑๒๔}ก่อน^{๑๒๕}, เมื่อ^{๑๒๖}ทราบ^{๑๒๗}เรื่อง^{๑๒๘}ว่า^{๑๒๙}จะ^{๑๓๐}ต้อง^{๑๓๑}เผชิญ^{๑๓๒}หน้า^{๑๓๓}กับ^{๑๓๔}ใคร^{๑๓๕}, ก็^{๑๓๖}หัน^{๑๓๗}กลับ^{๑๓๘} บอก^{๑๓๙}ว่า^{๑๔๐}ที่^{๑๔๑}สัญญา^{๑๔๒}ทกลง^{๑๔๓}กัน^{๑๔๔}ไว้^{๑๔๕}ไม่^{๑๔๖}หมาย^{๑๔๗}ความ^{๑๔๘}ว่า^{๑๔๙}อย่าง^{๑๕๐}นี้^{๑๕๑} ทกลง^{๑๕๒}คง^{๑๕๓}เหลือ^{๑๕๔}แค่^{๑๕๕}คน^{๑๕๖}ของ^{๑๕๗}ข้าพเจ้า^{๑๕๘}ราว^{๑๕๙}ยี่สิบ^{๑๖๐}คน^{๑๖๑}เท่านั้น^{๑๖๒}, ใด^{๑๖๓}คน^{๑๖๔}ใช้^{๑๖๕}ทุก^{๑๖๖}แล^{๑๖๗}บ้าน^{๑๖๘}ข้าพเจ้า^{๑๖๙}ผู้^{๑๗๐}จง^{๑๗๑}รัก^{๑๗๒}กลัว^{๑๗๓}หาญ^{๑๗๔}เป็น^{๑๗๕}หัว^{๑๗๖}หน้า^{๑๗๗}

ด้วย^๑คุณ^๒, แสง^๓ลัก^๔ก็^๕แก่^๖ข้าพเจ้า^๗ ว่า^๘เป็น^๙ไม่^{๑๐}ยอม^{๑๑}ละ^{๑๒}ทิ้ง^{๑๓}ข้าพเจ้า^{๑๔}ไป^{๑๕} จะ^{๑๖}ขอ^{๑๗}อยู่^{๑๘}ค้ำ^{๑๙}สู้^{๒๐}จน^{๒๑}โล^{๒๒}หิต^{๒๓}หยก^{๒๔}สุ^{๒๕}ท่าย^{๒๖}; เพราะ^{๒๗}เขา^{๒๘}เห็น^{๒๙}อยู่^{๓๐}ว่า^{๓๑} อย่าง^{๓๒}ไร^{๓๓}เสีย^{๓๔} ข้าพเจ้า^{๓๕}คง^{๓๖}ไม่^{๓๗}ยอม^{๓๘}ปล้^{๓๙}อย^{๔๐}ให้^{๔๑}ถูก^{๔๒}หา^{๔๓}สน^{๔๔}อัน^{๔๕}งาม^{๔๖}พิ^{๔๗}นา^{๔๘}ศ^{๔๙}ง^{๕๐} เป็น^{๕๑}ตาย^{๕๒}อย่าง^{๕๓}ไร^{๕๔}ก็^{๕๕}ยอม^{๕๖}ผ^{๕๗}ง^{๕๘}ชีวิต^{๕๙}ไว้^{๖๐}ใน^{๖๑}ที^{๖๒}นั้น^{๖๓}.

มี^๑พวก^๒ใน^๓เมือง^๔ที่^๕โหด^๖หลาย^๗คน^๘ ที่^๙มา^{๑๐}รับ^{๑๑}จ้าง^{๑๒}ข้าพเจ้า^{๑๓}ใน^{๑๔}คราว^{๑๕}นั้น^{๑๖} เป็น^{๑๗}ผู้^{๑๘}ช้อย^{๑๙} ค^{๒๐}วัน^{๒๑}พ^{๒๒}น^{๒๓}แ^{๒๔}ท^{๒๕}ง^{๒๖}เห็น^{๒๗}เป็น^{๒๘}ของ^{๒๙}สนุก^{๓๐} มาก^{๓๑}กว่า^{๓๒}เห็น^{๓๓}แก่^{๓๔}สิน^{๓๕}จ้าง^{๓๖} และ^{๓๗}เป็น^{๓๘}ผู้^{๓๙}ไม่^{๔๐}กลัว^{๔๑}ของ^{๔๒}คุณ^{๔๓}มัลล^{๔๔} ยัง^{๔๕}คุ^{๔๖}ย^{๔๗}ขอ^{๔๘}ว่า^{๔๙}ว่า^{๕๐} ถ้า^{๕๑}ใด^{๕๒}ที่^{๕๓}สู้^{๕๔}กัน^{๕๕}ย^{๕๖}า^{๕๗}ไร^{๕๘}แล้ว^{๕๙} ถึง^{๖๐}ถูก^{๖๑}องค์^{๖๒}คุณ^{๖๓}มัลล^{๖๔}จับ^{๖๕}เป็น^{๖๖}เช^{๖๗}เลย^{๖๘}ไป^{๖๙}ใด^{๗๐} ก็^{๗๑}ระ^{๗๒}สม^{๗๓}ค^{๗๔}ร^{๗๕}เขา^{๗๖}เป็น^{๗๗}โจ^{๗๘}ร^{๗๙}เสีย^{๘๐}ก็^{๘๑}เคย^{๘๒}ว^{๘๓}. พวก^{๘๔}ม^{๘๕}ล^{๘๖}ก^{๘๗}ย^{๘๘}ฉ^{๘๙}ฉ^{๙๐}ระ^{๙๑}ย^{๙๒}า^{๙๓}ย^{๙๔}เหล^{๙๕}า^{๙๖}น^{๙๗}หลาย^{๙๘}คน^{๙๙} ที่^{๑๐๐}ยอม^{๑๐๑}อยู่^{๑๐๒}กัวย^{๑๐๓}. เพราะ^{๑๐๔}ฉ^{๑๐๕}นั้น^{๑๐๖}ใน^{๑๐๗}ที่^{๑๐๘}ส^{๑๐๙}ก^{๑๑๐} ก็^{๑๑๑}ใด^{๑๑๒}คน^{๑๑๓}ท^{๑๑๔}ก^{๑๑๕}ลา^{๑๑๖}หาญ^{๑๑๗}มี^{๑๑๘}อา^{๑๑๙}ว^{๑๒๐}อ^{๑๒๑}คร^{๑๒๒}บ^{๑๒๓}ระ^{๑๒๔}มา^{๑๒๕}ฉ^{๑๒๖}ส^{๑๒๗}ย^{๑๒๘}คน^{๑๒๙}.

ระ^๑ว^๒าง^๓นั้น^๔จ^๕วน^๖ระ^๗ค่า^๘ง^๙แล้ว^{๑๐} เก^{๑๑}ว^{๑๒}ย^{๑๓}น^{๑๔}ที่^{๑๕}จะ^{๑๖}ให้^{๑๗}ภ^{๑๘}ริ^{๑๙}ยา^{๒๐}และ^{๒๑}บุ^{๒๒}ร^{๒๓}ข้าพเจ้า^{๒๔}น^{๒๕}ัง^{๒๖}ไป^{๒๗}มา^{๒๘}ถึง^{๒๙}. เมื่อ^{๓๐}ภ^{๓๑}ริ^{๓๒}ยา^{๓๓}ข้าพเจ้า^{๓๔}ยัง^{๓๕}อยู่^{๓๖}ล^{๓๗}ก^{๓๘}อ^{๓๙}อก^{๔๐}มา^{๔๑}จาก^{๔๒}บ้าน^{๔๓}ระ^{๔๔}แ^{๔๕}ว^{๔๖}ย^{๔๗}น^{๔๘} ค^{๔๙}ม^{๕๐}ภ^{๕๑}ริ^{๕๒}ยา^{๕๓}ส^{๕๔}ง^{๕๕}ย^{๕๖}ก^{๕๗}ที่^{๕๘}อยู่^{๕๙}ยัง^{๖๐}, คร^{๖๑}ัน^{๖๒}ใด^{๖๓}ที่^{๖๔}ท^{๖๕}ร^{๖๖}า^{๖๗}ว^{๖๘}า^{๖๙}ข้าพเจ้า^{๗๐}จะ^{๗๑}ไม่^{๗๒}ไป^{๗๓}กัวย^{๗๔} ก็^{๗๕}แ^{๗๖}ศ^{๗๗}เล^{๗๘}ย^{๗๙}ง^{๘๐}ร^{๘๑}อ^{๘๒}ง^{๘๓}ใ^{๘๔}ห^{๘๕}ก^{๘๖}น^{๘๗}ใ^{๘๘}ห^{๘๙}ม^{๙๐}อ^{๙๑}ก^{๙๒}, ถึง^{๙๓}กับ^{๙๔}คุ^{๙๕}ก^{๙๖}เข้า^{๙๗}อ^{๙๘}น^{๙๙}ว^{๑๐๐}น^{๑๐๑} ก^{๑๐๒}ง^{๑๐๓}เส^{๑๐๔}อ^{๑๐๕}ผ^{๑๐๖}า^{๑๐๗}ข้าพเจ้า^{๑๐๘}ระ^{๑๐๙}ง^{๑๑๐}ขอ^{๑๑๑}ให้^{๑๑๒}ไป^{๑๑๓}กัวย^{๑๑๔} ว่า^{๑๑๕}พ^{๑๑๖}น^{๑๑๗}ว่า^{๑๑๘}ไม่^{๑๑๙}คว^{๑๒๐}ระ^{๑๒๑}จะ^{๑๒๒}มา^{๑๒๓}ท^{๑๒๔}ง^{๑๒๕}ชี^{๑๒๖}ว^{๑๒๗}ไว้^{๑๒๘}ที^{๑๒๙}น^{๑๓๐}. ข้าพเจ้า^{๑๓๑}ส^{๑๓๒}ง^{๑๓๓}เ^{๑๓๔}ง^{๑๓๕}ให้^{๑๓๖}พ^{๑๓๗}ง^{๑๓๘}ว่า^{๑๓๙} ถ้า^{๑๔๐}ข้าพเจ้า^{๑๔๑}ท^{๑๔๒}ง^{๑๔๓}หน^{๑๔๔}า^{๑๔๕}ที่^{๑๔๖}ไป^{๑๔๗}, บ้าน^{๑๔๘}ซ^{๑๔๙}อ^{๑๕๐}ง^{๑๕๑}จะ^{๑๕๒}ถู^{๑๕๓}ก^{๑๕๔}โจ^{๑๕๕}ร^{๑๕๖}เผ^{๑๕๗}า^{๑๕๘}น^{๑๕๙}าญ^{๑๖๐}ลง^{๑๖๑}ห^{๑๖๒}ม^{๑๖๓}ก^{๑๖๔}, ท^{๑๖๕}ร^{๑๖๖}พ^{๑๖๗}ย^{๑๖๘}

พ.ศ. ๒๔๗๓

กามนิค

สมัยที่ส่วนมากจะคุ้นเคยกัน ลูกเต๋าก็จะไม่ไ้
รับ; ถ้าคอยอยู่สู้, ยังมีทางรักษาไว้ไ้, เพราะ
ก็ยังไม้ทราบแน่ไ้ว่า ของคุณิมาลจะยกพวกมามี
กำลังมากน้อยเท่าไร.

ข้าพเจ้าซึ่งแข็งแรง, ภริยาทั้งสองยังร้องไห้
โศกกัน, บอกว่าของคุณิมาล จะมารับเอา
ข้าพเจ้า แล้วก็พาเขาไปร่อยพวงมาลัยสวม
คอ, มันจะทรมานในตาย เพราะความผิด ของ
เขาที่ไปทำว่ามัน; ถ้าข้าพเจ้าต้องตายไปเช่น
นี้, เขาจะต้องมีความผิดเป็นยาป่นนักโทษ ถึง
ตกนรก.

ข้าพเจ้าออกส่ำหิโถมเอาใจ. เมื่อเห็น
ข้าพเจ้าไม่กลัวยุแค้นแล้ว, ก็จำใจพาขึ้นไปขึ้น
เกวียน, พอขึ้นไปบนเกวียนเรียบร้อยแล้ว, ก็
เริ่มบอกว่าหาความกัน—

“เพราะแกตัวก็โตเป็นต้นเหตุ.”

“ใครบอก? แกต่างหากที่ให้เราไป
คุมมัน เมื่อมันยังพึ่งประทุอยู่. แกก็เคยเป็น
ตัวการฉ้อ ชิมอไปทำไมนะไม่ไ้.”

“แล้วก็แกเป็นผู้ดมน้ำหามาคุมมัน. เวลา
นั้นฉันกินหามากเมื่อไร? ฉันไม้เคยกินหามาก
ในคอนเข้า.”

“และแกก็ถามไ้ว่า อ้ายคนเรวัก อ้ายชาติ
ขี้เกียจของท่าน.”

“แกก็ถามไ้ว่า อ้ายหัวโหล่น อย่างไรละ
ล้มเสียแล้วหรือ?”

เถียงกันไปอย่างนี้ตลอดทาง จนเกวียน
ออกเข็วโกลไปแล้ว เสียงที่อ่าว่าค่อขานจึงถูก
กลบในเสียง กงเกวียน ซึ่งเข็วซ้อกๆ เลี้ยวลย
สายคาไป.

บันทึก

เมื่อขบวนที่สยเฮ็กก็ถึงพิมพ์ไปแล้ว ตอน
กล่าวถึงข้างว่า “มันโหดเหี้ยม แก้ม และ
ขมิบ, แมลงผึ้งจับกลุ่มด้วยไ้ก็กลืน;” สหาย
ผู้หวังคึกคั่นหนึ่งมากระซิบกระซาบว่า ที่กล่าว
ไ้ไ้ครั้งนี้ น่ากลัวจะพลาดเสียแล้ว.

ข้าพเจ้าตกใจ ถามว่า “ทำไม?”
ตอบว่า “เคยไ้ยินแ่ว่าแมลงหวัดหอม
ข้าง. นี่ทำไมจึงเป็นแมลงผิง?”

ข้าพเจ้าซัด “ฉัน จะยิน เป็น อย่าง นั้น.
และทำไม แมลงผิงจะมาหอมข้างยังไม้ไ้
หรือ?”

ค่าน “แมลงผึ้งไม่เคยชอบของเหม็น
เลย. นามันที่กำลังเยิ้มอยู่ตามแก้มและขมัย
ข้าง กลิ่นเป็นอย่างไรรู้ไหม?”

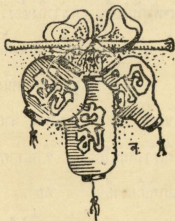
ข้าพเจ้า— “ใครจะกล้าเข้าไปดมมัน?”
เขาหัวเราะ— “อย่างนั้นก็เถอะ. เขา
ว่ากันว่านามันข้าง เหม็นอย่างร้าย. เพราะ
ฉะนั้น ของเหม็นควรเป็นของของแมลงหัว.”

ข้าพเจ้า— “เอ! วรรณคดีอันเคยมัก
ชอบพรรณานาอย่างนั้นเอง ๆ คำนวน. เช่นเรื่อง
ปรียทรรคิกา ซึ่งมีพระราชนิพนธ์ไว้แล้ว;
พลางพลิกให้ดู—

คำอรรถ สรรคธาณันท์
“สทุยสุ คฤกฤวา กโปถ, วิคคิ
มกฺกระ, กรุณปาถิ, คชสุย.”

คำแปล พระราชนิพนธ์สรรคธาณันท์
“ฝ่ายผิงพราจากขมัยข้าง, และรกล
และพราง, แฝงณห้อย่าง, สยายกั.”

พระราชบัณฑิต
“คัณฺฐํ ปโตมกัณนํ นามันเทยเมทขมัยข้าง.”
ฉะนี้ สหายข้าพเจ้าจ้านควยมทอ้าง, ฝ่าย
ข้าพเจ้าจ้านควยกลั่นนามันข้าง, ค่างคกกลง
กันว่าเอาไว้ สยหาข้อเท็จจริงต่อไป.

๑ เราเกิดมา หาช่อง ผลองชาติ
แม้ยศทรัพย์ ชัยอัน เกื้อครอันโย
สามารถ อาจผนวก สะดวกได้
รู้พอไว้ เท่านั้น สุขสันต์เคย ๆ
พระศรี นัพนธ์

“เมื่อข้าพเจ้าปวดฟัน”

โดย พ. เกษมศรี

“แอ๊แอ๊แอ๊” ท่านหมอ เอส. กัดัน ฉาม
ขณะเมื่อข้าพเจ้านั่งทวงหนำ อาศัยอยู่บน
เก้าอี้ อย่างที่ ใคร ๆ ก็เคยนั่งเมื่อไปหา
หมอฟัน “เฮนระต้องรักษาแลทอนออก.”

ครั้นแล้วแก็กหันไปไขน้าโกรก ๆ ล้างมือ
จับโน่นขณะไว้กอกแก็กกุกกัก ทำเป็นทอง
ไม่รู้อัน ตามธรรมเนียมของหมอฟันทอชาก
กินเลือกเนื้อของมนุษย์.

“ฉีกยาวหมอ?” ข้าพเจ้าส่งกขันท
ทั้งเรา เสือ คลุม ขาว ทกแกสวม ให้ ก่อน ทรวง
เหมือนฉกทรวงแล้วฉกคลุกขึ้นลงในใจ.

“ต้องจิกกินเขยคนน้อย” แก็กหันมา-
บอก “มีฉะนันต้องคิมยาชาลย — หรมฉะนัน
ตอง เอาเล็ก ชะแสง ทิว ทาน — หรเอาไฟฟ้า
สามมันไวลด จทานจนชาลย.”

คำพทเหล่านี้หาไม่ใช่คำของแก็กแท่งจริง
ทั้งหมกก็ไ้ แต่อย่างไรก็ มันทำให้ข้าพเจ้า
รู้สึกไม่นอยกว่าคำเหล่านั้นเลย ขอนข้าพเจ้า
วัยประกัน.

ทรวง หมอฟัน ในโลกนั้นเหมือนกันหมก
ทุกข่พทนาม ขันชื่อว่าสังสารเห็นใจเมตคา
ปรารถแล้ว เช่นไม่มีในพพานุกรมของแก็ก
ถ้าแก็กเป็นชาวต่างประเทศ. แก็กถ้าแก็กเป็น

คนไทย แก็กอาชกว่าแก็กเขยพพานุกรม
ภาษาไทยแล้ว เมตคาปรารถแปลว่า สมยคท
หมอฟัน ไม่ควรแสดงแก็กผู้ปวดฟัน. ถ้าจริง
กิงน ข้าพเจ้าสันนิษฐานว่า ผู้เรียบเรียงหุ้
เกินไปที่จะเริ่มปวดฟัน หรมฉะนันก็แก็กเกิน
ไปจนมีพนเขยทวลอย่างอื่นท ไม่ใช่พนอยู่เค็ม
ปาก หรมฉะนัน ผู้เรียบเรียง คือ หมอฟัน
จำพททไม่มี ใครไปหาและหาเกินทางหมอฟัน
มีไ้แล้ว.

ข้าพเจ้าอ่านหนังสือว่าควย “เฮออลชัน”
คือ ความเปลี่ยนแปลงในร่างกายมนุษย์ ความ
ว่า อันร่างกายส่วนใดที่เราไม่ใครได้ใช้นาน
ไปหลาย ๆ ชั่วคนก็ค่อย ๆ เสื่อมทวมไปทุกท
มีหลักฐานแสดงไ้ว่า พนของมนุษย์ในกาล
โบราณนั้นทนทานแข็งแรง อยู่จนอายุ

พ. เกษมศิริ

กุ่ม

แต่ทำไมไม่มีใครรู้จักพวกนี้ เพราะใช้มาก
ในการขบเคี้ยวของหยาย บกนี้ เรามักเห็น
ชาส์กริเพ็ค ของเรา ยังมี ประโยชน์ ประโยชน์ทำ
อาหารเป็นคำ เป็นชิ้นเล็ก ๆ อีกเล่า พันเรา
ในสมัยนั้นจึงไม่ใคร่แตะกริขบเหมือนบรรพบุรุษ
แม่แต่เวลาที่อยู่ประยัก ผ่ายบุรุษเพ็คนั้น
เล็กใช้ฟันเขี้ยว อวูช ขบกริ ประยัก และเล็กใช้
เคี้ยวขนมหยกเสียบเคี้ยว คิงนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจ
ว่า ยังสักริ สมัยก่อนครั้นแล้ว การหยิก
ข่วนอย่างเงินตะหาร เห็นจะหายาก เพราะ
กลัวเสีย ทดลอง ขบไว้ เข็มมัน จะหมอง สันเงา
และถ้ามเมื่อใดพระราชบัญญัติเรื่องให้ชาวยุโรป
แต่คนเคี้ยวออกแล้ว การหยิกข่วนอย่าง
บุษยาภักหายากมาก เพราะไม่มีเงินตะหาร
พนาง และยังถ้ายานเมืองเจริญอย่างยุโรป
ถึงมีช่างทำเสียบกริอยู่ทั่วไป อันจึงให้
แม่บุรุษเพ็คไปถนัดคิกเคี้ยวอยู่บ่อย ๆ แล้ว ใน
ที่สักริ มนุษย์อาจไม่มีเสียบก็ได้นว่าตามหลัก
วิชาที่กล่าวมาแล้ว.

เสียใจ ที่ข้าพเจ้า ออกนอกสังเวียนไปอย่าง
เล็กน้อย ขอบอกน้องเรื่องหมอพินต่อไปอีก.

ขอให้ท่านใคร่ครวญดูให้เล็กลงว่า มี
มนุษย์อะไรบางที่โหดร้ายเท่าหมอพิน เราบอก
เจ้! ก็เคย — โอ๊ย! ก็เคย — โอ๊ย! ก็เคย —

มีแต่เขี้ยวเขี้ยวฟันฉุดกระชากลากเรื้อไป.

“ยังเลือกออกมาก ๆ อยู่กันกระชัย” หมอ
พินคนหนึ่งบอกข้าพเจ้าครั้งหนึ่ง “เพราะ
จะได้ล้างสักริในปากพินออกให้หมด.”

“พอใช่” ข้าพเจ้าว่า “เลือกมันโหด
อยู่อย่างนี้ วนกับคนแล้ว คงแต่ถอน ทำไมจะ
ต้องเอาเลือกล้างสักริ เอาล้างไม่ได้
หรือ ?”

“ไม่เห็นไรหรอก คุณ” หมอออก
“เป็นการรื้อแล้วเลือกออกมาก ๆ.”

อนิจจา! นมนุชอะไรเช่นนี้หนอ? ช่าง
กระหายเลือกเสียบจริง ๆ แม้ในยามสงบศึก
และ ทั้งเวลาสันนิษฐานชาติก็กำลังเจรจาทัน
ด้วยเรื่องลกธวัญญูทอณิก พยายามจะ
มิให้เลือกมนุษย์ของสากหยากไปด้วยสงคราม
แต่ช่างไม่อ่านหนังสือพิมพ์เสียอย่างเลย.

“สิทธิการริยะ ถ้าใครจะไปหาหมอพินแล
เมื่อหมอพินต้องเขาคิดโทษหนัก แม่ไม่เจ็บปวด
อะไรสักนิด ท่านว่าให้เริ่มคราวน้อย ๆ บางที
จะได้ไวยุทธมาของหมอพินบ้างแล.” นี่เป็นคำวาท
พินที่ข้าพเจ้าได้เคยแรกในงานศพ เพอนข้าพเจ้า
คนหนึ่งซึ่งตายด้วยโรคปวดฟัน. คำว่านและ
ข้าพเจ้าเคยมนเฝ้าคุณพระ และคิกกริกริ พอใช่.
วันหนึ่ง ข้าพเจ้า ทำความคำรว่า คาหมอพินมี.

พ. ศ. ๒๔๘๓

เมื่อข้าพเจ้าปวดฟัน

นั่นแหล่ะ คือ ความกรุณาของแก !

“ท่านชอย้อนไปถึงหมอ เอส. ก็คืน ใหม่.

“เมื่อไรหมอจะฉีดยาล่ะ ?” ข้าพเจ้า คำน.

ถาม.

“โอ ! เคียงวัน” หมอตอบ.

ในทันใดนั้น อะไร ูบมา — ตัวเขาโหมง !

สมองชาซู่ ! ข้าพเจ้าหมดความรู้สึก หลับ-

ตาพลางเห็น เป็น คาหมอ รูปร่าง เท่าเกยัก-

วัดแจ้ง ในมือถือพลองเหล็กปลายร้อนแดง

ทั้งแสงเพลิง ก้าวเข้ามาหาข้าพเจ้า ค่อย

อาการอันกระหายเลือดกินเนื้อเป็นอย่างยิ่ง เช่น

เขี้ยวเขี้ยวพ่นอยู่รอก ๆ. พอจะเอาพลอง

นั้นแทงที่แก้มข้าพเจ้า ก็พอดักใจระโคก

ขึ้นโหมง ตัวลอยจากเกาอี้สูงขึ้นไปสักคืบ

หนึ่ง แล้วถลันกระแทกลงคืบเคมี — คนจาก

พระวัง — หายชา — รู้สึกขึ้นมาได้ พลางว่า:-

“ไม่ไ้หมอ — ฉีกเคียววัน ไม่ ไ้ — ฉันท

ธนะ” พลางแก้อายผาตาราสงท้อทรกรง

ตรงทรวงข้าพเจ้าอยู่นั่นออก “ฉันทธนะสำคัญ

จะต้องไป และเวลารอนแรมคืนนี้.”

“ถายางนั้นปรุ่ง” คาหมอออก.

“ไม่ไ้หมอ” ข้าพเจ้าว่า “พรวง

วันเสาร์ วันเสาร์ไทยเขาว่าวันแรง — ฉันท

ไม่ไ้.”

“โอ ! ยางนั้นวันงาน” คาหมอว่า.

“วันจันทร์เช้าว่าวันวันเวียน” ข้าพเจ้า

“วันอังคาร” หมอแนะ.

“ไม่ไ้หมอ” ข้าพเจ้าออก “วันอังคาร

เป็นวันร้ายนัก เพราะฉันทเกิดวันอาทิตย์ ไม่

ถูกกับพระอังคาร.”

ทันข้าพเจ้า ไม่พักต้องให้ แกแนะวันอีกต่อ

ไ้ละ เลยว่าเรอไปไ้เคียว :-

“วันพุม ฉันทต้องไป พงเทศน์ — วันพฤหัสบดี

นักแข่งขัน กอล์ฟ ที่ สโมสร — วันศุกร์เสาศพ

ศพ — วันเสาร์แต่งงาน ๘ ราย — และวัน...”

“ปราเคียว ! ปราเคียว !!” คาหมอ

แทรกขึ้นก่อนขบ “ท่านต้องมาปรุ่งขึ้นชิงโมง.”

ข้าพเจ้าจะถูกเวทมนตร์มหาระรวยสะกด-

จิตอย่างไรไม่ทราบ แลต่อไปเคียวเคียว และ

หลกออกไปว่า :-

“ไ้สหมอ — พรวงฉันทจะมาใหม่.”

พอภาวะขึ้นรถหันทาง พบใครคน

หนึ่งทักจิก “เคยฉีดยาถอนฟันใหม่ ?”

ข้าพเจ้าถามคืบอาการอันรอน.

“อ้อ ! เคยสิ” เขาตอบพลางยิ้ม

“ไม่มีอะไรเลย — ไม่เจ็บปวดสักคืบ.”

ในรทรงข้าพเจ้าพบเพื่อนอีกคนหนึ่ง คำ

พ. เกษมศรี

กมก

แรกที่เขาเจ้าปราศรัยเขา ก็คือว่า—

“แกเคยศึกษาตอนพื้นบ้างไหม?”

“ทำไมจะไม่เคย” เขาคอย “ไม่เห็น
ประหลาดอะไรเลย — ไม่มีอะไร — ไม่เจ็บสัก
นิดเดียว.”

ในวันนั้นข้าพเจ้าปริมาตรได้ว่า เห็นจะ
สัก ๕๐ คน กระมังที่ ข้าพเจ้าถามเรื่อง ศึกษา
ตอนพื้น. ต่างก็ว่าไม่มีอะไรเลย — ไม่เจ็บ
สักนิด — และอะไรๆ เหล่านี้ทั้งนั้น. เมื่อ

ข้าพเจ้าบอกว่าพุงนั้นแล้ว ข้าพเจ้าจะต้องถูกฉีก
และถูกถอน ก็ไม่เห็นหน้าตาเขาเปลี่ยนแปลง
สักนิดอะไรไป ดูเฉยเมยสบายใจ ปราศจาก
เมตกการรุดาทั้งสิ้น ลงท้ายก็ว่าเย็นสบายพอร่ม
ว่า “ไม่เห็นไร — ไม่เจ็บเลย — ไม่ประหลาดอะไร
เลย — เหมือนกันทั้งนั้น.”

ชะรอย คนพวกนี้ จะโสดสันน จาก หมอพื้น
ทั้งฝูงไม่มากนักชย หรือมีฉะนั้นก็อยากจะ
ออกตัว เช่นเคยกับที่เขาว่าๆ หลงกินวัน
กับน้ำปลาแทนน้ำเชื่อม ครั้นถามว่าเย็น
อย่างไร ก็บอกว่าหวานดี ทั้งนั้น.

หมกทำเข้า ลงหินไปหาท่านผู้เฒ่าผู้แก่
คือ ญาติผู้ใหญ่ชั้นพี่ชายของข้าพเจ้า ท่าน

ก็ว่าในสมัยท่านไม่มีหมอพื้น ไม่ต้องศึกษา

ตอนพื้น ปวดหนักเข้า เวลาอน ก็ใช้เชือก

ผูกพันซกปวดเขากับข้อมือหรือข้อเท้าของท่าน

คนเข้าพนักกระมากก็อยู่ปลายเชือกเอง. ชะรอย

ท่านผู้เฒ่าของข้าพเจ้าจะยังมีเลือกกับกับก็อยู่

มากกว่าข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้าไม่กล้าลง.

หินไปถามเจ้าหนูลานชาย มันยอว่า:—

“ผมหรือชย? — ผมปวดพื้น ผมทำเพอน
ค้อย.”

เมื่อได้ความต่างๆ นานาจึงคิด ลงเนื้อ

ชอยลงยา ทั้งนั้นแล้ว ก็ไม่เห็นมีทางอะไร

จะดีกว่าที่จะไปหาหมอ เอส. ก็กิน. จะไป

ขึ้นเวทีสวนสนุกก็เกรงไปว่า ในวันนั้นจะมี

คนคุดมากเกินไป. เพราะฉะนั้นรุ่งขึ้นข้าพเจ้า

ก็หายตัวไปหาหมอพื้น ที่ข้าพเจ้าใช้คำว่า

หายตัวไปนั้น เป็นความรู้ สักของข้าพเจ้า

คือ ท่านเขาไม่รู้เลยว่า ล้างหน้าหรือเปล่า

กินอะไรบ้างหรือเปล่า เสร็จไปอย่างไรหรือ

ยานพาหนะอะไร และไปทางไหนให้การไม่

ไต่ทั้งสิ้น อยู่ๆพอรู้ สักท้วง สักก็ใส่เข้า

ไปในห้องหมอพื้นเสียแล้ว

หาหมอ เอส. ก็กิน กำลังเย็นอยู่ สวม

พ. ศ. ๒๔๘๓

เมื่อข้าพเจ้าปวดฟัน

เสียดุลใหญ่ยาวชาวโพลง มีผู้ช่วยแต่งตัว จำเป็นต้องถอนทั้งสองซี่ เพราะอีกซี่หนึ่ง
อย่างเกียวก็นอนอยู่ด้วย ข้าง ๆ นั้นมีอะไร ๆ แม้ไม่ปวดเลย ก็เริ่มจะเสียว ทว่าฟันข้างแล้ว
ล้วนแต่เก่าเกลี้ยกลักฉกฉวยของสยงเกล้าเป็น นิสัยตลกและการวิเสสของหมอฟัน ขอให้
หลายโคะ ครั้นแหละข้าพเจ้าล้มสัปดาห์ไปว่า ท่านจำไว้เถิดว่า คราวหน้าท่านไปหาหมอฟัน
ในมือคาหมอฟันและผู้ช่วยมยงโกะ หรือเหล็ก ท่านอาจกลับบ้านโดยไม่ฟันเหลือสักซี่ ก็ได้
ชะแลงบ้างหรือไม่ว่าง

ในทันนั้น ข้าพเจ้าถูกกอดลงบนเก้าอี้ ในไม่ช้าข้าพเจ้าก็ได้รับยาล ปรากฏว่า
ววยววยของแก ข้าพเจ้าช่วย กรากเข้ามา ข้าพเจ้า เห็น หนึ่ เท่านั้น ๆ สำหรับ การ ฉึกยา,
สวมเสื้อคลุมขาวควาส่งข้าพเจ้าถามเคย. เป็นหนึ่ เท่านั้น ๆ สำหรับ การถอนฟัน สองซี่,

อ้อ ! ไม่มีอะไรเลย ! ไม่เจ็บสักนิด รวมเป็นเงินเท่านั้น ถ้าไม่ชำระภายในหนึ่ง
เดือน ! ไม่ประหลาดอะไรเลย ! การทแถม เกือบจะฉึกกอดเย้ยความกฏหมาย.

เขาเข็มฉึกยา แทะเหงอกของข้าพเจ้าเข้าไปใน ในทันนั้นข้าพเจ้าก็ได้ สักยาลของข้าพเจ้า
ไม่มีอะไรเลย ! เพียงแต่เขาเหล็กแหลม ไปให้แก้อย่าง หนึ่ง :-

เฉาไฟแรงทะงเข้าไปในเหงอก และเมื่อถอน กอดเคอร์ เอส. ก็กิน ทัณฑ์แพทย์
ฟันนั้น ก็ เพียงแต่ เขาขวานเหล็ก อันโคะยอ หนึ่ง :-

กรรมข้าพเจ้าเบ้งเกียวก่อนนั้น — ไม่มีอะไรเลย ! — ค่าการทำ ความ เกิด ร้อน ยุ่ง ใจ ก่อน
ไม่เจ็บสักนิดเกียวก่อน ! ไม่ประหลาดอะไรเลย ! ฉึกยา ๑๐๐ บาท

ข้าพเจ้ากลับบ้านวันนั้น ฟันน้อยไปสองซี่ — ค่าการทำ ความ ประหม่าทว่ากลัดวัน-
แทนที่เกาะสารภาพแต่โดยซนคำว่า แก่ ก็นไม่ได้นอนไม่หลับไปหนึ่งวันเต็ม ๒๐๐ บาท

หลงถอนซึกไป คือ ซึกที่ไม่ปวดก่อนแล้ว — คำมุสวาทอย่างเอกอุที่ว่า การฉึกยา
จึงถอนซึกปวดอกซึกหนึ่งนั้น แก่ฉึกยาว่า ถอนฟันไม่เจ็บเลย ๔๐๐ บาท

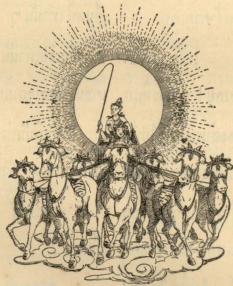
หลงถอนลงตอน [๔๓๐๔]
จึงถอนซึกปวดอกซึก

พ. เกษมศรี

กุ่มภัก

— คำถ้อยสัตสาสะ ถอนพัน เกินไป หึ่ง ซึ จำเป็น ข้าพเจ้าต้องสั่งให้ทนายความของ
 ๕๐๐ บาท ข้าพเจ้าจัดการตามกะบิลเมืองแล้ว. เรืองน
 รวมทงสน เป็นเงิน ๑๒๐๐ บาท จะเป็นคดีตัวอย่างเรื่องแรกในศาลไทย และ
 ถ้าไม่ชำระเงินทันทีจะคิกกอกเบี้ยชั่วโมง- ถ้าผู้พิพากษาขณะพิจารณาคดีกัน กำลังปวดฟัน
 ละ ๕๐ บาท. อยู่แล้ว เชื่อแน่ว่า ข้าพเจ้าคงจะชนะเป็น
 บิลทข้าพเจ้าส่งไปให้แก่นั้น บกนหมเหตุ แม่นมั่น.

๑ คนรู้น้อย คล้อยผู้ ที่รู้มาก
 แม้นรู้น้อย ทอຍขเทอ หึ่งเหอกัน

ไม่ล้ำยาก ยากใจ ให้ใครหยัน
 ยัวขันหม่น ไล่ไล่ เลื่อมใสเอย ฯ

พระศรี นพนธ์

เรื่องไม่เป็นเรื่อง

(จากที่หลายท่านส่งมา)

ในกรมท่านรับสั่งว่า จะเอาเงินของผู้เสีย
ภาษีมาใช้ในการกู้ความตกต่ำเรื่องเข้าขายไม่
ออก เป็นการผิดหลักเศรษฐกิจ เว้นไว้แต่
เมื่อถึงเวลาฉุกเฉินจริง ๆ Emergency เท่านั้น
ข้าว่า คาทล้า บ้านท่าพลึง แยกมือท่วมหัว
ว่า เจ้าพระคุณ ! โปรกเอาเงินค่าภาษีไปใช้
ก็แล้วกัน เงินของพวกเขาจะได้ช่วยพวกแก

๐ ๐ ๐

เสียงทัก “เงินค่านักเป็นเงินของผู้เสียภาษี
เหมือนกันแหละลุง”

คาทล้า “อ้อ ! งั้นหรือพะ ? ผมเข้าใจว่า
เป็นราชพลี เมื่อพวกเราพลัดถวายเป็น
ท่านแล้ว ท่านจะเอาไปทำอะไร
แล้วแต่ท่าน ยิ่งท่านเอากลับมา
ช่วยเรา ก็ยิ่งเป็นบุญของเราสิพะ”

เสียงทัก “ลุง ยังไม่ได้เรียนเศรษฐกิจ”

คาทล้า “เปล่าเลยพะ อ้อ ! ถ้าท่านเอา
เงินค่าภาษีอากรมาช่วยพวกเราคราว
นี้ละก็ เป็นผิดหลักเศรษฐกิจ เทียว

หรือพะ ? แต่ถ้าท่านไม่ช่วยละพะ
ท่านนั่งเสียละพะ จะผิดหลักเศรษฐกิจ
วิทยาใหม่พะ ? ”

ส. ท. “อ้าว ! เมื่อถึงเวลาฉุกเฉินจริง ๆ
ท่านก็ช่วยสิลุง ท่านได้รับสั่งไว้เสรี
แล้วไงล่ะ”

คาทล้า “อ้อ ! ยังงั้นหรือพะ ? เวลา
ยังมีหรือพะ ? ผมฝากใช้ฝากสัไว้
ก็ของท่านก็แล้วกัน ยิ่งไง ก็ขอให้ศัพ
โตเฝ้าเป็นค. หลักเศรษฐกิจท่าน
เพ่งสั่งมาหรือพะ ? ”

ส. ท. “มาทนนใช้ พอดีเขี้ยวลุง”

๐ ๐ ๐

มีเสียงมาจากทางหนึ่ง เป็นเสียงนักเรียน
ทายกันเล่นว่า ส่งพวกเราไปเรียนมูล, ประถม,
มัธยม ที่ต่างประเทศด้วยเงินแผ่นดิน ผิดหลัก
เศรษฐกิจวิทยาใหม่เอ๊ย ?

เสียงแก่ “ชนากโต ก็ส่ง ชนากเล็ก ก็ส่ง.
โตเรียนจนมัธยมของเราแล้วเล็ดตกก็

ส่งไปเรียนนอกคม. อีกหน่อยพอได้ ทำไม ๔ ปี ? เกณฑ์คำนวณทั้ง ๒ ราย
บัญชี จาก มหาวิทยาลัยของเราพอ รวบก็นับกัน.

แล้ว โยษกันว่าจะเลือกคดีส่งรุ่นโต

พวกแทน เช่นการเลื่อนชั้นค่อยออก.

แต่เล็กก็ต้องส่งเหมือนกัน เพื่อให้

ได้ความ อบรมของเขาเต็มทีล่ะ.

ส่งเมื่อโตมาก็ได้วิชชากลับมามีค่า-

นั้น”

เสียงแพทย์ปริณญาหัวเราะที่ ๆ เพราะ

เขาคงได้มัธยม ๘ แล้วจึงเข้ามหาวิทยาลัย

และเขาคงเรียนอีก อย่างน้อย ๖ ปี จึงได้

ปริณญาแพทย์

เสียงสอ “ส่งแต่เล็ก ๆ พ่อควักกระเป๋าของ

ตัวเองส่งลูกอยู่แล้ว และยังมีนมส่ง

กันมากจนทุกที พระคลังข้างที่ท่าน

ก็ช่วย เป็น มัคคุเทศก์ อยู่ใน เรืองน

แล้วมากมาย ยังไม่พออีกหรือ ? จะ

เอาเงินของผู้เสียภาษีไปช่วยเช่นนั้น

เป็นการฉ้อฉลด้วยหรือ ?”

เสียงกลาง “ในกรมวังสั่งว่า เมื่อถึงเวลา

ลูกเดิน แม้สภากลางเตรียมวิชา ก็

ช่วยได้”

เนื่องด้วยราคาเข้าตกต่ำ ท่านเสนาบดี

เกษร ๑ ได้เชิญ พ่อค้าโรงสี กับ พ่อค้าส่งเข้า

ขายต่างประเทศไปเลี้ยงนำชาติกระทรวง รวม

๒ ครั้ง เมื่อไร พวกเหล่านั้น จะเลี้ยง ท่าน

คอบ้าง ?

ทำไมชอบพูดกันนัก ว่า กระทรวงเกษร ๑

ขาดคนมีความรู้ทางเกษร ๑ เสนาบดีท่าน

ประกาศอยู่เบ้ ๆ ว่า มาซิ ! ใครเรียนจบ

วิชาเกษร ๑ มาซิ ! ท่านจะรับให้หมด

พ่อค้าโรงสีตอบคำถามของเกษร ๑ ว่า

เข้าสยามเคยวนคึกกว่าเมื่อก่อน ๑๐ ปีมาแล้ว

และบรรณาการ ถวายยังคึกคึกว่า เคยวน

มหาวิทยาลัย รับแต่ผู้ได้ มัธยม ๘ เมื่อ ๔ ปี

มาแล้ว รับผู้ได้มัธยม ๖. ทำไม ๑๐ ปี ?

เกษรมณฑล เกษรจังหวัด จะเอาวิชา

เกษรไปใช้ทำอะไร ? ที่ไหน ก็ทำนากัน

ทั้งนั้น และคนไทยทุกคน ทำนาเป็น เว้นแต่

พวกทำราชการ

พ. ศ. ๒๔๗๓

เรื่องไม่เป็นเรื่อง

กสิกร ทักว่า สยาม เป็นประเทศเพาะปลูก
แต่ชาววิทยาลัยกสิกรรม. อันที่จริงเราไม่ได้
ต้องการโรงเรียน เราต้องการผู้รู้ทางหาก.
เรามีโรงเรียนแพทย์สัตว์ที่ไหน? ในพหุ-
ลังกรณ์ มหาวิทยาลัย ก็ไม่ปรากฏว่ามีคณะ
สัตวแพทย์ แต่ทำไมเรามีสัตวแพทย์ทำการ
ปราบโรคสัตว์อยู่ทุกหัวระแหงไ้? กรุงศรี-
อยุธยาไม่สิ้นคนก็อย่างกลัว.

คนที่กลัวไปเองก็กล่าวว่ เมืองไทยไม่มี
Free speech. หนึ่งสี่กสิกร ควรจะพิมพ์แจก
ให้แพร่หลายยิ่งกว่าน้แท้ ๆ.

ถ้าเข้าไม่งาม จะโทษ เสนาบดี
เกษตร ๆ ว่า แรกนาไม่ถี่ ก็ตามที แต่ ยืน
เข้างามจนราคาตกและขายไม่ออก ควรจะชม
ท่านมากกว่าคิมใช่หรือ? ที่ท่านต้องเข้าไป
ยุ่งย่ำมกกับการขายเข้า ก็เพราะเสด็จในกรม
ท่านยังเสด็จไม่อยู่ทางหาก.

ช่างทำ แต่ไม่ช่างคิด ช่างคิด แต่ไม่
ช่างทำ ถ้าชนทวยกัน ก็ยเข้เคล้ากันเสีย
แล้ว แบ่งครึ่งเอาใหม่. ที่ไหนการศึกษา
เจริญมาก เขาช่างหาได้ง่าย ทั้งช่างคิด
ช่างทำ จนเหลือเฟือจริงหนอ!

ใครว่ารัฐบาลยังไม่ช่วย? มีข่าวมาจาก
ทุ่งนาว่ วิทยาลัยช่วยเร่งรัดกิจการเก็บ
เงินค่านายอย่างเฉียบขาดอยู่แล้ว

ในโคลงกลอน ของ ครูเทพ เรื่อง ชุม-
ทรัพย์ ๔ ซึ่งไทยเขมมรวมข่าวว่าเป็นยาวนาน
แก่ ความบกพร่อง ของ สยามใหม่ คือ ให้
๑. จัดการศึกษาให้ถึงขนาด ๒. เพราะพ่อค้า
ไทย ทั้งโครงการค้าขายที่จำเป็นสำหรับเมือง
ไทย ๓. จัดการเกษตรให้สมสมัย และ
๔. บำรุงการสาธารณสุข เพื่อสามะโนครัว
สยามจะได้ทวชนทวยคนมีกำลังวังชาเต็มย่าน
เมือง

ข้าพเจ้าสงสัยอยู่ว่าจำนวนคนที่มอยู่ยกัน ก็
รู้สึกจะเคือครอื่นในการทำมาหากินกันอยู่แล้ว
ถ้าให้คนทว่มากขึ้น จะแก่เคือครอื่น กันไหว
หรือ? (มีสรรพคุณส่วนอื่นๆ ไว้สำหรับ
แก่แล้ว บ. ท. ร.)

ถึงแม้จะมีใครค้านความเห็น ของ พระยา-
อินทรมนตรี ในปราชฎาเรื่องการศึกษาที่สา-
มักยาราชสมาคมเมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยแยกเผย
ในหน้าหนังสือข่าว หรือในทางสนทนาอย่าง
ใด ๆ ก็กั ข้าพเจ้าขอให้ใคร ๆ เหล่านั้น
ทรว่ว่า พระยาอินทรมนตรี ได้ทำประโยชน์

ไทยเชษฐม

กุ่มภ

ให้แก่วาติเป็นอย่างยิ่งแล้ว โดยปฏิบัติตาม กษัตริย์ของกระทรวงแห่ง

ความมุ่งหมายของรัฐบาลในการจัดการศึกษา
สมัยนี้ ถ้าไม่เช่นนั้น ที่ไหนเลย สภานายก
และสมเด็จพระ และพลอยเอออวยเห็นสอ-
คลังต้องทวยกศุโธบายทุกประการ. คุกคาม
หนังสือปาฐกถานัน ทพมพเป็นเล่มขาย (เรา
ช่วยประกาศให้ทวยในทัน)

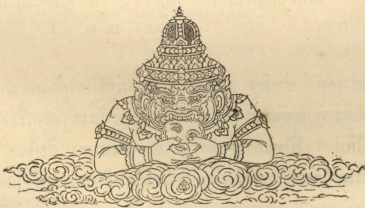
๐ ๐ ๐
มหาราชแห่ง อัลวาร (Maharaja of
Alwar) กล่าวว่าในรัฐ Alwar ของพระองค์นั้น
ได้ใช้วิธีปกครองอย่าง autocracy democracy
aristocracy และ hypocrisy มาแล้วทั้งนั้น
ลักษณะปกครองที่กล่าวมาแล้ว รวมเรียก
ได้ว่าวิธี 'ลองดู' นั่นเอง

๐ ๐ ๐
บางกอกการเมืองว่า "กระทรวงธรรม-
การจักพระภิกษุธรรมส่งไปตามชนบทจังหวัด
ละรูป เพื่อประกาศพระศาสนา"

อนิจจา! น่าสงสารที่ศาสนาในบ้านเราเอง
ข้างทรศโทรมจริง ถึงกับต้องประกาศกัน
ใหม่!

สาธุ! ที่กระทรวงธรรมการได้ทำการสม

๐ ๐ ๐
ยคน ปรากฏแล้วว่า ทางราชการ สา-
ธารณสุขได้จ้างฝรั่ง มาปรายยุ่ง เงินก้อนๆ
หนึ่งถึง ๑๕๐๐ บาท
ทั้งนี้ เพื่อ สนับสนุนให้เห็นค่ากล่าว ของ
สาธารณสุขว่า 'ยุ่งร้ายกว่าเสือ' เกินชกชน
อีกชนหนึ่ง นั่นเอง

“วงศ์กมล” เขียน.

เก็บภรรยาไปอาทิตย์ละครั้ง
เมื่อส่งกลับ ภรรยาของท่านจะติด
รากับผ้าพันไว้!

การฝึกหัดทั้งสี่นี้ทำภายในสถาน
ของเรา รับรองว่าต้องได้ผล!

หลักสำคัญของเรา คือ—ไม่เรียว.

แกอ่านสมุดแสดงการเดินตลอดเล่ม และ
รู้สึกว่าเป็นเครื่องแนะนำดีมาก.

“เข้าใจ” แกพิมพ์พาลงใช้ความคึก
อย่างลึกซึ้ง “อืม, เข้าใจแล้ว.”

คุณโก๋ ทกลองใจโดยขยับขึ้นทันควัน.

“บริษัททำการเกี่ยวกับไหน?” แกถาม
“ฉัน—จำ—ไม่ชัดเจนเอง.”

“วันอังคารครี๋ย พรุ่งนี้วันอังคารแล้ว.”

คุณโก๋ รีบทำความตกลง.

“ถ้าขึ้นขอเชิญท่านมาพรุ่งนี้” แกกล่าว
ต่อไป “ประมาณบ่าย ๒ โมงนะ” (และ
นึกในใจว่า “นั่นเป็นเวลาที่ดีก่อนต้องอยู่บ้าน
อย่างแน่น.”)

“กระผมยินดีมาก รถทั้งสาม จะเป็นรถ
บรรทุกชนิดเรียบ ๆ อ้อ, ไท่เท้าจะต้องการ
ให้กันอย่างธรรมดา หรืออย่างไรครี๋ย? มีวิธี
อยู่หลายอย่างต่างกัน.”

“เอ—อ้า—ท่านมีการคิดอย่างไรบ้าง?”

พ่อสุภาพบุรุษผอมอริยาบ:

“มีอย่างปราณี, อย่างปานกลาง, อย่าง
เต็มใจขึ้นที่ ๒, อย่างเต็มใจขึ้นที่ ๑ และ
อย่างคางเหลียง หมกด้วยกัน ๕ อย่างครี๋ย.”

“ฉันคิดว่าเขาแก่อย่างเต็มใจขึ้นที่ ๑ เกะ
ไม่ต้องอย่างคางเหลียง” คุณโก๋ ตักสิน
ภายหลังที่ไต่รอยคิดกับความอยากให้เป็นไปใน
ทางรุนแรง.

“ก็แล้วครี๋ย เราจะส่งกลับในวันอังคาร
หน้า และไม่ต้องค่าส่งแก่ไต่เท้า บริษัท
สามารถรับรองว่าจะให้ ไต่เท้า ได้รับความ พ
ในทุกประการ ส่วนเงินค่าธรรมเนียม ไต่เท้า
คงจะเห็นว่าขมเขางจริง ๆ และถ้าไต่เท้า
ต้องการ พะยาน ประกอบหลักฐาน ของ บริษัท
บริษัทอื่นก็อาจจะแสดง เช่น ขุนประเสริฐ ๑
ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของไต่เท้า ไต่เท้าทะเบียนของ
บริษัทแล้วเมื่อ ๒-๓ วันเอง.”

คุณโก๋ ทราบดีอยู่แล้วเหมือนกัน (โดยแม่พัก
กระชายขาว) ว่านางประเสริฐ ๑ ไปจากบ้าน
เสียชั่วคราว.

“ฉัน—ฉันเข้าใจว่านางประเสริฐ ๑ ไป
พักอยู่กับมารดา” แกพูดอยู่ในคอ.

พ่อสุภาพบุรุษผอมยกนิ้วชี้ขวาขึ้น ทำม
๕๐ องศาครึ่งมุม พลังมีอย่างมีผลดังนี้.

พ. ศ. ๒๔๘๓

บริษัทตีเมีย

“อ้อ—ยังงั้นเองนะแหละ” คุณโก ไปแล้ว.

กล่าวอย่างรู้^๑ และตอน^๒นอนพักผ่อน^๓อยู่
เสร็จทำ^๔ใจเพื่อ^๕ขัง^๖หระ.

เป็นการ^๗เหมาะ^๘นักที่จะ^๙สม^{๑๐}โสด^{๑๑}โอกาส^{๑๒}นั้น
ฉะนั้น^{๑๓} คุณโก^{๑๔} จึง^{๑๕}ถาม^{๑๖}หา^{๑๗}คุณ^{๑๘}ยาย^{๑๙} เกล^{๒๐}อ^{๒๑}เก่า^{๒๒}ของ

“ถ้า^{๒๓}ใคร^{๒๔}จะ^{๒๕}ให้^{๒๖}อัย^{๒๗}กรรม^{๒๘}” เขา^{๒๙}พูด
อย่าง^{๓๐}นั้น^{๓๑}นวล “กรรม^{๓๒}ใคร^{๓๓}จะ^{๓๔}ขอ^{๓๕}เรียน^{๓๖}ว่า
สำหรับ^{๓๗}การ^{๓๘}เริ่ม^{๓๙}ผล^{๔๐}ห^{๔๑}ก^{๔๒} เป็น^{๔๓}ธรรม^{๔๔}เนียม^{๔๕}ของ
บริ^{๔๖}ษั^{๔๗}ท^{๔๘}จะ^{๔๙}ขอ^{๕๐}ข^{๕๑}ย^{๕๒}เงิน^{๕๓}เป็น^{๕๔}จำนวน^{๕๕}สัก^{๕๖}เล^{๕๗}ก^{๕๘}น^{๕๙}อ^{๖๐}ย^{๖๑}
ก่อน^{๖๒} เงิน^{๖๓}สำหรับ^{๖๔}แรก^{๖๕}ชน^{๖๖}ทะ^{๖๗}เบีย^{๖๘}น^{๖๙}น^{๗๐} ค^{๗๑}ค^{๗๒}เพ^{๗๓}ย^{๗๔}ง

แ^{๗๕} ทั้ง^{๗๖} ๒ ไป^{๗๗}เล^{๗๘}ย^{๗๙}อา^{๘๐}ห^{๘๑}าร^{๘๒}สำ^{๘๓}รา^{๘๔}ว^{๘๕}ญ^{๘๖}ใ^{๘๗}ก^{๘๘}ัน^{๘๙}จ^{๙๐}น
๓^{๙๑}นา^{๙๒}พิ^{๙๓}กา แล้ว^{๙๔}กล^{๙๕}ย^{๙๖}มา^{๙๗}ย^{๙๘}ัน^{๙๙}คุณ^{๑๐๐}โก^{๑๐๑} เพ^{๑๐๒}ื่อ^{๑๐๓}ค^{๑๐๔}ม^{๑๐๕}
แ^{๑๐๖}ด^{๑๐๗}ม^{๑๐๘}ท^{๑๐๙}าย^{๑๑๐}อ^{๑๑๑}ก^{๑๑๒} เป็น^{๑๑๓}คว^{๑๑๔}าม^{๑๑๕}จ^{๑๑๖}ริง^{๑๑๗} คุณ^{๑๑๘}โก^{๑๑๙} ไม่^{๑๒๐}ไ^{๑๒๑}้
ทำ^{๑๒๒}อะ^{๑๒๓}ไร^{๑๒๔}ค^{๑๒๕}ลับ^{๑๒๖} ๗ อย่าง^{๑๒๗}ง^{๑๒๘} มา^{๑๒๙} เป็น^{๑๓๐}เว^{๑๓๑}ล^{๑๓๒}า^{๑๓๓} หล^{๑๓๔}าย^{๑๓๕}
ท^{๑๓๖}เค^{๑๓๗}ย^{๑๓๘}.

๕ ย^{๑๓๙}าท และ^{๑๔๐}บริ^{๑๔๑}ษั^{๑๔๒}ท^{๑๔๓}ะ^{๑๔๔}ค^{๑๔๕}ิ^{๑๔๖}ก^{๑๔๗}ิ^{๑๔๘}ห^{๑๔๙}ัก^{๑๕๐}อ^{๑๕๑}อก^{๑๕๒}จาก^{๑๕๓}เงิน^{๑๕๔}ค^{๑๕๕}ำ
ธ^{๑๕๖}ร^{๑๕๗}ม^{๑๕๘}เนียม^{๑๕๙}ประ^{๑๖๐}จำ^{๑๖๑}เค^{๑๖๒}ื่อ^{๑๖๓}น^{๑๖๔}ของ^{๑๖๕}ไ^{๑๖๖}้^{๑๖๗}เท^{๑๖๘}า ก^{๑๖๙}ย^{๑๗๐}ธ^{๑๗๑}ร^{๑๗๒}ม^{๑๗๓}
ขอ^{๑๗๔}เร^{๑๗๕}ียน^{๑๗๖}เพ^{๑๗๗}ม^{๑๗๘}เท^{๑๗๙}ม^{๑๘๐}ว่า การ^{๑๘๑}เร^{๑๘๒}ีย^{๑๘๓}ก^{๑๘๔}เงิน^{๑๘๕}ค^{๑๘๖}ำ^{๑๘๗}ข^{๑๘๘}ิน^{๑๘๙}
ทะ^{๑๙๐}เบีย^{๑๙๑}น^{๑๙๒}น^{๑๙๓} ทำ^{๑๙๔}เป็น^{๑๙๕}พ^{๑๙๖}ื่อ^{๑๙๗}เท^{๑๙๘}า^{๑๙๙}น^{๒๐๐} ไ^{๒๐๑}้^{๒๐๒}เท^{๒๐๓}า^{๒๐๔}ระ^{๒๐๕}เท^{๒๐๖}ม^{๒๐๗}ใจ^{๒๐๘}
ให้^{๒๐๙}ห^{๒๑๐}ร^{๒๑๑}อ^{๒๑๒}ม^{๒๑๓}ให้^{๒๑๔} ก็^{๒๑๕}แล้ว^{๒๑๖}เท^{๒๑๗}า^{๒๑๘}ระ^{๒๑๙}กร^{๒๒๐}ด^{๒๒๑}า ถ้า^{๒๒๒}เป็น^{๒๒๓}การ^{๒๒๔}
ไม่^{๒๒๕}ส^{๒๒๖}ะ^{๒๒๗}ท^{๒๒๘}ว^{๒๒๙}ก^{๒๓๐}แ^{๒๓๑}ก^{๒๓๒}ไ^{๒๓๓}้^{๒๓๔}เท^{๒๓๕}า ธร^{๒๓๖}ม^{๒๓๗}ก็^{๒๓๘}จะ^{๒๓๙}ไม่^{๒๔๐}ร^{๒๔๑}ย^{๒๔๒}ก^{๒๔๓}ว^{๒๔๔}น.”

การ^{๒๔๕}ส^{๒๔๖}อ^{๒๔๗}ค^{๒๔๘}ล^{๒๔๙}ก^{๒๕๐} ญ^{๒๕๑}แ^{๒๕๒}ง^{๒๕๓} เข้า^{๒๕๔}ช^{๒๕๕}อง^{๒๕๖} ญ^{๒๕๗}แ^{๒๕๘}ง^{๒๕๙} ประ^{๒๖๐}ท^{๒๖๑}
สำ^{๒๖๒}หรับ^{๒๖๓}ค^{๒๖๔}ัน^{๒๖๕}ว^{๒๖๖}น^{๒๖๗}น^{๒๖๘} ออก^{๒๖๙}จะ^{๒๗๐}ย^{๒๗๑}าก^{๒๗๒}เ^{๒๗๓}็น^{๒๗๔}อยู่^{๒๗๕}ส^{๒๗๖}ัก^{๒๗๗}ห^{๒๗๘}น^{๒๗๙}อ^{๒๘๐}ย^{๒๘๑}
เม^{๒๘๒}ื่อ^{๒๘๓}ย^{๒๘๔}าน^{๒๘๕}ประ^{๒๘๖}ท^{๒๘๗}เ^{๒๘๘}ก^{๒๘๙}ฉ^{๒๙๐}ว^{๒๙๑}าง^{๒๙๒}ออก^{๒๙๓} พ^{๒๙๔}ื่อ^{๒๙๕}ส^{๒๙๖}ห^{๒๙๗}าย^{๒๙๘}เก^{๒๙๙}า^{๓๐๐}ทั้ง^{๓๐๑}
๒^{๓๐๒}ลง^{๓๐๓}ไป^{๓๐๔}ก^{๓๐๕}อ^{๓๐๖}ก^{๓๐๗}ัน^{๓๐๘}อยู่^{๓๐๙}ก^{๓๑๐}ย^{๓๑๑}พ^{๓๑๒}น.

ท^{๓๑๓}ก^{๓๑๔}ล^{๓๑๕}ง^{๓๑๖}คุณ^{๓๑๗}โก^{๓๑๘} จ^{๓๑๙}่าย^{๓๒๐}เงิน “ค^{๓๒๑}ำ^{๓๒๒}ข^{๓๒๓}ิน^{๓๒๔}ทะ^{๓๒๕}เบีย^{๓๒๖}น”
ให้^{๓๒๗}แ^{๓๒๘}ก^{๓๒๙}ผู้^{๓๓๐}แทน “บริ^{๓๓๑}ษั^{๓๓๒}ท^{๓๓๓}สำ^{๓๓๔}ม^{๓๓๕}ิ^{๓๓๖}ง^{๓๓๗}เค^{๓๓๘}ระ^{๓๓๙}ห^{๓๔๐}” และ^{๓๔๑}
ไ^{๓๔๒}้^{๓๔๓}ร^{๓๔๔}ย^{๓๔๕}ไ^{๓๔๖}ย^{๓๔๗}ส^{๓๔๘}ำ^{๓๔๙}ระ^{๓๕๐}ค^{๓๕๑}าม^{๓๕๒}ระ^{๓๕๓}เบีย^{๓๕๔}น. แล้ว^{๓๕๕}ผู้^{๓๕๖}แทน^{๓๕๗}บริ^{๓๕๘}ษั^{๓๕๙}ท^{๓๖๐}
ก็^{๓๖๑}ลา^{๓๖๒}ไป ท^{๓๖๓}่าง^{๓๖๔}ฝ^{๓๖๕}่าย^{๓๖๖}ท^{๓๖๗}่าง^{๓๖๘}ไ^{๓๖๙}้^{๓๗๐}แ^{๓๗๑}ส^{๓๗๒}ก^{๓๗๓}อ^{๓๗๔}อ^{๓๗๕}ย^{๓๗๖}า^{๓๗๗}ค^{๓๗๘}ย^{๓๗๙}เป็น^{๓๘๐}
อ^{๓๘๑}ย^{๓๘๒}่าง^{๓๘๓}ก^{๓๘๔}.

“เม^{๓๘๕}—ย^{๓๘๖} ป^{๓๘๗}าย^{๓๘๘} ห^{๓๘๙}น^{๓๙๐}าย^{๓๙๑} ล^{๓๙๒}ะ?” คุณ^{๓๙๓}ย^{๓๙๔}าย^{๓๙๕}
ถ^{๓๙๖}าม^{๓๙๗}คุณ^{๓๙๘}โก^{๓๙๙} ษ^{๔๐๐}ณะ^{๔๐๑}ที่^{๔๐๒}ห^{๔๐๓}น^{๔๐๔}ำ^{๔๐๕}อ^{๔๐๖}ก^{๔๐๗}ย^{๔๐๘}ง^{๔๐๙}อยู่^{๔๑๐}ก^{๔๑๑}ย^{๔๑๒}พ^{๔๑๓}ร^{๔๑๔}ม.

เช^{๔๑๖}า^{๔๑๗}ว^{๔๑๘}น^{๔๑๙}ร^{๔๒๐}ุง^{๔๒๑}ข^{๔๒๒}ิน^{๔๒๓}คุณ^{๔๒๔}โก^{๔๒๕} อ^{๔๒๖}อก^{๔๒๗}จาก^{๔๒๘}ย^{๔๒๙}ำ^{๔๓๐}น^{๔๓๑}ไป^{๔๓๒}ทำ^{๔๓๓}งาน^{๔๓๔}
ก^{๔๓๕}ย^{๔๓๖}ค^{๔๓๗}ว^{๔๓๘}ม^{๔๓๙}ย^{๔๔๐}ม^{๔๔๑}ก^{๔๔๒}ร^{๔๔๓}ม^{๔๔๔} น^{๔๔๕}ัก^{๔๔๖}ล^{๔๔๗}ำ^{๔๔๘}พ^{๔๔๙}อง^{๔๕๐}ใจ^{๔๕๑}ว^{๔๕๒}่า^{๔๕๓} เป็น^{๔๕๔}ว^{๔๕๕}น^{๔๕๖}น^{๔๕๗}
เม^{๔๕๘}ื่อ^{๔๕๙}แ^{๔๖๐}ก^{๔๖๑}ล^{๔๖๒}ย^{๔๖๓}ำ^{๔๖๔}น^{๔๖๕} แม^{๔๖๖}พ^{๔๖๗}ัก^{๔๖๘} ก^{๔๖๙}ั^{๔๗๐}ระ^{๔๗๑}ค^{๔๗๒}อง^{๔๗๓}ด^{๔๗๔}ก^{๔๗๕} “เก^{๔๗๖}ย^{๔๗๗}”
ท^{๔๗๘}าง^{๔๗๙}ไ^{๔๘๐}น^{๔๘๑} ก็^{๔๘๒}ไม่^{๔๘๓}ท^{๔๘๔}ว^{๔๘๕}ร^{๔๘๖}ย^{๔๘๗} แ^{๔๘๘}ก^{๔๘๙}ไฟ^{๔๙๐}ฟ้า^{๔๙๑}ข^{๔๙๒}ิน^{๔๙๓} ส^{๔๙๔}ว^{๔๙๕}่าง^{๔๙๖}

คุณ^{๔๙๗}โก^{๔๙๘} (ซ^{๔๙๙}ึง^{๕๐๐} ล^{๕๐๑}ุก^{๕๐๒} ข^{๕๐๓}ิน^{๕๐๔} ก^{๕๐๕}่อน)^{๕๐๖} ก็^{๕๐๗}ม^{๕๐๘}ล^{๕๐๙}ง^{๕๑๐}
เช^{๕๑๑}ก^{๕๑๒}แ^{๕๑๓}ช^{๕๑๔}น^{๕๑๕}ค^{๕๑๖}ัก^{๕๑๗}ย^{๕๑๘}ส^{๕๑๙}ห^{๕๒๐}าย^{๕๒๑} พ^{๕๒๒}ล^{๕๒๓}าง^{๕๒๔}ท^{๕๒๕}อ^{๕๒๖}ย^{๕๒๗}อ^{๕๒๘}ย^{๕๒๙}ล^{๕๓๐}น^{๕๓๑}ไ^{๕๓๒}้^{๕๓๓}
ส^{๕๓๔}ัน^{๕๓๕}ว^{๕๓๖}: “ไป^{๕๓๗}—แล้ว^{๕๓๘} ห^{๕๓๙}าย^{๕๔๐}ไป^{๕๔๑}—แล้ว^{๕๔๒} ล^{๕๔๓}ง^{๕๔๔}ข^{๕๔๕}ิน^{๕๔๖}ไป^{๕๔๗}
จ^{๕๔๘}ั^{๕๔๙}ง^{๕๕๐}น^{๕๕๑}ก^{๕๕๒}่อน^{๕๕๓} มา^{๕๕๔}ค^{๕๕๕}ั^{๕๕๖}ม^{๕๕๗}—อ^{๕๕๘}ิ^{๕๕๙}—น^{๕๖๐}ี^{๕๖๑}—ห^{๕๖๒}น^{๕๖๓}อ^{๕๖๔}ย^{๕๖๕} ไ^{๕๖๖}้^{๕๖๗}เพ^{๕๖๘}อ^{๕๖๙}น^{๕๗๐}
ย^{๕๗๑}าก.”

พ^{๕๗๑}อ^{๕๗๒}ค^{๕๗๓} ษ^{๕๗๔}ณะ^{๕๗๕} แม^{๕๗๖}พ^{๕๗๗}ัก^{๕๗๘} ไ^{๕๗๙}ล^{๕๘๐}่^{๕๘๑} อ^{๕๘๒}อก^{๕๘๓}มา^{๕๘๔}จาก^{๕๘๕}
ท^{๕๘๖}าง^{๕๘๗}ไ^{๕๘๘}น^{๕๘๙} ก็^{๕๙๐}ไม่^{๕๙๑}ท^{๕๙๒}ว^{๕๙๓}ร^{๕๙๔}ย^{๕๙๕} แ^{๕๙๖}ก^{๕๙๗}ไฟ^{๕๙๘}ฟ้า^{๕๙๙}ข^{๖๐๐}ิน^{๖๐๑} ส^{๖๐๒}ว^{๖๐๓}่าง^{๖๐๔}

วงศ์กมล

กุ่มภัก

เต็มห้อง.

ของบริษัทยักษ์ ๑ อย่างถ้วน ปรากฏว่า

ภายหลังที่ คุณชาย ถูก (แม่พี่) รุนกัน
ลงจากเรือนไปแล้ว และศีรษะของคุณโก

สมุทนั้น หาได้แจ้งค่าของบริษัทยักษ์ไม่ ส่วน
“โยรยเงิน” ก็คือใบปลิวชนิดที่ใช่เป็นหลัก-
ฐานอะไรไม่ได้อีก.

ถูกขอยุ่ระหว่างยานประตู่ทองให้ขึ้นไค คุณโก
จึงรู้สึกขำว่าเรื่องราวมันแปรปรวนไปเสียแล้ว.

สมุทญักษ์ ไทรศพทกณะเวนซอ “บริษั-
สามสังเคราะห์” เสียสิ้นเชิง.

“แม่คุณ, ฉันคิดว่าหล่อนถูกเก็บไปแล้ว.”

กรมทะเบียนการค้าไม่เคยรู้จักสถานที่ยักษ์

แก้พยายามพูดให้ชัด.

กิจการที่เมียบเลบ

“อย่ามาทำพุกข่าเลย ! ไปเที่ยวได้

มีข้อที่ปล่อยใจ คุณโก อยู่เล็กน้อยก็คิดว่า

แฝงถูกอุทธรณ์ใหญ่ขึ้น ไปเที่ยว—ไปนอน

ภายหลังที่สยตามอย่างแพร่หลายแล้ว ไค

พุ่มเจ้าเถระ ฉะนั้นกิจการก็แก่.”

ความว่าแกมิไคเป็นเหยื่อของผู้แทน “บริษั-
สามสังเคราะห์” แต่คนเก็บข.

การไต่สวนของคุณโกในวันรุ่งขึ้นทำให้แก

รู้สึกมีใจเล่น แกทรวรคุสมุท “แถลงการณ์”

๑ ขทละคร อักษรสาร เรืองอ่านเล่น

มากเรื่องเพ็น เรื่องเก่า มาเกล้าใหม่

น้อยคนนัก คักกัน คิกกันไค

โผล่ขึ้นใหม่ ไซ่ทาง เอาอย่างเอย

พระศรี นิพนธ์

ความประหลาดที่น่าทึ่ง

แตกกันเราล้ม

บริองด์ กับ เฮนเดอร์สัน เสนาบดีต่างประเทศ
ฝรั่งเศสกับอังกฤษ ได้เถียงกันด้วยปัญหาปลดอาวุธ

ปรองคองกันเราเป็นอยู่ได้

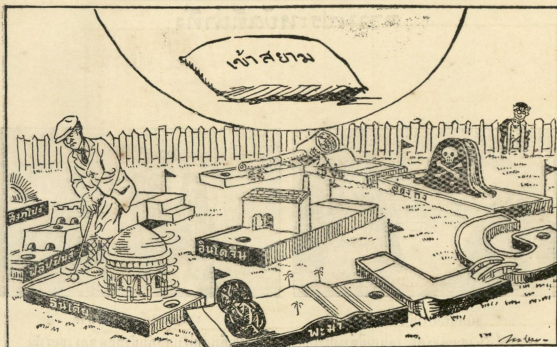
เป็นคำเข้าฝรั่งเศสกับอังกฤษ ของ เชอร์มัน

— (จากเบอร์ลิน)

สันนิบาต มลประเทศแห่งจักรวรรดิบริติช
 มลประเทศ “ฟอยอน บูล” คู่มือสหาย
 สอแลนค์เข้าอังกฤษ

— (จากกรุงแอมสเตอร์แดม)

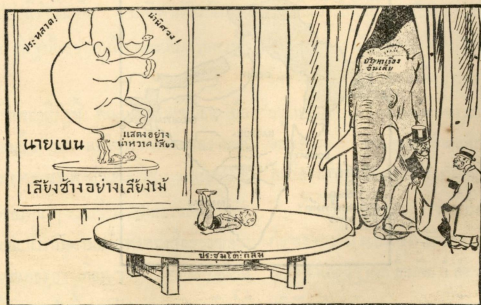
สนามกอล์ฟจำลอง
 กว้างจะสุก งามให้มั่งมี

อิตาลีเยอะงะกฤษ

อัครมหาเสนาบดีแม็กคอบแนลดู “มาตัวตายอีก ๓ คนหรือ ?

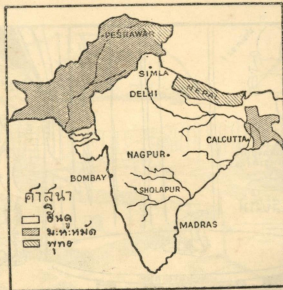
ถ้าเช่นนั้นคนไม่มีงานทำก็ลดลงอีก ๓ คน ” — (จากกรุงโรม)

อินเดียมาลอนคอน

การขบปัญหาเรื่องอินเดียปรากฏเป็นการเล่นกลอย่างขบกลสำหรับ นาย ดับบลิว. เบน

เสนาบดีกระทรวงว่าการอินเดีย

สหปาลิรัฐอินเดีย

รวบรวมจากนิคยสารต่าง ๆ

มหาราชแห่ง แอลวา ไก่กล่าวในที่ประชุม
โทะกลม ประกอบด้วยปฏิภาณ ถึงอนาคต
แห่งสหปาลิรัฐอินเดีย อนาคตอันไม่ไกลนัก
นี้เอง. อันที่จริงความคิดเรื่องรวมอินเดียให้
เป็นประเทศเดียวกัน ไก่เห็นขึ้นมาโดยรวดเร็ว.
ผู้พบในที่ประชุมโทะกลม รวมทั้งเจ้าประเทศ-
ราชทั้งหลายในอินเดีย ซึ่ง เขื่อนกันอยู่เมื่อ
เร็ว ๆ นี้เองว่า คงจะไม่พอใจเข้า ช้องแฉะ
ด้วยสหปาลิรัฐอินเดีย กลับพากันสนับสนุน
วิธสหปาลิรัฐนี้เป็นอย่างภูมิไธ และเต็มด้วยความ
หวัง.

วิธสหปาลิรัฐนี้ คณะเจ้าหลวงชิมอน เป็น
ผู้เริ่มเอ่ยขึ้นก่อน แต่ไม่มีใครคิดเลยว่าพวก
เจ้าประเทศราชจะพากันเห็นด้วย และยอมให้
แคว้นของตน ๆ รวมเข้ามาสวมทบในสหปาลิรัฐ
นี้. เคยแนใจกันตามมติแห่งหนังสือข่าวชื่อว่า
แมนเชสเตอร์การ์เดียน ว่า “เจ้าประเทศราช
เหล่านั้นคงจะพอใจขึ้นแก่อังกฤษ รักษาสิทธิ
เป็นเจ้าประเทศราชอยู่ตามเดิมมากกว่า ที่จะให้

ฐานะของตนอ่อนลง โดยเข้าร่วมกับสหรัฐ ซึ่ง
ปกครองด้วยวิธรัฐสภาที่ราษฎรเลือกกันขึ้นมา
จะร้ายอย่างไรก็ไม่ทราบ.” เพราะฉะนั้น
ประชาชนชาวอังกฤษเมื่อได้ยินเจ้าประเทศราช
เหล่านั้นเข้าสนับสนุนวิธสหปาลิรัฐ จึง ไก่ ไม่เข้า
ใจ และทกกระดิ่งไปตามกัน. เหตุการณ์ได้
เปลี่ยนราวกับกลับหน้ามือเป็นหลังมือ จนอันคว
มหาเสนาบดีแม้คัดค้านดังออกปากว่า “ปัญหา
เรื่องอินเดียได้เปลี่ยนรูปไปหมดแล้ว.” เสีย
ทาง ราชการ นี้ได้ ก้องกังวาน ไปถึง ประเทศ
อินเดียด้วย. ผู้แทนหนังสือข่าวต่าง ๆ ผู้ประจำ
อยู่ในอินเดียได้ โทะเลชบอกข่าวมายัง หนังสือ
ของเขาว่า ชาวอินเดียดีกพากันพิศวงงงงวย
ในเรื่องที่พิศภาคเช่นนี้ด้วยเหมือนกัน.

ยังมีเรื่องที่น่าพิศวงงงงวย ยิ่งไปกว่านั้น อีก
คือ พอ จะ เริ่ม มี ประชุม โทะกลม ใน ลอนดอน
อุปราช และ รัฐบาล อินเดีย ก็ ส่ง รายงาน ขอ
ปฏิญัตติเข้ามายังลอนดอนว่า ปัญหาเรื่อง สห-
ปาลิรัฐอินเดียนั้นยังเป็น ปัญหา สำหรับอนาคต

ครูเทพ

กุ่มภัก

อันไกลลิบ และไม่เคยกับเรื่องที่จะประชุมกันนเลย. มีด้อยคำในรายงานนั้นดังนี้ว่า:—

“เรา (อังกฤษ) ต้องเข้าใจว่า กาลสมัยซึ่งพวกเจ้าประเทศราชในอินเดียเหล่านั้น จะยินยอม พร้อมใจกัน เข้ามา รวมการ ปกครอง กับอินเดียอังกฤษ *British India* นั้นเป็นกาลสมัยซึ่งจะ ยังไม่ มา ถึง เขาใด ถึงแม้พวก เรา (อังกฤษ) จะพากันเห็นดี ด้วยกับรายงาน คณะข้าหลวงชิม้อน อย่างไร ๆ ก็ตาม; และถึงแม้ว่าในเวลาประชุม ร่างธรรมนูญ ปกครองอินเดียใหม่คราวนี้ เราจะต้องยินยอมว่า ในที่สุดการจะคงเคียรไปถึงผล สำเร็จ เป็น สห-ปารัฐอินเดียก็ตาม; ยकिनเราจะต้องทราบไว้ว่า ผลสำเร็จนั้นเป็นเพียงผลเลิศ *Ideal* ซึ่งเราหวังไว้ก็ต่อเมื่อถึงเวลา.”

รายงานความเห็นของรัฐบาลอินเดียจะยกลงเรือมาพร้อม ๆ กันกับเจ้าประเทศราชอินเดียเหล่านั้นผู้มาเข้าประชุมโต๊ะกลม แก่พอมาถึงลอนดอน และเริ่มเยกการประชุมเข้าดี ความเห็นในรายงานนั้นกลับเป็นล้าหลัง สมัยใน พริยทาเคียว จึงเป็นข้อนำพิศวงงงงวยที่สุด.

หนังสือลอนดอนไทมส์ ซึ่งเคยเข้ากับฝ่ายรัฐบาลอินเดีย ก็ยกลง ความเห็นใน ขทนำ สนธิสนุน รายงาน คณะข้าหลวงชิม้อน ในอันจะให้

อินเดียให้เป็นสหปารัฐ และก็เคียน ลอร์ด-เออร์วิน อุปราชอินเดียพร้อมด้วยที่ปลุกษาทั้งหลายว่า เขาพากันอยู่ชิดแน่นคินเกินไป จึงแลไม่เห็นชอบฟ้า. นายสจ๊วต ชอคคส์สัน นัก-วิจารณ์ ผู้เอาใจช่วยอีกคนหนึ่ง ก็กล่าวทักอย่างละมุนละม่อมว่า “ก็สำหรับอังกฤษ และสำหรับอินเดีย ที่ในระหว่างเวลาฉุกเฉินสองสามปีแล้วมานะ ยังมีคนทศอยเอาหงษ์ยงอยู่ด้วยแผ่นพลาอย่าง” (หมายความว่ายังมีคนทริเท่าถึงการอยย้าง).

พระ จักรพรรดิราช เจ้า ยอร์ชที่เสกษ เบ็คการประชุมโต๊ะกลมเมื่อวันที ๑๒ พฤศจิกายน พระราชดำรัสเบ็คประชุมนี้ไค่ ส่องทาง วิทญ์ ทวีโลกในเวลาเที่ยงพอดี้ มีความสำคัญคอนั้นว่า:—

“อามาคย์ อังกฤษ และ อินเดีย กับ เจ้าผู้ครองแคว้นอินเดียต่าง ๆ แต่ไหนแต่ไรมาไม่เคยมานะร่วมโต๊ะปรึกษากันถึงวิธีการปกครองอินเดียในภายหน้า เหมือนอย่างทักาลงมานะเพื่อจะปลุกษากันยकिन.”

เมื่อจบพระราชดำรัสแล้ว ท่านอัคกรมหาเสนาบดีก็ยั้งไค่กล่าวด้วยองการประชุมนี้และความรับผิดชอบสำคัญของผู้ที่เข้ามาประชุมทั่วหน้ากัน ท่านใช้คำว่า:—

พ.ศ. ๒๔๗๓

สหปาลิรัฐอินเดียน

“บัดนี้เรากำลังก่อ กำเนิด ประวัติศาสตร์ใหม่
ทั้งเรื่อง.”

เซอร์ เกซ พระทูล สละปฐ ได้เริ่มกล่าว
วิงวอนให้เหล่า เจ้าประเทศราช กล่าวชกแจงว่า
ระบิณักเข้าร่วมใน สหปาลิรัฐ หรือไม่วะ. อินเดียน
เวลานั้น มันใจว่า ระชอเอาความเสมอภาคให้
ไว้ คือ ความเสมอภาคแห่งรัฐทั้งหลายใน
จักรวรรดิบริติช. เพียงคำรับรองของรัฐบาล
อินเดียนเป็นสัญญาอย่างคร่าว ๆ ว่า คงจะให้สัก
วันหนึ่งนั้นหาพอไม่วะ. เซอร์ เกซ เป็นชาวอินเดียน
และเป็นคณะติเบราว. คำพูดของท่านผู้นั้นจึง
ไม่ใช่วาทะของอินเดียนทั้งหมด. คณะแนชแนล
คองเกรส อิกนัยหนึ่งเรียกว่าคณะคัลชิก ซึ่ง
พวกหัวหน้า กำลัง ถูกขังอยู่ในคุก ที่ เมืองพุนา
(บัดนี้เพิ่งปล่อยออกมา) ร้องปฏิเสธอยู่โต้ง ๆ
ว่าไม่วะ ยอมเกยวข้อง กับ การ ประชุมโต๊ะกลม
คราวนั้น. ถึงแม้เซอร์เกซเป็นแต่ผู้แทน คณะ
หนึ่งในอินเดียนก็กั แต่วาทะที่กล่าวนั้นว่าเป็น
เสียงของอินเดียนทั้งหมดโดยแท้.

มหาราชแห่งบิเคเนอร์ ได้คอยอย่างชก
เจน ก่อน เจ้าองค์อื่น ๆ ว่า ประเทศราช ทั้ง
หลายในอินเดียนยอมพอใจในวิธีสหปาลิรัฐ ซึ่ง
ทั้ง ฝ่ายแคว้น ประเทศราช ทั้ง หลาย กับ รัฐ ที่
เรียกว่าอินเดียนอังกฤษไทยแท้ จะได้เข้าร่วม

รวมเป็นประเทศอินเดียนประเทศเดียวกัน แต่
คำว่าสหปาลิรัฐนั้นยังเป็นคนกำหนดไว้. คำถาม
ที่ว่าเจ้าประเทศราชจะยอมรวมเข้ามา ด้วย หรือ
ไม่วะ ก่อนตอบจึงควรจะได้ทราบกันว่าจะรวม
ปกครองนั้นจะเป็นอย่างไร. เป็นต้นว่าความ
ข้องกันอื่น จำเป็น เพื่อ รักษาสิทธิ และ ผล ประ
โยชน์ของแคว้น ประเทศราช และ ราษฎร แห่ง
แคว้นนั้น ๆ จะมีไว้อย่างไรบ้าง.

ในวันรุ่งขึ้น มหาราชแห่ง แอลดาร์ เจ้า
ประเทศราชแห่งแคว้นอิสลามใหญ่ ก็ได้ กล่าว
สนธิสนัน คำ ขอร้อง ของ พวก แนชแนลิสต์ ใน
อินเดียน วิงวอนให้ชาวอินเดียน หัน เข้า รวมกัน
ว่าดังนี้ :-

“โอ! ประเทศอังกฤษ. จงสนับสนุนให้สูง
กว่าประโยชน์การเมือง และประโยชน์การค้า
ชั่วคราวของท่านเด็ก. ขอจงมีอินเดียน
ในขณะที่ต้องการความช่วยเหลือ และขอจง
ช่วยอินเดียนให้ยิ่งใหญ่ เพื่ออังกฤษจะได้ยิ่งใหญ่
ไปอีกวันนี้อีก. อินเดียนเอ๋ย! จงฟังความ
แตกต่างระหว่างกันในเรื่องคณะ และการเมือง
เสียเถิด แล้วและรีบหักตัวของอังกฤษเพื่อส่ง
เสริมให้อังกฤษยิ่งยง แล้วอินเดียนจะได้ยิ่งยง
ขึ้นกว่าเคยวัน.”

ยังมีวาทะของคนที่สำคัญอีก ๒ คน คือมหา

กรุงเทพ

กัมภี

ราชาแห่งปาคิสถานกับพระนางบัม ชาท์ นาวาซ ซึ่งเข่นสตรีคน ๑ ในจำนวนหญิงทั้ง ๒ ที่เป็นผู้แทนมาเข้าประชุมคราวนี้. มหาราชอาองค์นี้เป็นสถานายกแห่งสภาเจ้าประเทศราชในอินเดีย ไคยอนซันแสดงความหมายของเจ้าประเทศราชทั้งหลายในคำสทปาลัญญีว่า “ (๑) ต้องขอให้อินเดียคงอยู่ในจักรวรรดิอังกฤษ (๒) แคว้นต่าง ๆ ที่ยังมีอิสลามภายในโดยที่อินเดีย อังกฤษไม่เข้ามายุ่ง ย่ำ และ (๓) พระเจ้าจักรพรรดิ, อินเดียอังกฤษ, และแคว้นประเทศราชต่าง ๆ รวมกันเข้ารับผิดชอบเพื่อดำเนินการอันเป็นรอง เกยว คณะอินเดียโดยทั่วไป คือทั้งประเทศ.”

พระนางบัม ชาท์ นาวาซ เป็นอิสลามิก มีกำเนิดในสกุลซึ่งใช้ธรรมเนียมคลุมศีรษะสตรี Purdah มาหลายสิบชั่วอายุคน ก็ทำความงามและความแปลกให้แก่สันนิษฐานเกี่ยวกับการเสด็จมาเข้าประชุม ซึ่งพระองค์เองก็กล่าวว่า ถ้าเป็นสืบบมาแล้วผู้หญิงอินเดียจะมาเข้าประชุมเช่นหาได้ไม่ ยิ่งกว่านั้นเป็นการที่ใคร ๆ ก็นึกไม่เห็นว่าจะเห็นได้ทีเดียว. เธอขึ้นขึ้นผูกด้วยมรรยาทงามและเครื่องแต่งกายรวมทั้งเครื่องเพชรพระการตา. ชนกของเธอก็เซอร์ มูแฮมหมัด ชาฟ ผู้อยู่ในที่ประชุมด้วย

ก็ตั้งตาฟังสุนทรพจน์ของเธออย่างกระหม่อมมยบ่ง. เมื่อเธอเริ่มลงแล้ว ไคยอนซันก็แล้วก็ได้มี กระดาษโน้ต ส่งมาแสดงความยินดีด้วยเธอรอบข้าง รวมทั้งจากอิศรมหาเสนาบดีด้วยแผ่น ๑. ลอร์ดเรกิง อุปราชอินเดียคนเก่าผู้อยู่ในที่ประชุมนี้ด้วย ออกปากชมว่า “ ทัศนะออกช่างเคิรวกเร็วจริง ๆ.”

ในวันสุดท้ายแห่งการอภิปรายของ ที่ประชุมโต๊ะกลมไคยอนซันสุนทรพจน์ของเธออาชานเจ้าประเทศราชอีกแคว้นหนึ่ง ซึ่งแม่เป็นวาหะสันเพียงกินเวลา ๕ นาที ก็เป็นสุนทรพจน์วิเศษส่วนหนึ่ง. เจ้าองค์ไคยอนซันกล่าวว่า “ เราทั้งหมดต้องการปกครองตนเอง เราขอให้ท่านวางรูปโครงไว้. ถ้าการวางรูปโครงนี้ยังมีอะไรที่ไม่พอใจของหมูน้อยใด ๆ หรือไม่พอพระทัยเจ้าประเทศราช เราทั้งหลายจะพยายามแก้ไข. ถึงแม้เราแก้ไขไม่สำเร็จ เราก็จะพยายามอีก. เราจะพยายามต่อไปจนกระทั่งเราได้ประภัสสรโครงการขึ้นเป็นที่พอใจของหมู่คณะทั้งหลายในอินเดีย.”

อิศรมหาเสนาบดีแม็คดอนแนลก็ได้ทำความเข้าใจไว้แต่ก่อนแล้วว่า “ เราหาได้มาประชุมกันเพื่อแสดงโวหารไม่ เรามาประชุมกันเพื่อผลสำเร็จทางหาก.” การประชุมได้ดำเนินตาม

พ. ศ. ๒๔๗๓

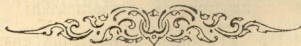
สหปาลิรัฐอินเดีย

คดีนี้ จึงได้ตั้งกรรมพิเศษพิจารณาสัมพันธ์
แห่งสหรัฐ แต่มีผู้เกี่ยวข้องซึ่งจะคงอยู่ใน
กรรมการณ์เป็นจำนวนมาก เพราะจะให้ทุก
คณะได้มีผู้แทนเป็นปากเสียง อยู่ในที่สุด
จึงต้องให้ที่ประชุมใหญ่ทั้งหมดกำหนดกรรมการ
การพิเศษนี้.

การประชุมโต๊ะกลมนี้ทำให้เกิดความรู้อย่างไร
ในอินเดียและในอเมริกา ซึ่งคณะ
คดีนี้ได้ทำความเผยแพร่มาากนั้น เป็นเรื่องที่
น่ารู้, ผู้ส่งข่าวของฮอบบส์ (ในลอนดอน)
ที่ขอมเย่งส่งโทรเลขว่า คณะเนชัน
แนลิสต์ที่นครนิวยอร์กว่า การประชุมจะเป็นผล
สำเร็จ และผู้แทนหนังสือลอนดอนไทมส์ที่
กรุงเกิลท์ (เกิลท์) โทรเลขว่า คณะคดีที่สน
ใจในการประชุมที่ลอนดอนมาก แต่ก็ไม่วาย
ปฏิเสธความตกลงทั้งหลาย แห่งที่ประชุม นั้น
เพราะได้ออกปากปฏิเสธไว้แต่ต้นมือแล้ว.

หนังสือข่าวในกรุงนิวยอร์กก็ออกความเห็น
ในช่องขบถต่างๆ. นิวยอร์กไทมส์กล่าวว่า
การประชุมโต๊ะกลมนี้แสดงออกมาแล้วว่า
บริเตนต้องประณามนักขิอินเดียที่รวบรวมกัน.
ข้อที่เขากล่าวว่า คณะกล, หรือคณะ, ชาติ,
ศาสนาเป็นอุปสรรคที่ไต่แบ่งแยกอินเดียไว้มิให้
รวมกันตานั้น เป็นคำกล่าวหาความมากเกินไป.
แต่ความสามารถของอินเดียในการปกครอง
ตนเอง ก็คงจะยังตามไม่ทันความประสงค์
เช่นนั้นของอินเดีย. หนังสือเวลล์ทูลิยาว่า
พวกเจ้าประเทศราช ยอม ล้มหัว จมท้าย กับ
อินเดียอังกฤษ เพราะกลัวว่าเพลิงแห่งความไม่
พอใจในอินเดียอังกฤษนี้จะระลอกลาม มาถึงแคว้น
แคว้นของตนๆ เข้าด้วย ถ้าหากการประชุม
คราวนี้ไม่ไปผลสำเร็จ. หนังสือเฮวาลด์ ทรีบูน
แลเห็นความไม่สำเร็จแห่งการประชุมนี้ เพราะ
ชาติผู้แทนคณะเนชันแนลิสต์ คือคณะคดีนี้.

จร/ทพ.

บทนำบางเรื่อง

ความปั่นป่วนแห่งพาณิชย์

(บางกอกเคลิเบล วันที่ ๖ มกราคม)

(๑)

นำปลื้มใจอย่างยิ่ง ที่ กรมพระกำแพงเพชร
อัครโยธิน ทรงเห็นพ้องตามความเห็นของ
หนังสือชาวละติน ในการประทานพระโอวาท
ปลุกใจและกักเตือนประชาชนชาวสยามก่อนที่จะ
เสด็จไปตรวจตลาดโกดังเคียงในประเทศพม่า
และอินเดียนต่อไป. ข้อความที่โคตรวยมาเมื่อ
เวลาไปเฝ้าและที่โคลงพิมพ์เมื่อวานนั้น ใน
กรมโคตรสเลาเรื่องปัญหาสำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด
หมกขังเป็นขณูหาประจำเวลานี้ และสิ่งที่ยิ่ง
ใหญ่ไปกว่านั้น คือ ในกรมทรงรู้ เห็นอย่างชัด
เจนในเหตุการณ์อันมาเผชิญหน้า กับประเทศนี้
ด้วย. การที่ในกรมพอพระทัยที่จะทรงเรไร
เรื่องอย่างแจ่มแจ้ง แก่ผู้แทนหนังสือชาว
ซึ่งเป็นผู้แทนประชาชน ด้วยการที่ทรงถือ
โอกาสที่จะ ขยายเรื่องออกมาใน ที่แจ้งเพื่อจะ
ได้ปรึกษาหารือ และใช้ความให้แจ่มแจ้ง

และเพื่อจะได้แก้อยู่หากันให้ ทันทั่วทั้งวงนั้น
คือการนำปลื้มใจที่สุดอันหนึ่ง ในการ
กระทำของรัฐบาล นี้คงได้ให้เห็นประจักษ์
กันแน่แท้ว่า ความตกต่ำ ของการค้าหาใช้เช่น
ข้าวล่องลอยสำหรับเวลาภายหลังนี้มิได้ แต่
เป็นความจริงในเวลาที่จะมาถึง.

ใน เมื่อในกรมรับสั่ง ว่าการ เข้าใจ เรื่องนี้
ให้ดี ทั้งที่เกี่ยวกับภายในประเทศและภาย
นอก ประเทศ ย่อม เป็นทาง ที่จะช่วยให้ เอาตัว
รอดในเรื่องนี้ได้ดีกว่าอะไร หมกในระหว่างยุค
ลายกตเพิงเริ่มคณชน ท่านรับสั่งถูกทีเดียว.
ผู้ถูกกระทบ สะเทือนด้วยการนี้ ซึ่งแท้จริงกเท่า
กับว่าชาวเราทุกคน ควรเข้าใจในคำรับสั่งนั้น
ว่าเหตุ ข้อใหญ่ ในความยุ่งยาก ของเราเวลานี้
อยู่พ้นสุดเอื่อมของเรา คือ อยู่ใน ประเทศ
ซึ่งแต่ก่อนได้รับสินค้าจากเรา แต่เวลานี้รับ
สินค้าลดจำนวนลง. จึงอยู่การค้าขายของ
เราตกต่ำ ก็เพราะการค้าขายในภาคตะวันตก
ของโลกตกต่ำ เรื่องนี้ควรเข้าใจกันไว้ให้ดี

พ. ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

แต่ก็เพียงจะเข้าใจกันไว้เท่านั้น ก็จะไม่ขัดกับทุกขภัย ซึ่งเกิดขึ้นแก่เราในขณะนี้โดย

กรณีในกรมวังวังส ต่อไปว่าในบ้านเมืองเราเองก็อาจเกิดการไปไต่ถาม และทรงใช้คำว่า “จงรัก ยานชอง ของท่านให้เรียบร้อยเถิด” ซึ่งเป็นการทักความหมาย

ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อในกรมวังวังสว่าวิธีการส่งสินค้าขาออกของเราเป็นวิธีที่ไม่ดีแห่งใดในโลกจะเทียบกันดูนั้น เป็นคำซึ่งวังวังสถึงความจริงคงจะควรเป็น แต่เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องในปัญหาเรื่องนี้โดยมากไม่ยอมรับว่าเป็นจริงเช่นนั้น

แต่เมื่อเรามาคำนึงถึงทางการที่ในกรมวังวังสวังวังส นั้น เราได้เห็นปัญหาปรากฏขึ้นแก่เรา เป็นปัญหาซึ่งยังไม่มีความคืบหน้าเกี่ยวข้อง

ย่อมจะมีคราวสมัยในเมื่อยานเรือนไม่เรียบร้อยถึงแก่ผู้ส่งสินค้าก็ย่อมไม่อาจจกให้เรียบร้อยได้ จำต้องได้รับความช่วยเหลือของผู้อื่น

ในกรมวังวังส ว่านอกจากจะถึงเวลาฉุดสะทุกแล้ว ก็ไม่ทรงเห็นเป็นการสมควรที่รัฐบาลจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการค้าขายโดยตรง ที่วังวังสวังส คงจะทรงหมายความว่า ถ้าเรา

ไม่อาจจกบ้านเรือนของเราให้เรียบร้อยได้ โดยเหตุที่เป็นการใหญ่หลวงเกินกำลังไปแล้วรัฐบาลก็จะจกจกแจงให้เรา

ปัญหาที่ยังไม่ได้ตอบคือ เราเรียบร้อยบ้านของเราเองให้เรียบร้อยหรือไม่? หรือจะต้องให้รัฐบาลช่วยเรา?

๐ ๐ ๐
ความปั่นป่วนแห่งพาณิชย์
(บางกอกเดลิเมล์ วันที่ ๑ มกราคม)

(๒)

เราเรียบร้อยบ้านของเราเองให้เรียบร้อยได้หรือไม่? หรือจะต้องให้ใครช่วยเรา?

ไม่จำต้องกล่าวว่าการตกต่ำแห่งพาณิชย์ในกรุงสยาม คือ การที่ขายเข้าไม่ไต่ ‘เรือน’ ของเรา คือ ยังเข้า ลักษณะอาการแห่งเรือนของเราในทุกวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง?

การพาณิชย์ซึ่งตกต่ำไปทั่วโลกได้มากทยสะท้อนถึงกรุงสยาม โดยเหตุที่ประเทศต่าง ๆ ซึ่งเคยซื้อเข้าของเรานั้น ยักยักถ่วงซื้อน้อยลง และให้ราคาเข้าที่ซื้อไปในทุกวันนี้ต่ำลงด้วย ความซื้อของเราต้องเข้าไถ่กันไต่บ้าง แต่ความเข้าไถ่กันนั้น ไม่ทำผลอะไรให้มากนัก สิ่งที่ดี คือ เราช่วยกันขายเข้าให้มากตามแต่จะไต่และให้ ไต่ราคาที่ดีที่สุดที่ไต่ได้ คำ

บทนำบางเรื่อง

กมล

ทุกถ้วนทุก^๕ เกษณคำ^๕ กล่าว^๕ อย่าง^๕ กำย^๕ ทบ^๕กิน^๕
จริง ๆ แต่เพราะหวั่น^๕ ความจริง^๕ เวลา^๕ เรา^๕
หาพวกกันทำเช่นนั้น^๕ ไม่

เขย^๕กลาย^๕นม^๕เหลือน^๕มาก^๕ สำหรับ^๕ระสัง^๕ไป^๕
นอก^๕ และเขา^๕นัก^๕ทำ^๕ได้^๕มาก^๕มาย^๕เหมือน^๕กัน^๕.
ถ้าเขา^๕ทำ^๕ได้^๕ ใน^๕นี้^๕ นย^๕คง^๕คง^๕คง^๕อยู่^๕ คือ^๕
ไม่^๕เริ่ม^๕ได้^๕ส่ง^๕ไป^๕นอก^๕ใน^๕เร็ว^๕ ๆ^๕แล้ว^๕ เรา^๕ก็^๕คง^๕
ได้^๕เขา^๕ไว้^๕พอ^๕กิน^๕ แต่^๕เรา^๕จะ^๕ไม่^๕ได้^๕อะไร^๕มา^๕อีก^๕
นอกจาก^๕เขา^๕ที่^๕กิน^๕นั้น^๕แน่^๕แน่^๕ แม้^๕ใน^๕ชน^๕กัน^๕
ฐานะ^๕การ^๕เงิน^๕ของ^๕เรา^๕ เมื่อ^๕พิจารณา^๕โดย^๕ทั่ว^๕
ไปแล้ว^๕ นับ^๕ว่า^๕ก็^๕กว่า^๕ประเทศ^๕ใด^๕ ๆ^๕ โดย^๕มาก^๕
ใน^๕โลก^๕นั้น^๕ก็^๕แค^๕ย^๕หน้า^๕ ถ้า^๕เขา^๕ทำ^๕ได้^๕ใน^๕ชน^๕
ยัง^๕ก^๕อยู่^๕ใน^๕มือ^๕ของ^๕เรา^๕เอง^๕ กระจ^๕ส^๕มาย^๕ จะ^๕เป็น^๕
ประเทศ^๕ที่^๕ร^๕เงิน^๕ที่^๕ส^๕ทุก^๕ประเทศ^๕หนึ่ง^๕ ภาย^๕ใต้^๕ก^๕วง^๕
อา^๕ท^๕ิ^๕ค^๕ย์^๕ของ^๕เร^๕นั้น^๕ เพราะ^๕ถ้า^๕เรา^๕ไม่^๕ได้^๕เงิน^๕มา^๕จาก^๕
การ^๕ขาย^๕เขา^๕ ก็^๕แปล^๕ว่า^๕เรา^๕ไม่^๕ได้^๕เงิน^๕นั้น^๕เอง^๕.
ใน^๕เวลา^๕ที่^๕กล^๕วง^๕มา^๕แล้ว^๕นั้น^๕ เขา^๕ได้^๕ทำ^๕การ^๕ด^๕ระ^๕
โย^๕ชน^๕ให้^๕เรา^๕อย่าง^๕ดี^๕ แต่^๕เรา^๕มี^๕เขา^๕อยู่^๕อย่าง^๕เคย^๕มา^๕
ถ้า^๕เขา^๕ไม่^๕ให้^๕คุณ^๕ได้^๕ไม่^๕มี^๕สิ่ง^๕อะไร^๕ให้^๕คุณ^๕แก่^๕เรา^๕อีก^๕.

ประเทศ^๕ที่^๕เคย^๕ซื้อ^๕เขา^๕ของ^๕เรา^๕ เป็น^๕จำนวน^๕
มาก^๕และ^๕ให้^๕ราคา^๕อย่าง^๕ดี^๕ ๆ^๕นั้น^๕ การ^๕ตก^๕ค่า^๕ใน^๕
เรื่อง^๕ค้า^๕ขาย^๕อยู่^๕อย่าง^๕ท^๕ก^๕ว^๕ย^๕มาก^๕ แต่^๕คน^๕ใน^๕
ประเทศ^๕เหล่านั้น^๕ ก็^๕ยัง^๕คง^๕กิน^๕เขา^๕อยู่^๕ และ^๕กล^๕ล^๕าก^๕
ต่าง^๕ประเทศ^๕เหล่านั้น^๕ ก็^๕เต็ม^๕ใจ^๕ให้^๕ระ^๕ซื้อ^๕เขา^๕ของ^๕เรา^๕

อยู่^๕ทุก^๕วัน^๕ แต่^๕ไม่^๕เต็ม^๕ใจ^๕ให้^๕ระ^๕ซื้อ^๕ตาม^๕ราคา^๕
เก่า^๕. ราคา^๕เขา^๕ที่^๕กล^๕ล^๕าก^๕ต่าง^๕ประเทศ^๕ระ^๕คิด^๕ให้^๕
เรา^๕ใน^๕เวลา^๕นั้น^๕เป็น^๕ราคา^๕ที่^๕สูง^๕ พอ^๕จะ^๕ให้^๕เรา^๕ซื้อ^๕
โรง^๕สี^๕ซื้อ^๕เขา^๕เปล^๕็ด^๕อก^๕ จาก^๕ชาว^๕นา^๕ แล้ว^๕ได้^๕สี^๕
เข^๕านั้น^๕ และ^๕พอ^๕ก^๕ย^๕ที่^๕พอ^๕การ^๕ระ^๕ส่ง^๕เขา^๕ระ^๕ร^๕ท^๕ก^๕
เรือ^๕ออก^๕ไป^๕นอก^๕ได้^๕กำไร^๕เป็น^๕ที่^๕พอ^๕ใจ^๕ของ^๕ชาว^๕
นา^๕ ของ^๕คน^๕สี^๕เขา^๕ และ^๕ของ^๕คน^๕ที่^๕ส่ง^๕เขา^๕
ไป^๕เมือง^๕นอก^๕. อย่าง^๕น้อย^๕ก^๕ม^๕ย^๕ระ^๕ย^๕ก^๕ที่^๕หนึ่ง^๕ซึ่ง^๕มี^๕
โรง^๕สี^๕สี^๕เขา^๕และ^๕เงิน^๕ซื้อ^๕เขา^๕เปล^๕็ด^๕อก^๕ กำลัง^๕
ทำ^๕การ^๕อย่าง^๕ว่า^๕น^๕อยู่^๕เคย^๕มา^๕. และ^๕เมื่อ^๕ไม่^๕น^๕ก^๕ด^๕ง^๕
ปัญ^๕หา^๕ต่าง^๕ ๆ^๕ ที่^๕ได้^๕นำ^๕มา^๕โต้^๕เถ^๕ียง^๕ กัน^๕ใน^๕การ^๕
ระ^๕ซื้อ^๕ม^๕ย^๕ย^๕หา^๕เรื่อง^๕เขา^๕ที่^๕คว^๕ร^๕ว^๕ต่าง^๕ ๆ^๕ ที่^๕แล้ว^๕มา^๕นั้น^๕
เจ้า^๕ของ^๕โรง^๕สี^๕ทุกคน^๕ก็^๕บอก^๕เรา^๕ว่า^๕ จะ^๕ทำ^๕ได้^๕ อย่าง^๕
เคย^๕มา^๕เช่น^๕นี้^๕เหมือน^๕กัน^๕ ถ้า^๕ระ^๕หา^๕เขา^๕เปล^๕็ด^๕อก^๕
มา^๕ได้^๕. แต่^๕เจ้า^๕ของ^๕โรง^๕สี^๕นั้น^๕อยู่^๕ๆ^๕ ไม่^๕อา^๕ระ^๕ซื้อ^๕
เขา^๕ได้^๕ จาก^๕ชาว^๕นา^๕โดย^๕ตรง^๕ เพราะ^๕ไม่^๕มี^๕ทุน^๕
หรือ^๕ว^๕ระ^๕ที่^๕จะ^๕ช่วย^๕กัน^๕ได้^๕ ได้^๕แค^๕ซื้อ^๕จาก^๕คน^๕กลาง^๕.
นั้น^๕แหละ^๕เป็น^๕ข้อ^๕พ^๕ระ^๕ช^๕อ^๕น^๕ว่า^๕ย^๕ที่^๕ส^๕ก^๕ใน^๕ยาน^๕เร^๕อน^๕เรา^๕
เรา^๕ต้อง^๕แก่^๕ไซ^๕ระ^๕กับ^๕ยาน^๕เร^๕อน^๕เรา^๕ให้^๕เร^๕ย^๕ระ^๕ย^๕ย^๕.
คน^๕กลาง^๕ ของ^๕เรา^๕ ห^๕วัง^๕ระ^๕จะ^๕ค^๕ย^๕ระ^๕ว^๕ระ^๕ค^๕า^๕ค^๕า^๕ ช^๕น^๕ ค^๕ุ^๕คน^๕
กล^๕าง^๕ทั้ง^๕หลาย^๕ทั่ว^๕โลก^๕ซ^๕อย^๕ห^๕วัง^๕เช่น^๕นี้^๕ ก็^๕ย^๕ระ^๕ย^๕ม^๕
ไม่^๕ขาย^๕เขา^๕ให้^๕แก่^๕โรง^๕สี^๕เขา^๕ตาม^๕ราคา^๕ที่^๕กล^๕ล^๕าก^๕ต่าง^๕
ประเทศ^๕ซื้อ^๕ขาย^๕กัน^๕ คน^๕กลาง^๕อา^๕ระ^๕ซื้อ^๕เขา^๕
จาก^๕ชาว^๕นา^๕และ^๕ขาย^๕ให้^๕แก่^๕โรง^๕สี^๕ตาม^๕ราคา^๕ที่^๕

พ. ศ. ๒๔๗๓

ยหน้าบางเรื่อง

โรงสีให้แลกได้กำไรด้วย แต่คนกลาง
ขยอขายจะได้กำไรมากไปอีก ตามธรรมดา
คนกลางย่อมอยากได้มากขึ้นไปเสมอ.

นั่นแหละ ว่ากันย่อๆ ก็คือ ลักษณะความ
เป็นไปในย่านเรือนของเราเวลานั้น.

เราจะจัดการให้เรียบร้อยได้ หรือเรา
จะต้องให้รัฐบาลเข้าช่วย ?

๐ ๐ ๐

ความปั่นป่วนแห่งพาณิชย์

(บางกอกเดลิเมล์ วันที่ ๘ มกราคม)

(๓)

บ้านที่เราเคยเข้าไปนั้นจะต้องจัดให้เรียบร้อย.
ใครจะปฏิเสธได้ ในข้อนี้เมื่อได้รับ

รอกันแล้ว ว่าภัยแล้งมีเข้าเหลืออยู่มาก
ขยันท่านได้เข้ามา และเข้าของเรายก
กำลังขายไม่ออก ?

แต่บ้าน คือ ขยู่เข้าของเรานั้นเป็น ๔ ห้อง
ซึ่งทำขึ้นไว้อย่าง ประหลาด ห้องสุกโคง
ข้างหนึ่งได้แก่ชาวนา เป็นห้องเรียบร้อยก.
ทำนาได้ผลดีไม่มีสิ่งไรบกพร่องในลักษณะของ
เขาตามที่ได้มาจากนา. สุกโคงอีกข้างหนึ่ง
ได้แก่ห้องพ่อค้าที่ส่งข้าวไปนอกประเทศ ซึ่ง
ได้รับค่าได้ตามขอซื้อมาจากตลาดต่างประเทศ
แต่ไม่อาบจรูห์ห้องได้ เพราะเจ้าของโรงสี

เข้าไม่อาบส่งเข้าสาร มาให้ ตามราคาที่พักค้า
จะซื้อ ถูกเข้ามาจากห้องของพ่อค้าที่ส่งเข้า
ไปนอกประเทศก็ คือ ห้องเจ้าของโรงสี ซึ่ง
ไม่เห็นมีสิ่งไรจากกบยกพร่องนอกจากห้องนั้น
จะไม่เข้าโรงสี ทั้งเครื่องจักรโรงสีก็เรียบร้อย
ดี แต่ต้องหยุดเครื่องอยู่

ระหว่างเจ้าของโรงสี และชาวนานั้น คือ
ห้องของคนกลาง. ห้องนี้ไม่เรียบร้อยเลย.
มีเข้าเปลือกเก็บไว้เป็นจำนวนมาก ที่ในห้อง
ก็มีเข้าเปลือกอย่างเลวบ้าง อย่างดีบ้าง อยู่ใกล้
ชิดติดกัน และมีใช้แต่ห้องจะไม่เรียบร้อย
เท่านั้น ห้องยังขวางทางระหว่างชาวนากับ
เจ้าของโรงสีเสียด้วย.

เพราะฉะนั้น บ้านที่จะต้อง จัดให้เรียบร้อย
นั้น ทั้งบ้านหรือจะเพาะห้องๆ เดียว ? และ
ถ้าห้องนั้น คือ ห้องของคนกลางเท่านั้นเอง ซึ่ง
จะต้องรื้อกวาดแล้ว ใครเล่าจะเป็นผู้ รื้อ
กวาด ? ชาวนาจะรื้อกวาดหรือ ? เจ้าของ
โรงสีจะรื้อกวาดหรือ ? พ่อค้าที่ส่งเข้าออก
นอกประเทศจะรื้อกวาดหรือ ? ดูเหมือนไม่
มีใครมีเครื่องมือที่จะทำการรื้อกวาดได้สักราย
หนึ่ง.

เมื่อใน กรมรัษฎการ มีแทน หลานสาว ที่
ไปเล่าว่า ไม่ทรงเห็นชอบที่จะให้รัฐบาล เข้าไป

บทนำบางเรื่อง

กุมภ

เกี่ยวข้องกับ หรือควบคุมโดยตรงในเรื่องการ
ค้าขายของราษฎร นอกจากในคราวฉุกเฉิน
เท่านั้น เราเห็นความจำเป็นที่เกี่ยวกับ
ด้วย และยังคงเห็นเรื่องเกี่ยวกับ ว่าตาม
วิชาการแล้ว การที่รัฐบาลจะเข้าเกี่ยวข้องกับ
ในทางค้าขายของราษฎรย่อมผิดหลักเศรษฐกิจ
การที่จะเอาเงินที่เขาเสียภาษี มาแก้ความบก-
พร่องของการค้าขาย ก็ค้านกฎเศรษฐกิจวิชา
เช่นเดียวกัน

แต่ถ้า รัฐบาล จะต้อง ทำ เช่น นั้น.
ย่อมจะมีบางคราว ที่เราไม่อาจ ระงับยาน เรือน
ของเราให้เรียบร้อย จำจะต้อง ได้รับความ
ช่วยเหลือบ้าง. เราเชื่อว่าในกรมทรงหมาย
ความอย่างนั้นเมื่อรับสั่งว่า “นอกจากจะมี
การฉุกเฉิน” ปัญหาจึงมีว่าควร
เป็นคราวฉุกเฉินทุกหรือยัง ?

นั่นแหละ มีเขาเหลืออยู่มาก จากที่เหลือ
ขายเมื่อขากลายเป็น ซึ่งเป็นเขาที่คงจะได้อายุไป
เสร็จแล้ว ถ้าคนกลางไม่ยกไว้เพื่อคอยทำ
ราคาขึ้น. เขาในนี้ ก็ผิดหลัก และก็ไม่ยก
ขายออกไป มีตลาดต่างประเทศที่จะให้ราคา
เขาซึ่งจะเป็นกำไรให้แก่ชาวนา และเป็นกำไร
ให้แก่เจ้าของโรงสีด้วย. จึงจะเป็นราคาไม่เสีย
นักก็จริง แต่ก็เห็นราคาที่ดีขึ้นพอได้จาก

โลกที่กำลังยากไร้. อันยังมีผู้ แข่งขันกับเรา
ซึ่งขายเข้าต่ำ ราคาว่า ของเรา ในตลาด บาง
ประเทศ แต่ความนิยมในเข้าของเขาซึ่งไม่
เท่ากันกับความนิยมในเข้าของเรา ถึงกระนั้น
ถ้าเข้าของเรา ยัง จะกักกันไว้ ไม่ส่งไปโดยเร็ว
เขาก็ จะเข้า สวม รอย แฉก ตลาด ของเรา ที่ยัง
เหลืออยู่ เราเชื่อว่าความเย็นใจในเรื่องนี้
อาจกล่าว สรุป ความ ได้ ใน ประโยค เกี่ยวกับ ว่า
“ถึงเวลาฉุกเฉินทุกแล้ว”

ความปั่นป่วนแห่งพาณิชย์

(บางกอกเดลิเมล์ วันที่ ๘ มกราคม)

(๕)

ตามเหตุการณ์ซึ่งเราได้พยายามกล่าวมา
และ ซึ่ง เรา เชื่อว่า เป็นเหตุการณ์ อันนำมา ซึ่ง
ความฉุกเฉินทุกจริงๆ นั้น คนกลางราวกับเป็น
ตัวอะไรที่ผิด เขา ซึ่งจะทำให้เราพากันพินาศ
ไปหมด. แท้ที่จริงคนกลางก็ไม่ใช้ตัวอะไร
เช่นนั้น. คนกลาง คือ คนที่มันค้ายอยู่ในมือ
หรือว่ามีสินค้าซึ่งในขณะนั้นคนเขาส่งไปยังตลาด
และซึ่งคนคิดว่าถ้าจะคอยอีกสองสามเดือนก็จะ
ได้ราคาขึ้น. คนกลางนั้นจะถูกครหาทั้งแท้
ในเรื่องที่ ไม่รู้ เท่าใดการว่า ความจริงใน

พ. ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

ปัจจุบันเป็นอย่างนี้ ซึ่งเป็นความจริงตามที่
เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมได้รับ
สั่ง เมื่อเราไปใส่คางเราได้กล่าวมาอย่าง
ชัดเจนแล้ว.

สิ่งหนึ่ง ซึ่งเราจะต้องทำเพื่อปลุกตัวให้
คนเราเวลาที่เราได้รับความยาก ลำบากยิ่งกว่าที่
ได้รับอยู่ในขณะนี้ คือ จะต้องนำเงินเข้ามาสู่
ประเทศให้ เป็นจำนวนมากกว่าเงินที่ ไ้คออกไป
จากประเทศ และเราก็รู้กันอยู่ทุกคนแล้ว
ว่าเงินเข้าประเทศต้องได้มาจากเขา. สิ่ง
ที่คนกลางปฏิบัติอยู่เคยหนัก คือ กักสินค้าขายออก
ของเราไว้ โดยใช้วิธีคอยท่า เป็นนโยบาย
ซึ่งบางทีเคยให้ผลดีมาในเวลาที่เก่าก่อน แต่
เป็นนโยบาย ซึ่งจะไม่ให้ผลสำเร็จในเวลา ที่
ความตกต่ำ กันทั่วโลก อย่างแปลก ประหลาด
ในคราวนี้.

ทำอย่างไรจึงจะให้คนกลางรู้สึกความจริง
เรื่องนี้ได้? ทำอย่างไร คนกลางจะได้สำนึก
ว่าถ้าตัวไม่ขายเขาในขณะนี้ ความราคาของ
ของกัน ซึ่งเป็นราคางามอยู่ ถึงแม้จะยังไม่
ได้กำไรอย่างเหลือเฟือ แต่ก็ถ้าไม่คอยท่า
อยู่ละก็ เขาจะไม่มาซื้อเราได้เลย?

เราสงสัย ว่าคนกลาง หรือ จะเชื่อ ถ้อยคำ
ไม่ว่าจะเป็นคำกล่าวอย่างแรงเพียงไร หรือ

อย่างสัจจริงเพียงไร. ถ้าชาวนามิกองการ
ร่วมมือกันทั้งชน มีทุนอยู่หลัง กองการนั้น
มีคนที่มีสติปัญญาอันช่วยการนี้ ก็อาจทำ
ให้คนกลางได้สำนึกได้ โดยใช่ผลการ. ถ้า
เจ้าของโรงสีหรือพวกส่งเข้า ออกนอกประเทศ
มีกองการร่วมมือกันเช่นนั้น ก็อาจทำให้คน
กลางได้สำนึกเช่นนั้นได้ โดยใช่ผลการเหมือน
กัน. ในขณะนี้บริษัทใหญ่รายหนึ่ง ซึ่งขอเข้า
เปลี่ยนโดยตรงจากชาวนา แล้วเอามาใส่เอง
แล้วส่งเข้าสารไปขายเองตามราคาของผู้ซื้อ ตก
ลงให้ นับว่า เป็นการกระทำของส่วนน้อย.
แต่ก็พอทำให้เราเชื่อมั่นได้ว่า เป็นทางสำเร็จ
แล้ว แต่ยังไม่พอที่จะทำให้ คนกลางเห็น
จำนวนมาก ผู้ซึ่งเขาคือเหตุการณ่แปลก
ประหลาดเป็นพิเศษในคราวนี้ เชื่อถือได้.

เราได้ชี้แจงแล้วว่า เสนาบดีกระทรวง
พาณิชย์และ คมนาคม กับรัฐบาล ซึ่ง พระองค์
ท่านเป็นผู้แทนนั้น เมื่อปรากฏว่าเราจัดทำเรื่อง
นี้ตามลัทธิมีได้ ก็คงกำลังคิดหาทางที่จะ
ขยันเรอให้ เรียบร้อยให้แก่ เรา คือ ช่วยเรา.
เราเชื่อว่า ยศนี้เหตุการณ์ได้แสดงออกมาปรากฏ
อยู่เองแล้ว และผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าเข้า
ก็ย่อมมีรองอยู่ทั่วกันว่าจะทำไปตามลัทธิมีได้
จำจะต้องได้รับความช่วยเหลือ จึงจะได้. ถ้า

บทนำบางเรื่อง

กุ่มภ

คำรับสารภาพอ่อนแอ เช่นสิ่ง ที่ รัฐบาลคอยทำอยู่
ก่อนที่ทะเลงมือช่วยแล้ว เราเชื่อว่าเราไม่ต้อง
คอยอีกต่อไปแล้ว.

วันนี้เป็นเวลา ๕ เดือนมกราคมแล้ว. เจ้า
ควรระบุนคนเคลื่อนไหวออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ
เสียที.

เมื่อใครมาเผชิญหน้าต่อเหตุการณ์ ด้วยความ
เฉลาเช่นนี้ ก็มักจะช่วยกำกับความเฉลาโดย
เล่าข้อให้รู้ความจริงเสียเท่านั้น เราเชื่อ
ว่าประชาชนไทยมากยิ่งเฉลาต่อเหตุอันซับซ้อน
ของเราน้อย. คนเหล่านั้นคงใคร่บังคับ
ให้เข้าใจ

๐ ๐ ๐
ความปั่นป่วนแห่งพหุนิยม
(บางกอกเคลิเบล วันที่ ๑๐ มกราคม)

(๕)

ถ้าความเป็นไปคราวนี้ เป็นการฉกฉก
และเป็นเหตุเพราะคนกลาง ซึ่งจะต้องจับ
ให้เรียบร้อยเสียก่อนจึงจะอาหารจะเคลื่อนที่ ได้
แล้ว รัฐบาลจะทำประการใดในเรื่องนี้? เรา
เชื่อว่าเจ้าพนักงานชั้นสูงของรัฐบาล มีเสนา-
บดีกระทรวงเกษตราธิการ และพหุนิยม ๑ เป็นอาทิ
ย่อมทราบดีว่าควรจะทำมันใด แต่หากมันวิ่งรอกอยู่
ไม่ยอมกรับออกมามีเป็นการเหลือช้า กว่าแรง
ของราษฎรแล้วที่ระทำการงานของพวกให้เรียบ-
ร้อยได้. อันที่จริงเหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการ
แปลกประหลาดนักว่าเป็นพิเศษอยู่ ดังเสนายก
กระทรวงพหุนิยมและคมนาคม ได้ทรงแสดง
ให้เห็นกันแล้ว. อันจะเกิดขึ้นกันในเรื่องใด ๆ
ก็ใดแต่กระตือรือร้นเหล่านั้นไม่ควรต้องขัง ใน

รัฐบาลจะเข้มแข็งให้ประชาชนเข้าใจได้อย่างไร
ไร? รัฐบาลระทำการให้เข้าเปลี่ยนแปลงเคลื่อนจาก
ฉางใดอย่างไร? เหล่านี้เป็นปัญหาที่สุขุมจริง ๆ
เป็นปัญหา ซึ่งคนเขาวุ่น ฉลาด จะต้องทำวิ-
เคราะห์ช่วงเวลาหลายเดือนแล้ว ก็ยังงง ระคึกแก
ซ้อยากลำบากหลายเล่มที่หลายเหลี่ยม มันไม่ตก
อยู่อีกก็เป็นได้. แต่ชาวเราไม่มีเวลาจะระคึก
รออ่านกันอยู่เลย. สิ่งที่จะต้องการ คือ การลง
มือทำการ — ทำอย่าง กล้าหาญ ซึ่งเป็นการ
กระทำของ เจ้าหน้า ที่ผู้มีอำนาจเห็น ราษฎร.
การกระทำเช่นนั้น กรุงสยามไม่เคยยกพร่อง
ด้วยเศษพระบรมเศษานุภาพ และเราเชื่อว่า
รัฐบาลจะลงมือจัดการอย่างใด ๆ ก็ตาม ประ-
ชาชนย่อมจะพากันยินดีทั้งนั้น. ในคราวลำบาก
ยากแค้นเช่นนั้น ราษฎรมิแค้นหัวให้รัฐบาลเป็น
ผู้นำทางและช่วยบรรเทาทุกข์. ถ้ารัฐบาลนำ
แล้วราษฎรก็ตามเท่านั้น

เมื่อกระนั้นแล้ว ถ้ารัฐบาลเข้มแข็งมาช่วย

ในการจัดการทุกคราวอย่างอาชญา มอช ก็ทำภาระเสรีหนาหน. แล้วพวกเราก็อารัก
อำนาจพิเศษให้เจ้าพนักงานบางคน ผู้ชำนาญ
บางคน ชาวคนบางคน; และถ้าถึงสภาสำหรับ
การจัดการทุกชั้น ให้มีทุนสำหรับเราเลือก
จากชาวนา มาส่งให้ โรงสี; และถ้าออก
กฎหมายให้การปลดปล่อยอย่างเดียวกัน
อย่างก็เป็นความผิดทางอาชญา เจ้าประเถทก.
ก็ให้ขายอย่างประเถท ก. เท่านั้น; ถ้ารัฐบาล
อย่างเข้ามาจัดการและใช้เงินที่ได้อาจค่าภาษี
อากรต่าง ๆ สำหรับช่วยในการนี้ เราไม่เชื่อ
ว่าผู้เสียภาษีจะมีทางรังเกียจอย่างไรเลย. และ
คงจะไม่มีข้อครหาในทางทั้งหมด. รัฐบาลได้
เก็บเงินจากผู้เสียภาษี, ก็ยอมให้ ใช้สะสม
ไว้, เพื่อที่จะได้ ใช้ช่วยราษฎรในคราวจัดการทุก
เช่นคราวนี้.

เท่าที่เรามองเห็น รัฐบาลอาชญาเข้ามา
ช่วยในการเช่นนี้ แล้วก็อย่างถอยออกไปก็
อีกในเมื่อพ้นคราวลำบากยากแค้นแล้ว. พอ
เขาปลดปล่อยเริ่มเขยื้อนเคลื่อนไหว คนกลางหรือ
ระบอบมองตื้นเขิน คำของตัวผ่านตลอดตัวไป ?
เขาคงเริ่มขายเขาปลดปล่อยในดวงของเขาให้แก่
เจ้าของโรงสี ตามราคาที่เขาของโรงสีจะซื้อได้
ซึ่งเป็นราคาตลาดโลกอันเร้นแค้นอยู่คนพอจะซื้อ
ได้ และเมื่อการได้ดำเนินไปเช่นนี้แล้ว รัฐบาล

ก็ทำภาระเสรีหนาหน. แล้วพวกเราก็อารัก
บ้านเรือนโดยผลประโยชน์ของเราให้เรี่ยรายสำหรับ
โรงงานใหญ่ต่อไป เพราะเขาได้เคลื่อนไหวและ
ได้ ไปตามจักรวรรดิแล้ว.

การ ปลดปล่อยเขา ปลดปล่อย จะไม่มีอีกต่อไป
เมื่อผู้ ทำผิดเช่นนั้นได้ ถูกจับมาลงโทษ เสียสิทธิ
สองสามราย. พระราชบัญญัติก็จากคำเนรไป
อย่างเรี่ยรายอยู่กฎหมายเช่นนี้เหมือนกัน ที่
ควบคุม เครื่องอาหารบริโภคในประเทศอื่น ๆ
เขาทำออกจากกรุงสยามตามระเบียบเช่นนี้ ก็
เช่นเขาทำกรัง เช่นเขาสยามตามเขยื้อนเก่า
ซึ่งโลกซอซอกินมากกว่าเขานอื่น ๆ และเมื่อการ
ดำเนินได้เริ่มก้าวหน้าขึ้นไปแล้ว เราก็คงอยู่ใน
ฐานะที่จะเรียกร้องเอาราคา ๆ ได้ สำหรับเขา
ที่โคฟสุ่งแล้วว่าเป็นเขาเช่นนี้คนทุก

คงจะมีบางคนเห็นว่า ไม่ใช่ภาระของรัฐบาล
ที่จะมาเกี่ยวข้องกับการสินค้าคงเพียงนั้น. คง
จะมีเจ้าหน้าที่บางคน คำนวณอย่างเขยื้อน กยที่ผ่าน
และกล่าวอย่างอื่น ๆ อีกมาก เพราะถ้าคนมีให้
รัฐบาลใช้แผนการเช่นนี้. แต่เราเชื่อว่าใน
คราวนี้ความจำเป็นก้าวหน้าของรัฐบาลคงจะมี
ชัยชนะคำคัดค้านเหล่านั้น.

ถ้าความจำเป็นเหล่านั้นไม่ได้ชัยชนะใช้เรา
ก็มองไม่เห็นทางที่จะพ้นตัวได้ เราไม่เห็น

บทนำบางเรื่อง

กุ่มภัก

อนาคตอย่างอื่น นอกจากยุคที่ยากจนขึ้นแค่นั้น
เผชิญหน้า ซึ่งกระทบถึงรากแก้วของสรรพสิ่ง
ที่เราชาวสยามลึกลงว่า เป็นสิ่งที่รักที่สุดและ
มีค่ามากที่สุด.

๐ ๐

คำแถลงการณ์ ของเสนาบดีกระทรวงพระคลัง

(บางกอกไทมส์ วันที่ ๒๒ ธันวาคม)

~~~~~

แถลงการณ์ของเสนาบดีกระทรวงพระคลัง
กล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจทุกวันนี้ ซึ่งเป็นเรื่อง
หนักหนาของกรุงสยามเท่ากับประเทศอื่น ๆ นั้น
เป็นแถลงการณ์ที่ไม่ได้ใช้คำเผอเรอเลย. ฐาน
ปัจจุบันแห่งการค้ากับต่างประเทศ, การภาษี
อากร, เงินคลังและเงินตราที่ออกใช้อยู่ ได้
แสดงเป็นจำนวนเลขแจ่มแจ้งชัดเจนนับ. เวลา
นี้เป็นเวลาหนักหน่วงจริง แท้ก็ควรรัฐเห็นกันไว้
ให้แน่นอนว่า ยืนกรุงสยามดำรงอยู่ในฐานะ
ใดเมื่อได้ผ่านความยากเย็นในเกือบต่าง ๆ มา
ตั้งแต่เริ่ม พ.ศ. ๒๔๗๓ น. ชาวเล้าลือย่อม
เป็นชาวที่อยู่ข้างระ ชักความยาว สาว ความยาก
แคบตันเราย่อมได้รู้เรื่องกัน และ ทุกคนได้
ส่วนถึงความจำเป็นที่รัฐบาลจะต้อง ระมัดระวัง
และจัดการ ประหยัดอย่าง เคร่งครัดใน กิจการ

ทุกอย่างของรัฐบาล. นอกจากสถิติในแถลง
การณ์นั้น ข้อความที่กล่าวอยู่ข้างต้น ๆ ซึ่ง
อาจทำให้ผู้ที่ แรกใจ แสดงการณ ชิน อ่านรู้สึก
ประหลาดใจบ้าง แต่แท้จริงคนทั้งประเทศ
กำลังใส่ใจคอยคำกล่าวที่แจ่มแจ้ง และคำ
แถลงการณ์เรื่องนี้ก็กล่าวโดยแจ่มแจ้งจริงด้วย
บรรดาพ่อค้าในกรุงเทพฯ พวกนี้อยากทราบคำ
ตอบแห่งปัญหาสองเรื่องยิ่งนัก คือ (๑) เงิน
รายจ่ายและรายได้ของรัฐบาลได้รัับความกะเทย
สะท้อนอย่างไรบ้าง ? กับ (๒) รัฐบาล
ดำรงจะลดอัตราค่าแลกเปลี่ยนบาทหรือไม่ ? คำ
ตอบปัญหาข้อ ๑ เป็นคำตอบที่สำคัญที่สุด ยัง
พากันวิพากษ์อยู่ว่า ที่แถลงการณ์ได้ตอบออกมา
แล้วนั้น ยังเป็นคำตอบยืดยาว ๆ หรือ คำตอบที่
ไม่แน่ชัดนัก.

เมื่อใดแถลงความสำคัญของเงิน, เงินตรา
Currency อันเกี่ยวกับชีวิต จิตใจทางเศรษฐกิจ
กรรมแห่งบ้านเมืองแล้ว คำตอบในที่สุดก็มี
ดังต่อไปนี้. — “.....ไม่ว่าความยุ่งยาก
ที่เกิดขึ้น ชั่วคราว ซึ่ง จะต้อง ล่วงพ้น กันจนได้
นั้น จะเห็นความยุ่งยากเพียงไรก็ตาม.....
รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะลด
เลี่ยนมิให้เงินไปในทางซึ่งจะทำความมั่นคงของ
เงินตราให้ง่อนแง่นไป” คำตอบนี้ก็แจ่มแจ้ง

พ.ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

ก. พระราชบัญญัติเงินตรา เพิ่งได้ประกาศใช้เมื่อเร็ว ๆ นี้ คือวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ และมีใช้เป็นพระราชบัญญัติที่ประกาศใช้อย่างถ้วน เพราะฉะนั้นการแปลงในข้อนี้ไม่จำเป็น แต่หากมีชาวเล้าลอกกันแพร่หลายเลือนลอบ ในทันทีจำเป็นขอกกล่าวกันให้ทราบ ความจริงไว้อย่าง. กรุงสยามถูกกระทบสะเทือน ด้วย อัตราค่าแลกเปลี่ยนเงินเหรียญในประเทศจีนและฮ่องกงตกต่ำ ซึ่งไม่มีใครมองเห็นที่ลึกลับแห่งความยุ่งยากที่เราจะต้องฝ่าไปนั้น. แท้ปัญหาใหม่ๆ ซึ่งเกิดขึ้นด้วยเรื่องเงินตรา Currencies จะเห็นทำด้วยแร่เงินหรือแร่ทองคำตาม จำจะต้องแก้ไขให้เป็นที่ตกลงกันระหว่างนานาชาติ

ถ้าประเทศสยามจะลดราคาเงินบาท ลงในเวลานี้ อาจได้ประโยชน์ชั่วคราว แต่ในที่สุดก็จะทำให้ความยุ่งยากทวีขึ้น. กรุงสยามจึงต้อง พยายาม ต่อไป ในการ ประหยักรทรัพย์อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งหาเงินมาใช้จ่ายตามนโยบาย กลักรรรมแบบใหม่ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ กำลังบังคับให้ ต้องทำเช่นนั้น. แม้นายสะโนวคือน (เสนาบดีคลังของอังกฤษ) ที่คอยแทะเห็นอะไร ๆ ไม่ดี ก็ยังเห็นว่าการค้าขายจะพินาศได้ ในไม่ช้า แต่

ความซอกไม่เปลี่ยนความจริงในเรื่องของเรา ที่การแข่งขันระหว่างประเทศค้าเข้าซึ่งมีแต่มากขึ้นนี้ คงยังยืนอยู่ ไม่มีเสื่อมถอย ทั้งราคาทองคำแห่งเหรียญฮ่องกง ก็คงจะอยู่อีกนาน ไม่ตกต่ำได้เร็วเหมือนกัน. ราคาเข้าของเราที่ตกต่ำ นวลละจะมีเวลาพินาย เพราะฉะนั้นเราไม่ควรจะเสี่ยงและเข้าไปในทางโชค ลาภ หรือหวังไปในทางแล้วแต่บุญกรรม. แผนกลักรรรมรูปใหม่ คือ ทำให้ได้ผลมากขึ้น และลดโทษให้น้อยลงนี้ เราจะถูกภัยเสียไม่รับจัก ไม่ได้เป็นอันขาด.

จำนวนเข้าเปลือกที่ส่งโรงสี
และเข้าสารที่ส่งออกนอกประเทศ

(จากบางกอกไทมส์ วันที่ ๒๗ ธันวาคม)

จำนวนเข้าที่ส่งออกไปต่างประเทศในเดือนพฤศจิกายนนั้น เป็นจำนวนตกต่ำที่สุด น้อยไปกว่าจำนวนเข้าที่ส่งออกไปในเดือน มิถุนายน ซึ่งน้อยที่สุดอยู่แล้ว, ถึง ๔๕๐๐ ตัน. ถูกขายเข้าที่แล้วมานี้ คือในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๓ จึงเป็นถูกที่ตกต่ำที่สุด นับตั้งแต่ปีที่รัฐบาลได้ประกาศห้ามการส่งเข้าออกนอกประเทศ และเมื่อจำนวนเข้าที่ส่งออกนอกประเทศ

บทนำบางเรื่อง

กุ่ม

ในเกือบที่แล้วมานั้นการค้าเราอยู่เช่นนี้ เราจะ รวาคอย่างน่าอนาค.
 กล่าวได้ว่าถูกขายเข้าไ้ขายส่งแล้ว ด้วยก็ ก็หา คงจะมี บางคนยังก็เข้าเปลือก บักลายไว้
 ไ้ไม่ ไ้แต่หัวว่ายหน้าพาใหม่โซ่กระคอบก็ บ้าง แต่ราคาขึ้นลงตามลัทธิเวลามาถึงขึ้น
 ขึ้น ถ้าจะถือเสียว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลง ไม่น่าชวนให้ก็เข้ากันเช่นนั้นเลย. เมื่อเกือบ
 ไปแล้ว และผลก็ในภายหลังจะต้องทำขึ้น จึงจะ อันวาคมกแล้วมานี้ เข้ามาสวนขายไ้ราคาสูง
 ไ้ ทั้งนั้นจะเป็นการฉลาดกว่า. บักลายนี้ไม่ สุก (คือเกือบขึ้นละ ๕๕.๕๒ บาท). แต่
 มีใครจะทำนายล่วงหน้าให้แน่นอนไ้. จกหมาย รวาคคอบ ๆ ตกมาจนถึงใน เดือน มีนาคม ขาย
 เหตุสภาพเผยแผ่พาณิชย์ประจำเดือนมีนาคม ไ้ ไ้เกือบขึ้นละ ๖๕.๓๔ บาท ต่อมารวาคกระ-
 ลงรายการบอกจำนวนเข้าเปลือก ละเพาะแต่ ึ่งขึ้น ในต้นเดือนพฤศจิกายน ขายไ้เกือบขึ้น
 มณฑลขึ้นใน ๖ มณฑล ว่าจะส่งนอกไ้ขึ้น ละ ๕๕.๕๓ บาท. ต่อจากนั้นมารวาคก็ลด
 จำนวน ๑,๓๖๔,๐๐๐ ตัน แม้จำนวนนี้ ลงเรื่อย จนถึงเดือนตุลาคม เข้ามาสวนขาย
 ก็ยังน้อยกว่าเดิมที่ เนื่องด้วยหน้าขึ้นอันมาก กัน ไ้ราคา ระหว่าง เกวียน ละ ๖๔.๘๕ บาท
 ไ้รับความเสียหาย ซึ่งในที่สุดก็ก็เทียบส่วนที่ กับ ๖๒.๘๖ บาท ซึ่ง เป็น รวาคค่าที่สุด นับ
 เสียไปถึง ๒๒ ใน ๑๐๐ ของหน้าไ้ทำทั้งหมด. ทั้งแต่กระทรวงพาณิชย์ได้พิมพ์แถลงการณ์มา.
 ในระยะที่ต่อมา (ประจำเดือนเมษายน) จกหมาย ในเกือบพฤศจิกายนราคาอยู่ในระหว่าง ๖๔.๕๑
 เหตุสภาพเผยแผ่พาณิชย์ไ้ทำนายว่า เข้าที่ บาท กับ ๕๓.๒๔ บาท และในสัปดาห์สุด
 เหลือใช้คงจะส่งนอกไ้ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัน ภายหลัง เกวียน ละ ๖๐.๕๕ บาท.
 กับแต่มัก รว ๒๐๐,๒๐๐ ตัน ที่จะไ้จาก
 มณฑลภาคเหนือ และ มณฑล ภาค ตะวันออก
 เฉียงเหนือ. เหตุการณ์ไ้ขึ้นแล้ว ทั้ง สัน
 พอระกะประมาณกันล่วงหน้าไ้ อย่าง แม่น ย่า
 ระพลาคอยู่ ก็แต่ ในเรื่อง ที่ เหยี่ยว ช้องกง ตก
 รายการต่อไปนี้แสดงจำนวนเข้าเปลือกที่ไ้
 ส่งไปยังโรงสีต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ๑ ชั่วโมง
 ๑๒ เดือน. เลขที่ยกขึ้นนี้เป็นจำนวน เกวียน
 เข้าเกวียนหนึ่งพัน ๒๐๐๐ ลิตร

พ. ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

พ. ศ.	พ. ศ.	พ. ศ.
๒๔๗๐-๑	๒๔๗๑-๒	๒๔๗๒-๓
ธันวาคม	๑๕๕,๑๔๔	๕๑,๕๓๐
มกราคม	๑๕๕,๑๔๔	๕๕,๕๐๗
กุมภาพันธ์	๑๕๕,๕๕๕	๑๐๓,๕๖๗
มีนาคม	๑๕๕,๕๕๕	๑๑๗,๐๗๖
เมษายน	๑๕๕,๕๖๒	๑๒๐,๑๗๕
พฤษภาคม	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓
มิถุนายน	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓
กรกฎาคม	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓
สิงหาคม	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓
กันยายน	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓
ตุลาคม	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓
พฤศจิกายน	๑๕๕,๕๖๒	๕๓,๕๑๓

๑,๓๓๕,๒๕๗ ๕๕๖,๗๗๐ ๕๕๕,๕๕๐

เข้าเปลือกที่ใส่ลงใน ๑๒ เกวียน

ใน พ. ศ. ๒๔๖๕-๗๐

ใส่ เป็น จำนวน

๑,๕๒๒,๐๐๓ เกวียน

พ. ศ. ๒๔๖๕-๕ สิ่ง ๑,๒๔๔,๕๒๗ เกวียน

พ. ศ. ๒๔๖๗-๘ สิ่ง ๑,๓๕๕,๑๗๖ เกวียน

พ. ศ. ๒๔๖๖-๗ สิ่ง ๑,๓๕๕,๕๗๕ เกวียน

พ. ศ. ๒๔๖๕-๖ สิ่ง ๑,๕๒๒,๐๐๓ เกวียน

เข้าทั้งต้นที่โคมาแล้วใน ๑๒ เกวียน

(ตาม ตาราง ๒๔๗๒-๓) ทำการระบายใน ๗ ปี

ก่อนนั้น ๔๓๕,๘๖๒ เกวียน สาเหตุอย่าง
หนึ่ง คือ โรงสีสามหัวเมืองได้ทำการสีเข้ามาก
ขึ้น.

ต่อไป แสวงจำนวนเข้าเปลือกที่ใส่ลงไป
นอกประเทศใน ๑๒ เกวียน จำนวนสำหรับ
พฤศจิกายน เป็นแต่เพียงประมาณ

พ. ศ.	พ. ศ.
ธันวาคม	๑๕๕,๑๔๔
มกราคม	๑๕๕,๑๔๔
กุมภาพันธ์	๑๕๕,๕๕๕
มีนาคม	๑๕๕,๕๕๕
เมษายน	๑๕๕,๕๖๒
พฤษภาคม	๑๕๕,๕๖๒
มิถุนายน	๑๕๕,๕๖๒
กรกฎาคม	๑๕๕,๕๖๒
สิงหาคม	๑๕๕,๕๖๒
กันยายน	๑๕๕,๕๖๒
ตุลาคม	๑๕๕,๕๖๒
พฤศจิกายน	๑๕๕,๕๖๒

๑,๐๒๕,๗๖๐ ๑๒๕,๒๑๕,๖๕๕

ต่อไป แสวงจำนวนเข้าที่ส่ง ออกนอก
ประเทศใน ๘ ปี กับยอดราคา ตามที่เจ้าของ
แจ้งแก่เจ้าพนักงานศุลกากร

บทนำบางเรื่อง

กุมภ

พ. ศ.	กัน	ล้านบาท	เกาะบอร์เนียวตอนเหนือของอังกฤษ และประเทศอินโดจีน.
๒๔๗๒-๓	๑,๐๒๕,๗๐๖	๑๒๕.๒	
๒๔๗๑-๒	๑,๑๖๕,๗๐๐	๑๔๕.๗	จำนวนเหล่านี้มีว่าเป็นจำนวนปกติ ส่วน
๒๔๗๐-๑	๑,๕๖๒,๓๕๖	๑๘๕.๐	จำนวนกะประมาณสำหรับเดือนพฤศจิกายน นั้น
๒๔๖๙-๗๐	๑,๖๕๖,๕๗๘	๑๙๕.๓	นำพิศวงมาก คือ จำนวนเข้าที่ ส่งสิงคโปร์
๒๔๖๘-๙	๑,๒๔๐,๙๔๖	๑๕๕.๙	และสหรัญมะลายูนี้เกือบร้อยละ ๕๙ ส่งไป
๒๔๖๗-๘	๑,๓๑๕,๖๕๕	๑๕๗.๕	ฮ่องกงและประเทศจีน ร้อยละ ๒๖.๗ ส่งไป
๒๔๖๖-๗	๑,๐๑๖,๘๙๙	๑๒๒.๕	ยุโรป ร้อยละ ๕.๗ ส่งไป เกาะ คิวบา เกือบ
๒๔๖๕-๖	๑,๔๑๖,๒๑๗	๑๔๕.๒	ร้อยละ ๕ นอกจากนั้นส่งไปที่แอฟริกาและ

ในปี (๒๔๗๒-๓) จึงได้เข้าส่งโรง
สั้นน้อยกว่าปกติ (๒๔๗๑-๒) ๑๓๖,๐๐๐
ตัน และปกติก็ใกล้ปกติทำอยู่แล้วโดยใน
๑๒ เดือน ได้เข้าสั้นกว่าปกติมาก ที่สี่
(๒๔๖๙-๗๐) เป็นจำนวน ๖๒๖,๘๐๐ ตัน.

จำนวนเข้าที่ ส่งไป นอก ประเทศใน เดือน
ตุลาคม คือ.

ส่งไปสิงคโปร์ และ มะลายู ร้อยละ ๔๒.๕
ส่งไปฮ่องกง และ ประเทศจีน ร้อยละ ๑๘
ส่งไปเกาะคิวบา ร้อยละ ๑๕.๘
ส่งไปประเทศญี่ปุ่น ร้อยละ ๑๓.๖
ส่งไปชวา ร้อยละ ๖
ส่งไปยุโรป ร้อยละ ๑.๘
ส่งไปลังกาและอินเดีย ร้อยละ ๑.๓
นอกจากนี้ส่งไปยังแอฟริกา ออสเตรเลีย

การซื้อขายอาหารที่บริษัท

(จากสยามออนไลน์เวอร์ วันที่ ๒๑ กันยายน)

ตามข่าวที่โยกกันในขณะที่ว่า มีคนป่วยเป็น
โรคไข้รากสาก และโรคทางลำไส้ชนิดอื่น ๆ
ในกรุงเทพ ฯ และที่ใกล้เคียง เป็น จำนวน มาก
ในพวกฝรั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็ได้ช่วยทาย กันไป
ด้วยโรคนี้ ๒ ราย แล้ว ทำให้เรื่องโรคร้าย
เป็นเหตุที่น่าวิตกวิจารณ์จริง ๆ แต่เรื่อง
อาหารการกินเราเชื่อว่าคนไทย เช่นผู้ อยู่
ฝั่งตะวันตกเป็นต้น นั้น จะต้อง ระวังให้มาก ๆ
ใน ๑๐ ปีมาการทำงานเรื่องสุขภาพได้เจริญขึ้น
ไม่น้อยที่พระราชอาณาจักร โดยสภาสุขภาพ

และกรมสาธารณสุขได้ดำเนินการงานไป อย่าง
สามารถ แต่کنทั่วไปแม้ว่าจะไม่มี ใหวพริบ
เพียงใด ก็อาจจะเห็นได้ว่า บัคน ยังคงมีอยู่
หลายอย่างหลายประการ ซึ่งเป็นอันตราย ต่อ
สุขภาพของสาธารณชนโดยแท้

สยามออยเชอร์เวอร์ โค้เคย กล่าวข้ญหา
เรื่องในข้อหม่บทนำมาหลายครั้งแล้ว ใน ขั้ว
เวลาสองสามเดือนแอง และยังได้กล่าว ว่า
หนึ่งสัปดาห์นั้นเชื่อว่า ถ้าสาธารณชน ยังมี ใค้
รับการศึกษาศักกาชาดและ กรมสาธารณสุข
สุขช่วยกัน ส่งเสริม ก็จะทำให้ คนเรา พ้นโรคภัย
หรือไค้ค่านทานโรคให้เข้มแข็งสามารถ บังขัน
ไค้แล้ว ทรายโค ผลของการก้าวหน้าในเรื่ง
นี้ก็ยังไม่ไปถึงแค่ไหนทรายนั้น บังขั้ว
การ สุขภาพ ค่าง ๆ ที่ ใค้พิมพ์ขึ้น โฆษณาไค้
แสดงให้เห็นปรากฏอย่างชัดเจน แต่ความ
ขอมมิใช่จะไม่ให้เรากล่าวว่า ยังมีทางอีกมาก
มายที่พอจะจ้กให้ค่านะไปไค้ แม้ประชาชน
ยังขั้วขวาง หรือยังเขลา หรือยังไม่เอาใจใส่
เสียเลย เช่น ในเรื่งของกันอาหารที่ประชาชน
ซื้อมากินหรือมาปรังกิน มีขอมที่น่าระแวงมาก
เช่นเนอสัตว์เป็นทนต์ ทคอง เป็ดแรวโรบมกลทิน
โรคภัยค่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลควรเอาใจใส่ให้มาก
เพื่อกิจการขั้วกับกลทินเหล่านี้ให้จ้กไค้

ที่ข้างคอแหลม ก็มีโรงฆ่าสัตว์ กว้างใหญ่
ดำเนินการไปใน ความ คุแล ของพนักงานสุขา-
ภยาโดยสามารถ เพื่อกำกับขั้วกันภยัน-
ตราย ไม่ให้มีเหตุแห่งโรคภัย เช่นไม่ให้เนื่อ
โค เนื่อหมู ออกจากสถานทีนั้น โดยมิโรคคค
ไป แต่โรงฆ่าสัตว์นั้นเป็นเพียงส่วนเก็ขของ
ทางทีเนอสัตว์จะผ่านมาถึงคนกิน ทำให้เรา
เล่ยนึกหนักใจไปถึงเรื่งที่เจ้าหน้าที่ ไม่จ้กการ
คุแลต่อไปในมอมีคน มารับ เนื่อ ทีโรง ฆ่าสัตว์
เมื่อเนื่อออกจากโรงฆ่าสัตว์ไปแล้ว เป็นควรวท
น่ากลัวอันตรายจริง ๆ การนำเนื่อไปทีตลาด
และชดะอยู่ในตลาด กับชดะออกจากตลาด
นั้นเป็นเรื่งที่ขั้วชาคกขกพร่องอยู่มาก. คน
งานซึ่งทำการนี้ไม่มีความสะอาดในคั้ว ทั้งไม่
เอาใจหลักของสขวิทยาขั้วเลย. ในตลาดเล้า
เนื่อซึ่งวางขายกันนั้นก็วางกันตาม ประสาที จะ
ชวนให้ โรคภัยกระจายแวกกันไปไค้ เมื่อหน
มากฝักซึ่งเป็นอาหารสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ก็
เห็นแคว่เมื่อพุคตาม สาธารณสุข แล้ว ฝัก ก็
กลั้วกับอันตรายไม่น้อยไป กว่าเนื่อ ผู้อำน
หนึ่งสัปดาห์ของเราโดยมาก คงเคยเห็นจัน หรือ
แม่ค้า ทรับฝัก มาขายปลั๊ก ทำให้ฝักสก ษนจน
โดยวิธีไค้. ฝักนั้นคนขายพากันเอาไปล้างที
คลองโสโครกแล้วนำมาขาย. เราเห็นว่าคนที

บทนำบางเรื่อง

กุ่มภ

รัชสมัยมาขายปลั๊กยังพาดูคิดว่าการที่เงินล้าง
ปลั๊กในคลองเสียก่อนนำมาขายให้คนนั้น เป็น
การสมควรสำหรับคนทั้งหลายที่ซื้อไประไกร
สักๆ ถ้าเขาคิดเช่นนั้นเราก็น่ายกโทษให้ แต่
เป็นการนำขนาดเมื่อมานักว่า ความคึกคัก
หลงพาดูไปเช่นนั้น ย่อมนำมาซึ่งอันตรายต่อ
สุขภาพและชีวิตจริง ๆ.

ฝ่ายเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแล้ว เราจะมี
เสียมิได้ว่า ต้องเผชิญหน้ากับความลำบาก
ยากเย็นในการนี้เพียงไร จึงขอให้สันนิษฐานว่า
คำออกปากของเราไม่ใช่คำคิดนิรนัยแต่ได้
ข้อแต่เราสู้คิดว่า เช่นหน้าที่ของเรานั้นจะต้องขอ
ร้องเรียนว่า ถ้าในขณะนั้นยังไม่ถึงเวลาที่จะหวัง
ให้คนที่ชนนั้นมาส่งมาขาย และคนที่ขายปลั๊ก
ให้แก่ประชาชนนั้น พวกเขาไปเสียยังว่าคน
กำลังทำการเช่นนั้นอันตรายต่อการสาธารณสุขอยู่
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็ควร พิจารณาเห็นว่า มี
อำนาจพอที่จะจัดการอย่างสามารถ ให้คนเหล่านี้
รู้ได้หรือ ยัง ว่าการชนนั้น ชนลักเป็น
การสำคัญเพียงไร ไม่ใช่การที่รัฐบาลจะ
ปล่อยปละให้ประะระเหินไปได้เช่นนั้น.

โปรดตรวจระวังคนงานที่ถูกคุกคาม

(กรุงเทพฯ เดลินิวส์ วันที่ ๑๑ มกราคม)

~~~~~

เป็นธรรมดาของพ่อค้า เมื่อรายได้ของเขา
ตกต่ำลงไป เขาก็ต้องคิดค้นรายจ่ายให้มาพ
กับรายได้ และในเมืองนี้ไม่มีผู้ทางอะไร ก็
ต้องเริ่มเจรจากับพวกคนงานของเขาที่ก่อน ซึ่ง
ถ้าไม่ลดเงินเดือนก็ต้องลดสภาพกันไป การ
ลดสภาพคนงานนั้นแหละ ผู้ที่มีมืองการณโกลได้
เป็นห่วงกันมานานแต่ก็คำยรรพ์ไปหมดแล้ว เพราะ
เขาว่า Hunger and criminal often go hand
in hand.

ประเทศที่เจริญแล้ว ได้เป็นกังวลกันยิ่งนัก
ในเรื่องคนไม่มีงานทำ ที่แรกๆ ที่เกี่ยวข้องก็ค
คือกัน ครั้นในที่สุดหนักเข้า ต้องลงทุน
บรรเทาทุกข์และออกบุญเรี่ยไรกันไป คำว่า
A bread line ไม่ใช่ว่างของชนชั้นขี้ แต่เป็น
แถวคนอันยาวเหยียด ซึ่งจะมีรายแจกขนมขี้
คำรวใจในอเมริกา เกือบวัน นอกจากหนาทิจ
ผู้ร้าย ยังได้รื้อยการตำรวจคนไม่มีงานทำอีก
ด้วย ส่วนของเราทั้งการบ่อนกักตัก หรือการ
บรรเทาทุกข์ก็ใครเคยได้ทราบว่าได้คิดอ่าน

พ.ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

กันไปถึงไหนแล้ว ความกตัญญูกำลังใจ
ใกล้เข้ามาทุกวัน ทลาคินกำลังตัวร้อน
เป็นพิษ ฝ่ายชวานาก็ส่ายหน้า ล้วนแต่
อาการนำวิทกทั้งนั้น เพียงเท่านั้นก็ไม่ใช้เล่น
อยู่แล้ว ข้าประเทศลูกจ้าง ยังระแวกใคร
ผนวกเข้ามาอีก การลคณเกินนั้น ยังคอย
ยั้งชั่ง แต่ลูกจ้างที่ถูกลูกจ้าง ๖ กันนี้ จะ
ไม่สำคัญอะไรเสียเลยเทียวหรือ ?

ในฐานะที่เขาเป็นเจ้าเขยเงิน ลูกจ้าง
อาตองถูกไล่ออกไปเสีย การงานนั้นเขา
แบ่งเป็นหลักใหญ่ ๆ ๒ อย่าง คือ แผนกทรง
อย่าง ๑ กับแผนกคณหน้าอย่าง ๑ และใน
การคณนั้น ถ้าเจ้าเขยเงินเป็นคนวิทลค
อยู่หน่อย ๆ เขาก็ต้องคณคณแผนกทรง
ออกก่อน แผนกคณหน้าจะต้องคณไว้ก่อนการ
ต่อไป แต่อย่างไรก็ดี ถ้าเจ้าเขยหน้าหัง
เขาจะเอาคณงานในประเภทที่ไม่ควรให้ออก —
ให้คณออกก็ ก็ไม่มีใครในโลกจะไปห้าม
เขาได้ เพราะที่สคเขาจะเก็บการคณขายเลิกคณ
เสียเลยก็ได้ โดยเป็นเงินของเขาต่างหาก
เหตุนี้ รัฐบาลจึงจะเข้าไปเก็บของ ก็ไม่ได้
เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลก็ต้อง
ต้องรับผิดชอบลูกจ้างคณ ๆ ที่ไม่มีงานทำ
อยู่เสมอ.

อยากจะทำถึงคราว ฤดูกาล ของทาง
ราชการ ผู้ที่สังเกตเห็นว่า เป็นแง่สำคัญ
ของราชการยิ่งนัก ชาวต่างประเทศได้ชมเรา
ในเรื่องนี้มาก ข้าพเจ้าเองก็ยังได้อ่านหนังสือ
ชาวฝรั่งเศสในเมืองญวนด้วยเรื่องชมเชย
เหมือนกัน ซึ่งเขาได้รายงานว่าชาวราชการที่
ถูกลูกจ้าง ๖ ต่างได้เห็นเขาขายการคณขาย แต่ก
การทงนี้ ควรพิจารณาต่อไปว่า ชาวราชการ
เหล่านี้เป็นคนมีทุน หรือถ้าไม่มีทุน ก็ได้รับ
เขยหวัคเขยหน้าคณ หรือทโคเขยหน้าคณ ก็มี
ส่วนลูกจ้างที่ถูกลูกจ้าง ๖ เป็นคนละครับกับข้า
วราชการ เหตุนี้จึงจะเอากันในคณนั้นมา
เปรียบเทียบกับคณนี้ไม่ได้ และถ้าในคราว
ลูกจ้าง ๖ ชาวราชการจะได้วิทกกันอยู่อย่าง
การถูกลูกจ้างจะถูกลูกจ้าง ๖ บุคคองนำวิทกมาก
กว่า

คณงานที่ถูกลูกจ้าง ๖ เพียงแต่คณถึงความ
วิทกที่ไม่รู้จะทำทำไมต่อไป ก็น่าระคณคณ
เป็นทกขเวทนาการเสียแล้ว เมื่อในที่สุดคณคณ
ทำเข้าจริง ๆ เขาก็กลายเป็นคนไม่มีกังวล และ
การไม่มีกังวลนี้เองแหละเมื่อชอชกล่าวกันไว้ว่า
เป็นญาคินคณคณความชั่วทุจริค หรือชอชคน
กัว่า ความชั่ว ทุจริค ชอชคณคนไม่มีกังวล
ก่อนคณคณ ๆ ทั้งคณ คณคณ ! คณคณ ! คณคณ

บทนำบางเรื่อง

ที่ถูกลดสภาพ ย่อมกลายรูปไปเป็นประการหนึ่ง
เราจะไม่จัดการคนข้างหรือ ในยามปกติจะ
วางมือทอดธุระก็ช่างเถิด แต่ในยามที่ความ
ตกต่ำกำลังท่วมเคยมเข้ามาหา ถ้าจะไม่
จัดการสืบสวนกันให้ถี่ และของกันเขยวยา
เสียแต่กัน ๆ มี ให้เกรงเหลือเกินว่าปลายมือ
จะทำงานมากขึ้น

เทียบบรรณาส.

๐ ๐ ๐
ตัวเลขที่นำลั้งเกด

โดย ฮ. ช่อง ดารากุล

(จาก กรุงเทพ ฯ เติลิมส์ วันที่ ๒๑ มกราคม)

สินค้าขาเข้า หรือสินค้าที่ ประเทศสยามได้
ซื้อจากต่างประเทศ ปรากฏในกฎหมายเทศ
ของสภาเผยแผ่พาณิชย์ว่า ใน พ.ศ. ๒๔๗๒
เฉพาะ ยาสสูบ (ยาเส้นซิการ์ และซิการ์เรตส์)
เป็นราคา ๘,๖๐๕,๐๓๕ บาท เหล้าต่าง ๆ
๓,๕๐๖,๓๘๖ บาท ผืน ๕,๘๔๔,๕๕๘ บาท
รวมทั้งสิ้น ๑๖,๘๕๕,๔๘๓ บาท ทองใบ
๓,๕๖๕,๗๕๗ บาท ทองคำเป็นโลหะที่มี
ค่าสูง คนแทบทั่วโลก นิยมเอามาใช้เป็น
เครื่องใช้ เครื่องอภรณ์ ถ้าผู้ใด มีมาก ก็
เป็นเครื่องเซ็กหน้าซุตาของผู้คนมาก ถึง

กันนี้ก็ ใน พ.ศ. ๒๔๗๒ ประเทศสยาม
ยังซื้อเป็นราคาต่ำกว่ายาสสูบถึง ๕,๐๓๕,๒๘๒
บาท และต่ำกว่าผืน ๑,๒๔๓,๒๐๑ บาท
แต่สูงกว่าเหล้าต่าง ๆ ๕๕,๓๗๑ บาท

โปรดสังเกตุว่า ตัวเลขเหล่านี้ เพียงแต่
แสดงราคาของประเภทสินค้าที่ส่งเข้ามาจาก
ต่างประเทศโดยตรงเท่านั้น หาได้หาราคา
ของเหล่านี้ ซึ่งเกิดเอง ทำเองในประเทศ ทั้ง
ผิดกฎหมาย และ ถูกกฎหมาย รวมเข้าด้วยกัน
ถ้าสามารถหาตัวเลขมารวมเข้าได้ คงเพิ่ม
ตัวเลขขึ้นอีกมากพอใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
ของ มัน เมา ไม่ใช้ สิ่ง จำเป็นใน การ ดำรงชีพ
เหล่านี้ ได้ ทำลาย การเงิน เสีย บ้าง ๆ มิใช่
เล็กน้อยเลย

ในจำพวกสินค้าขาออกของ ประเทศสยาม
มีสินค้าที่นำเข้ามาที่ ๒ รองจากเขาคือ ไม้สัก
ถ้ารวมสินค้าประเภทสินค้าที่สาม เข้าด้วยกัน
และนำมาเทียบแล้ว จะเห็นว่า ราคาไม้สัก ที่
ประเทศสยาม ส่งไปขายยังต่ำกว่าถึง ๕,๗๔๐,
๖๑๐ บาท คือ :-

ของ ประเภทสินค้าที่ ซี่บมา ๑๖,๕๕๕,
๓๘๓ บาท

ไม้สักที่ขายไป ๑๑,๒๑๘,๗๗๓ บาท

คงต่ำกว่า ๕,๗๔๐,๖๑๐ บาท

พ. ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

ต่อไปนี้เราลองคำนวณกัน อย่างหยาบ ๆ
ถึงพวกที่ไม่มีเงินเสียรัชชูปการ ถึงต้องจับ
ไปทำงานโยชานันว่าอย่างน้อยก็ ๕๕ เปอเซ็นต์
ที่ไคเสฟ ของ มินเมา อย่างใด อย่างหนึ่งใน ๓
อย่างเช่นอาจิณ ถ้าเขาเหล่านั้นจะวันไม่เสฟ
หรือเสฟให้น้อยลง เกินละ ๕๐ สตางค์แล้ว
เขาก็จะไม่ต้องการการตรวจตราจับกุมให้
แก่รัฐบาล คงที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ งานโยชา
เขาก็ไม่ต้องการไปทำโดยถูกกฎหมายบังคับ

ของมินเมาไม่ใช่สิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ
นอกจากยังมีอีก เช่น กาญชา เป็นต้น สิ่ง
เหล่านี้ใครริเสฟเข้า คงต้องเพิ่มรายจ่ายอีก
คนละ ๗-๘ บาท ต่อปี เป็นอย่างน้อย ถ้า
เราทุกคนจะช่วยกันคิดอ่านทำให้หมดสิ้นไป
หรืออย่างน้อยให้เขายางลง โดยเราละวัน
เสียเอง หรือห้ามเด็ก ๆ ในปกครองของเรา
เสีย ก็จะเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศในทาง
การเงิน และทางอนามัยอย่างล้นเหลือแน่นอน

ว่ากันตามทางศาสนา การเลิกของมินเมา
ก็เป็นสิ่งสมควรยิ่งนัก และทั้ง ๆ ที่ศาสนาเรา
กำลังรุ่งเรือง ของมินเมาก็ยังฉวยฉวยเข้ามา
ได้ดังเกือบ ๑๗ ล้านบาท การทำยาไมของเรา
ไคเสฟหรือโกลไคดย้อยเป็นหนักหนา แต่ก็ยัง
ไม่มีราคา ตกเทียบ ของมินเมา ที่กล่าวแล้วไค

ยังพูดถึงว่าคนไม่มันชนซ้ำ ส่วนการกลั่นสุรา
มวนยวหรือคอมเฟน เขาทำไคอย่างรวดเร็ว การ
ยาไมของเราเกินหน้าวิคมากกว่า

เวลานี้กำลังโจษกันด้วยเรื่อง ความตกต่ำ
และประเทศสยาม ก็มีอาการหวนไหวมิใช่น้อย
เหมือนกัน ข้าพเจ้าได้เห็นตัวเลขในเทศหมาย
เทศ ของ สภาเผยแผ่พาณิชย์ ดังที่กล่าวมานี้
เกิดสับสนใจเป็นอันมาก จึงไคต้องวาคขึ้นมา
ปรึกษาเพื่อนฝูงอันกล่าวแล้ว คือผู้ ที่กำลังอ่าน
อยู่เคียงวัน เกลือกกว่าจะรู้สึกเห็นอย่างไร
กันบ้าง

◎ ◎ ◎

ข้า้วพะม่า

(จาก หนังสือพิมพ์ ไทย วันที่ ๒๔ มกราคม)

สถิติสังเขป ซึ่งเรานำลงวันนี้ แสดงว่า
ระหว่างวันที่ ๑-๑๐ มกราคม มีข้า้วพะม่า
ตกเข้ามาในคลองเมืองไทยปริมาณ ๘๗,๔๘๕
ตัน เทียบกับระยะเวลาเดียวกันปีก่อน ซึ่งมี
ปริมาณ ๘๕,๗๖๒ ตัน และในระยะเวลา
เดียวกันนี้ พะม่ายังไคส่งชาวเข้าไปยังตลาด
เพื่อนบ้านใกล้เคียงอีกหลายแห่ง อาทิ คือ
สระเกดคีส์เซ็คเต็ลเม้นท์, เกาะลังกา, เกาะชะวา,
และเมืองจีน แต่เมื่อมองดูตัวเลขพระระยะ

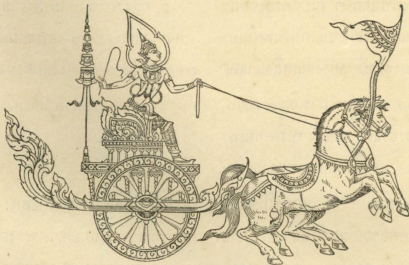
บทนำบางเรื่อง

กุ่ม

เวลาทกล่าสำหรับ น และยกอนแล้ว ทกล
เมืองไทย ก็ใครเขาชาวพระมาไว้มากกว่าเพอน
ทั้ง ๔ แห่ง เป็นสิดค้อย่างสูง

คงจะมีผู้สงสัยอยู่ว่า เมืองไทยก็เช่น
เมืองข้าวอย่างเกี่ยวกับประเทศพม่า ยิ่งกว่า
นั้น ในเวลานี้ข้าวของเราที่ออกขายในต่างประเทศ
เพราะจำหน่ายไม่ออก ก็อย่างไรแล้ว พม่า
จะหาผลได้จากการส่งข้าวเข้ามาขายใน ตลาด
เมืองไทย ด้วยการกระทำเช่นนั้น ก็จะเป็น
เช่นเอามะพร้าวหัวมาขายสวน ? จริงอยู่
เรื่องนี้เป็นเหตุที่ควรสงสัย แต่ถามว่า มันอยู่
จังหวัดต่าง ๆ โดยมาก ทาง มณฑล ยักษ์โค
และ มณฑลภูเก็ต มีการทำสวนยาง และ
เหมืองแร่ มากกว่าการทำนา ยิ่งใน มณฑล
ภูเก็ต ด้วยแล้ว ก็เกือบไม่แลเห็นการทำนา

ก็เคย และเมื่อจังหวัดต่าง ๆ ในมณฑลที่
กล่าว มีการคมนาคมสะดวกก็พร้อมพระม้าว
อยู่แล้ว การดำเนินชีวิตจากพระม้าวมาชายก็
ย่อมเขาค่าไสหุ่ย เพราะฉะนั้น จึงได้ความว่า
แต่ไหนแต่ไรมา ชาวมณฑลทางภาคนี้ ได้
อาศัยข้าวพระม้าวเป็นอาหารอยู่โดยปกติมากกว่า
ที่จะบริโภคข้าวจากทางกรุงเทพฯ หรือ
มณฑลอื่นใน ก็ยังเหมือนว่า พ่อค้าชาว
ทางมณฑลอื่นใน ที่ไม่หาญพอที่จะส่งข้าวไป
ขายทางภาคนี้ เพราะทนค่าไสหุ่ยไม่ไหว
การเป็นเช่นนี้ จึงกล่าวได้ว่า เราได้เสียตลาด
ภายในของเราเอง ให้แก่ผู้อื่นหาประโยชน์
อยู่ทางฝั่งขวาจะไม่มีการคิดแก้ไขกันอย่างไร
บ้างแลหรือ ?

แถลงการณ์ ละครไทยเชชม

เพื่อระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณแห่งสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เราได้พร้อมใจกันแสดงละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก และ ผิดวินัย บทพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าพระองค์นี้ อีกครั้งหนึ่ง การแสดงได้ลุล่วงเป็นคำรบ ๕ ตั้งรายการต่อไปนี้

บัญชีรายรับรายจ่าย คณะละครไทยเชชม

รายรับ

๑. เงินพระราชทาน	๕๐๐.๐๐	บาท
๒. เงินยกตลอดทิศเข้าในการกุศล	๑,๕๕๐.๐๐	„
๓. เงินค่าขายอนุญาตบัตร	๑,๔๒๑.๐๐	„
๔. เงินค่าขายบทพระราชนิพนธ์ ที่แสดง	๕๕.๐๐	„
๕. เงินค่าขายรูปละคร	๖๕.๐๐	„
รวม	๓,๖๓๕.๐๐	„

รายจ่าย

๑. ค่าสิ่งของและค่าแรงทำฉาก	๔๕๕.๗๕	บาท
๒. ค่ารับรองต่างๆ	๒๕๓.๕๕	„
๓. ค่าพาหนะในการของละคร	๑๖๓.๕๐	„
๔. ค่ารางวัลคนงาน	๔๗.๐๐	„
๕. เบ็ดเตล็ดต่างๆ	๒๖๓.๗๕	„
รวม	๑,๒๒๓.๕๕	„
หักแล้วคงเหลือ	๒,๔๑๕.๔๕	„
รวมทั้งสิ้น เงิน	๓,๖๓๕.๐๐	„

รายการรายจ่าย ข้างเข้าได้ตรวจสอบถูกต้องตรงกับสำคัญแล้ว

(ลงนาม) พระยาสุรศักดิ์ธำรง

๒๐/๑๐/๗๓

หักคำ หอระณัง และ นาฬิกา ที่ยังขาดอยู่ ตามคำกราบบังคมทูลรายงานการ
ก่อสร้าง ๓๓๕ บาท ๖๐ สตางค์ คงส่งให้แก่การชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๒
เงิน ๒๐๗๕ บาท ๘๘ สตางค์

(ลงนาม) หลวงสรรพากรกิจ

รายรับซึ่งได้ในคืนที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

เรียงตามลำดับ พระนาม และ นาม ที่ทรงประทานและให้

๑. สมเด็จพระนางเจ้า อินทรศักดิศจี	๑๐๐	บาท
๒. ม.จ. ยรรยงสนิท เทวกุล	๑๐	"
๓. ม.จ. พิจิตรจิราภา เทวกุล	๑๐	"
๔. ม.จ. ทิพย์รัตนประภา เทวกุล	๕	"
๕. ม.จ. เสมอภาค โสณกุล	๕	"
๖. ม.จ. แววจีร์ จักรพันธ์	๑๐	"
๗. ม.ล. แดม จักรพันธ์	๕	"
๘. พระองค์เจ้าคำรบ	๔๐	"
๙. สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมขุนอนุรักษ์	๒๐	"
๑๐. สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงเพชรบุรี	๔๐	"
๑๑. หม่อมเจ้าและข้าหลวงผู้ตามเสด็จ รวม	๔๐	"
๑๒. ม.จ. สุรางค์ศรี โสณกุล	๑๐	"
๑๓. ม.จ. นพมาศ นวรัตน์	๕	"
๑๔. นายกระสินธุ์	๕	"
๑๕. ม.จ. รัชฎาภิเศก โสณกุล	๑๐	"
๑๖. ม.จ. ทศโนภาศ เกษมสันต์	๑๐	"
๑๗. หม่อมนาม ทองใหญ่ ฌอชอุยา	๑๐	"
๑๘. พระองค์เจ้าเยาวภาพงศ์สันติ	๒๐	"
๑๙. พระองค์เจ้าอรประพันธ์ว่าไพ	๑๐	"

๒๐. พระองค์เจ้าอภัยสิทธิ์ยาภา	๑๐	บาท
๒๑. พระองค์เจ้าอภินันทรประชา	๑๐	"
๒๒. พระองค์เจ้าเหมวดี	๑๐	"
๒๓. เจ้าจอมมารคำอ่อน	๑๐	"
๒๔. เจ้าจอมอาบ	๑๐	"
๒๕. ม.จ. วิมาวาทิย์ รัฟพัฒน	๕๐	"
๒๖. เจ้าแก้วม	๑	"
๒๗. เจ้าจอมพิศว์	๕	"
๒๘. ท้าวพิทักษ์อนงค์นิกร	๑๐	"
๒๙. พระองค์เจ้ามณฑุพงษ์ศรีพัชร	๒๐	"
๓๐. ท้าวสัทธิภักษ์	๕	"
๓๑. ท้าววรคณานันท์	๑๐	"
๓๒. ท้าวทรงกันดาล	๑๐	"
๓๓. ท้าวณัฏฐวรคณารักษ์	๕	"
๓๔. กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลิน	๑๐	"
๓๕. ม.จ. คันธสรังษย์ รัฟพัฒน	๕	"
๓๖. พระองค์เจ้าศุ	๕	"
๓๗. พระองค์เจ้าอาทรทิพนิภา	๑๐	"
๓๘. พระองค์เจ้าพวงสร้อยสอางค์	๑๐	"
๓๙. พระนางเชลลิกษย์มัลลวณ	๕๐	"
๔๐. พระองค์เจ้าศรีสุทธสิริสาสกี	๕	"
๔๑. ท้าวภินทาสารนุรักษ์	๕	"
๔๒. พระองค์เจ้าพิสมัยพิมลสัทธิ	๘	"
๔๓. เจ้าจอมสมบุญ	๒๐	"
๔๔. พระองค์เจ้ามาลีศรีเสาวรส	๑๐	"
๔๕. เจ้าจอมจวบ	๑๕	"

แถลงการณ์ละครไทยเชชม

กุ่มภัก

กุ่มภัก

๔๖. ม.จ. สวัสดิ์วัฒนโนคม ประวิตร	๔๐	บาท
๔๗. สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุภาพ	๒๐	"
๔๘. ไม่ประสงค์ออกพระนาม	๑๕	"
๔๙. ม.จ. พงศ์ประพันธ์ วิสุทธ	๑๐	"
๕๐. ม.จ. ชิตชนก กฤดากร	๑๐	"
๕๑. ม.จ. บุษยราศรี กมลาคัน	๓	"
๕๒. ม.จ. ศิริวรรณ กาญจนวิชัย	๓	"
๕๓. หม่อมสังวาลย์ มหิดล ฌอยบุยา	๒๐	"
๕๔. เจ้าพระยาอภัยราชา	๑๐	"
๕๕. เจ้าอมมารคาเลอ	๑๐	"
๕๖. กรมขุนชัยนาทนเรนทร	๒๐	"
๕๗. พระยาหาญกลางสมุทร	๓	"

เงินอุดหนุนพิเศษ

บริษัทยาสูบอังกฤษ อเมริกัน	๕๐	บาท
บริษัทเขาวราช จำกัด	๕๐	"
บริษัทมิสซิบซันไกลซา จำกัด	๕๐	"
หลวงศรีสโมสร	๕๐	"
หลวงสุทสุโรปกรณ์	๕๐	"
นายพันเอก ชูเนโศคา	๔๐	"
เนสเชล แอนก แองโกล์-สวิสส์ คอนเทนส์ มิลค	๓๐	"
ห้าง บี.กริม แอนกโก	๓๐	"
ห้าง เอส. เอ. บี.	๒๕	"
ห้างวินเซอร์	๒๕	"
บริษัทสุพรรณพณิช จำกัด	๒๕	"
บริษัทรัตนมาลา จำกัด	๒๕	"
ห้างไวท์เฮเว เลกลอส กำปนี ลิมิเทด	๒๕	"
ห้างฮุนซู่ฮง	๒๕	"
ห้างแบคแมน แอนกโก	๒๕	"
ห้างสามเหลี่ยม จำกัด	๒๕	"
ห้างอัมบุลลาฮิม	๒๕	"
ห้าง บี. ยามาจิ	๒๕	"
หมอ คาวาอิ	๒๕	"
ห้าง เอส. โอคานี	๒๕	"
หมอโอเคียวชิ	๒๕	"
บางกอกโฮเทิล	๒๕	"
ห้าง ไว. อียาตา (ห้างมิกาซา)	๒๕	"
ห้าง เค.โอ. ยามา	๒๕	"

คณะ
ละครไทยเขมม

ที่ ๑๓๔/๒๒๑๔

ที่ทำการอุปนายกสภากรรมการกลาง
จัดการลูกเสือแห่งประเทศไทย
กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓

แจ้งความมายัง.....ผู้จัดการคณะละครไทยเขมม

ด้วยตามที่คณะละครไทยเขมมได้แสดงละครเก็บเงินช่วยทุนในการ
ชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๒ ที่ล่วงมาแล้วนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ผู้ทรงดำรงตำแหน่งประธานสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือ
แห่งประเทศไทย โปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระราชกระแสชอบใจและชมเชย
สภากรรมการกลาง ฯ ขอมอบเหรียญที่ระลึกเงินเพื่อสนองความมีแก่ใจ
มาพร้อมจดหมายนี้ ๑ เหรียญ.

๑๕/๒๑

มหาอำมาตย์เอก

อุปนายก

ประกาศ

เพิ่มเติมเครื่องหมายสำหรับลูกเสือรับใช้

พุทธศักราช ๒๔๗๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงดำรงตำแหน่ง
สภานายกกรรมการกลางกิจการลูกเสือแห่งประเทศไทย ทรงพระราชดำริว่า การวิสาสะกับผู้ใหญ่
เช่นทพปวรารณานอหน่งในการอบรมนิสสัยกัลยบุตร สมควรที่จะให้เครื่องหมายสำหรับลูก-
เสือรับใช้ เพื่อให้ใคร่เขยบเรยรวยยงขึ้นตามควรแก่กาลสมัย จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศไว้ดังมีข้อความต่อไปนี้

ลูกเสือที่ใคร่เขยบเรยรวยยงให้เขยบเรยรวยยงลูกเสือรับใช้เจ้าหนาทลูกเสือชั้นผู้ใหญ่ ให้มีแถบเขยบเรย
หรือสักหลาด ส้อย่างเกยวกับผ้าผูกคอ คันแถบสักหลาดไว้ ใต้อินทรชานุข้างซ้าย ขนาด
กว้าง ๓ เซนติเมตร ห้อยยาวต่อจากปลายอินทรชานุลงมา ๒๐ เซนติเมตร

แถบรับใช้สำหรับลูกเสือ ให้ติดตามตำแหน่งของเจ้าหนาทลูกเสือรับใช้ คือ

รับใช้สภานายกกรรมการกลาง ฯ ติด ๔ แถบ

รับใช้ผู้ตรวจการใหญ่ หรือสภานายกมณฑล ติด ๓ แถบ

รับใช้ผู้ตรวจการ หรือกรรมการที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ติด ๒ แถบ

รับใช้รองผู้ตรวจการ ที่เป็นกรรมการจังหวัด ติด ๑ แถบ

แถบรับใช้ชั้น ถ้ามากกว่า ๑ แถบขึ้นไป ให้ติดชั้นบนทับให้เหลื่อมเห็นอันล่างทาง
ด้านหน้าแขน วิกตรงปลายแถบเขยบเรย ๑ เซนติเมตรทุกแถบที่ทับกัน

ประกาศแต่เดววันที่ ๓๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

ประกาศสภากรรมการกลางจัดการ

ลูกเสือแห่งประเทศไทย

กำหนดจำนวนลูกเสือรับใช้ประจำเจ้าหน้าที่ลูกเสือ

พุทธศักราช ๒๔๗๓

ตามประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายสำหรับลูกเสือรับใช้ประจำเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ นั้น ให้กำหนดจำนวนลูกเสือรับใช้ประจำเจ้าหน้าที่ลูกเสือ โดยฉะเพาะ ดังนี้

สภานายกกรรมการกลาง ฯ ทั้งลูกเสือรับใช้ได้ไม่จำกัดจำนวน

ผู้ตรวจการใหญ่ เลขาธิการสภากรรมการกลาง ฯ หรือสภานายกมณฑล ทั้งลูกเสือรับใช้ได้ไม่เกิน ๓ คนในคราวเดียวกัน

หัวหน้าเจ้าหน้าที่แผนกอุปนายกสภากรรมการกลาง ฯ ผู้ตรวจการหรือกรรมการที่เข่นผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งลูกเสือรับใช้ได้ไม่เกินกว่า ๒ คนในคราวเดียวกัน

รองผู้ตรวจการที่เข่นกรรมการจังหวัด ทั้งลูกเสือรับใช้ได้ ๑ คน

เครื่องหมายรับใช้ สำหรับแผนกสภากรรมการกลาง ฯ ให้มีแถบสีขาวทึบบนแถบหนึ่ง จำนวนแถบบนอกนั้นสืออย่างเดียวกับผาผกคอกของลูกเสือตามมณฑลที่สังกัด

ประกาศมาแต่ฉนวนที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

ชานีนิวัต มหาอำมาตย์เอก

อุปนายก

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

ตั้งผู้ตรวจการใหญ่พิเศษ

ประจำสภากรรมการกลาง ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรง ดำรง ตำแหน่ง สภานายกกรรมการกลาง จัดการ
ลูกเสือแห่งชาติ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งผู้ตรวจการใหญ่พิเศษ ประจำสภา-
กรรมการกลาง ฯ ตั้งแต่นั้นชื่อนามลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๒ ศกน. เป็นต้นไป ตั้งราย
พระนามต่อไปนี้ คือ

นายพลเอก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ อภิรัฐมนตรี

นายพลเอก พระวรวัชเชื้อ พระองค์เจ้าวัชรเดช เสนาบดีกระทรวงกลาโหม

ประกาศแต่วันที่ ๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

ฉันทินันต์ มหาอำมาตย์เอก

อุปนายก

ประกาศตั้งสมาชิกฝ่ายสยาม

แห่งศาลประจำอนุญาโตตุลาการ ณ กรุงเฮก

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ให้ประกาศให้
ทราบทั่วกันว่า

ตามที่ไต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ศาสตราจารย์เฮลคอน อาร์ เอ็มส์ ๑ พระยา
กัลยาณไมตรี (ศาสตราจารย์ฟรานซิสโฮสต์ แสตรัย) ๑ เป็นสมาชิกฝ่ายสยามแห่งศาล
ประจำอนุญาโตตุลาการ ณ กรุงเฮก ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ อยู่แล้วนั้น บัดนี้

ประกาศ

กุ่มภัก

ครบกำหนดกระยะ ๖ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ และพระยาภิรมย์ภักดี
โดยอยู่ในตำแหน่งมา ซึ่งตามความในสัญญาว่าด้วยการตั้งศาลประจำนครหลวง
ณ กรุงเทพมหานคร ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ และครบกำหนด ๑๕ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๕๐ มีทบทวนสัญญาไว้ก่อนว่า ต้องออกจากตำแหน่ง หรือพ้นจาก

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์เฮลคอน อาร์. เฮมส์ และพระยาภิ-
รมย์ภักดี เป็นสมาชิกของฝ่ายสยามแห่งศาลประจำนครหลวง ณ กรุงเทพมหานคร โดยอีก
นับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นต้นไป

จึงตราพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

เทววงศวิทย์

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์

พุทธศักราช ๒๔๗๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราช
โองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า
โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรวางกำหนดระเบียบการอุทธรณ์เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้ง
ไม่จำเป็น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยหม่อมราชวงศ์
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ พุทธ-
ศักราช ๒๔๗๓”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็น
ต้นไป

มาตรา ๓ (๑) คุกอาชญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับเป็นพินัยไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อศาลเดิมพิพากษาให้ยกฟ้องโทษ หรือให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินหกเดือน หรือปรับเป็นพินัยไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) คุกแห่งที่สองหากันด้วยทุนทรัพย์ไม่เกินสองร้อยบาท

เหล่านี้ห้ามมิให้คุกคามอิทธิพลในข้อเท็จจริง เว้นไว้แต่ข้อบัญญัติพิพากษา หรือผู้ทำการแทนอธิบดีพิพากษาของศาล ซึ่งได้พิพากษาคดีนั้นในชั้นต้น ระออนุญาต เป็นลายลักษณ์อักษรให้อิทธิพล หรือผู้พิพากษาคดีคนใดคนหนึ่งซึ่งได้พิจารณาคดีนั้นในชั้นต้น หรืออธิบดีกรมอัยการไต่ลงข้อรับรองว่ามีเหตุอันสมควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย หรือผู้พิพากษาคดีคนใดคนหนึ่งทำความเห็นแย้งไว้ ฉะนั้นจึงให้รับฟ้องอุทธรณ์ไว้ดำเนินการต่อไป

มาตรา ๔ คุกซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๓ นั้น ถ้ามีความร้องอุทธรณ์ในข้อกฎหมายการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้นๆ ศาลอุทธรณ์จะต้องฟังข้อเท็จจริงตามบทศาลเดิมได้วินิจฉัยมาแล้วจากพระยานหลักฐานในส่วนนั้น

มาตรา ๕ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องกับความผิดอุทธรณ์รองอาจมีนั้น ท่านให้แสดงไว้ในฟ้องอุทธรณ์ และต้องเป็นข้อซึ่งได้ยกขึ้นมาก่อนมาแล้วในชั้นศาลเดิม

มาตรา ๖ ให้เป็นหน้าที่ของศาลเดิมทบทวนพิจารณาฟ้องอุทธรณ์ทั้งปวงว่าจะควรรับไว้ส่งขึ้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือไม่ ตามข้อบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งคดี วิธีพิจารณาความอาชญาคดี ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับ ก็ให้ยื่นทักเหตุผลไว้ในคำสั่งทุกเรื่องไป

มาตรา ๗ เมื่อศาลเดิมไม่ยอมรับอุทธรณ์ ค่าความยอมยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลเดิมต่อศาลอุทธรณ์ได้ แต่ในคดีแพ่งต้องวางเงินค่าฤชาธรรมเนียม และนำเงินที่จะต้องใช้ในการคำพิพากษามาชำระยังศาลเดิมให้เสร็จก่อนหรือหาประกันมาให้พอกับจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในการคำพิพากษา คำร้องเช่นนี้ให้ยื่นที่ศาลเดิมภายในกำหนดสิบวัน นับตั้งแต่ได้ฟ้องหรือควรจะได้ฟังคำสั่งนั้น แล้วให้ศาลเดิมรับส่งสำนวนกับคำร้องขึ้นมายังศาลอุทธรณ์

พระราชบัญญัติ

กุ่มภ

มาตรา ๘ ^๕คคชงระบวไวในมาตรา ๓ นั้น ถ้ามีการร้องขออนุญาตขอทรงฉะในข้อเท็จจริง ^๕ถึงอธิบดีพิพากษา ก็ให้ศาลเดิมมีส่วนร่วมกับคำร้องนั้น ไปยังอธิบดีพิพากษานั้น เมื่อ ^๕อธิบดีพิพากษาส่งอย่างใดขอทรงฉะคำสั่งนั้นไม่ได

มาตรา ๕ บรรดาอรรถคดีที่ได้นับอุทธรณ์ไว้ยังศาลเดิมก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้พิจารณาและบังคับตามพระราชกำหนดกฤษฎีกาแก้ไข

ประกาศมาณวันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นบท ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระธรรมานุศาลยุตติธรรมแก้ไขเพิ่มเติม

พทศักราช ๒๔๓๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการ
การดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรมเพื่อยัง ประ
โยชน์ในราชการให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้การพิจารณาพิพากษารอคดีไต่กันในไปโดยเร็ว
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยหม่อมการักษ์ไกร

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติศาลยุติธรรม แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๓”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัติกันตงแควนที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๔ เป็น
ต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกข้อ ๒ และ ๓ แห่งประกาศเรื่องแก้ไขอำนาจศาลมณฑล ร.ศ.
๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) นั้นเสีย

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๕ วรตแรกแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

พ.ศ. ๒๔๗๓

พระธรรมมณูศาลยุตติธรรม

“ มาตรา ๑๕ ศาลมณฑลให้มอชยักพิพากษานายหนึ่งกับพิพากษาอื่นอีก ผู้พิพากษา
รวมสองนายจึงเป็นองค์คณะที่พิจารณาพิพากษารวดคดีได้เต็มอำนาจศาล

ศาลจังหวัดให้มีผู้พิพากษาไม่ต่ำกว่าสองนาย และผู้พิพากษารวมสองนายจึงเป็นองค์
คณะที่พิจารณาพิพากษารวดคดีได้เต็มอำนาจศาล

คดีในศาลมณฑลก็ และศาลจังหวัดก็ ผู้พิพากษาเพียงนายเดียวก็มีอำนาจพิจารณา
พิพากษาได้ ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจตำแหน่งของผู้พิพากษานั้นๆ จะพิจารณาพิพากษาได้

ศาลแขวงให้มีผู้พิพากษาเพียงนายเดียวก็ได้

ให้ออชยักผู้พิพากษาหรือผู้แทนออชยักเป็นหัวหน้าอำนาจบังคับบัญชา ผู้พิพากษาในศาลทั้ง
ปวงในมณฑลนั้น ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๖ แห่ง พระธรรมมณูศาลยุตติธรรม ร.ศ. ๑๒๗
(พ.ศ. ๒๔๕๑) และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ มาตรา ๒๖ ศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงได้ทุกกฎหมาย ”

มาตรา ๖ ให้ออชยักผู้พิพากษาศาลมณฑลมีอำนาจที่จะไปนั่งพิจารณา พิจารณาคดีได้ทุก
ศาลในมณฑลนั้น หรือเมื่อใดควรลงจำนวนคดีเรื่องใด ก็ให้มีอำนาจลงชื่อเป็นคณะพิพากษา
หรือทำความเห็นแย้งได้ด้วย

มาตรา ๗ ให้ศาลจังหวัดในเขตที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจอย่างเดียวกับศาลจังหวัดอื่น และ
ให้ออชยักผู้พิพากษาศาลไปรับสั่งและศาลจังหวัดเขตที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจในศาลจังหวัด และ
เห็นผู้พิพากษาในศาลนั้นๆ อย่างเดียวกับออชยักผู้พิพากษาศาลมณฑล

มาตรา ๘ ข้าราชการรุดคดีโดยนพองก่อนวันใช้ พระธรรมมณูศาลยุตติธรรมแก้ไขเพิ่ม
เติมนี้ ให้พิจารณาและบังคับตามพระราชกำหนดกฎหมายเดิม

ประกาศมาณวันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์อื่น
เพื่อการ ประปา ไฟฟ้า บำรุงการคมนาคมและวางแผนผังโครงการ
จัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกา มาให้ทราบทั่วกันว่า

ตามที่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๐ กำหนดเขตที่ดินหวงห้ามเพื่อสร้างบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก จะได้เลือกจัดซื้อสำหรับทำผลประโยชน์ และตามประกาศพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑ ที่ขยายกำหนดเขตเวลาต่อไปอีก ๒ ปี

บัดนี้ สถานีบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก ได้วางโครงการแผนผังเขตที่ดิน เพื่อให้เป็นผลสำเร็จ ตามความ มุ่งหมายแห่ง พระราช บัญญัติการจัด บำรุงสถานที่ชาย ทะเลทิศตะวันตก พุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกามาให้ทราบทั่วกันว่า

๑. ให้สถานีบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก เป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตามโครงการ ที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อบำรุงการคมนาคมและวางแผนผัง ส่วนการที่จะพิจารณาถึงเรื่องสิทธิค่าทำขวัญ ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการวางการรถไฟและทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๖๔ ส่วนที่ ๒

๒. ที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์ที่จะซื้อ ปรากฏตามแผนที่ซึ่งแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

๓. เพื่อความสะดวกในการจัดซื้อ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้ง

๑. อธิบดีกรมทะเบียนที่ดิน

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นเจ้าของท้องที่

๓. ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่อีก ๑ นาย เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดิน ประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๓

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอภยเกล้า
เจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทรงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร
พุทธศักราช ๒๔๖๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยหม่อมราชวงศ์ถนัดไพบูลย์

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๓

มาตรา ๒ ตั้งแต่วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นต้นไป ให้ยกเลิก
ใบแนบแสดงพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร คอข่ายพระราชบัญญัติพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร พุทธ-
ศักราช ๒๔๖๕ นั้นเสีย และให้ ใช้ ใบแนบแสดงพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากรใหม่แทน ทั้งต่อไป

ใบแนบ แสดง พิทักษ์อัตรา ภาษีศุลกากร

(๑) อัตราค่าภาษีขาเข้า

๑. น้ำสุรา

ก. เหล้าเบียร์.....ตามราคาร้อยละ ๑๒

ข. เหล้าไวน์.....ตามราคาร้อยละ ๑๒

ค. ขรน์กั วิสกั เหล้ารัม ยินยันิว

หรือของเทียมสุราเหล่านี้

ตามจำนวนแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ลิตรละ ๕ บาท

หมายเหตุ ถ้ายรรจุกหรือให้

(แต่ค่าภาษีที่เรียกเก็บอย่างต่ำที่สุดนั้น ต้อง

และใส่หีบ ห่อ นำเข้ามา เพื่อการประ-

เมินน้อยกว่า ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ต่อลิตร)

เมินเก็บภาษี ของ จำนวนรวมเหล่านี้

พระราชบัญญัติ

กุ่มภ

สุราทั้งหมดในหีบห่อเช่นนั้น ให้ถือ
ว่ามีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ลิตร

ง. นำสุราร้อยอย่างนอกชานิก นอกจากที่
กล่าวโดยฉะเพาะไว้ในข้อ ซึ่งมิ
แอลกอฮอล์บริสุทธิ์อยู่ด้วยเกินกว่า ๕
ส่วนในร้อย

ตามจำนวนแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ลิตรละ ๓ บาท
๕๐ สตางค์ (แต่ค่าภาษีที่เรียกเก็บอย่างต่ำ
ที่สุดนั้น ต้องไม่น้อยกว่า ๑ บาท ๕ สตางค์
ต่อลิตร)

๒. นำห่อ และซองปรังสำหรับเป็นเครื่อง
ลบลี หรือสำหรับแอลกอฮอล์ บริ-
สุทธิ์ อยู่ด้วยเกินกว่า ๕ ส่วนใน ร้อย
และซอง อื่น ๆ อันมีแอลกอฮอล์ บริ-
สุทธิ์อยู่ด้วย เกินกว่า ๕ ส่วนในร้อย
ซึ่งมีใบกล่าวโดยฉะเพาะไว้ในข้อ

ก. ถ้ามีแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ๕๐ ส่วนใน
ร้อยหรือมากกว่านั้น

ลิตรละ ๕ บาท หรือตามราคาร้อยละ ๓๐
สุกแต่ว่าภาษีอย่างใดที่สูงกว่ากัน

ข. ถ้ามีแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ต่ำกว่า ๕๐
ส่วนในร้อย

ลิตรละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ หรือตามราคา
ร้อยละ ๓๐ สุกแต่ว่าภาษีอย่างใดที่สูงกว่ากัน

๓. สุรา ซึ่งได้แปรธรรมชาติดังการ ที่
อธิบดีกรมศุลกากรอนุมัติแล้ว ก่อนที่
จะขนไปหรือระบายกลงสินค้ามณฑล
ชน

ลิตรละ ๑ สตางค์

หมายเหตุ การขึ้นสุราก็กรแอล-
กอฮอล์นั้น ให้ใช้เครื่องวัดการ
แอลกอฮอล์ชนิดเกลุสส์

พ. ศ. ๒๔๗๓

พระราชบัญญัติ

๔. ไม่ชักไฟและวัตถุทำไม่ชักไฟ

(๑) ไม่ชักไฟทุกชนิด

(ก) ฉ้ายรรทุกลัก คิคฉัรทุกลัก

หนึ่งมีจำนวนไม่เกินร้อยอัน

ร้อยลัก ๓๐ สตารางค์

(ข) ฉ้ายรรทุกลัก คิคฉัรทุกลัก

หนึ่ง มีจำนวน เกินกว่า ร้อย

อัน

ร้อยลัก ๓๐ สตารางค์

กัยคิคคำภาย เหม ชน คง น

คือ จำนวนไม่ชักไฟที่เกิน

กว่าร้อยอันในลักหนึ่งเพิ่ม

คำภายชนทุก ๆ ๕๐ อัน

หรือเศษของ ๕๐ อัน

ร้อยลัก ๑๕ สตารางค์

(๒) ชักไฟและแว่นยี่ (ไม่ท โคทำชน

แล้วเป็นแผ่นยาง) ซึ่งโดยปกติใช้

สำหรับทำไม่ชักไฟ

กิโลกรัมละ ๕๐ สตารางค์

๕. บุหรีชกาเรตส์ บุหรีชการ และยาสูบ

ทุกชนิด ทั้งทโคทำชนแล้ว และทชมิ

โคทำชน

ตามวการร้อยละ ๕๐ (แต่คำภายที่เรียกเก็บ
อย่างต่ำที่สุดนั้นต้องไม่น้อยกว่า คือ บุหรีชกา-
เรตส์ กิโลกรัมละ ๑ บาท บุหรีชการ กิโล-
กรัมละ ๑ บาท ๕๐ สตารางค์ ยาสูบอย่างอื่น
กิโลกรัมละ ๔๐ สตารางค์)

๖. ขาวชน กระสุนชน และวัตถุระเบิดทุก

ชนิด (รวมทั้งเครื่องประกอบ)

ตาม วการร้อยละ ๕๐

๗. น้ำมันเคอโรซิน.....กิโล (๔.๕๔๖ ลิตร) ละ ๑๐ สตารางค์

๘. น้ำมันเบนซิน.....กิโล (๔.๕๔๖ ลิตร) ละ ๒๐ สตารางค์

กุ่มภ

พระราชบัญญัติ

๕. นำหอม เครื่องทาแต่ง สีย้อม แขนงผด
หรือของปรองอย่างอื่น (นอกจากสีย้อม)
อันใช้ ในการแต่ง ซึ่งมีโคกกล่าวไว้ โดย
ฉะเพาะในที่อื่น

ตามราคาร้อยละ ๓๐

๑๐. แพรและของอื่น ทั้งปวง ที่ทำขึ้น ด้วยไหม
หรือไหมเป็นส่วนประกอบสำคัญ เว้น
แต่ของนั้นทำขึ้นเพื่อใช้ในการแพทย์

ตามราคาร้อยละ ๓๐

๑๑. ดอกไม้เพลิงรวมทั้งรูป กระจกเงิน
กระจกทองและประตัก

ตามราคาร้อยละ ๓๐

๑๒. สิ่งที่ใช้ ในการสยายสับ ซึ่งมีโคกกล่าวไว้
โดยฉะเพาะในที่อื่น

ตามราคาร้อยละ ๓๐

๑๓. เนื้อ ปลา ผัก หรือผลไม้ (รวมทั้งผัก
ของและน้ำซอส) ที่บรรจุกระป๋องหรือ
ภาชนะอื่นใด

ตามราคาร้อยละ ๒๐

๑๔. เครื่องเทศและเครื่องปรุงรสอาหาร

ตามราคาร้อยละ ๒๐

๑๕. รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน
และบรรดาของ สำหรับใช้เป็นเครื่อง ประ
กอบทั้งหลายรวม ทั้งข้างนอก และภายใน

ตามราคาร้อยละ ๑๐

๑๖. น้ำตาลรวมทั้งกลูโคส แต่ไม่รวมสัมนิน
เข้าด้วย

กิโลกรัมละ ๓ สตางค์

๑๗. พิล์มภาพฉาย (ชนิดปอสิตีฟ) มีภาพ
ซึ่งจะได้ล้างแล้วหรือไม่ก็ตาม และนำ
เข้ามาเพื่อแสดงภาพ หรือเพื่อแสดงให้
คนดูด้วยประการใดๆ โดยอาศัย เครื่อง
ฉายภาพ หรือเครื่องอย่างอื่นที่มีลักษณะ
คล้ายคลึงกัน

กว้างตามขนาดนิยม ๓.๕๕๒๕ เซนติเมตร
(๑ นิ้วฟุต) ๓๐.๔๘ เมตร (ร้อยฟุต)
ต่อ ๓๐ สตางค์

พ. ศ. ๒๔๓๓

พระราชบัญญัติ

๑๔.บรรดาของอย่างอื่น ซึ่งมีไว้กล่าวไว้ข้าง

ต้น และมีไว้รวมอยู่ในจำพวก ยกเว้น

คำภาษซึ่งกำหนดไว้ก่อน

ตามวรรคย่อย ๕

การยกเว้นคำภาษโดยไม่มีข้อไข

- (๑) ชั่วม วักสิน และแอนคิกอกสิน
- (๒) ควินัน และแอลกาลอยคือนของเปลือกซิงโกนา
- (๓) น้ำออบ—โมลัส
- (๔) ทัวอย่างสินค้ำ ซึ่งใช้เฉพาะเป็นตัวอย่างเท่านั้น
- (๕) สมุดหนังสือ หนังสือซึ่งออกตามเวลากำหนด หนังสือพิมพ์ บทเพลงทพมพชน แผ่นกระดาษ แผ่นไม้ และใบพิมพ์แจความ
- (๖) เงิน ทอง เหรียญเงิน เหรียญทอง และทองใบ
- (๗) ไหมดิบ สำหรับใช้ทำเป็นเส้นไหม หรือใช้ทำเป็นเครื่องทอต่างๆ ไปได้

การยกเว้นคำภาษโดยมีข้อไข

- (๑) หีบห่อของคนโดยสารซึ่งนำเข้ามาพร้อมกับคนสำหรับใช้ส่วนตัวนอกจากยานพาหนะ—
ยนต์ร น้ำสุรา และของอันบริโภคมกเปลืองได้

หมายเหตุ

ข้อยกเว้นให้รวมของที่เป็นสมบัติโดยสุจริตที่ใช้แล้ว และที่เป็น
ของส่วนตัวของผู้โดยสารอันส่งมาจากท่าเรือ หรือประเทศที่ผู้โดยสารนั้นอยู่มาก่อน และซึ่งมาถึงภายหลัง ตัวผู้โดยสารนั้น ใน
เวลาไม่นานกว่า

๒ สัปดาหะ — ถ้ามาจากประเทศเสครตเสครตเคิลเมนต์ สหรัฐ
มลายูหรืออินโดจีน

๕ สัปดาหะ — ถ้ามาจากภาคอื่น ในทวีปเอเชีย

๑๐ สัปดาหะ — ถ้ามาจากท่าเรือ หรือประเทศอื่น ๆ

- (๒) ของทั้งกล่าวไว้ข้างล่างนี้ ถ้าจะต้องส่งกลับภายใน ๖ เดือน นับแต่วันนำเข้ามาในเรื่อง เช่นนี้ อธิบดีกรมศุลกากร จะเรียกประกัน ตามแบบและตามจำนวนเงินที่เห็นสมควร อธิบดีกรมศุลกากร จะคืนเงินหรือให้ถอนหลักประกันทั่วๆ ไปก่อนเมื่อใดปฏิบัติกิจทั้งปวงตามที่ได้อนุญาตไว้ครบถ้วนแล้ว ก่อนหมดกำหนด ๖ เดือนจะยื่นคำร้องขอต่อกำหนด ท่ออธิบดีกรมศุลกากรก็ได้ ในรายพิเศษอธิบดีกรมศุลกากรอาจอนุญาตให้ต่อกำหนดได้ ไม่เกิน ๖ เดือน (๕)

ก. ของที่ใช้ ในการแสดงละคร หรือการแสดงอย่างอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้แสดงที่ท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยเป็นครั้งคราว (๖)

ข. เครื่องมือ และสิ่ง ของใช้ สำหรับการทดลอง หรือการแสดงซึ่งบุคคลอยู่ในประเทศไทยชั่วคราวนำเข้ามา เพื่อจัดการ การทดลอง หรือการแสดงเช่นนั้น

ค. ยานพาหนะสำหรับเครื่องทางบก เรือยนต์ และเครื่องบินซึ่งเจ้าของนำเข้ามา

- (๓) ของส่งออกซึ่งนำกลับเข้ามาภายในเวลา ๕ ปี โดยไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะหรือรูป ในเวลาส่งออกนั้น ใ้รับใบรับรองสำหรับการนำกลับเข้ามา

(๒) อัตราค่าภาษีขาออก

๑. เข้าเปลือก	หายหลวงละ ๑๒.๕ สตางค์
๒. เข้ากลิ้ง	หายหลวงละ ๑๘.๔ สตางค์
๓. ปลายเข้ากลิ้ง	หายหลวงละ ๕.๔ สตางค์
๔. ำเข้ากลิ้ง	หายหลวงละ ๕.๔ สตางค์
๕. เข้าขาว	หายหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์
๖. ปลายเข้าขาว	หายหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์
๗. ำเข้าขาว	หายหลวงละ ๑๗.๔ สตางค์

ประกาศมา ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน